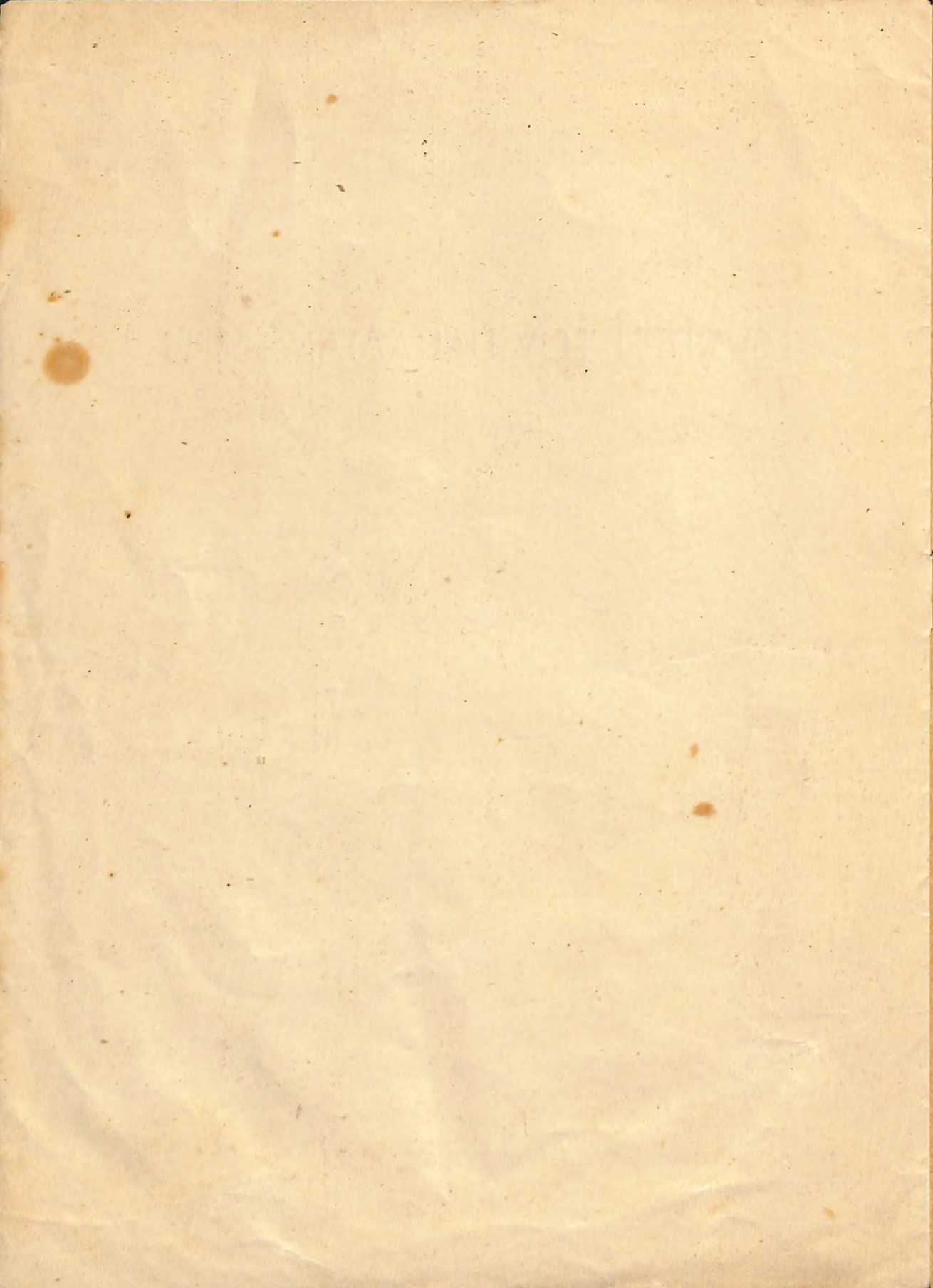

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

(*Ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ Χριστουγεννιάτικο τεύχος τῆς «Ν. Ἑστίας», 1941*)

ΑΘΗΝΑ

1941

“ΒΩΜΟΣ,”

ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ — ΣΕΛΙΔΕΣ 16

Συνδρομή προπληρωτέα 10 δρχ. φρ. το χρόνο· σὲ καλὸ χαρ-
τὶ δρχ. φρ. 25. Συνδρομὲς καὶ ὅτι ἄλλα στέλλονται στὸν κ. Σπύ-
ρο Μόσχο, Περιγιάλιος 28 — Ἀθήνα.

λοιπὸν νὰ θεωρηθῇ σὰ παρέκβαση τοῦ ἔργου, ἀλλὰ σὰν ἓνας σταθμὸς ποῦχε καθαρισθῇ ἀπὸ πρῶτα κατὰ μήκος τοῦ δρόμου, ἓνας ἀπ’ αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ἐξωστὲς τῆς Ζωῆς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους θεωρεῖ κανεὶς τὸν κάμπο ποῦ διά-
βηκε, καὶ τὸ μακρυνὸ ὀρίζοντα πρὸς τὸν ὁποῖο θὰ ἔξακο-
λουθῇ τὸ δρόμο του.

»Εἶνε φανερὸ πῶς ποτὲ δὲν εἶχα τὴν πρόθεσιν νὰ γράψω ἓνα μυθιστόρημα, σὰυτοὺς τοὺς τελευταίους τόμους (La Foire sur la Place, καὶ Dans la Maison), οὔτε καὶ που-
θενά ἄλλου στὸ ὑπόλοιπο ἔργο. Τί εἶναι λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἔργο; Ποίημα; — Τί ἀνάγκη ἔχετε ἀπὸ ἐνός; Ὅταν βλέπετε ἓναν ἄνθρωπο, τὸν ῥωτᾶτε ἂν εἶνε ῥομάντζο ἢ ποίημα; Αὐτὸ ποῦ δημιουργήσα εἶναι ἓνας ἄνθρωπος. Ἡ Ζωὴ ἐνός ἀνθρώπου δὲν περιχλείεται καθόλου στὸ πλαίσιο μιᾶς φιλολογικῆς φόρμας. Ὁ νόμος τῆς εἶνε μέσα τῆς· καὶ κάθε Ζωὴ ἔχει τὸ νόμος τῆς. Ὁ δρισμὸς τῆς εἶναι μιὰ δύ-
ναμη τῆς φύσης. Ὑπάρχουν ἀνθρώπινες Ζωὲς ποῦ εἶναι γαλήνιες, ἄλλες, μεγάλοι ἑστέροι οὐρανοὶ ποῦ περιπλα-
νῶνται τὰ σύννεφα, ἄλλες, γόνιμοι κάμποι, ἄλλες ἀπόκρη-
μνες κορφές. Ὁ Ζάν-Χριστόφ, ποῦ φάνηκε πάντοτε σὰν ποταμὸς· τὸ εἶπα, ἀπὸ τίς πρῶτες σελίδες. — Στὸ ῥοῦ τῶν ποταμῶν ὑπάρχουν ζῶνες, ποῦ οἱ ποταμοὶ ἀπλώνονται, φαίνονται πῶς κοιμούνται, ἀντικατοπτρίζοντας τὸν κάμπο ποῦ τοὺς περιβάλλει, καὶ τὸν οὐρανὸ. Ὡστόσο δὲν παύουν νὰ ζοῦν καὶ νὰλλάζουν· καὶ κάποτε αὐτὴ ἡ φαινομενικὴ ἀκίνησις σκεπάζει ἓνα γοργὸ ρεῖσμα, τοῦ ὁποῖου ἡ βιαί-
τητα θὰ γίνῃ αἰσθητὴ πῶς μακριά, ἔξαφνα, στὸ πρῶτο ἐμπόδιο. Τέτοια εἶναι ἡ εἰκόνα τῶν δύο νέων τόμων τοῦ Ζάν-Χριστόφ.

Τώρα ποῦ συσσωρεύτηκε γιὰ πολὺ, ἀπορροφώντας τίς σκέψεις καὶ τῶν δύο ἔχθων, θὰ ἔξακολουθῇ τὸ δρόμο του πρὸς τὴ θάλασσα, — πρὸς τὴν ὁποία βαδίζουμε ὅλοι.»

Αὐτὸς εἶναι ὁ πρόλογος τοῦ ἑβδομοῦ τόμου, ποῦ ἀπευ-
θύνει ὁ συγγραφεὺς στοὺς Φίλους τοῦ Ζάν-Χρι-
στόφ, ποῦ καθὼς γράφω παραπάνω ἐνδιαφέρει πρότις τοὺς
πρῶτους τοὺς ἀνέφερα, καὶ ποῦ ὑποθέτω, μ’ ὅλην του τὴν
ὀντομία καὶ τὴν μερικότητα, δίνει μιὰ σχετικὰ χαρακτη-
ριστικὴ γραμμὴ τοῦ προσώπου τοῦ ἥρωα, καὶ τῆς βασικῆς
θέας τοῦ ἔργου. Τώρα παραθέτω τὸ διαγγελματικώτατο
προσκήρυγμα τοῦ τελευταίου τόμου: «La Nouvelle
journée» :

«Γράφω τὴν τραγωδίαν μιᾶς γενεᾶς ποῦ θὰ ἐκλιφῇ,
ἐν ἐξήγησιν ν’ ἀποκρύψω τίποτα ἀπὸ τὰ ἐλαττώματά της
ἀπὸ τίς ἀρετὲς της, ἀπὸ τὴν βαρεὴν δυσθυμίαν της, ἀπὸ
τὴν χαώδη ἀλαζωνείαν της, ἀπὸ τίς ἡρωϊκὰς της προσπά-
σεις καὶ ἀπὸ τίς κατὰβληφες της κάτω ἀπ’ τὸ βαρὺτατο
ἔρπον μιᾶς υπεράνθρωπης προσπάθειας: ἓνα δλόκληρο
ῥοῖσμα κόσμου, μιὰ ἡθικὴ, μιὰ αἰσθητικὴ, μιὰ πίστη,

μιὰ νέα ἀνθρωπότητα γιὰ ἀνάπλαση. — Νὰ τί διήρξαμε.

Σήμερινοι ἄνθρωποι, νέοι, ἡ σειρά σας! Κάντε τὰ σὺ-
ματὰ μας ἓνα σκαλοπάτι, καὶ βαδίστε μπρὸς. Γίνετε μεγα-
λύτεροι καὶ εὐτυχέστεροι ἀπὸ μᾶς.

»Εγὼ ὁ ἴδιος ἀποχαιρετῶ τὴν παλιὰ μου ψυχὴ· τὴν
πετῶ πίσω μου, σὰν ἄδεια σακκούλα. Ἡ Ζωὴ εἶναι μιὰ
σειρὰ θανάτων καὶ ἀναστάσεων. Ἀς πεθάνουμε, Κριστόφ,
γιὰ νὰναγεννηθούμε.»

Ὀκτώβρης 1912

ROMAIN ROLLAND

Νὰ τώρα καὶ ἡ ὑπέροχη εἰσαγωγὴ τοῦ τελευταίου τό-
μου, ποῦ ἀκολουθεῖ τὸν παραπάνω πρόλογο, καὶ ποῦ τὸ
ὕψος καὶ τὸ ἄρθαστο λυρικὸ πάθος θὰ ζήλευε καὶ ὁ μεγα-
λύτερος ποιητής, ὁ θεὸς αὐτὸς ὕμνος στὴ μητέρα Μου-
σικῇ, ποῦ πέρνεται στὴν πλατεῖαν τῆς ἐννοίας, στὴ μουσικῇ,
ποῦ ἐπὶ λέει ὁ συγγραφεὺς λίκνισε τὴν πονεμένην του
ψυχὴ, καὶ τὴν ἔκανε σταθερὴν, γαλήνιαν καὶ χαρούμενη, τὸ
ἀγγελικὸ καὶ μυστικοπαθέστατο αὐτὸ τραγοῦδι, ποῦ μοῦ
θυμίζει τοὺς γεμάτους ἑκστάση καὶ μυστικοπάθειαν, Ὑμνους
τοῦ Ruysbroch, τὸ μουσικώτατο Preludio, τοῦ τελευταίου
τόμου:

«Ἡ Ζωὴ περνᾷ. Τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ κυλοῦν σὰν κύμα.
Τὰ χρόνια γράφονται μέσ’ τὸν κορμὸ τοῦ δέντρου ποῦ γερ-
νάει. Ὅλος ὁ κόσμος τῶν μορφῶν παλῶναι καὶ ἀνανιώνει.
Σὺ μόνη δὲν περνᾷς, ἀθάνατη μουσικῇ. Εἶσαι ἡ ἐσωτερικὴ
θάλασσα. Εἶσαι ἡ βαθειὰ ψυχὴ. Μέσ’ τίς καθάρειες κόρες
τῶν ματιῶν σου, δὲν καθρεπτίζεται τὸ σκυθρωπὸ πρόσωπο
τῆς Ζωῆς. Φεύγουν μακριὰ σου, σὰν τὸ σμάρι τῶν νεφῶν,
ἡ χορεία τῶν πύρινων, τῶν παγωμένων, τῶν πυρετωδῶν
ἡμερῶν, ποῦ διώχνει ἡ ἀνησυχία, καὶ ποῦ ποτὲ δὲ διαρ-
κοῦνε. Σὺ μονάχα δὲν περνᾷς. Εἶσαι ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον.
Εἶσαι δλόκληρος κόσμος, μόνη σου. Ἐχεις τὸν ἥλιο σου,
τοὺς νόμους σου, καὶ τίς παλλίρροιές σου. Ἐχεις τὴν γα-
λήνην τῶν ἀστρῶν, ποῦ διαγράφουν τὴ φωτεινὴν γραμμὴν
τοὺς στὸν κάμπο τῶν νυχτερινῶν ἐκστάσεων, — δλόγγυρα
ἄρματα ποῦ ὁδηγεῖ τὸ στέριο χέρι τοῦ ἀόρατου βουκόλου.

»Μουσικῇ, μουσικῇ γαλήνιαν, ποῦ τὰ σελήναιο φῶς σου
εἶναι γλυκὸ στὰ κουρασμένα μάτια, ἀπὸ τὴν κτηνώδη
λάμψη τοῦ ἡλίου δῶ-κάτου! Ἡ ψυχὴ ποῦ ζήση καὶ ἀπομα-
κρύνθηκε ἀπ’ τὴ κοινὴ στέρνα, ποῦ γιὰ νὰ πιοῦν οἱ ἄνθρω-
ποι, ἀνακατεύουν τὸ βουρκο μὲ τὰ πόδια τους, ζαρῶνει
στὸν κόλπο σου, καὶ βυζαίνει ἀπ’ τοὺς μαστοὺς σου τὸ
δροσερὸ ρυάκι τοῦ οὐνείρου. Μουσικῇ, παρθένα μητέρα, ποῦ
φέρνεις ὅλα τὰ πάθη μέσ’ τὰ σπλά σου σπλάχνα, ποῦ κλίνει
τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ στὴ λίμνη τῶν ματιῶν σου, ποῦ χεῖ
τὸ χρῶμα τοῦ ὠχροπράσινου νεροῦ ποῦ τρέχει ἀπὸ τοὺς πά-
γους, εἶσαι μακριὰ ἀπ’ τὸ κακὸ, εἶσαι μακριὰ ἀπὸ τὸ
καλὸ· ὁποῖος καταφεύγει σὲ σένα ζῇ ἔξω ἀπ’ τοὺς αἰῶνες·
ἡ σειρά τῶν ἡμερῶν του δὲ θᾶναι πὰρὰ μιὰ μέρα καὶ ὁ θά-
νατος ποῦ δαγκώνει τὸ πᾶν, θὰ σπᾶσῃ τὰ δόντια.

»Μουσικῇ ποῦ λίκνισες τὴ πονεμένην μου ψυχὴν, μουσικῇ
ποῦ τὴν ἔκανες σταθερὴν, γαλήνιαν καὶ χαρούμενην, — ἀγάπην
μου καὶ θησαυρὸ μου, — φιλῶ τὸ ἀγνὸ σου στόμα, κρῦβω
τὸ πρόσωπό μου στὰ μέλινα μαλλιά σου, ἀκουμπῶ τὰ βλέ-
φαρά μου ποῦ καίνε, στὸ γλυκὸ καρπὸ τῶν χειρῶν σου. Σω-
παίνουμε, τὰ μάτια μας εἶναι κλειστά, καὶ βλέπω τὸ ἀνέ-

σπερο φῶς τῶν ματιῶν σου, καὶ πίνω τὸ χαμόγελο ἀπ' τὸ βουδὸ σου στόμα· καὶ ζωωμένος στήν καρδιά σου, ἀκούω τὸν παλμὸ τῆς αἰώνιας ζωῆς.»

Ἵστερα ἀπὸ τῆ μουσικώτατη αὐτὴν εἰσαγωγή, ἃς ἔρ-
θουμε στὴν προφητικὴ σελίδα (τελευταίος τόμος, 4ον μέ-
ρος, σελίδα 247) ποῦ τὸ δέξυ βλέμμα, καὶ ἡ καταπληκτικὴ
παρρηρητικότητα, τοῦ συγγραφέα, διαβλέπει καὶ προφη-
τεῖ, ἀπὸ τὸ 1912 ποῦ τυπώθηκε τὸ βιβλίον. κι' ἴσως πολὺ
προητέρω, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ εἶχε συλληφθῇ, τὸν τε-
ράστιο πόλεμο τῶν ἐθνῶν, ὁ ὁποῖος ἐξεργάγη δυόμισυ χρό-
νια μετὰ τὴν ἐκτύπωση τοῦ βιβλίου, καὶ ὁ ὁποῖος δυστυχῶς
ἀλλήθεψε ὁλοκληρωτικὰ τὴν προφητεία, ἴσα μὲ τίς ἐλάχι-
στες λεπτομέρειές της.

» Ἡ πυρκαϊὰ ποῦ ὑπέδρασκε στὸ δάσος τῆς Εὐρώπης
ἄρχισε νὰ ρίχνῃ φλόγες. Μάταια προσπαθοῦσαν νὰν τὴ σβύ-
σουν ἐδῶ· ξανάπιανε παρὰ κάτω μ' ἀνεμοστρόβιλους κα-
πνοῦ καὶ μὲ βροχὴ ἀπὸ σπῖθες, πηδοῦσε ἀπὸνα σημεῖο
σῆλο κι' ἔκαιγε τὰ ξερὰ φρύγανα. Στὴν Ἀνατολή, κιόλας,
ἀγῶνες προφυλακῆς, χρησίμευαν γιὰ πρόλογος τοῦ μεγά-
λου πολέμου τῶν ἐθνῶν. Ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη, ἡ Εὐρώπη
ἡ χθὲς ἀκόμα σκεπτικὴ καὶ ἀπαθὴς, σὰν ξύλο νεκρὸ, εἶταν
ἡ λεία τῆς φωτιάς. Ὁ πόθος τῆς μάχης κυρίευε ὅλες τίς
ψυχές. Σὲ κάθε στιγμὴ, ὁ πόλεμος ἦταν ἑτοιμος νὰ ἐκρα-
γεῖ. Τὸν ἐπνίγαν, ἀναγεννιῶταν, τοῦδινε ζωὴ τὸ πῦρ τιπο-
τένιο πρόσχημα. Ὁ κόσμος ἐννοιῶθε τὸν ἑαυτὸ του στὴ
διάκριση μιανῆς τύχης, ποῦ θὰ ἐξαπολοῦσε τὴ σύρραξη.
Πρόσμινα. Στους πῦρ εἰρηνοφίλους ἐδάρυνε τὸ αἶσθημα τῆς
ἀνάγκης. Καὶ ἰδεολόγοι καταφεύγοντας κάτω ἀπ' τὴν ὀρι-
στικὴν σκιά τοῦ κύκλωπα Proudhon,⁽¹⁾ ἐξυμνοῦσαν τὸν
πόλεμο, σὰν τὸν ὀρειότερο τίτλο εὐγενείας τοῦ ἀνθρώπου..

» Ἐκεῖ λοιπὸν ὄφειλε νὰ καταλήξει ἡ φυσικὴ καὶ ἡθικὴ
ἀναγέννηση τῶν φυλῶν τῆς Δύσης! Σαυτὰ τὰ σφαγεῖα ὀρ-
μοῦσαν τὰ μακρινὰ ρεύματα τῆς δράσης καὶ τῆς πίστεως!
Μόνο, ἓνα δαιμόνιο Ναπολέοντιο, θὰ μπορούσε νὰ καθορίσῃ
ἀπὸ πρῶτα μιὰ ὀρισμένη κατεύθυνση, κι' ἓνα σκοπὸ σ'
αὐτὸ τὸν τυφλὸ δρόμο. Ἀλλὰ δαιμόνιο δράσης, δὲν ὑπῆρχε
ποθεν, στὴν Εὐρώπη. Θάλεγε κανεὶς, πῶς ὁ κόσμος εἶχε
ἐκλέξει γιὰ κυβερνήτες του τίς πῦρ μετριότητες. Ἡ δύναμη
τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ἦταν ἄλλου.—Τότε, δὲν ὑπολεί-
ποταν παρὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ κανεὶς τὸν κατήφορο ποῦ τὸν
παρέσυρε. Ἔτσι ἔκαναν κυβερνῶντες καὶ κυβερνῶμενοι. Ἡ
Εὐρώπη παρουσίαζε τὸ θέαμα μιᾶς τεραστίας πολεμικῆς
παρασκευῆς.»

Μετὰ τὴν παράθεση τῆς προφητικῆς σελίδας, ποῦ εἶ-
μαι βέβαιος, πῶς θὰ προσεγγίσῃ κατάπληξη στοὺς ἀγνοούν-
τας τὸ ἔργο, γιὰ τὴν πρωτοφανῆ βαθύτητα τῆς ἀντίληψης,
γιὰ τὴ διαύγεια, τὴ σαφήνεια, καὶ τὴ λεπτομερὴ ἀκρίβεια
τῆς προφητείας, τῆς ὁποίας ἡ τραγικὴ, κατὰ γράμμα, ἐπα-
λήθευση εἶναι δυστυχῶς τόσο πρόσφατη, νὰ τώρα, γιὰ νὰ
τελειώσω, καὶ λίγες γραμμὲς ἀπὸ τὸ θαυμάσιον τέλος τοῦ
ἐξου ἐργου, ποῦ τελευτῶντας τὸ ὁ συγγραφέας τὸ ἀφιε-
ρῶναι :

Στις λεύτερες ψυχές, — ὅλων τῶν ἐθνῶν, —
ποῦ ὑποφέρουν, ποῦ ἀγωνίζονται
καὶ ποῦ θὰ νικήσουν.

(1) Μεγάλος σοσιαλιστὴς καὶ κοινωνιολόγος Γαλλὸς ἐκδότης
τῶν περιφημῶν θεωριῶν περὶ ἰδιοκτησίας.

» Ὁ χαρὰ, χαρὰ νὰ βλέπῃ κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του νὰ χά-
νεται στὴν ἡγεμονικὴ γαλήνη τοῦ Θεοῦ, ποῦ πάσχισε νὰ
τὸν ὑπηρετήσῃ, σ' ὅλη του τὴ ζωὴ!...

— Κύριε, δὲν θάξαι πολὺ δυσταρεστημένος ἀπὸ τὸ δοῦ-
λο σου; Ἐκίνα τόσο λίγο! Δὲν μπορούσα περισσότερον...
Ἐπάλαισα, ἐπόνεσα, πλανήθηκα, δημιούργησα. Ἄσε με ν'
ἀνασῶν στοὺς πατρικούς σου κόλπους. Μία μέρα, θάναγε-
νηθῶ, γιὰ νέους ἀγῶνες.

Καὶ ἡ βουὴ τοῦ ποταμοῦ, κι' ἡ κυματοῦσα θάλασσα,
τραγουδοῦσαν μαζὺ του.

— Θάναγεννηθῆς. Ἀναπαύσου. Τὸ Πᾶν δὲν εἶναι παρὰ
μιὰ καρδιά. Χαμόγελο τῆς Νύχτας καὶ τῆς μέρας σφιχταγ-
γαλιασμένων, Ἀρμονία, ἡγεμονικὸ ζευγάρι τῆς ἀγάπης καὶ
τοῦ μίσους! Θὰ τραγουδήσω τὸ Θεὸ μὲ δυὸ ὁλοδύναμες
φτεροῦγες. Ὡσαννὰ στὴ ζωὴ! Ὡσαννὰ στὸ θάνατο!

» Ὁ Ἅγιος Χριστὸς διάδρακε τὸν ποταμό. Ὁλὴ τὴ
νύχτα βάδιζε ἐνάντια στὸ ρεῦμα. Σὲ βράχος, τὸ σῶμα μὲ
τὰ ἀθλητικὰ μέλη προβάλλει πάνω ἀπ' τὰ νερά. Στὸν ἀρι-
στερὸ του ὤμο εἶναι τὸ Παιδί, ἀσθενικὸ καὶ βαρὺ. Ὁ
Ἅγιος Χριστὸς ἀκουμπᾷ σ' ἓνα ξεριζωμένο πεῦκο ποῦ
λυγίζει. Ἡ ῥάχη του, κι' αὐτὴ λυγίζει. Ὅσοι τὸν εἶδαν
νὰ φεύγῃ, εἶπαν πῶς δὲ θάφτανε ποτέ· καὶ γιὰ πολὺ
καιρὸ, τὸν παρακολούθησαν μὲ τοὺς σαρκασμούς τους καὶ
μὲ τὰ γέλοια τους. Ἵστερα νύχτωσε, καὶ κουράστηκαν.
Τώρα, ὁ Χριστὸς εἶναι πολὺ μακριὰ γιὰ νὰ τὸν φθάσουν ἡ
φωνὲς ἐκείνων ποῦ μείναν στὴν ὄχθη. Μὲς τοῦ χεῖμαρρου
τῆς βουῆς, δὲν ἀκούει παρὰ τὴν ἡρεμὴ φωνὴ τοῦ Παιδιοῦ
ποῦ βαστάει μιὰ σκούρη τοῦφα μαλλιῶν στὸ μέτωπο τοῦ
γίγαντα, καὶ ποῦ ὅλο λέει: «Βάδιζε!» — Βαδίζει, μὲ τὴν
ῥάχη σκυμμένη, μὲ τὰ μάτια ὁλότρεπα μπρὸς του, καρφωμέ-
να στὴ σκοτεινὴ ὄχθη, ποῦ ἡ πλαγιὲς της ἀρχίζουν νὰ-
σπρίζουν.

Ἐξαφνα, σημαίνει ἡ ὀρθρινὴ καμπάνα, κι' ὅλες μαζὺ
ἡ ἄλλες πηδᾶνε μονομιᾶς. Νὰ ἡ νέα αὐγὴ! Πίσω ἀπὸ τὴ
σκοτεινὴ ἀκτὴ, ποῦ ὑφώνεται, ἀνεβαίνει ὁ χρυσὸς φωτοστέ-
φανος τοῦ ἀόρατου ἡλίου. Ὁ Χριστὸς, ἑτοιμος νὰ πέσῃ,
φτάνει ἐπὶ τέλους στὴν ὄχθη. Καὶ λέει στὸ Παιδί:

— Νὰ ποῦ φτάσαμε! Τί βρὺ ποῦ εἰσυνα! Παιδί,
ποιὸ ἦσαι λοιπὸν;

Καὶ τὸ Παιδί εἶπε:

— Εἰμαι ἡ μέρα ποῦ θάνατεῖλη.

Γ. Γ. ΜΠΟΥΡΛΟΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Αὐτὴ ἡ στήλη γεννιέται μόνη της· κατ' εἶχαι
νὰ ποῦμε σήμερα, καὶ κάθε φορὰ ποῦ θὰ
θέλουμε κάποια γνώμη μας νὰ ποῦμε — ἡ καὶ
τῶν ἄλλων ν' ἀκουσθεῖ — γύρω στὰ πρόσωπα καὶ
τὰ ζητήματα, αὐτὴ ἡ στήλη θὰ τὰ δέχεται ὅλα.

ΓΥΡΙΣΜΟΙ

Πρέπει νὰ γράψω πολλὰ γιὰ νὰ φανῇ πῶς στὰ μετρικὰ
λάθῃ ποῦ διορθῶναι ὁ ποιητὴς Γεράσιμος Σπαταλᾶς ἐφαρ-
μόζεται ἡ παροιμία «ἦτανε στραβὸ κτλ.» Ἀλλὰ δὲ θέλω

γερμίσω τις σαλίδες του «Βωμού» με πράγματα που κο-
λεύουν μονάχα την μετριότητα των δασκάλων. Κι' αυτά
να μη περάσουν «κεκλεισμένων των θυρών» όπως λένε
οι λογιότατοι, τέτοιες μετρικές ανακρίβειες :

α) Στο στίχο «Τὰ μυστήρια κάλλιο νὰ μὴν ξεδιαλύνω»,
Σπαταλᾷ διορθώνει «Τονίζει τὴν πέμπτη συλλαβή,
ἐς τὴν ἔκτη κι' ἔτσι σπάει τὸν ἱαμβικὸ ρυθμὸ» Πρῶτα-
τα ἡμεῖς βλέπουμε ὅτι τονίζει τὴν ἔκτη γιατί λέμε
μυ-στή-ρι-α κι' ὄχι μυ-στή-ρια

Ἐπειτα ποῦ βλέπει τὸ ρυθμὸ ἱαμβικόν, ἀφοῦ εἶναι κα-
ὶ ἀναπαιστικός; Στίχος ποῦ τονίζεται κάθε τρεῖς συλ-
λές, πῶς μπορεῖ νάναι ἱαμβικός! Ἰαμβος εἶναι ἡ λέξη,
ὅς, κι' ὄχι τὰ μυ-στή.

β) Εἶναι ἀστεῖο πρᾶγμα νὰ μιλοῦμε στὸν ἐντεκασύλ-
λο γιὰ Ἰαμβούς καὶ τροχαίους, γιατί, ἂν θέλουμε νὰ τὸν
ακτινίσουμε σύμφωνα με τ' ἀρχαῖα μέτρα, εἶναι παια-
γγοποδία καταλληλική, ποῦ τὴ θέση τοῦ μακροῦ κα-
ὶ σήμερα τὸ τονιζόμενον μονάχα χρειάζεται ὁμοιομορ-
φίας δύο παιάνες, διαφορετικᾶ γίνεται κακόηχος ὁ
ὅς π. χ.

Σωστός στίχος εἶναι υυ—υ, υυ—υ, υ—υ,
κι' ὄχι υυ—υ, υυυ—, υ—υ.

Όταν βάζουμε τροχαῖο ἢ Ἰαμβο στὸν ἐντεκασύλλαδο
ἀννοῦμε σκόπιμα γιὰ ὀρισμένο σκοπὸ, ὅπως τὸ δακτυ-
τοῦ Δ. Σολωμοῦ

Λάμπουν με κάτι κουτιά τσακισμένα
τεκασύλλαδος ὅμως γενικᾶ εἶναι παιωνικὸ μέτρο.
γ) Οἱ χασμωδίες ποῦ ἀναφέρει εἶναι κοινὸ ἐλλᾶττωμα,
μποροῦν οἱ περισσότερες νὰ δικαιολογηθοῦν π. χ.
ρούμε : Προσήλωσεν στὰ ἄχραντα τοῦ μυστηρίου,
νὰ διαβαστῇ Προσήλωσεν στ' ἄχραντα τοῦ μυστηρίου.
Απὸ τέτοια πράγματα δὲν βγαίνει αὐτὸ αὐτὸς ἀναμάρ-
ς. Π. χ. γράφει στὸ τραγοῦδι «Ἀπὸ τῆ φυλακῆ»...
σάρκωνει ἡ ὕλη» ποῦ βλέπουμε τρία εἰ, η, υ δυσκο-
κονόμενα ἢ (στὸ ἴδιο τραγοῦδι) ... πῶχουν σφοδρὰ
τήσῃ ἢ

Κι' ἀφτὸς τοὺς διόχτη. Ἄν δυστυχία εἶναι τώρα
πρέπει νὰ κόψῃ πολλὰ πράγματα κανεῖς γιὰ νὰ τὸν
ἴσῃ; κτλ. κτλ.

XIII 119

ΣΤ.

ΑΠΟΨΑΝΟΙ

Ο «Νουμᾶς» στὸ πρὸ τελευταῖο τοῦ φύλλο, μᾶς ἔδειξε
ὡς πόσο ταπεινὰ πέρνει τὴν ἔννοια τῆς σάτυρας. Ἡ
ρα εἶναι ἓνα ὅπλο βέβαια ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὰ χέρια ἐκεί-
ποῦ δὲν βρῆσκουν ἄλλο ἀπ' αὐτὸ γιὰ νὰ χτυπήσουν
τὸν ἀνώτερό τους. Βέβαια δὲν θᾶξε νὰ γραφῇ τί-
γιὰ τὰ κοροϊδευτικὰ καὶνα λόγια με τὰ ὅποια νομί-
«Νουμᾶς» πῶς χτυπᾷ κάθε Ἀλεξανδρινὸ κι' ἰδιαί-
τὸ κ. Βρισμιτζάκη καὶ Βαβάφη. Ἐπειδὴ ὅμως μιὰ
ἐρική τέτοια ἐπιθυμῖα γεννήθηκε τελευταῖα σὲ ἀρκε-
λογιστικούς τύπους καὶ κύκλους γιὰ τὴ μεγάλη δια-
εἰς βάρος τους, μεταξύ τῶν Ἀλεξανδρινῶν νέων
ὡμένων ἐπιστημονικᾶ, με τάσεις ὀρισμένες καὶ χαλι-
γνήμενες, καὶ τῶν δικῶν μας Ἀθηναίων νέων ποῦ

ἀκόμα ξεσιαλιάζονται καὶ σιαλιαρίζουν οἱ περισσότεροι, πρέ-
πει νὰ μάθουν οἱ τελευταῖοι πῶς βρίσκονται πὶὸ ὠραῖα καὶ
πὶὸ εὐγενικᾶ ἐπὶ γιὰ νὰ βρῶν ἂν θέλουν μερικούς, ποῦ
στέκονται ψηλότερά τους ἀπὸ τὰ ξεσκεπασμένα κοροϊδευ-
τικὰ ξετσιπωσήματα.

Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ νέοι μᾶς ἔδειξαν καθαρὰ τί ζητοῦν.
καὶ γιὰ νὰ ἀναφέρω μόνο μιὰ τάση τους, σημειῶνω πῶς
θέλησαν νὰ συγχρονίσουν τὴ σημερινή μας νεώτερη Φιλο-
λογία με τὰ μεγάλα καινούργια ρεύματα τῆς Πνευματικῆς
κίνησε τῆς Δύσης, ἐνῶ οἱ δικοὶ μας νέοι, προσκυνητάδες
σὲ παλιὰς βυζαντινὲς εἰκόνες (ὅρα σύλλογος γιὰ τὸ Σο-
λωμὸ) περιορίζονται νὰ παρακολουθοῦν τακτικᾶ τὰ χρονο-
γραφήματα καὶ τίς σημειωσοῦλες τῶν καθημερινῶν ἐφημε-
ρίδων μόνον...

Κ. Θ. Η.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΣΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ

Φίλε «Βωμέ»,

Καλὰ κι' ἄγια θάκανε τόσο ὁ «Νουμᾶς» ὅσο κι' ὁ
«Πυρὸς» νὰ πάψουν νὰ πασχίζουν γιὰ τὴ χειροτόνηση
διηγηματογράφων σὰν τίς Περσάκενες καὶ τίς Περωτῆδες.
Γυναικοῦλες με ἀγαθοκουτοὺς στοχασμούς, γιὰ παραμυθά-
κια μικρῶν παιδιῶν, με ξεθυμασμένα αἰσθήματα κι' ἄγονες
προσπάθειες ἀπάνου σὲ μιὰ ψευτοζωὴ εἶνε ντροπῆς νὰ μνη-
μονεύονται με τέτοιον τρόπο. Ὅλοι μας ξέρουμε πῶς ἡ
Ἑλλάδα σήμερα ἔχει νὰ δεῖξῃ ἓναν κολοσσό : Τὸν Βου-
τυρᾶ. Ἀς σεβόμαστε αὐτὸν λοιπὸν κι' ἄς λείπουν ἡ ἀσχή-
μιες γιὰ τὴ ζωὴ ὅξω ἀπὸ τὴν ταβέρνα κι' ἓνα σωρὸ κου-
τολογήματα.

Β.

Β Ρ Ι Ζ Ε Ι

Ἀγαπητέ μου «Βωμέ»,

Ὁ «Νουμᾶς» δηλώνει, καθὼς θὰ εἶδες, στὸ τελευταῖο
τοῦ φύλλο, πῶς δὲ θὰ κάτῃ νὰ συζήτησῃ μαζί μας. Αὐτὴ
ἡ δήλωση ὅμως, δὲ νομίζεις πῶς εἶταν περιττὴ; Γιατί βέ-
βαια κανένας δὲ θάχε τὴν ἀφελῆ ἀπαίτηση ὁ καινούργιος
«Νουμᾶς» νὰ βγαῖ ἀπὸ τὸ πρόγραμμά του κι' ἀπ' τὴς ἀρχῆς
τοῦ ἀντικρύζοντος μερικῆς ἀλήθειας ποῦ τολμήσαμε νὰ τοῦ
ποῦμε. Ὁ Νουμᾶς δὲ συζητεῖ, οὔτε ἀπαντᾷ : βρίζει. Φυσί-
κὸς λοιπὸν εἶταν ὁ τρόπος τῆς ἀπαντήσεως του, ὅσο κι' ἂν
εἶταν ἐντελὴς περιττὴ αὐτή. Δὲν εἴμαστε ὅμως ἀναγκασμέ-
νοι κι' ἡμεῖς νὰ κατέβουμε στὸ ἴδιο ἐπίπεδο με τὸ Νουμᾶ,
στὸ νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε σὲς βστερές του βρισιές, —δὲ
νομίζεις;

Δικός σου

Ν. Χ. ΜΓ.

ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΒΑΦΗΣ

Ἀγαπητέ μου «Βωμέ»,

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Καβάφη συμφωνῶ σὲ πολλὰ μέρη
με τὸ κ. Βρισμιτζάκη. Πραγματικᾶ νομίζε κανένας πῶς
ὁ Καβάφης δὲν εἶναι ὁ ἴδιος σὲ μερικὰ τοῦ ποιήματα. Ὁ
μυστικισμὸς ποῦ γεννήθηκεν ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ σκεπτικ-
μοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς κατάπτωσης καὶ ποῦ ἡ κυριώτερα τοῦ

μορφή, ή πρώτη του μορφή είναι ή μορφή του νεοπλατωνισμού που είναι ή αρχή όλων των ανατολικών συστημάτων του μυστικισμού και γέννημα μπορούσε να πει κανείς της Θεολογίας των Αιγυπτίων και των Χαλδαίων, της «αμειθαλούς» αυτής αδερφής της μαγείας, της γοητείας, της αστρολογίας, της αχλημείας, του πνευματισμού κ. ά. δέ μπορεί ποτέ να σταθεί στις ημέρες μας. Δέ βρέθηκε κανένας που να τον έχει καταλάβει καλά καλά και να μάς επιδληθεί έτσι με την εργασία του που θα έφερνε αναγκαστικά τη σφραγίδα κάποιας παραγωγής πρωτότυπης και ασυνείθιστης. Δέν είν' έργο μας, βλέπετε, να προσωποποιούμε τὰ θνείρα. 'Ο μυστικισμός και πιο πολύ ένα από τὰ συστήματά του, τὸ τεσσαβούθ ήτανε καλά για κάποια άλληνη εποχή που ἐγώ ἔχω τὴ πεποίθησή πως θα ξανάρθει, γιατί είναι μιὰ θρησκεία που δέ μπορεί να ξεσπερμέψει τόσον εύκολα τούς σπόρους της και που έχει θρογιαστεί μέσα μας όσο που δέ παίρνει άλλο. Ποιός λίγο ποιός πολύ είναι σήμερα μυστικιστής. 'Εδὼ δέ πρόκειται να ἀναπτύξω οὔτε τί είναι γενικά ὁ μυστικισμός οὔτε και χωριστὰ τὸ σύστημα που ἀνέφερα γιατί σκοπεύω να σοῦ στείλω μιὰ μου μελέτη για τὸ περιώνυμο Πέρση ποιητὴ Χαφίζ Σιραζή (Μεχμέτ Σεμεσοῦδ-δὴν) και μιὰ μου μετάφραση ἀπὸ τὰ «Οἶνοχοϊκά του», ἐν' ἀλληγορικό του ποίημα ἀπὸ τὴ «γλώσσα» του «τοῦ ἀοράτου» για τὸ Χαφίζ που στάθηκε ὁ πιο ἄξιος κι' ὁ θερμότερος ὁπαδὸς τοῦ μυστικισμού. 'Ὡς τόσον ὁ κ. Καδάφης δέν είναι και τόσο εύκαταφρόνητος ἀντιπρόσωπος τοῦ μυστικισμού τῆς νεώτερης ἐποχῆς κι' ἄς είναι σήμερα—ἄς φαίνεται μιὰ θεωρία που σχεδὸ δέν ἔχει κερδίσει και τόσο πλάτος μόσο μάκρος κι' ἂν ἔχει τραδηξει, ἀλλὰ κι' ἔτσι πάλι, ὅπως λέω και σὲνα μου λίχνισμα δέ πιστεύω τὸ ράμα να τεντώνεται πιο πολύ και σὸ τέλος με τὸ πολύ πολύ τὸ τέντωμα να μάς μέινει σὸ κάθε χέρι ἀπὸ 'να κομμάτι.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Η ΑΔΕΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Στὴν ἐφημερίδα «Ἐνωσις» τῆς 24 Γεν, δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο ἀρθρο τοῦ νέου διηγηματογράφου κ. Κ. Φαλταίτη.

Μιὰ σκληρὰ ἐγκατάλειψις

ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΚΟΥΤΣΟΥΡΑ

Μιὰ περιπέτεια ὀφειλομένη στὴν τελευταία θαλασσοταραχή μ' ἔρριξε πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος στὴ Σικιάθο. Ποτὲ δέν εἶχα πιστέψει σὲ τόση ἀλήθεια. Τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη με τίς χαρές του, με τὰ κλάματα, με τὴ νοσταλγία τοῦ ξενιτεμένου, με τὴν ἀπλὴ ζωὴ, με τὰ καίκια, με τοὺς ταρσανάδες, με τὴ λίμνη, με τὸ μοναστήρι, με τὴ νησιώτικη ἰδεολογία, ζωντάνευε, ὅλο ζωντάνευε και με σκέπαζε. Βρισκόμουν σὰ σὲ ἐκπληξὴ ὀνείρου. Ζήτησα τὸ σπίτι τοῦ μεγάλου δημιουργοῦ.

Τρεῖς μαυροφορεμένες γυναῖκες, πολὺ περασμένες στὰ χρόνια, γρη῏ς πιά, καθότανε τριγύρω ἀπὸ σδυμένο τζάκι. Δέν ὑπῆρχαν οὔτε ξύλα, οὔτε φωτιά. Καί σ' ὅλο τὸ σπίτι

ἡ γύμνια και ἡ δυστυχία. 'Η ἀξιοπρεπής, ἡ ὁπομονετική, ἡ σιωπηλή, μὰ γι' αὐτὸ τόσο ὠμὴ δυστυχία. 'Ητανε ἡ τρεῖς ἀδερφές τοῦ Παπαδιαμάντη. Ἀνύπαντρες και ἡ τρεῖς, ἔρημες, χωρίς κανένα φίλο και προστάτη. Μιὰ φωτογραφία τοῦ μεγάλου ἀδελφοῦ τους, ἡ γνωστὴ φωτογραφία, κύτταζε τὸ πάτωμα φτωχή, ταπεινὴ, λυπημένη. 'Η πιὸ σκληρὰ δυστυχία και ἀπόγνωση καθότανε σὺς τέσσερις ὀλόγυμνους ταίχους τοῦ σπιτιοῦ και συντρόφευε τίς τρεῖς ἀδερφές.

'Απὸ τὸν κόσμο ἔμαθα ὅτι ἡ ἔλλειψις κάθε πόρου ζωῆς σὺς τρεῖς ἀδερφές τοῦ Παπαδιαμάντη εἶνε πιὸ ἀπίστευτὴ ἀπ' ὅτι θα μπορούσε να σκεφθῇ και ὁ πιὸ ἀπαισιόδοξος, και ὁ πιὸ βαθειὰ γνωρίζων τὴν τύχη τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου μας που ἐδούλεψαν τὴν τέχνη.

'Ο Σχολάρχης τῆς Σικιάθου, κ. Βλάχος, ἄνθρωπος που μελέτησε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη και που τὸ αἰσθάνθηκε καλλίτερα ἀπὸ ὅλους, μοῦ ἔλεγε ὅτι εἶχε σκοπὸ να κάνει κάποια διάλεξη σὺς κατόικους για τὸν Παπαδιαμάντη, και τίς εἰσπράξεις να τίς δέθετε για τίς ἀδερφές του. Φαινότανε ὅμως διστακτικός, μπροστὰ σὸ πνεῦμα τῶν κατοίκων, και δέν ξέρω ἂν θὰ ἀποφασίσσῃ σὸ τέλος τὴ διάλεξή του αὐτή.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λίγα ἑκατοντάδραχμα που τοὺς ἔρριξε τότε σὰν κομμάτι κόκκαλο ὁ ἐκδότης για τὴν ἐκδοση ὅλου τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη και ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλες τρακόσες δραχμές που ἔδωσε ἡ πριγκήπισσα Μαρία περῶντας κάποτε ἀπὸ τὴ Σικιάθο, καμμιά ἄλλη βοήθεια ἀπὸ κανένα δέν εἶδανε τόσα χρόνια τώρα ἡ ἀδερφές τοῦ Παπαδιαμάντη. Οὔτε ἀπὸ Ἀθηναῖο οὔτε ἀπὸ Σικιαθίτη.

'Η Ἀθηναϊκὴ κοινωνία ἡ τόσο πλουσία και γνωρίζουσα να δόσῃ δταν τῆς τὸ ὑποδείξουν δέν ξέρω και στὴν περίστασι αὐτὴ τί θα κάνῃ. Τὸ ἴδιο, δέν ξέρω τί μπορεί να σκεφθῇ τὸ ἐπίσημο Κράτος.

'Εκεῖνο ὅμως που ἀντελήφτηκα ὁ ἴδιος, και τὸ ὁποῖον δέν διστάζω να γράψω ἐδὼ εἶνε ὅτι ἡ τρεῖς ἀδερφές τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου που στὴ συνείδησιν τῶν περισσοτέρων Ἑλλήνων ἀποτελεῖ τὴν φωτεινότερα φιλολογικὴ προσωπικότητα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, και τοῦ ὁποῖου τὸ μνῆμα σὸ νησί δέν εἶνε παρὰ λίγο χῶμα χωρίς οὔτε μιὰ πέτρα κἂν να δείχνῃ τὰ σύνορά του, κινδυνεύουσε να ποθάνουσε φέτος, ἀπὸ τὴν ἀσιτία, τὴν γύμνια, τὴν ἀπελπισία, τὸ σκοτάδι και τὸ κρύο, ἡ καθημερινὴ τους τροφή, καθὼς ἔμαθα, εἶνε μόνο χόρτα που τὰ μαζεύουσε οἱ ἴδιες ἀπὸ τὸ βουνὸ—ἂν ἡ κοινωνία τῶν Ἀθηνῶν ἡ τὸ φωτισμένο Κράτος δέν σπεύσουν με προθυμία, με εὐκρίνεια και με γενναιότητα, χωρίς καμμιά χρονοτριβή, να βοηθήσουν τὰ τρία αὐτὰ Μαύρα Κούτσουρα, για να πάρω τὸν τίτλο ἐνός ἀπὸ τὰ διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη, τίτλο τόσο προφητικὸ ἀλλοίμονο, για τῆς τρεῖς ἀδερφές του και για τὸ μνῆμά του.

Κ. ΦΑΛΤΑΙΤΣ

'Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ τὰ πικρὰ λόγια μεῖς δέν βρίσκουμε τίποτε να προσθέσουμε. Κάνουμε ὅμως κάτι καλλίτερο: Ἀπ' ὅσα χόρματα εἰσπραχτοῦνε ἀπ' τὰ φύλλα 7 και 8 χωρίς να λογαριάσουμε τὰ ἔξοδα τοῦ φύλλου— τὰ μισὰ θὰ

έσουμε γιά νά δόσουμε κάποια βοήθεια στίς αδερφές
μεγάλου διηγηματογράφου μας. Άλλοι ικανότεροι από
μπορούνε περισσότερο νά κάμουν.

ΤΟ ΜΑΝΩΛΗ ΜΑΓΚΑΚΗ

Ε το θάνατο τοῦ Μανώλη Μαγκάκη δέ στερήθηκε ἡ λογο-
μας τὸν ἡθικό της νέο, μὰ ἔχασε κ' ἓνα βαθύτατο γνώστη
ἐπιχειρηματικοῦ ἔργου.

ὁ καλλιτέχνης ὁμιλητής, ὁ παρήγορος φίλος, ὁ εὐκρινὴς
λὸς νέος, σκοπὸ τῆς ζωῆς του δὲν εἶχε ν' ἀντλή γιὰ τὸν ἑαυ-
τὴς πηγὴς τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ ἡθικοῦ, ἀπὸ τὸ μεγάλο Ἀγγλο
ἀλλὰ καὶ νά γνωρίσῃ τὸν κόσμο μὲ αὐτὴς.

ἡ διατήρησις τῆς πίστεως του γιὰ τὸ Ζαῖπτηρ—σὲ χώρα ὅπου
καὶρο μὲ τὸ μέτριο καὶ τὸ κοινό, σὲ χώρα ὅπου οἱ φιλό-
στεροῦνται τοῦ ἀτομικοῦ ποῦ μ' αὐτὸν βρίσκεται τῆς τέ-
λλθινὸς δρόμος, καὶ κάθε καλλιτέχνης της εἶνε μῖμος τοῦ
καὶ κριτικὸς τοῦ κριτικοῦ—ἡ διατήρησις τῆς πίστεως του,
νὰ σημειωθῇ σὰ μία ἐπανάστασις, σὰν ἓνας δυσκολώτατος
σὰν ἐν' ἀπὸ τὰ ὠραιότερα Ἑλληνικὰ ἔργα.

τὸ θάνατο τοῦ Μεταφραστῆ τῶν Σοννέτων, δέ χάθηκε μο-
λυνὸς εἰρωνικὸς τύπος, ἀλλὰ καὶ μιὰ ψυχὴ ποῦ μόρσει
πρόνοιαν τὸ περιβάλλον της καὶ ν' ἀπομονωθῇ, τὸ περιβάλ-
τραβᾷ κάθε νέο, μὲ τὴν κενοδοξία, καὶ σκοτάνει κάθε
γιὰ νά μὴν πολεμηθῇ ἀπ' αὐτό.

I

ὄλα· ἴδια ὄλα· κ' χώρα σὰν ἓνα κοιμητήριο μοῦ
ποῦ σὲ κάθε του μνημῆμα ὄλο ἐσένα κλείνει·

ἡ νεότης καὶ ἡ μαραμμένη ψυχὴ πᾶσι·

ραῖο ἔχ' ἡ φύσις ἐσέν' ἀναζητεῖ καὶ τὸ χαρούμενο
τῶν πουλιῶν μονότονο παράπονο μοῦ φέρνει.—

ὄλα, ἴδια ὄλα, καὶ ἡ ἀναμνήσεις—τὰ μικροπαιχνι-
ὲ εὐτυχισμένου, ποῦ μ' αὐτὴς γελάει ὁ δυστυχισμέ-
ῳ του— πᾶσι νεκρωθῆκαν·

μόνη μου χαρὰ, καὶ τὸ εὐγενικὸ λουλοῦδι πᾶσι,

II

Σοννέτων τῇ μεγάλῃ φλόγα δέ θὰ μετροῦμε πιά
τοὺς ἔρωτές μας,

θὰ ξεχνῶμε τῇ σελήνῃ, μὲ χιόνια, μὲ βροχές,
μ' ἀνεμοζάλες.

ψυχὴ σκυμμένη ἀπ' τὴν ἀδικία, δέ θάροχομαι ὡσάν
παιδὶ νά μὲ παρηγορήσῃς,

θὰ φεύγουμε τὸ ψέμμα, γιατί μᾶς ἔχει σκλάβους
ἡ ἀλήθεια·

ωριστά·

ἡ ψυχὴ, κ' ἐγὼ νεκρὸς πάνω ἀπ' αὐτό.

III

εἶναι ὁ πόθος τῆς ἀλήθειας τῇ ζωῇ μου, τότε καὶ
θάνης.

καὶ πάλι θὰ πεθάνης, ἀφοῦ ψυχὴ μου ἔχω τὴν

ἐγὼ λυγίσω, θὰ σὲ ἰδοῦμε σ' ἄλλου ψυχῇ, νά
καλωσύνη τὸ κεφάλι,

κακοὺς, μπρὸς στοὺς σκληροὺς.

ΒΕΛΜΟΣ

Δουδαρίκου Ἀριόστου

ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἦ ἀκίνητο καὶ μυστικὸ λιμάνι ἐμπιστευμένο,
Ὅπου, ἔξω ἀπ' ἄγρια θάλασσα, μ' ὀδήγησαν δυὸ ἄστρα,
Τῶν οὐρανῶν τὰ πῖ' ὁμορφα, μὲ τὴν πιὸ ἐξαίσια πάστρα,
Ὅστερ' ἀπ' ἓνα σκοτεινὸ ταξίδι μακρισμένο.
Στὸ ἄγερὶ καὶ στὸ πέλαγο σχορῶ τὴν ἀδικία
Πιά τόρα, ποῦ μὲ τρικυμιᾶς βαρύτατες τραβοῦσα
Ἰσαμε ποῦ νά φτάσω ἐδῶ, ποῦ ἄλλῳ δὲ θὰ μπορούσα
Χωρὶς αὐτὴς νά καρπῶθω μιὰ τέτοια εὐτυχία.
Ἦ κατοικία ἀνεχτίμητη, κ' ὦ σπάνια καμαροῦλα,
Ποῦ στὰ γλυκὰ τὰ σκότη σου τόρα βοηθᾷς ἐμένα
Ἀπ' ὅποιον ἥλιο ἀνώτερη νυχτιά γιὰ νά γλεντήσω!
Τὶς ἀδικίες, τοὺς ἄσχετους ἀηιοὺς θυμοὺς, καρδοῦλα,
ἔχασε πιά, ποῦ εἰσέμασάν τέτοια ἀμοιβὴ σὲ σένα,
Ποῦ θὰ πληρώσει ὅσο ἔχω πιά κ' ὅσο θὰ ὑπηρετήσω.

μετάφραση ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«ΤΙ ΔΕΝ ΤΑ ΚΥΜΑΤΑ»

Εἶναι ἡ νέα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Γεώργιου Στρα-
τήγγη· ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη, τὸ πρῶτο τιτλοφορεῖ-
ται «Στὸ νησί μου», τὸ δεύτερο «Γύρω ἀπὸ τὸν πόλεμο»
καὶ τὸ τρίτο «Κογχύλια». Μὰ καὶ τὰ τρία μέρη τὰ περ-
νάει μιὰ πνοὴ πατριδολατρίας.

Τὸ πρῶτο μέρος εἶναι καὶ τὸ σημαντικώτερον· ἀποτε-
λεῖται ἀπὸ 244 ὀχτάστιχα σὲ δεκαπεντασύλλαβους κατα-
ληχτικούς κ' ἀκατάληχτους ἀντικατάλαγους, καὶ πλέκεται
γύρω στὴ στενὴ πατριδολατρεία.

Ἡ Σπέτσα πέρνει θέσση ἐρωμένης, καὶ σὰν τέτοιο
πρέπει τὸ ποίημα νά κοιταχτεῖ. Γίνεται νά ποῦμε ἡ Ἀζου-
ρα τοῦ κ. Στρατήγγη.

Μὲς ἀπὸ τὰ 244 λοιπὸν ποιηματάκια, περνᾶνε οἱ ζω-
γραφίαι τῶν τοπίων τοῦ νησιοῦ, οἱ ἀγάπες τοῦ Ποιητῆ μὲ
κορμάτια ἀπὸ τὴ ζωὴ του, ἡ ἱστορία τοῦ νησιοῦ, ποῦ εἶναι
νωπὴ ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τοῦ εἰκοσι ἓνα, καὶ μαζὶ ὅλων τῶν
ἄλλων νησιῶν ποῦ συνδέθηκαν μὲ τὴν ἐπανάστασις, αὐτῶν
σὲ λίγα ὀχτάστιχα σκόρπια. Ἀκολούθησε, καθὼς λέει στὸ
ποίημα 188 τὸ Σύνταγμα «Προβελέγγιο».

Καθένας καταλαβαίνει ὅτι, τὸ ποίημα σ' ἄλλα χέρια
μποροῦσε νά καταστήσει ἄληθινὸ ἐθνικὸ κειμήλιο, ἀν δὲν
τὸ χαρακτήριζε τὸ δημοσιογραφικὸ πνεῦμα, καὶ ἡ προπα-
γανδιστικὴ μανία. Ὁ κ. Στρατήγγης παρανόησε τὴν σχέσιν
τῆς ὑποκείνου ἰδέας καὶ τῆς ποιήσεως, κ' ἔτσι ὅλα εἶναι χω-
ρὶς σύστημα, ἀνακατωμένα, βιαστικά, χωρὶς ἐσωτερικὴν
ἐνότητα, χωρὶς ζωὴ, χωρὶς σύνθεσις. Ἀπὸ τὸ διάβασμα τῆς
Συλλογῆς δὲν ἀπομένει τίποτας περισσότερο, παρ' ὅσο ἀπὸ
ἓνα ἄρθρο γιομάτο πυρροτεχνήματα. Ὁ ἀτομικὸς ἔρωτας
τοῦ Ποιητῆ γιὰ τὸ νησί του, δὲν κατορθώνει ν' ἀντικειμε-
νικοποιηθῇ, μὰ χάνεται σὲ πλαδαροὺς ρητορισμούς. Καὶ
τὴν ἐντύπωσιν ποῦ ἀφήνει ἡ πρώτη ἀνάγνωσις, ἀφήνει καὶ
ἡ δεύτερη, ποῦ δὲ γίνεται μ' εὐχαρίστησις.

Καὶ ὅμως δὲ φτᾷει τὸ θέμα· μέσα στὰ μικρὰ ἰσα-ἰσα
ἡ Τέχνη γυρεύει νά δείξει τὰ πιὸ μεγάλα, μὰ ἡ βία, ὁ
πλατασμός, ἡ δημοσιογραφία, κ.τ.λ. κατὰστρεφάν τὸ ἔργο
μπορῶ νά πῶ συνολικά.

Ὅλο τὸ βιβλίον τὸ περνᾷ ἓνα παράπονον· κλαίει τὸ
σημερινὸ ξεπεσμό τῆς Σπέτσας του καὶ τὴν ἀμνημοσύνην
ἐκείνων ποῦ λευτερώθηκαν, γιὰ κείνους ποῦ τοὺς λευτέρω-
σαν. Μὰ ὁ κ. Στρατήγγης εἶναι ἀνίκανος νά συγχρονιστεῖ
καὶ νά ἰδεῖ ὅτι, ἡ ἐνοία τῆς πατρίδας καὶ τῆς λευτεριάς
στὴν ἐποχὴ μας, κατάντησε στήν ἐνοία τῆς κερδοσκοπίας

και συμφεροντολογίας, και αντίς να υφωθεί άπάνω από τους πόθους των σημερινών ισχυρών και να ιδεί τον άνθρωπο, εξακολουθεί να παραπονιέται, μά και να δουλεύει στην εμποροκρατικήν ιδεολογία.

Διαρκώς θυμίζει κάτι από την περασμένην ιστορία για να κεντρίσει το μίσος. Δέ λησμονάει τους Αυστριακούς για την ενέργειά τους κατά του Φερραίου, μήτε τους Βουλγάρους και τους Τούρκους κ.τ.λ. και είναι παράξενο το 184 ποίημα, που λές ότι δεν τώγραφεν ο ίδιος Ποιητής που έπύρρωνε το μίσος, γιατί σ' αυτό κυριαρχεί η συναισθηματική των λαών σε μία παγκόσμιαν ειρήνη και άγαντη. Τ' ότι ο κ. Στρατήγης άκουσε τους ανθρώπινους παλμούς, δεν υπάρχει αμφιβολία, μά οι παλμοί αυτοί έφτασαν στον κ. Στρατήγη σαν εξωτερικοί αντίλαλοι, και τους παραμέρισε για ν' άρέσει στους σημερινούς ευτυχισμένους. Μ' άλλα λόγια η καιροσκοπικότη έφασε το αίστημα.

Το ίδιο συμβαίνει και σ' άλλα δυο μέρη της Συλλογής. Η δημοσιογραφία και η προπαγάντα είναι η γενική εντύπωση. Και η προπαγάντα γίνεται στα όρια του μίσους και της εκδίκησης. Στο ποίημα «Σερβία και Βέλγιο» που ήαχε τόσα δυνατά πράματα να πει, τον ικανοποιεί μονάχα ο πόθος να εξαφανιστεί από τη γη η Βουλγαρία και η Τουρκία. με τις όποιες, είμαι βέβαιος, αν εξακολουθούσε η ίδια κατάσταση και τα συμφέροντα το απαιτούσαν, θα συμμαχούσε η Ελλάδα της μπουρζουαζίας, και ο κ. Στρατήγης θα έφαλε την αδελφική συμμαχία και θα ευχότανε το μεγαλείο τους. Σε τέτοια κωμικοποίηση σέρνει η Ποίηση εκείνον που βέβηλα γυρεύει να την καταντήσει εφήμερη.

Δυστυχώς ο κ. Στρατήγης ενόμειεν ότι η ποίηση αναπνέει με τους διάφορους συμφεροντολογικούς υπολογισμούς, και ότι είναι έτοιμη να κάψει λιβάνι με τον ευκολώτερο μά και δουλικώτερο τρόπο. Έτσι ανακατεύει μικρονόματα σε μεγάλα, χωρίς κανένα μέτρο, καμιά φροντίδα, κανένα ξεχώρισμα, και όλα ανακατεύονται κ' εξισώνονται.

Ός τόσο μου άρέσει αυτό που λέει στο ποίημα «Κατάρα».

κατάρα στον Αίτιο! Κατάρα!
 "Αχ! για το αίμα, για το αίμα, που χύνεται!

κι' αντίς να βλέπει Κωσταντινούς και Κάζερ, που είναι τα όργανα και σά να ποδοι οι αντιπρόσωποι, έδλεπε τους κερδοσκόπους που εστάθηκαν ή αίτια και τώρα και πάντοτε, είμαι βέβαιος που δε θα γραφε τα περισσότερα από τα τραγούδια του, που του κατάντησαν την ποίησή του δημοσιογραφική, μεροληπτική, και θαύρισκε τον καιρό να τελειοποιήσει τα ποιήματα που θα κλειούσαν το *άνδρῶπινο*, που είναι αιώνα, όσο και ο άνθρωπος στον Κόσμο. Ούτε θα καταντούσε ενώ πονεί σαν άνθρωπος για το κακό που έγινε, να φανεώνεται κι' αυτός σαν ένας από κείνους που έσυντέλεσαν το κακό δύναμη για να γίνει αυτό, και να συντελεί να έμποδίζει να γσννηθεί εκείνο που *Πρέπει* για να εξακολουθεί το ανθρώπινο μαρτύριο κατά τα συμφέροντα των κερδοσκόπων.

Αν ο προπαγαντιστής δεν έτρωε το ποιητή, θα μπορούσε ο κ. Στρατήγης να μάς δώσει πολλά από τα οχτάστιχα του για μάτα συγκίνηση και ζωή, θα μπορούσε να δώσει τελειότερα τις αγάπες του, που τόσο τις επρόδωσε κάνοντάς τις δημοσιογραφία, εφήμερες, εξωτερικές, ανούσιες.

Ός τόσο και τώρα υπάρχουν οχτάστιχα αρκετά ωραία στο πρώτο μέρος π.χ. το 28, το 178, το 128, το 29, και άλλα. Πολλά ακόμα θα μπορούσε να βρει ωραία, αν δεν έδειχτε τόσο βία ο ποιητής τους. Η βία είναι παντοτιμωμένη ή πρώτη εντύπωση, το σκίτσο που επρόκειτο να γίνει ποίημα. Κ' εκεί που κανένας επερίμενε κάτι νέο, ξάφνου βρίσκεται μπρος σε μιάν από τις κοινότερες κοινοτοπίες.

Από τον κ. Στρατήγη λείπει ακόμα ή φραστική ακρίβεια, που καμιά φορά καταντάει στο ανεξήγητο π. χ. στο 5ο οχτάστιχο.

Για σέ τον κόσμο αν έχασα, μά θα θυμάμαι αιώνα
 Του δοξασμένου του Άστεως το Έπίγειο το καλό,
 Που της ζωής μου έπέρασα τα πιο πολλά τα χρόνια,
 Κ' ή μνήμη του στο μάτι μου δάκρυ κυλάει θολό.
 Πατρίδα, Σπῆτι κ' Έρωτα, τραγούδησα εκεί πέρα,
 — Άστέρια τρία της σκοτεινής ζωής μου ταιριαστά—
 Κι' αν το αγαπώ, γιατί εκεί ζούν αδέρφια και μητέρα,
 Μά το λατρεύω, γιατί κλει τα πατρικά του όσα.

τέλος πάντων, τίνος κλείει τα όσα το Έπίγειο, ώστε να το λατρεύει εξαιρετικά ο κ. Στρατήγης; Μή κ' ήθελε μου κ' έννοιει ο κ. Στρατήγης τα πατρικά του όσα;

Η άκυρολεξία παίζει κι' αυτή το ρόλο της στην ποίηση του κ. Στρατήγη. π.χ. οχτάστιχο 23 γράφει:

Βλέπω άρμονία στο σκότος σου και στη σιγή σου φως!

Η μόνη πρωτοτυπία σ' αυτό το στίχον είναι ή μετάθεση των λέξεων, ώστε αντίς να βλέπει φως μέσα στο σκοτάδι και άρμονία(!) μέσα στη σιγή, που ίσως έπρεπε ν' άκούει κάτι στη σιγή, ο κ. Στρατήγης βλέπει φως μέσα στη σιγή. Θα μου πῆτε, και βλέπω το κίνημά σας, ότι δεν εκατάλαβα και κάτι άλλο θέλει να πει' μάλιστα, μην άνησχετε το σκοτάδι παρουσιάζει όμοιομορφία, όχι όμως ποικιλία και σχέση, γι' αυτό ή αντίθεση άρμονίας και σκοταδισμού πάει περίφημα, μ' αυτή είναι που έφερε και τη σύγχυση κ' έχασε τον κ. Στρατήγη να βλέπει στη σιγή φως, σά να μιλούσε ο ήλιος και μάλιστα άκατάπαντα, ή το φεγγάρι και τ' αστέρια, ή τέλος πάντων κ' ή λάμπα μας. Πώς να με παραξηγήσει ο άναγνώστης μου, έχω ξέρω πως μπορεί να υπάρχει σιγή και στο φως και στο σκοτάδι. Μά δε γυρεύω να κάμω κανένα να γελάσει γυρεύω μονάχα να έρμηνέψω όσα δεν έμπόρεσε να κάμει ο Ποιητής συνειδησή του, για να τους χαρίσει τη λαγαρότητα της έκφρασης, που είναι το σπουδαιότερο όδωρο της Τέχνης. Και ή λαγαρότητα της έκφρασης λείπει συχνά και θα μπος ρούσα να παραθέσω πολλά παραδείγματα ακόμα, καθώ. και πάμπολλα γλωσσικά και περισσότερα στιχουργικά λάθη που για συντομία παραλείπω.

Συχνότατα οι αντίθετες είναι άσύμφωνες, συχνά πλαδαρές και συχνότερα ή σκοτεινάδα της έκφρασης στους τελευταίους στίχους των οχτάστιχων αισθητή.

Ο κ. Στρατήγης έχει ακόμα μία φοβερά μεγάλην άδυναμία στην περιγραφή. Το 2 οχτάστιχο π. χ. είναι μια εικόνα καλούτσικη, μά δεν είδε παρά τα έσωτερικά χρώματα και δεν έμπόρεσε να μάς δώσει το πλαίσιο, δεν έμπόρεσε να κάψει το τοπίο που θέλει να μάς παρουσιάσει, κ' έτσι αντίς να τό δοῦμε και να τό θαυμάσουμε κ' έμεις, μάς είπε με ποιά χρώματα θα κατασκευάζότανε.

Το ίδιο το 27. Μας λέει τί του γεννάει κάποιο πεδίο, μά δε μάς λέει το γιατί. Φτάνει ο εξωτερικός ερεθισμός στην ψυχή του κ. Στρατήγη, μά δε γίνεται συνειδηση και δεν έχει την δύναμη ο Ποιητής να μάς δώσει την εικόνα την εξωτερική που του γέννησε την όποια συγκίνηση, έτσι που κ' έμεις να τη δοῦμε αντικειμενικά, και να αίστανθοῦμε από τα πράματα το ίδιο. Του ξεφεύει ή Ζωή και το άπομένει ο ρητορισμός.

Το ίδιο συμβαίνει στο 49, στο 73 και σε πολλά άλλα. σε πάρα πολλά, δυστυχώς, έτσι που να σκεφτόμαστε αν ο κ. Στρατήγης κατάληξε στην δημοσιογραφικότητα από κάποιαν αγάπη, για κάποιο σκοπό, ή από σημαντική ποιητικήν άδυναμία. Για τις πεζολογίες ούτε λόγος, το μεγαλύτερο μέρος της Συλλογής άνήκουνε σ' αυτές. Κ' έτσι, ενώ μάς παραμίλησε για τη Σπέτσα, έχτος από γενι-

σητες νησιώτικες και θαλασσινές, που γενικά υπάρχουνε κάθε νησί κι αυτές χοντροκομμένες πουθενά δε μας πωσα και λίγο από τη Σπέτσα του, κάτι από τὸν ξεχωριστό της ὀρίζοντα και χαρακτηρη.

Ἐκείνο που πρόσεξε ὁ κ. Στρατήγγης, εἶναι οἱ ὁμοκαταληξίες, που θυμίζουν ἐκείνες τῶν γαλλότροπων καθαιλουσιάνων, πράμα κάμποσο δύσκολο γιὰ τὴ φτωχή μας ὁμοκαταληξίες δημοτική. Μὰ ἡ προσοχή στις ὁμοκαταληξίες εἶνε ἐκεῖνο που ἔφραε και τὴν φραστικήν ἀριότητα τὴν ποίηση τοῦ κ. Στρατήγγη. Τοῦ ἄρεσε τὸ κουδούνισμα ἡ ἔξαχσε τὸ νόημα, κι' ἀντὶς νὰ ὑποτάξῃ τὴν ὁμοκαταληξία, ὑποτάχτηκε ἀπὸ κείνη. Κ' ἔτσι ὁ κ. Στρατήγγης, ταντας αὐστηροὺς κανόνες γιὰ τὴν ὁμοκαταληξία, μοιάει μετὰ τὸ δρομέα ἐκεῖνο, που ὑπόχεται νὰ τρέξει ἑκατὸ χιλιόμετρα, και δὲν προφαίνεται νὰ πάρει τὰ πέντε, που φτερε λιπόψυχος.

Και μοῦρχειται στὸ νοῦ ἀθελά μου ἐκεῖνο που λέει στὸ 2 ὀχτάστιχο. ἔπου ὁ κ. Στρατήγγης πηγαίνοντας στ' ἀπόρο ἀπρογιάλια τῆς Σπέτσας, φωνάζει μετὰ μιὰ Τρομπομα μονάχος, που τὴν εἶχε βρεῖ καλυμπώντας, γιὰ νὰ ξυῖσει τοὺς πεθαμένους πιά ἡρώτικους στολοκαυτες καπεμένους.

Λές, που ὀλάκερο τὸ ἔργο τοῦ κ. Στρατήγγη, εἶναι αἰάτο ἀπ' αὐτὴ τὴν κωμικὴ τραγικότητα, που κατανε στὸ μάταιο. Ἐνας πόθος γιὰ κάτι, ζητημένος πᾶρά-καί καὶ Δον Κιχωτικά, ἕνας ἐγῶνας χωρὶς καρποφορία, ἡμέρος, ἔτσι, που στὸ 225 ὀχτάστιχο τὸ λέει μονάχος:

Κι τὸν πικρὸν ἀγῶνα μου δὲ βλέπω τὸ σκοπό.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΠΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Νέα βιβλία βγήκαν: τὸ «Ἀπολλώνιον ἄσμα» τοῦ κ. Πη—σὲ κομικὴ ἔκδοση τῶν «Γραμμάτων». Τοῦ κ. Βαρλέντη μερικὰ πατριωτικά τραγούδια μετὰ τὸν τίτλο «Ἄερα, ἄερα!» καὶ τοῦ κ. David Bonosenectius τραδία «Φύροδην—Μίγδην» που τὰ διαβάζει κανεὶς πολὺ ἀρίστα και χωρὶς νὰ... μελαγχολεῖ(!) καθόλου, ὅπως συμβαίνει μετὰ τοὺς ἄλλους ποιητὲς.

Ἀπ' τὰ νέα περιοδικὰ που ἀγγέλλονται κάθε τόσο, φράε ὡς τώρα ἡ «Λύρα». Ἡ ἔκδοσή της πολυτελής· διευτεται ἀπ' τὸν κ. Γ. Μποῦρλο. Στὸ 1ο φύλλο δημοσιεύ-αν ποιήματα τῶν κ. κ. Συκελιανοῦ, Δοῦρα, Μιχαλόπου-Προσετόπουλου, διήγημα τοῦ κ. Ν. Νικολαΐδη, Μι-Ἱστορίες τοῦ κ. Σταυρόπουλου, κι' ἡ μετάφραση τοῦ ματος τοῦ Ἰψεν, Ζάν—Γκαμπριέλ—Μπόρκιαν.

Αὐτὲς τίς μέρες ἐκδίδονται και δύο νέα περιοδικὰ ὁ «Θμός» που θὰ βγαίνει κάθε μῆνα σὲ 32 μεγάλες σελί-καὶ ὁ «Λόγος» διευθυνόμενος ἀπ' τοὺς κ. κ. Καρζή, ἀλόπουλο, Νικολαΐδη.

Στὰ γνωστὰ περιοδικὰ που βγαίνουν μετὰ αὐστηρὸ φιλο-κὸ πρόγραμμα, δὲν βλέπουμε καμμιά ἐξαιρετικὴ κίνηση ζύμωση. Ὁ «Πυρσός» μόνε μας ὑποσχέθηκε πὼς θὰ ἐξηγήσῃ τίς ἀντιλήψεις του γιὰ τὸν Καβάφη.

Στὴ «Πινακοθήκη» συνεχίζονται ἡ μεταφράσεις τῶν μμάτων τοῦ Σολωμοῦ και ἐξετάζεται πλατεῖα ἡ δική και ξένη καλλιτεχνικὴ κίνηση.

Στὴν «Πανεπιστημιακὴ Ἐπιθεώρηση» δημοσιεύονται τὰ καλὰ ἐπιστημονικά ἀρθρὰ και ἐξετάζονται τὰ πανε-στημιακά ζητήματα. Παρακολουθεῖται ἡ πανεπιστημιακὴ ση και προσεχῶς θὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα τῆς διωργά-ης τοῦ πανεπιστημίου μας.

Ἐξεδιάζεται ἐορτὴ σὺν «Παρνασσὸς» γιὰ νὰ ἐωρουασθῇ

ἡ τριακονταετηρίδα τοῦ κ. Ξενοπούλου ἀπ' ἀφορμὴ τῆς παραίτησής του ἀπ' τὰ γράμματα.

Στὴν ἐφημερίδα «Ἀθῆναι» δημοσιεύθηκαν δύο καινού-ργια ποιήματα τοῦ κ. Μαλακῆς. Καὶ τὰ δύο στρέφονται στις ἀναμνήσεις τοῦ ποιητῆ ἀπ' τὴ πατρίδα του τὸ Μεσο-λόγι.

Γιὰ τὸ ἀριστεῖο δὲν θάσχοληθοῦμε πολὺ, οὔτε λίβελο-θα γράψουμε. Ὅλη ἡ σοβαρότητα που πρέπει νὰ κρατιέ-ται σὲ τέτοια ζητήματα μεταβλήθηκε σὲ γελοιότητα· παν-τοῦ ἀκοῦμε συμφωνίες, συμμαχίες, ὑποσχέσεις, ρουσφέτια γιὰ τὸ ἀριστεῖο, που σκέφτεται κανέναν ἀν αὐτὸ δίνεται ἀπ' τὴ πολιτεία γιὰ νὰ βραβεύῃ μερικὲς ἀξίες, ἡ ἀπὸ με-ρικὰ άτομα γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς φίλους τους. Ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἀν και εἴμαστε τῆς γνώμης ὅτι ὁ κ. Ξενοπούλος εἶχε τὰ περισσότερα δικαιώματα νὰ τὸ πάρῃ, δὲν δικηλο-γοῦμε ὅμως καθόλου τὴ στάση του, γιὰτὶ προτοῦ ἀποφα-σίσει νὰ παραιτηθῇ ἀπ' τὰ γράμματα θάπρεπε νάχει νοτό-σει τὰ παραπάνω.

Μὰ και τὰ παρασκήνια τοῦ μουσικοῦ Ἀριστείου εἶναι περισσότερο «θυμῆση» κ' ἐξευτελιστικά γιὰ τοὺς δυὸ μαέ-στρους. Καὶ μετὰ λύπη μεγάλη βλέπουμε ὅτι χάνεται ἡ ἡδι-κὴ κι' ἀπὸ ἀνθρώπους που μᾶς παρουσιάζονται γιὰ καλλι-τέχνες.

Ἄς εἶναι, ὅστερα ἀπ' τὰ τόσα ἄπλυτα που βγήκαν στὴ φόρα, χρειάζεται νὰ γραφτῇ και τὸ παρακάτω χαρακτηρι-στικὸ ἀνέκδοτο τοῦ γιομάτου χιοῦμορ μαέστρου Λαυράγνα.

Σὰν τέλειωσε ἡ πρώτη τοῦ «Πρωτομάστορα» και συ-ναντήθηκαν οἱ δυὸ μαέστροι, ὁ Σιδὸρ Διονύσιος ἀγκάλιασε τὸν Καλομοῖρη μετὰ πολὺ τρυφερότητα και τὸν συνεχάρηκε.

Μὰ ἕνας που παρακολούθησε τὴ σκηνὴ αὐτὴ, εἶπε στὸν Κεφαλωνίτη μαέστρο.

— Τί ἐνθουσιασμοὶ ἦταν αὐτοὶ; ὡς τώρα ἔλεγε τόσα ἐναντίον τοῦ «Πρωτομάστορα».

— Μοῦφυγαν, μοῦφυγαν ὅπως φεύγουν....

Ἦταν ἡ ἀπάντηση τοῦ μαέστρου χαρακτηριστικὴ χειρο-νομόντας.

Πέθανε και ὁ ἐκλεκτὸς λυρικὸς ὀξύφωνος Γεώργιος Χατζηλονιάς.

Ὁ θάνατός του ἀκούστηκε μετὰ πολὺ συγκίνηση ἀπὸ τοὺς φίλους τὴν τέχνης. Ἦταν μιὰ σημαντικὴ ἀπώλεια γιὰ τὸ φτωχὸ Μουσικὸ μας Θεάτρο.

Τὴ νεκρώσιμῃ ἀκολουθία ἐφαλλαν οἱ καλλιτέχνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος.

— Μιὰ πολὺ καλὴ ἐπιτυχία ἐσημεῖωσε και ἡ δευτέρῃ ἐμφάνιση τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδεῖου Ἀθηνῶν.

Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε τὴ μοναδικὴ συμφωνία τοῦ Cesar Franck και τὴν «Ἀλγερινὴ Σουΐτα» τοῦ Saint-Jaens.

Τὸ παῖξιμο τοῦ Μητρόπουλου (πιάνο) ὑπέροχο, στὴν ἀνταπόδοση τῆς Συμφωνίας τοῦ d' Indy, μετὰ συνοδεία τῆς Ὁρχήστρας.

Ὅλα αὐτὰ μᾶς δείχνουν, ὅτι ὁ εὐσυνείδητος μαέστρος τῆς Ὁρχήστρας τοῦ Ὁδεῖου κ. Μαρσὴ κατ'ὀρθωσε νὰ δη-μιουργήσῃ μέσα σὲ λίγα χρόνια ἕναν καλὸ μουσικὸ κόσμο, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος.

Ἡ συναυλία τῆς κυρίας Κυργουσίου (Δημητρακοπού-λου) δὲν πρόσθεσε δυστυχῶς τίποτα στὴ καλλιτεχνικὴ κί-νηση. Ἀπεναντίας ἐκαταλάβαμε ἄλλη μιὰ φορὰ πὼς οἱ ἀληθινοὶ καλλιτέχνες εἶναι σπάνιοι στὴν Ἑλλάδα. Τὸ τρα-γοῦδι τῆς κυρίας Κυργουσίου ἦταν κοινὸ, χωρὶς αἰσθημα, χωρὶς κανένα χρώμα, μὰ και χωρὶς φωνή. Γιὰτὶ ἀν λέγεται κοντραλτο αὐτὴ ἡ κυρία δὲν ἔξερομε τότε πᾶς εἶναι ἡ πραγ-ματικὴ κοντραλτο. Εἰς τὸ μέλλον ἡ κυρία Κυργουσίου καλὰ

θὰ κἀνὴν πρὶν ἐμφανίζεται νὰ εἶναι βεβαία γιὰ τὸ ταλέντο της καὶ συνάμα νὰ μὴ παρουσιάσῃ ὅλες τῆς χρονιᾶς τὸ ἴδιο πρόγραμμα.

Τὶ διάβολο, χαθῆκαν τὰ κομμάτια ;

Ὁ κ. Λυκούδης ξανάπαιξε πολὺ ὁμορφα τὴ σύνθεση τοῦ Λιάλιον, μποροῦσε ὅμως νὰ μὴν ἐπαναλάβανε τὴν Danse Russe, ἡ ὁποία εἶναι καλὴ γιὰ μιὰ φορὰ.

Ὅσο γιὰ τὸν κ. Μυράτ θάκανε καλύτερα νὰ σώπαινε ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀπαγγελία—ἄλλως τε πολὺ καλὴ— τῶν δυὸ τραγουδιῶν, γιὰτὶ ἐκεῖνο τὸ κατασκευάσμα, —σαχλαμάρα σὲ τρεῖς πράξεις καθὼς καὶ ἡ μονότονη καὶ ἄτονη «*declaration*» τῆς γνωστῆς μέχρι κόρου «*Λίμνης*» τοῦ Λαμαρτίνου δὲν προσέθεσαν ἀπολύτως τίποτα στὴν καλλιτεχνικὴ του *carrière*.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τὸ εἰδύλλιο τοῦ Θεοκρίτου

Τὸ XXVII Εἰδύλλιο τοῦ Θεοκρίτου, ποὺ δη. οἰσιέεται σήμερα, ἔχει 'στ' ἀρχαία τὸν τίτλο «*Οἰαριστὺς*», ποὺ θὰ πῇ ἐρωτικὴ συνομιλία, γλυκομιλῆμα, «*Φλέρετ'*» μὴ θέλοντας νὰ βάλω τοὺς πρώτους τίτλους, γιὰτὶ εἶναι ἀρκετὰ ἀφηρημένοι, μήτε τὸν δεύτερο, γιὰτὶ εἶναι ἀρκετὰ ἄνοστος, προτίμησα αὐτὸν τὸν τρίτο, ποὺ, μολονότι εἶναι κι' αὐτὸς νεώτερον ἔννοια, φαντάζομαι ὅμως πὼς εἶναι ἀρκετὰ ἀντίστοιχὴ ἡ ἐπιγραμματικὴ.

Ἡ «*Οἰαριστὺς*» εἶναι τὸ εἰδύλλιο τὸ πρὸ χαριτωμένο ἴσως τοῦ ἀρχαίου Βουκολικοῦ· γι' αὐτὸ τὴν μιμήθησαν πολὺ τεχνικὰ κι' ὁ André Chénier καὶ ὁ Pierre Louys καὶ ὁ Φιλόσοφος Schopenhauer 'στὴ «*Φυσικὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑρωτα*», ἂν κι' αὐτὸς μὲ ἄλλο νόημα. Ὁ τύπος τῆς Κόρης μάλιστα, εἶναι σχεδὸν κλασσικὸς δὲν μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι δὲν εἶναι ἡ κόρη· παιγνιδιὰρα καὶ ἀκατάδεχτη 'στὴν ἀρχή, γνωστὴ καὶ φοβισμένη,—ὅστερα μὲ μιὰ θελκτικὴν ἀπλότητα ῥωτᾷ γιὰ τὸν γάμο καὶ τοὺς πόνοους του, καὶ τέλος ὑποκύπτει 'στ' ὄνομα καὶ τὰ δῶρα τοῦ ἐραστοῦ.

«*Τεύχεις μοι θαλάμῳ, τεύχεις μοι δῶμα καὶ αὐλὰς ;*» (36)

Καὶ πάλι, ὡς τὸ τέλος, δὲν χάνει τὸν παρθενικὸν ἐκεῖνο φόβο, ποὺ εἶναι πάντα σμειγμένος μὲ τὴν πρῶτην ἀγάπης μας κι' ἀνυμνιγμένος μὲ τὴν γλυκύτερη στιγμὴ τῆς ἀγνῆς ἐρωτικῆς εὐτυχίας. Τρέμει τὴν παρθενίαν της, λυπᾶται τὸ γέρο πατέρα της, ἀκούει βήματα παντοῦ, συλλογιέται—αὐτὸ πάντα—τὸ καλὸ τῆς φόρεμα. Ἀς εἶναι εἶναι καὶ νικημένη. Ὁ βουκόλος ἔχει τὸ ὕψος κυριάρχου καὶ αὐτὸ ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ Εἰδύλλiou. Ποιὸς δὲν ἔννοει ἀμέσως, μ' ὅλη τὴν ἐτοιμορροπὴν ὑπερηφάνειαν τῆς κόρης, πὼς ἡ λύση δὲν θὰ εἶναι ἄλλη, παρ' αὐτὴ ;

Γιὰ τὴν ἐποχὴ μας θὰ ἦσαν ἴσως πρὸ θελκτικὸ νὰ παρέλιπε ὁ Θεοκρίτος τοὺς ἔξη τελευταίους στίχους καὶ 'στὴ θέσιν τους νὰ βάλῃ τὸν «*ντὸρπαλὸν ἄγγελον* μὲ τὸν λιχνὸν 'στὰ χεῖλη». Αὐτὸ κάνει κι' ὁ Chénier 'στὴν μίμησίν του. Ἀλλὰ νὰ μὴ λησμονοῦμε πὼς ὁ ποιητὴς ἔζησε σ' ἄλλα χρόνια καὶ ἀκόμα πὼς οἱ ἡρώες του, κι' ἀφοῦ σηκωθοῦν ἀπὸ τὸ «*κλέφτικο κρεββάτι*», δὲν θάχουν διόλου ἀσχημιωμένη τὴν ἀγνότητα καὶ τὴν ὁμορφίαν τῆς ψυχῆς καὶ δὲν θὰ καταρινοῦνται τὸν αὐτὸ τους. Εἶναι πάντα ἄγνοοι, παιδικοί, παρθενικοί, χαριτωμένοι, σὺν τοῖς ἐρωτευμένοις καὶ μελαγχολικοῖς ψαράδες τοῦ Pierre Loti.

Αὐτὰ γιὰ ὅσα ἔγραψεν ὁ Θεοκρίτος. Ὅσο γιὰ τὴν μετάφρασή μου, φαίνεται ἀμέσως πὼς εἶναι ἀρκετὰ βιαστικὴ· ἀλλὰ δὲν τὴν ἔκαμα, παρὰ σὺν ἑνὰ πρόσκαιρο παιγνιδί. Ἐπὶ πρῶτον, 'στὸ σῆμα τοῦ ἀπὸ τοῦ ἑλλοῦ καὶ τοῦ ἀφωσιώθησαν πρὸ συστημάτων καὶ ἔχουν νὰ παρουσιάσουν ἐργασία πρὸ συγκεκριμένη. Ἐγὼ μάλιστα, δίνοντας τὴν ἀπόδοσιν τῆς «*Οἰαριστὺς*» στὴν δημοσιότητα, δὲν ἔχω σχηματίσει ἀκόμη μήτε τὴν γνώμην ἂν πρέπη τάχα εἶσι ν' ἀποδίδονται τὰ Εἰδύλλια, μὲ τὴν ἐπιγραμματικὴν καὶ κόπως τραχειὰ τους στιχομυθίαν, ἢ μᾶλλον λίγο συμφωνότερα πρὸς τὴν σημαντὴν ψυχὴ, τὴν καὶ στοχαστικὴν καὶ παιδικὴν καὶ περισσότερο

λάτριναν τῆς σύμμετρης μορφῆς. Ἰσως, ἂν εἶχαν κάποια πλεονέκτημα περιπάθεια, θὰ μᾶς ἔθιγαν πρὸ γλυκά· κι' ἂν εἶχαν οὐσιαστικότερη μορφὴ δὲν πείραζε πὼς θάχαναν κάπου-κάπου τὴν λιτότητα καὶ τὴν ἐπιγραμματικότητά τους· εἴσι ἐργάστηκαν οἱ νεώτεροι μεταφρασταὶ (καὶ παλαιότερα ὁ Εὐθύνορ Hesso 'στὴ Λατινικὴ)· εἴσι 'στὴν κλασσικὴν «*Ἰφιγένειάν*» τοῦ ὁ ἀγαπημένος μου Moreas· κι' εἴσι νομίζω πὼς τὸ Εἰδύλλιο θὰ μποροῦσε ὅχι μόνο ν' ἀποδοθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ ξαναζήσῃ.

Θὰ προσπαθῶ νὰ τὸ ἀποδείξω.

T. A.

Γιὰ ἓνα διήγημα τοῦ Δημοσθένη Βουτυρά

Στὸ Γιάννη Μηταράκη

Στὰ φύλλα τοῦ Νοέμβρου τοῦ «*Βωμοῦ*» βρίσκεται ἓνα ἀπὸ τὰ τελειότερα διηγήματα τοῦ Δημοσθένη Βουτυρά, τὸ «*Μαγαζὶ τοῦ Τσιγκοῦνη*». Ὁ Βουτυρὰς μᾶς δείχνει ἀκόμη μιὰ φορὰ, ὅτι εἶναι ἓνας πολὺ καλὸς παρατηρητὴς καὶ ψυχολόγος, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς σπανίους.

Σ' αὐτὸ τὸ διήγημα περιγράφει ἓνα τύπο, ποὺ δὲν μοιάζει οὔτε μὲ τὸν Hayaoui τοῦ Molière, οὔτε μὲ τὸν ἥρωα τοῦ Balzac· εἶναι ἓνας τύπος ξεχωριστός, κι' ὅμως ἀληθινός, εἶναι ὁ τύπος τοῦ Ρωμηοῦ τοῦ Τσιγκοῦνη τοῦ Πατατίτσα, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνει βῆμα στὴν Ἑλλάδα χωρὶς νὰ τὸν συναντήσῃ, ὥστε ἀξίζει πραγματικῶς νὰ ἀποθανατωθῇ σὺν ἀπομεινάρει μιᾶς ἐποχῆς παληᾶς, ποὺ ἔακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἀκόμη μέσα στοὺς ἀνθρώπους, ποὺ γέννησε κι' ἀνάθρεψε.

Στὴν πρώτη παρατήρησιν ὁ Πατατίτσας μποροῦσε νὰ φανῇ «*κουβαρδὸς*», ἀλλ' ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ τετυπία γιὰ νὰ κολλήσῃ τὸ φιλότιμο τοῦ πελάτου του, τοῦ Ρωμηοῦ, τοῦ ὁποίου ἐκμεταλλεύεται «*τὰ τρωτὰ*» σημεῖα· τὸ μέσον του εἶναι ἀλάνθιστό.

Ὁ τύπος τοῦ Βουτυρά εἶναι ὅμως πρὸ γενικός, παρ' ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ νομίσῃ, γιὰτὶ βρίσκεται στὴ ρίζα ὅλης τῆς ψυχολογίας τοῦ Ρωμηοῦ, ποὺ ἦτο κι' ἔμεινε ἔμπορος. Ὁ Ρωμηὸς, ὁ καθ' ἑαυτὸ Ρωμηὸς ἐκράτισε ὅλα τὰ Ἀνατολίτικα ἔθιμα καὶ θέλει νὰ κρύβει τὴ φιλαργυρία του πίσω ἀπὸ προσχήματα· τὸ συνήθειο αὐτὸ ἴσως νὰ εἶναι ἀπομεινάρει τοῦ φόβου τοῦ Τούρκου, ἀλλὰ πρὸ πιθανὸ νὰ σκοπεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ φιλότιμο τοῦ ἐμπορίου, τόσο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν αὐτὸ τους. Τοῦ Πατατίτσα τοῦ Ρωμηοῦ ἐμπορίου, ὁ Βουτυρὰς μᾶς ἔδωκε τὸν τέλειον τύπον ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν τσιγκουνιὰ του, ἀπὸ τὴν πονηρίαν του κι' ἀπὸ τὴν ψευτιά του· ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ κερδίσῃ χρήματα ἀλλὰ τὰ μέσα, ποὺ μεταχειρίζεται δὲν ἔχουν μεγάλο ὄριζοντα· γι' αὐτὸ ὁ Ρωμηὸς, ὅσο τοῦλάχιστο ἀκολουθεῖ τὴν σημερινὴ πορεία τῆς φυλῆς του, μένει πάντα μικρόμπορος.

Ὁ Δημιουργὸς τοῦ Πατατίτσα, δείχνεται ἀκόμη μιὰ φορὰ ὅχι μόνο, ἓνας ἀρτίστας μὲ γούστο ἀλλὰ κι' ἓνας φιλόσοφος ποὺ διαλέγει θέματα ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως μποροῦν νὰ φαίνονται ἀπλά, ὅπως φαίνεται κι' ἡ ζωὴ, ἀλλὰ ποὺ σὺν βάθος εἶναι πολὺ γενικὰ πολὺ φιλοσοφικά. Ἄν ἡ ἐκτέλεσιν του δείχνει τὸ Βουτυρὰ ἀρτίσταν, ἡ ἐκλογὴ του τὸν δείχνει φιλόσοφον· κι' ἡ μιὰ μορφὴ του δὲν εἶναι κατώτερη ἀπὸ τὴν ἄλλη.

7 Δεκέμβριον 1918

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΕΓΙΑΝΝΗΣ

«*Ὁ θάνατος τῆς ἀδερφῆς μου*»

K. Φαλάτς. Διήγημα

Οἱ χαρακτηρησμοὶ «*διήγημα προσωπικὸ*» «*ἐντονη προσωπικὴ ἐντύπωση*» εἶναι ἄνεργοι νομίζομεν τὴ στιγμὴ ποὺ δίνεται ἓνα διήγημα· τὸ ἔργο ἄρτια ἐκτελεσμένο. Τὸ ἐπαινετικὸ συγκράτημα γιὰ ἓναν εὐσυνείδητο τεχνίτη, εἶναι κακία γεροντιστικὴ ἀνέναντι στὴς γόνιμες στιγμὰς τοῦ νέου δουλευτῆ, παρατηρητῆ κι' ἀπλοῦ ἀκόμα περιγραφῆ τῆς ζωῆς. Τὸ διήγημα τὸ συγκεκριμένον δὲν ἀποκλείει τὴν κοινωνικὴ ἐπανόστασιν, δὲν ἀποκλείει τὴν ἐντονη προσωπικὴ συγκίνησιν καὶ δὲν κλείνεται σ' ὀρισμένους φόρους. Τὸ διήγημα εἶναι ἀλήθεια μὲ κάποια ποιητικὴ πνοὴ γιὰ νὰ μὴν ποῖται ἔκτασις λυρικὴ ἢ ἔκστασις, μὲ κάποια

«Εξάλωση τῆς πραγματικότητος. Τὰ παραπάνω μᾶς ἔχουνται στὸ νοῦ μὲ τὸ διήγημα τοῦ κ. Φαλτῆς ὁ «Θάνατος τῆς ἀδερφῆς».

Κι' ἀντὶς νὰ τὸ ποῦμε «ἐντονὴ προσωπικὴ συγκίνηση» λέμε πὼς ἡ ἀρετὴ τοῦ τόσο στὸ ψυχολογικὸ ὅσο καὶ στὸ περιγραφικὸ μέρος εἶναι σπάνιος — καὶ μᾶς ἐσοκπαζοῦναι ἕνα ταλέντο μὲ συνείδηση. Ὁ συγγραφέας τοῦ αἵνα φυσιολάτρη, παρατηρητὴς μὲ ταυτόχρονα καὶ ἀπαναστάτης. Ἀκόμα κλείνει καὶ ἕνα στοιχεῖο ρομαντικὸ διέστειτο ποῦ τὸ μεταχειρίζεται ἀνάλογα στὴ «λυρικὴ ἔκφραση». Ἐτοί ὁ «Θάνατος τῆς ἀδερφῆς» ἔξωρα ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴς ψυχολογικῆς ἀρετῆς τῆς ἐκτέλεσης δαίχνηι τὸν τεχνίτη ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ πλατυαστὰ στὸ διήγημα.

Α. Π.

Guillaume Apollinaire

Ἦταν ἀπ' τοὺς διαλεχτοὺς νέους τῆς Γαλλίας ποῦ σήμερα κτυποῦναι τὴ ρουτίναν κι' εἶτι σαθρὸ στὴ Τέχνη. Ἐπαναστάτης αὐτὸς στὴ ποίηση καὶ τὴν ἰδέαν ἔφερε μαζί του τοὺς νέους στὴν ἀληθινὴ τέχνη. Στὰ 1903 ἔβρυσεν τὸ φιλολογικὸ περιοδικὸ «Le Festin d'Esopre» (τὸ Συμπόσιον τοῦ Αἰσώπου) ποῦ οἱ στίχοι ποῦ δημοσιεύουσιν ἐκεῖ, μαζί μ' ἄλλους νέους, θαμνώσανα τόσο τὸν André Billy — αὐτὸν ποῦ τώρα τελευταία ἔγραψε τὸ βιβλίον «Scène de la vie littéraire» καὶ γιὰ τὸ ὁποῖο γίνηκε ἀρκετὸς λόγος — ὥστε νὰ γράψῃ: «Ἕνα ἄρθρον ποῦ ἀφιερώναι στίς ἀναμνήσεις μὲ τὸν Apollinaire: «Αἰστώνομαι νὰ μαι πολὺ μικρὸς κοντὰ σ' αὐτοὺς τοὺς ποιητὰς ποῦ μοῦ φανέρωσαν τὴ σύγχρονον φαντασίαν».

Στὰ 1911 πάλι, μαζί μὲ τὸν Billy καὶ μερικὸς ἄλλους, βγάλαναι τὸ περιοδικὸ «Soirées de Paris». «Τί ὁμορφί! τί χαριτωμένη ἐποχή!» γράφει μὲ νοσταλγία ὁ Billy. «Εἶναι μακριὰ. Ἄλλοι θάιναι μὲ τὴ θεορά τους ἀμέριμνοι καὶ χαρῶνται. Δὲν τοὺς ζήλευσεν γιατί δὲν θὰ χουνα μαζί τους ἕναν Guillaume Apollinaire. Κανένας στὴν ἡλικίαν μᾶς δὲν ἀπόκτησε τόσο μίσην, δὲν ἔκανε τόσοσιν νὰ σαρκάζουν. Εἶχε ἀνέναντον τοῦ ὅλην τὴν Βλακία, ὅλην τὴν Ἀμάθεια, ὅλην τὴν Ρουτίναν. Καὶ γιὰ πόσα δὲν τὸν κατηγοροῦσαν!.. Μὰ τὸν ἀρκοῦσε νὰ φαίνεται, νὰ χαμογελά, καὶ οἱ ἀντίπαλοί του, σὺν τὰ γέγραμμά του Ὁρφέα, ταπεινόνονταν καὶ γρύλλιζαν. Τὸ εἶδα πολλὰς φορές αὐτό».

Ὁ Apollinaire δὲν ἔμοιαζε μὲ τοὺς περισσώτερους ἀπὸ τοὺς νέους μᾶς ποῦ ἂν κυττάζουμε τὸ ἔργον τους, στοὺς περισσώτερους μόνον τὴν Κλάψαν βλέπομεν. Τὴ δύναμιν, τὸ πόθος τῆς ζωῆς, λίγοι τὰ ἔχουν. Ὁ Apollinaire ἦταν ποτισμένος μ' αὐτὰ στὰ τραγούδια του ἐξελίνονταν ὅλη ἡ ἀγάπη τῆς ζωῆς. «Ἦταν ἐκθρόος τῆς ρομαντικῆς μελαγχολίας» ἀκτινοβολοῦσε, φώτιζε, θέρμαινε, ἦταν ἀκατάπαυστα μὲ πόρνη θερμάστρα. Ὅμως πέθανε ὁ πόλεμος ποῦ πῆρε τόσοσιν καὶ τόσοσιν ποῦ μᾶς δαίχνανε γερὰ δαίγματα μελλομένης δράσης, τόσας ἰσοσυγκρασίας ποῦ δὲν ἔβρουσε τί μποροῦσαν νὰ μᾶς δώσουν ἀργότερα, καὶ ἀκόμα τόσοσιν κρυφούς καλλιτέχνες ποῦ ἦσαν στὸ σურτάρι τὰ ἔργα τους ἢ προσβάλλαν πρὸς τὸ παρὸν τῆς ζωῆς τους, πῆρε καὶ τὸν Apollinaire, γνήσιον ἀντιπρόσωπον τῆς νέας Τέχνης. Καὶ μετὰ τὸ πρῶτον ἀκόμα δὲν ἄφηκε τὴ τέχνην του· ἀξένιοις διαβάσει τὸ περιοδικὸ «Mercure de France», ὅταν ἕνα κομμάτι ὁδὸς τὸν κτύπησε στὸ κεφάλιν γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀργότερα στὸ νοσοκομεῖον πᾶνω στὰ 38 του χρόνια.

Σ. Μ.

Θέατρο τοῦ Ὁδείου

Ὁ Βιβλιοθηκᾶριος

Ἐὰν πρῶτον λέγεται χρήσιμον ὅταν ἔρχεται νὰ ἐκπαινεῖται μὲν ἀνάγκη, νὰ γεμίσῃ ἕνα κενό. Στὸ σημερινὸ μᾶς θέατρο πορνοποιημένο ἀπὸ ἐπιθεωρήσεις καὶ ἐσπευμένο ἀπὸ χοντροκομμένας φράσεις — ἀκόμα καὶ «στὴ μουσικὴν γιορμὰ ἀπὸ ἀκαλοιοθηγῆς κι' ἀξιοδίκρυτες ὁπερέτες» — εἶχαμε τὰ στοιχεῖα καὶ τὸ τόπον γιὰ κατὰ καινούργιον ἀπαράληπτον καὶ περιμέναμε μὲ λαχτὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴ θεατρικὴν ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν τὸ Ὁδεῖον. Ἀσχετὰ ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ κακὴν ἐκτέλεσιν τῆς «Ὁρεοσειας» τὸ πρῶτον αὐτὸ βῆμα μᾶς ὑποσχέθηκα πὼς ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ βλέπαμε νὰ ἐκπληρόνῃ ἐπὶ τέλους καὶ «στὴν Ἑλλάδα τὸ θέατρο τὸν προορισμὸν του. Δυστυχῶς ὅμως μὲ τὴ δαυτερὰ του ἐμφάνισιν τὸ θέατρο τοῦ Ὁδείου μᾶς ἔδειξε πὼς δὲν ἔχουμε νὰ ἐλπίζουμε ἀπ' αὐτὸ τίποτε περισσώτερον, παρὰ ἕνα ἀκόμα θέατρο ποικιλιῶν, φρόντο ποῦ ἀφύοναι «στὴ σημερινὴν θεατρικὴν ἀγορὰ μᾶς».

Ἦ ἀντίκα τοῦ Moser, χοντροκομμένη — ἔργο ποῦ μόνον, ἴσως στὸν κινήματογράφον θὰ μπορούσε νὰ σταθῇ ἂν ἐξιδιαικονοῦνταν περισσώτερον — δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω γιὰ ποῖο λόγο παίχτηκε. Μήπως ὁ σεβαστὸς Ἰφενιστὴς, μᾶς πέρασε γιὰ τόσο ἀμόρφωτους ποῦ δὲν θὰ μπορούσαμε, δύο φορές ἄλλοτε τὸ μῆναι, νὰ ἀκούσουμε ἕνα σοβαρὸ ἔργο;

Ὅσο γιὰ τὴν ἐκτέλεσιν δὲν ἔχουμε νὰ ποῦμε παρὰ μόνον πὼς τὰ σκηνακὰ ἦσαν θαυμάσια καὶ τὸ βεστιάριον πολὺ πλούσιον!..

Ὁ «Βιβλιοθηκᾶριος» ὅσο κι' ἂν εἶναι ἔργο, γραμμένον σὲ στιγμὴν χωρὶς ἄλλο πνευματικὴν στείρωσιν τοῦ συγγραφέα, παλῶ, ἀχαρῶν, κτήριον, νομίζω πὼς θὰ μπορούσε νὰ διδαχτῇ καλλήτερα καὶ νὰ διαδασθῇ περισσώτερον.

Ἐξίτησις «στὸν κανόνα αὐτὸν κάνουν οἱ δεσποινίδες Μπατιστάτου, Κανελλοπούλου, ἡ μικρούλα Παπανικολάου καὶ ὁ κ. Παπαχρήστος».

Τὸ μάτι τοῦ maître δὲν εἶδε τὴ κυρία Ζερβὸν ποῦ, ὅταν ἔβαινε «στὴ Β'» πρῶτον τὸ μάθημα τῆς μοντέρνας συμπεριφορᾶς, καθὼς καὶ στίς δραματικὰς σκηνάς, ἦταν ἀξιοδίκρυτα κωμικὴ, ἀψυχολόγητη, ψεύτικη;

Ἀλλὰ τὰ βίρη αὐτὰ τῆς κακῆς διδασκαλίας ἢ ἀδιαφορίας τοῦ κ. Οἰκονόμου ποῦ πιστὰ ἀκολουθεῖ τὸ δρόμον τοῦ προκατόχου του κ. Ζάννου, νομίζω πὼς δὲν πρέπει νὰ βρύνουν καθόλου τοὺς ἐκτελεστές· γι' αὐτὸ δὲν θὰ πῶ ποῖα ἐντύπωση μοῦ ἔκανε ἡ ἐκτέλεσις τοῦ Βιβλιοθηκᾶριου, ἀλλὰ μόνον τὸ παῖξιμον ἐνός ἔργου ἀγνώστου μου, ὁποιοῦδήποτε.

Ἡ κυρία Ζερβὸν ὅπως εἶπα καὶ παραπάνω ἀμελέτητη κι' ἀψυχολόγητη, γιορμὰν μεταπτώσεως τελείως ἀδικαιοδογηγῆς. Κατέστρεψε ὅλα ὅσα εἶχε ἴσως τώρα δημιουργήσει. Ἀξίζει νὰ πῶ κάναϊς σὺν τὴν τὴν κ. Ἐφοροῦτον πὼς: «ἐλάδουμε κονοδόρους ἀπ' τὸ κονοδοῦν τὸν Παρισίαν».

Ἡ δεσποινὶς Μπατιστάτου εἶναι ἡ μόνη ποῦ προσπαθεῖται, πνιγμένη κατὰ ἀπ' τὰ ἔρα ἐνός βόλου ποῦ χωρὶς ἄλλο τῆς εἶχαν κακὰ ἐξηγήσει, νὰ πλάσῃ ἕναν ἀριστοκρατικὸν τύπον. Χαριτωμένη «οἷη» ἐμφανισὶς τῆς, μ' ἕνα παῖξιμον ἐντελὲς φυσικόν, «στὸ μικρὸν κι' ἀχάριστον πρόσωπον ποῦ τὸ σκέπαζαν οἱ ὑπερβολικὸι σπασμοὶ τῶν ἄλλων κωκοκτελεστών, εἶναι ἡ μόνη δικαιολογία τῆς παράστασης τοῦ Βιβλιοθηκᾶριου, καὶ ἂν καὶ δὲν τῆς ἔσπεκε καθόλου ἡ Ἑὺα ἔδειξε πὼς ἀξίζει γιὰ πολλὰ περισσώτερα πράγματα.

Κι' ἄλλη μὲ ἀρρώτησι: Γιατί, κύριε Οἰκονόμου δὲν τῆς δώσανε τὴν Ἑδθ; Τὴν εἶδαμε καὶ «στὴν Μοναρχίαν τοῦ Σαυοπούλου κι' ἔχουμε τὴν ἰδέαν πὼς ἂν δοκιμάζαται θὰ βλέπατε πολλὰ!

Ἡ δεσποινὶς Κανελλοπούλου τέλεια «στὴν θέσιν τῆς Φυσικότατης, δίνει ἀριστοτεχνικὰ τὴν πραγματικότητα καὶ φαίνεται πὼς κατὰ λαβὰ τὸν συγγραφέα. Ἀν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου τῆς ὁ κ. Ζάννος εἶχε φρονήσει, ἀφηνόνας κατὰ μέρος τῆς τροφιδίς, νὰ τῆς δίνει τέτοιους βόλους, χωρὶς ἄλλο θὰ ἦταν σήμερα ἡ καλλήτερη ἀπ' ὅλας τῆς διπλωματούχους τοῦ Ὁδείου.

Μέσιν σ' ὅλην τὴν ἀνακατωσούρα τῶν δυνάμεων κῆος ἡθοιοῦ, σχεδὸν ἀπαρτήρητη περνάει ἡ δεσποινὶς Παπανικολάου. Ἀν καὶ εἶχε παρεξηγήσει τὸ ρόλον τῆς, ἐν τοῦτοις ἔπαιξε θαυμάσια καὶ δαίχνηι πὼς εἶναι πολὺ καλὴ πᾶστα. Κύριε Οἰκονόμου καὶ πάλιν προσέχτε τὴν. Ἀπ' τοὺς κυρίους κάναϊς δὲν ἔσπεκε καλὰ στὴ θέσιν του. Ὁ κ. Φωκᾶς ἔπαιξε ἕναν ἀριστοτεχνικὸν κωμικὸν τύπον, ἀλλὰ οὐκ ἔστι τὸ Βιβλιοθηκᾶριον τοῦ Moser. Ἀν ἦταν λιγότερον ζωηρὸς θὰ κέρδιζε πολὺ. Ἐν τοῦτοις εἶναι πολὺ καλὸς, ὁ μόνος καλὸς ἀπὸ τοὺς κυρίους.

Ὁ κ. Τσιτολιζιὸς ἀριστοκρατικώτατος γι' αὐτὸ ὑποφερτός.

Ὁ κ. Παπαχρήστου συμπαθητικώτατος εἶχε στιγμὴς ποῦ φαινόταν ἄγγλος γαιοκτῆμων.

Ὁ κ. Σπικελάρειος θὰ ἔκανε γιὰ Cow-boy.

Ὁ κ. Κοντογιάννης ἂν δὲν εἶχε τὴν ἐντελὲς ἀφγο ἐκτέλεσιν τῆς σκηνῆς τοῦ μεθυσμένου θὰ τὸν συμβουλεύαμε νὰ μὴν ξαναπαίξῃ τὸν Γίφον, δὲν τοῦ στέκει καθόλου ὁ βόλος αὐτός. Γιὰ τὸν κ. Κοντογιάννη μόνον χτυπητοὶ κωμικοὶ τύποι χρειάζονται.

Ὁ κ. Πλούτης νομίζω πὼς βρίσκεται ἀκόμα «στὴν Ἐπιθεώρησιν Διάβολο» δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ ἐκχάσῃ κάναϊς ἀμέσως τὰ χοντὰ χτυπητά!

Στὸ Ὁδεῖον, μὴ χειρότερα!

Π. Μ.

τώρα από τον *Sedaine*, και μπορούσε να τον έβλεπε κανείς πάνω στις σκαλωσιές να γλύφει τους γείσους ή τα αετώματα σύμφωνα με τη δική του φαντασία.

Καμμιά φορά, στο διάστημα των περιπάτων μας, μου έδειχνε μερικά δείγματα από αυτά. Άλλα ποτέ μου δεν θά τα δείξω στους ιδιοκτήτες των ακινήτων, που θά τριπλασίαζαν την τιμή του ενοικίου τους. Άκόμα εργαζότανε και σε γλύπτες περιζήτητους, που βρισκότουσαν σε διάσταση με το σχήμα ή σε αδυναμία με το σκάλισμα του μάρμαρου και τους βοηθούσε σαν καλός Κυρηναίος να περάσουν το μαρτύριο της τέχνης.

Στο προάστιο του Αγίου Ιακώβου είχε ένα εργαστήριο όπου όλα τα πράγματα ήταν ριγμένα άνω κάτω. Εκεί έρριχνε όλα τα κομμάτια της τέχνης του φρίδην μίγδην, και τα πρότυπα από άργιλλο ή από γύψο που έφτιαχνε με τα ίδια του τα δάχτυλα. Για όσους τον επισκεπτόντουσαν δεν ήταν τίποτα πιο παράξενο από του ν' ακούγνε να λένε, ότι ο *Rodin* δεν έφτιανε τα έργα του αυτός ο ίδιος, και ότι το πᾶν ὄφειλε στους μαθητές του.

Εκείνο που στάθηκε κύρια άφορμή για να δώση τροφή και λαβή σ' αυτόν το θρύλλο τον έξωφρενικό ήταν η λήγη ἐχτίμηση που έδινε σ' αυτά τα λησμονημένα προπλάσματα και η άφθαστη γενναιοδωρία του, με την οποία διεσπάδιζε αυτά για δώρα στους φίλους, συναδέλφους, που του απέτειναν το παραμικρότερο φιλοφρόνημα.

Θυμάμαι ότι κάποτε που παραξευεύτηκα πολύ απ' τη συγκινητική σύνθεση ενός πεθαμένου ποιητή, που του είχε εμπνεύση ένα έλεγείο του *Hege-sippe Moreau*, και για την οποία έδειξα σ' αυτόν ένα θανμασμό ασύνετο, άπαιτήσε να το πάρω άμέσως; κάτω απ' τη μασχάλη μου και να φύγω, και δεν κατώρθωσα να υπερασπιστώ παρά μόνο όταν του υποσχέθηκα ότι θά έστελνα να το πάρω με την πρώτη ευκαιρία.

Την άλλη μέρα δεν το σκεπτότανε καθόλου, έν ὡς ἐγώ δεν μπόρεσα να το ξεχάσω ποτέ.

Άλλά καθώς φαίνεται η άφορμή αυτού του θορύβου, είναι αυτή η άδιαφορία των αληθινών διδασκάλων για τα έργα τα έκτελεσμένα δηλαδή εκείνα τα μορφοποιημένα που βγήκαν από την ιδιοφυΐα τους, καθώς απ' τη μηλιά πέφτουν οι ώριμοι καρποί.

Τίποτα δεν στενοχωρούσε περισσότερο το μανιακό παραγωγό, καθώς ο *Rodin*, παρά να τον έβαζες εμπρός σ' ένα από τα άλλοτινά έργα του, που τις περισσότερες φορές βαρεϊόταν να τα υπογράψη.

(Μετάφρ. Γ. Κυρ.) EMILE BERGERAT

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Δημοσιευόμεν εις άλλην σελίδα την άγγελίαν της εκδόσεως της «*Ιστορίας της Ελληνικής Γεωργίας*». Έργον αναφερόμενον εις ένα των ζωτικωτέρων κλάδων της εθνικής μας ζωής, πρώτην φεράν θά έδη το φῶς εις την πατρίδα μας και η «*Ελληνική Έπιθεώρησις*» εκθύμως συνιστά την άπόκτησιν αυτού εις τους συνδρομητάς της και αναγνώστας της.

Εις τα γραφεία μας δεχόμεθα έγγραφας υπέρ του έργου.

Η «ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ»

Μιά σεμνή αλλά γεμάτη από δύναμη και θάρρος επανάσταση, γίνεται τις ημέρες αυτές. Άνθρωποι νέοι και άγνοϊ στη σκέψη τους και στο αίσθημα, δίνουν το χέρι σε ένωση, άνοίγουν τα μάτια σ' άνοιχτότερους όρίζοντες, τινάζουν τα κορμιά των αντρικια και υπερέφανα, και όπλισμένοι με την πεποίθηση στο δίκαιο του άγῶνα τους, όρκίζονται ότι θά τραβήξουν στα εμπρός.

Χωρίς φουσκαμένα μανιφέστα, χωρίς κούφιο ρητορισμό, χωρίς τυμπανοκρουσία άκόμα και μάταια σαλπίσματα, μαζεύτηκαν γύρω σε μιάν ιδέα, καμμιά εκατοστή για την ὥρα, νέοι, και κήρυξαν τον πόλεμο για το ξύπνημα και το λευτέρωμα της ελλην. τέχνης.

Ώραία ή πνοή της λευτεριάς γέμισεν από ένθουσιασμό τους νέους αυτούς, τους όργάνωσε σε μιάν ένωση με το όνομα «*Καλλιτεχνική Συντροφία*», και προφητική σά νέα θρησκεία που είναι, διαρκώς και μαζεύει νέους προσήλυτους και νέους πιστούς.

Τί ζητά πραγματικά η όργάνωση αυτή;

Συναδέλφωμα όλων των τιμίων και αληθινών εργατών της τέχνης, είτε λόγιοι είναι αυτοί, είτε ζωγράφοι, είτε μουσικοί, είτε ήθοποιοί, δημιουργία μιᾶς ελληνικής τέχνης που να επιβληθῇ και στην Κοινωνία μας και να αναγνωρισθῇ για άπαραίτητο στοιχείο της ζωής της, γνώρισμα της ελληνικής δημιουργίας και των ελληνών δημιουργών και έξω από τα σύνορα της χώρας, γκρέμισμα των κακῶν και άναξίων επιρροών που πνίγουν την τίμια τέχνη μέσ' ἑστὴ ρουτίνα, και ήθικη υποστήριξη κάθε νέου αληθινοῦ τεχνίτη.

Αυτοί είναι οι βασικοί σκοποὶ της «*Καλλιτεχνικής Συντροφιάς*», σκοποὶ που δεν εξαγγέλθηκαν με φαρφαρονισμούς, αλλά με επίγνωση, με σεμνότητα, με μετρημένο λογισμό.

Ο ένθουσιασμός και η ειλκρίνεια των μελών της Συντροφιάς, που εκατό σήμερα, θά γίνουν αὔριο διακόσιοι, μεθαύριο πεντακόσιοι, για να άπλωθοῦν σε λίγο και να πιάσουν όλους τους νέους άντάρτσώπους κάθε καλλιτεχνικής τάσης και κάθε καλλιτεχνικής δημιουργίας, έχει σηκωθῇ σαν ακλόνητη πίστη και θρησκεία.

Το δίκιο του άγῶνα είναι με το μέρος τους, τα όπλα είναι δικά τους, οι θησαυροὶ της ζωής και της Τέχνης άνοίγονται έτοιμοι να παραδοθοῦν σ' αυτούς που είναι πρόθυμοι να εργασθοῦν και να πολεμήσουν για να τους κατακτήσουν.

Και η πρώταις εργασίαις της ένώσεως αυτής άρχισαν να όδοχαράζουν σταθερά. Οι ιδρυτές της (Τέλ. Άγρας, Άγγ. Δόξας, Γ. Κυριακίδης, Ά. Παπαδήμας, Κ. Παπαδήμας, Κ. Φαλάιτης και Κ. Φωτάκης) που έριξαν τον σπόρο του πρώτου ξετινάγματος της νάρκης, δυναμωμένοι με καινούργια στοιχεία, σύσσωμα-τωμένοι με δεκάδες ολάκερες από τους καλλιτέρους νέους λογοτέχνες και καλλιτέχνες, έτοιμάζουν για το Γεννάριον ένα πρώτης τάξεως φιλολογικό μνημόσυνο ἑστὸν Παπαδιαμάντη, για τη συμπλήρωση του δεκάχρονου του θανάτου του.

Πρέπει να έχουμε πεποίθηση και να ξέρουμε τον εαυτό μας πρώτα-πρώτα.

Αυτά τα στοιχεία τα έχουν όλοι αυτοί που σήμερα απαρτίζουν την «Καλλιτεχνική Συντροφιά» και γρήγορα θα μπορέσουν να επιβάλλουν την τέχνη στην Κοινωνία να την επιβάλλουν ως *ανάγκη*, ως *επάγγελμα*.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— ΡΩΜΟΙ ΦΙΛΑΡΑ: «*Η Έρχομενες*» σελ. 8 δρ. 2.

Σ ένα κομψό τεύχος εκυκλοφόρησε τώρα τελευταία ο κ. Φιλάρας ένα καινούργιο του τραγούδι, της «Έρχομενες». Το ποίημα αυτό που καθρεφτίζει καλά την τελευταία ψυχική διάθεση του δημιουργού του, μας προσφέρει μέσα στην υποδηλωτικότητα του, στην γυναικείο πανθεισμό του, στην μηχανική της κινήσεώς του, και τον ίδιο τον ποιητή. Βλέπει κανείς μέσα στην αυτό το τραγούδι, τον Γόητα τον έμπυκωτή της Αττικής ωμορφιάς, τον Φιλάρτα, τον άθνατο φίλο μας.

— ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ: «*Η ώραία του Πέραν*» σελ. 198 δρ. 5.

Αυτός είναι ο τίτλος του καινούργιου ρομάνζου του κ. Τυμφρηστού ο κ. Τ., όπως λέει και στην πρόλογο του βιβλίου του, μας ξαναγυρίζει πολλά χρόνια πίσω, στην εποχή του ρωμαντισμού και των ρωμαντικών έρωτων. Αυτό για ένα συγγραφέα είναι ασφαλώς τόλμημα γιατί βγαίνει από τα γούστα και την σύγχρονη αισθητική ζωή της κοινωνίας. Ο κ. Τ. όμως τα περιφρονεί αυτά με τόλμη και ζωγραφίζει τους ρωμαντικούς ήρωές του. Ίσως γιατί θέλει να σώσει μία εποχή ίσως γιατί θέλει να προπαγανδίσει την ρεαλιστική κοινωνία. Ποιός ξέρει. Έτσι μας δίνει δυο ήρωες ρωμαντικούς μ' όλα τα επιβαλλόμενα κοινωνικά ψεγάδια της ήθικοφάνειας των οίκογενειών, κι έναν τύπο, που είναι και σύγχρονος, την Έλλη, που δείχνει μέχρι που μπορεί να φτάσει η δύναμη της γυναικείας κακίας. Στην τεχνολογία του όμως, ύστερα. Το βιβλίο ή αρχιτεκτονική της πλοκής του λείπει ή Stimmung εκείνη που ξεχωρίζει τη διηγηματογραφία από τη θεατογραφία.

Έχει πολλές ψυχολογικές παρατηρήσεις με πείρα και φιλοσοφία γραμμένες, έχει όμως και αναληθοφάνειες στους διαλόγους, ρητορία, ταυτολογία, όπως «τά ωμορφα του κάλλη» ενώ φυσικά τα κάλλη δεν είναι ποτέ άσκημα. Η γλώσσα όμως; ο κ. Τυμφρηστός στον Έπιλογό του γράφει ένα ωραίο απόλογο της γλωσσικής του ιδιοφυΐας: «δυστυχώς όμως δεν τον τηρεί στο έργο του. Λέει π. χ. στην σελ. 11 «... *Νυμφευθείς* δε γυναικα που εξετίμησε και αγάπησε, και *αποχετίσας* τα τέσσαρα αυτά παιδιά...» στην σελ. 47 «... Ο Αιμίλιος κατεδωσμένος την *προία* στο *έν Γαλατῆ* γραφετό του ήταν μεν γεμάτος χαρά...» στην σελ. 57 «... Ο βαρκάρης, έπειτα από λίγο, άνοιξε το πανί της βάρκας, σύμφωνα με την επιθυμία της *Ερμιόνης, φουσώντος οὐρίου ανέμου, και πετώντας* αυτή επάνω στα κύματα ταχεία, σ' αλευκό περιστέρι, *διευθύνεται* προς τον Εὐξείνιο...» σελ. 107 «... Βάδισε προς τη μουσική, *μυστηριωδέστερος γενόμενος*...» και άλλα. Έχει ακόμα και μερικές άπροσεξίες στην τοποθέτηση των σημείων της στίξεως και στην εξέλιξη της υποθέσεως π. χ. στην σελ. 45 η Ερμιόνη λέγει «είπαμε τόσα, και όμως δεν μου είπες τ' όνομά σου», ενώ η ίδια, στην προηγούμενη σελίδα του μιλεί με τ' όνομά του.

Απ' αυτά όλα φαίνεται ότι το ρομάντζο αυτό άνήκει στην παληά δημιουργική εργασία του κ. Τυμφρηστού, ο όποιος με το έργο του αυτό θ' άρέσει στον πολύ κόσμο, και δεν θά χάσει από την έκτιμηση των τεχνικριτών που ξέρουν την νεότερη εργασία του.

— Γ. Σ. ΔΟΥΡΑ «*Πιστά — Ο Κύριος Έρχεται*» σελ. 30.

Τα νέα αυτά τραγούδια του κ. Γ. Δούρα δείχνουν την έρριστη κατεύθυνση του ποιητού στην Νεοχριστιανική ποίηση, θυμίζωντάς μας τους βιβλικούς ποιητές της Δαβιδικής έποχής. Είναι γραμμένα μ' ένθουσιασμό μυστικόπαθο και πίστη μεταφυσική.

Στη μορφή τους αποτελούν άρτια σονέττα με στίχους άπαλους, καλόηχους και τεχνολογημένους.

— ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΜΑΡΚΕΤΟΥ: «*Διηγήματα και Σκέψεις*» σελ. 78. Δρ. 5. Είναι το δεύτερο βιβλίο που μας προσφέρει ή νεαρά συγγραφέας. Η δίσ Μαρκέτου είναι πολύ νέα, και από την νεότητα δεν περιμένει κανένας δυνατό έργο αλλά οι παράφοροι ένθουσιασμοί που δημιουργούν την αισθητική, είναι συνηθισμένο έλάττωμα των νέων. Αυτό δεν το έχει ή δίσ Μ. και είναι το μεγαλύτερο πιατέρημά της και ή έγγύηση μίας σταθερής εξέλιξης.

Δεν έχει την πείρα της ζωής, συναιστώνεται παιδικά και γράφει με ελλειρνεία. Τα διηγήματά της αν και χωρίς την τεχνολογία της διηγηματογραφικής μορφής, είναι όμως σκίτσα με τη σφραγίδα της τέχνης. Έχουν την αισθητική άντληση, τον διδαχτικό συμβολισμό (που μοιάζει κάπως τον Ρούσσικο) την ελλειρνεία του ύφους και τη γλωσσική άρμονία. Οι διάλογοι καλοεχάλενοι, έσπετοιν που και που την ιδεολογία μίας ειρηνικής επανάστασης. Λείπει ή πλοκή και ή δράση. Τα ίδια και για της «Σκέψεις». Στο τέλος του βιβλίου είναι ένας επίλογος γεμάτος αλήθεια και μετριοφροσύνη. Μοφ φαίνεται πως άποτελεί τον σωστότερο χαρακτήρα του βιβλίου αυτού.

ΑΓΓ. ΔΟΞΑΣ

— ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ: *Ζακυνθινό μαντήλι* κι άλλα διαλεχτά διηγήματα. Έκδ. Χ. Γανάρη).

Μία συλλογή διηγημάτων, —έκλογή καμωμένη από τον ίδιο το συγγραφέα, — με το πρώτο μόνον ανέκδοτο, εκυκλοφόρησε τας ήμέρας αυτές εις μίαν κομφοτάτην έκδοσιν. Από τα τόσα έργα του κ. Ξενοπούλου, διεσπαρμένα και παντός είδους έντυπα μίας ολοκληρού φιλολογικής τριακονταετίας, δυσεύρετα πολλά και περασμένα, — έπρεπε να γείνη ή συγκέντρωσις αυτή των παρόντων διηγημάτων, δια να δειχθή ακόμη ότι και σήμερα δεν χάνουν από την αξίαν την όποιαν είχαν όταν έγράφησαν. Η κριτική μας περιτεύει, αφού άλλως τε καθ' ένα απ' αυτά έχει κριθή από πολλούς δικούς μας λογίους και ξένους. Ξεχωρίζομεν όμως την άμίμητον «*Νανότα*», τύπον ασύγχρονον ίσως, χαρακτηριστικόν όμως και ζωντανά άποδοσμένον.

Τ. ΑΓΡΑΣ

— ΤΟΛΣΤΟΙ: «*Η Σονάτα του Κρόντσερ*» μετάφρ. Δδος 'Αθηνας Σαραντίδη. Σελ. 150. Δρ. 2,50. (Έκδ. Γ. Βασιλείου).

Η δίσ 'Αθ. Σαραντίδη μας χαρίζει νέα πνευματική έντυφή μεταφράζωντας το δυνατό αυτό έργο του Τολστόϊ πρώτη φορά στην Έλλην. γλώσσα απ' ευθείας από το Ρωσικό κείμενο. Η μετάφρασις είναι μισή δημιουργία, αν και δημιουργία άγέριστη. Και τον όρο αυτό τον εκπληρώνει καλά ή έκλεκτή μεταφράστρια του 'Αντρέγιεβ, όχι μόνο γιατί κατέχει της δυό γλώσσας, την Έλληνική και τη Ρωσική, αλλά γιατί άποφασίζει να μεταφράση κάτι, μόνον απ' ου τό αίστανθη πολύ.

— ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ: «*Ο Ραφαήλ*» Δρ. 3.

Ο έκδοτ. οίκος Μ. Ζηκάκη εξέδωκε εις κομψόν τόμον τον «Ραφαήλ» του Λαμαρτίνου, κατά γλαφυράν μετάφρασιν της Δος Λίτσας Κοντογιάννη.

— ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΟΞΑ: «*Τά Γυμνά*» σελ. 32. Δρ. 2.

Έξεδόθησαν και πωλούνται εις όλα τα βιβλιοπωλεία: «Τά Γυμνά», καινούργια τραγούδια του κ. 'Αγγ. Δόξα. Απ' της έπαρχίας μπορούν ν' άπευθύνωνται με ταχυδρ. έπιταγή στην *Βιβλιοπωλείο Γ. Βασιλείου, Σταδίου 42, 'Αθήνας*. Αποσπάσματα του βιβλίου δημοσιεύσαμε στην περασμένη φύλλο.

— ΜΟΥΣΑ. Μηνιαία λογοτεχνική έκδοση. — Γραφεία: Κολοκοτρώνη 37. 'Αθήνα. Κυκλοφορεί το 6ο φύλλο του Γενάρη.

— ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ. Μηνιαίο φιλολογικό περιοδικό. Διευθυντής: Στέφ. Χάρμης. Επί της ύλης: Τ. Λιακάς. Γραφεία: Μενάνδρου 36. 'Αθήνα.

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΒΕΡΑΝΖΕΡΟΥ 14

ΤΟΜΟΣ Α' (1821-1833)

Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΓΑΙΑΙ

ΜΕΡΟΣ Α'. Διαρκούσης τῆς Ἐπαναστάσεως (1821-1828).

ΜΕΡΟΣ Β'. Ἐπὶ Καποδιστρίου (1828-1831).

ΜΕΡΟΣ Γ'. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Καποδιστρια μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὁθωνοῦ (1831-1833).

Ἔργον παρόμοιον πρώτην φοράν δημοσιεύεται εἰς τὴν πατρίδα μας. Εἰς τὰς σελίδας του οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς *Γεωργίας* θὰ ἀνεύρουν ἓνα νέον *Γεωργικὸν* κόσμον ὃ ὁποῖος θὰ παρέμενε θαμμένος ἕως διὰ παντός, ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο καθιστάμενος ἐξόχως ἐλκυστικὸς καὶ πλήρης ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Τὸ ἔργον μας μετὰ στοργῆς συνεκέντρωσεν εἰς τὰς σελίδας του *γεωργικὰς* λεπτομερείας ὑψίστου διὰ τὴν Ἑλλάδα μας ἐνδιαφέροντος, ὀφειλομένας εἰς διαπρεπεῖς ξένους συγγραφεῖς μελετήσαντας τὴν Πελοπόννησον, τὴν Στερεάν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Ἡπειρον, τὴν Θράκην καὶ τὰς Νήσους, ὀλίγα ἔτι πρὸ τῆς Ἐθνεγερσίας μας.

Εἰς τὰς σελίδας του ἀναπαρίσταται μετ' εὐλαβείας ἢ ἀπολύτως ἄγνωστος ἀλλὰ τόσον ὑπέροχος καὶ πατριωτικὴ ἐργασία τοῦ ἀειμνήστου Καποδιστρια ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς *Γεωργίας* μας.

Λεπτομερῶς ἐξιστορεῖται πᾶν ὃ τι ἀφορᾷ τὸ *Ἀγροκήπιον τῆς Τίρυνθος* καὶ τὸ ἔργον τοῦ πρώτου Ἑλληνος *Ἐπιστήμονος Γεωπόνου* ὅστις ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου εἰς τὰ 1829.

Ἐξάιρεται ἡ δύναμις τῆς *Ἑλληνικῆς Γῆς* ἡ ὁποία παρέσχε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τοὺς Γίγαντας τοῦ 1821.

Ἐπακολουθεῖ πλῆθος στατιστικῶν καὶ ἀπογραφικῶν πληροφοριῶν ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος κατὰ τε τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ πέραν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὁθωνοῦ.

Κάθε σελὶς καὶ μία ἐκπληξὶς καὶ μία ἄγνωστος λεπτομέρεια διὰ τὴν *γεωργικὴν* ζωὴν τῆς πατρίδος μας.

Τὸ ἔργον μας ἐνδιαφέρει ἐξ ἴσου τὸν *Κτηματίαν*, τὸν *Γεωργόν*, τὸν *Γεωπόνον*, τὸν *Πολιτικόν*, τὸν *Ἐμπορον*, τὸν *Βιομήχανον*, τὸν *Ἐπιστήμονα*, τὸν *Οἰκονομολόγον*, τὸν *Κοινωνιολόγον*, τὸν *Τραπεζίτην*, τὸν *Σιδηροδρομικόν*, τὸν *Διοικητικόν Ὑπάλληλον* κτλ. κτλ. Ἔργον ἀπαραίτητον διὰ τὰς *Γεωπονικὰς*, *Ἐμπορικὰς*, *Βιομηχανικὰς*, *Δασικὰς* κτλ. Σχολὰς τῆς Ἑλλάδος.

Τιμὴ τοῦ Α' τόμου Δρ. 20

Ἀθήναι Ἰανουάριος 1921

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

OLING BOTTLE KONIAK

EVANSTON ILLINOIS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

OLING BOTTLE KONIAK

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

PROZON

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

PRINTED

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

ΟΙΝΟΙ ΒΟΤΡΥΣ ΚΟΝΙΑΚ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΙΝΟΙ ΜΑΡΚΟ

ΠΡΟΣΟΧΗ

ΜΗΝ ΑΓΟΡΑΣΗΣ ΤΙΠΟΤΕ

"Αν δὲν συμβουλευθῇς πρώτα ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΟΥ ΕΙΝΕ ΤΟ ΑΝΩΤΕΡΟΝ ΟΛΩΝ

ΜΕΓΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

PRINTEMPS

Δ. & Φ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΩΝ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τὸ τελειότερον Κατάστημα

Γυναικείων Είδων

ΛΕΠΙΣΤΡΟΥΧΑ ΔΙΑ ΠΡΟΙΚΑΣ

ΜΕΓΑΣ ΕΚΦΟΡΤΩΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΟΣ

ΝΤΡΟΒΑΤΑΣ & ΣΙΑ

ΤΑΠΗΤΕΣ ΠΕΡΣΙΚΟΙ

ΑΔΕΛΦΩΝ ΒΑΪΑΝΟΥ

Πλατεία Κολοκοτρώνη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΕΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΒΕΛΜΥΡΑΣ	— La ville, Cerise.
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ	— Τὸ Μαῦρο Βῶδι.
ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΤΣΩΝΗΣ	— Στὸ βουνὸ τῶν Ἑλάτων.
Μ. ΦΙΑΝΤΑΣ	— Ἰῶτα.
ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ	— Τὸ ξωτικό.
Μ. ΛΑΜΙΡΑΛΗΣ	— Εἶναι φορές...
Τ. ΔΡΙΒΑΣ	— Τοῦ φθινοπώρου.
ΤΥΜΦΗΡΙΣΤΟΣ	— Μιλλάκια.
Δ. ΚΑΣΟΛΑΣ	— Τὸ γυμνὸ ἐπὶ τὴν Τέχνη.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ	— Ἀπολύτρωσις.
ΑΡΤΕΜΙΣ ΦΑΛΤΑ-ΙΤΣ	— Ζωή.
ΑΔ. ΔΡΑΚΟΣ	— Ἀπολλώνιος Προσευχές.
Ν. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	— Βυζαντινὴ Τέχνη.
Ε. BERGERAT	— Τὰ Ψεύτικα ἔργα τοῦ Rodin.
— Η «ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ» — ΕΚΔΟΣΕΙΣ κλπ.	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ :

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Διεύθυνσις :

Δεσποινίδα ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Ὁδὸς Μεγάνδρου, 83. Ἀθήνας

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις :

«Ελληνικὴν Ἐπιθεωρήσιν» — Ἀθήνας

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΑ

Διὰ τὸ Ἑσωτερικόν . . . Δραχ. 15.—

Διὰ τὴν Ἀμερικὴν . . . Δολλάρ. 4.—

Διὰ τὰ Δημόσια Γραφεῖα Δραχ. 30.—

Δι' Ἀγγλίαν, Αἴγυπτον καὶ

Κύπρον Σελλίνα 15.—

Ἐκδοσις πολυτελὲς γενικῶς Δρ. 25.—

Διευθ. τῆς Συντάξεως :

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς «Ελληνικῆς
Ἐπιθεωρήσεως» εἰς τὰς Ἡνωμένας
Πολιτείας καὶ Καναδὰν ἀναγνωρίζεται

δ κ.Μ. ΧΑΤΣΟΣ

843. West 17. Street. New-York

Αἱ ἐγγραφαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1ης ἐκάστου μηνός.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους Δρ. 1.20

Πᾶν χειρόγραφον δημοσιευόμενον ἢ μὴ, δὲν ἀπιστοῦται.
Κάθε συνεργάτης εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ κατὰ δημοσίευσμά του.

LES ORCHIDEES NOIRES

Livre dédié à Mme Flora Vordani-Velmyra

LA VILLE

La ville telle qu'une belle femme qui vient de se donner,
se pâme d'une luxure écarlate, et bacchante
elle s'allonge sur les champs paisibles à l'âme de menthe
pour dérober le charme aux chaumières étonnées.
(Les hymnes barbares s'imposent aux langueurs desonnets)
le bouc aux cornes d'or force la paysanne tremblante ;
les maisonnettes peureuses s'accrochent sur la pente
d'une colline, telles une gerbe de marguerites fanées.
Le vieux chateau agonise et pleure sous ses pierresailles,
les dryades couronnées de thym, voilées d'azur
attendent que l'ombre s'effeuille à travers les ramures,
pour plonger dans le crêpe l'ivoire de leur taille,
— l'heure perle où l'on devine à peine les sonnaillies —
et pleurer sur la perte de cette bataille obscure.

CERISE

Cerise, fille de joie, cette nuit reste rêveuse ;
son paradis inquiet dans son verre de chartreuse
se reflète, jaune et brun, comme un songe d'automne...
Cerise dans sa pelisse de renard bleu, frédonne
et s'efforce de saisir le sens de son refrain...
Elle rêve d'un groupe d'éphèbes dans une lutte de païens
tordant leurs corps robustes dans l'arène du gymnase ;
ses desirs assoupis renaissent et l'embrasent,
ses mains crispées esquissent l'étreinte d'un bien aimé
qu'elle n'a jamais connu et qu'elle n'aura jamais.

KOSTIS VELMYRAS

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΒΩΔΙ

Εἶχαμε ἀφήσει τὴ δουλειὰ γιὰ νὰ κολατσίσουμε
στὴν παραγκοῦλα τοῦ καπετὰν Ζῶη, ποὺ λίγα βή-
ματα βρισκόταν ἀπ' τὸ πλοῖο ποὺ διορθώναμε, μαύ-
ροι, κατάμαυροι μέσα στὰ σίδερα, στὴ σκόνῃ τῶν
καρβούνων καὶ στοὺς ψηλοὺς σωροὺς τῶν ἄσπερων

πετρῶν καὶ μὲ τὸν ψηλὸ στύλο ἔμπρὸς τοὺς.

Ἦτανε συναρπασμένη μέρα, ἄνεμος δυνατὸς φυ-
σοῦσε κ' ἔστερνε ἔξω τὸν μαῦρο καπνὸ ἐνὸς μικροῦ
βαποριοῦ.

Ἡ θάλασσα σκοτεινὴ, χτυποῦσε στὸ μουράγιο δυ-
νατὰ χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ ἀλαφρωθεῖ ἀπ' τὰς βρῶμες,
ἀπ' τὰ σάπια φρούτα, ἄχυρα, φλούδια, ποὺ ἦσαν
στὴ ράχη τῆς.

Ὁ γέρο Ζῶης αὐτὴ τὴν ἡμέρα δὲν εἶχε τόσο τὸ
νοῦ του νὰ μᾶς περιποιηθῇ. Καταγινώτανε νὰ ση-
μαιοστολίση τὸν ψηλὸ στύλο καὶ νὰ τὸν κἀνὴ ὁμοιο
μὲ κατάρτι στολισμένο. Τὴν ἐρχομένη μέρα ἦτανε
μεγάλῃ θαλασσινὴ ἐορτὴ.

Λίγο πειὸ πέρα ἀπ' τὴν παραγκοῦλα, κοντὰ ἔστὸ
σωρὸ τῶν σιδερένιων δοκῶν, ὁ Μανωλιός, ἓνας τρελ-
λὸς ἢ τεμπέλης, ξαπλωμένος πάνω σὲ παλιὰ ξεμπί-
λια μὲ τὰ πόδια ἔς τὴ μαύρη λάσπη, ποὺ κάποτε
φαινόταν νὰ παίζει, τὸν κύτταζε νυσταγμένος.

Καθὼς βρεθήκαμε γύρω στὸ τραπέζι, εἶδαμε ὅτι
ἔλειπεν ἓνας.

— Μὰ ποῦ εἶνε ὁ Βραχᾶς; ρώτησεν ὁ Φούλτας,
ἓνας σύντροφός μας. Κύτταξε γύρω, πέρα, μέσα
ἔς στοὺς ἄλλους κύκλους, ποὺ εἶχανε γείνει ἔς ἄλλες
παραγκοῦλες. Δὲν τὸν διέκρινα.

— Νά τος ! . . .

Ὁ Βραχᾶς ἔβγαινε τελευταῖος ἀπ' τὸ πλοῖο. Τὸν
εἶδα πάνω ἔς τὸ μαδέρι νὰ κατεβαίνει σιγά.

Ἦτον ἓνας ἀπ' τοὺς πειὸ καλοὺς τῆς παρέας μας.
Πάντοτε γελαστός, χαρούμενος. Κανεὶς δὲν θὰ βρι-
σκόταν νὰ πῇ ὅτι τὸν εἶδε ποτὲ μελαγχολικὸ, λυπη-
μένο. Κι' ἀκόμα ἔς τις πειὸ κακὰς μέρες, ποὺ χωρὶς
πεντάρα βρισκόμαστε κι' ἄλλο δὲν κάναμε ἀπὸ τοῦ
νὰ βλαστημοῦμε τὴν τύχη μας, αὐτὸς ἦταν εὐθυμὸς
καὶ μουρμούριζε μάλιστα τὸ ἀγαπητὸ του τραγοῦδι :

Ἀνοίχτε βρὲ τὴν πόρτα σας

τὴ σιδεροζωσμένη

Γιὰ νὰ περάσῃ ἡ νύφη σας

ἢ μυριοπαινεμένη . . .

— Ἔλα Βραχᾶ ! . . . Τί ἔπαθες σήμερα ; Φάβα,

δουλειά ἐσταματοῦσεν εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι μὲ τὸν αὐτοφυᾶ ἀλλὰ καὶ κατὰ ἱερατικὴν παραδοξὴν χριστιανισμόν.

Ἡ Κερατσούλα, ἡ μικρότερα τῆς οἰκογενείας, ποῦ ἐξετέλει καθήκοντα φροντιστοῦ καὶ οἰκονόμου, ἔλεγε: « Ἐσπερινὸς χτύπησε, ἄστε τα πιά.»

Ἡ ἐργασία ἐσταματοῦσε. Τὸ καντῆλι ἄναβε καὶ ἡτοιμάζετο τὸ φαγητό. Ὅταν ἀπέλυεν ὁ ἐσπερινός, ἐστρώνετο τὸ τραπέζι καὶ ἤρχιζε τὸ φαγητό.

Ὁ Παπαδιαμάντης ὑπῆρξε μέγας νοσταλγὸς τοῦ νησιοῦ του. Ἄφινε κάθε τόσο τὰς Ἀθήνας καὶ ἐγύριζεν εἰς τὴν Σκιάθου. Ἀπὸ τὰς τέσσαρας ἀδελφάς, τὴν Οὐρανία, τὴν Χαρίκλεια, τὴν Σοφία καὶ τὴν Κερατσούλα, μόνον ἡ Οὐρανία εἶχε παντρευθῇ. Αἱ ἄλλαι, ἔμειναν ἐλεύθεραι, ἴσως καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιον μοναχικὸν πνεῦμα κινούμεναι. Ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Παπαδιαμάντηδες καὶ ἄλλα κορίτσια μένουν σήμερα ἐλεύθερα, καὶ ὁ διηγηματογράφος εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶχε πάει καὶ εἰς τὸ Ἅγιος Ὅρος γιὰ νὰ μονάσῃ. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι πάντοτε ὅτι ὁ ἄλλος Σκιαθίτης, ὁ ἰσαδελφός του Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης, περιεβλήθη τὸ σχῆμα εἰς τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του καὶ ἀπέθανεν ὡς μοναχός. Καὶ εἰς τὴν φωτογραφίαν ποῦ εἶχε σταθῇ τόσῳ τυχερός νὰ τοῦ πάρῃ ὁ ἀλχημικὸς Νιρβάνας, ὁ ἄλλος νησιώτης σμιλευτής τοῦ λόγου, ἀπὸ τὴν Σκόπελο τὴν γειτονικὴν τῆς Σκιάθου, ὁ Παπαδιαμάντης παρουσιάζετο μὲ ἐσταυρωμένα τὰ χέρια καὶ γυρτὸ τὸ κεφάλι εἰς στάσιν προσευχῆς ἢ κατανύξεως.

Ἀπὸ τὰ τρία δωμάτια τοῦ ἐπάνω πατώματος, ὅπου συνεκεντρώνετο ἡ οἰκογένεια, τὸ μικρότερον, τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἦτο τὸ δωμάτιο τοῦ ὕπνου τοῦ διηγηματογράφου. Μέσα ἦσαν καὶ δύο κασέλες, ὁ γιοῦκος μὲ τὰ στρωσίματα τοῦ σπιτιοῦ, καὶ ἕνα τραπεζάκι καὶ μιὰ καρέκλα. Τὸ κρεβάτι μικρὸ ἀπὸ στρίποδα. Μόλις τὸν ἐχωροῦσε. Εἰς τὸ τραπέζι λίγα βιβλία. Τὰ ἄλλα δύο δωμάτια ἦσαν μεγάλα.

Τὸ ἕνα σάλα καὶ τὸ ἄλλο χειμωνιάτικο, μὲ τζάκι, μὲ στρωσίματα καὶ μαξιλάρια ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά καὶ τὴν ἄλλη τοῦ τζακιοῦ. Τὸ τζάκι μὲ δύο ραφάκια ἐπάνω, πολλὰ κουπάκια τοῦ καφέ καὶ τοῦ ζεστοῦ, ὅπως τὰ βλέπομε εἰς διαφόρους φωτογραφίας. Νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ τὰ φυλτζάνια αὐτὰ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ τὰ ἔχουν τώρα.

Ἐνα ντουλάπι, ἀριστερὰ τοῦ τζακιοῦ, εἶχε καλὰ γυαλικά, πιάτα παλαιά, δίσκους, ἀσημένια κουταλάκια. Ἄλλο ντουλάπι, πλάι στὴν πόρτα, χωρισμένο σὲ δύο, εἶχε τὰ μαγειρικά σκεύη, καὶ τὸ ψωμί, τυρί, ἐλιές, τραπεζομάντηλα στὸ ἐπάνω μέρος. Ἐμαγεύρευν τὸν χειμῶνα στὸ χειμωνιάτικο διαμέρισμα, ἐνῶ τὸ καλοκαίρι στὴν κουζίνα τοῦ χαγιατιοῦ, ποῦ τὴν ἔλεγαν «καλοκαιρινή».

Στὴ σάλα, καναπές, δώδεκα καρέκλες κοινές, ἕνα τραπέζι, τοποθετημένο στὴν ἄκρη, ἕνας καθρέφτης μὲ χρυσοῦς κορνίζα.

Εἰς τὸ τραπέζι αὐτὸ ἔγραφε συνήθως ὁ Παποδιαμάντης. Ἐνα τραπεζομάντηλο ὑφαντὸ μεταξωτό, ἕνα καλαμάρι, κονδυλόφορος κοινὸς τῆς τότε πεντάρας, πολλὰ μικρὰ μολυβάκια. Κόλλες χορτί καὶ βιβλία. Τὸ μπαστουνακι τοῦ πλάι στὸ τραπέζι ἀκουμπισμένο. Φωτογραφίες γύρω στὸν καθρέφτη, τῶν συγγενῶν. Ὅταν ἀρρώστησεν ὁ Παπαδιαμάντης, τὸν ἐπῆραν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἀπὸ τὸ δωμάτιο καὶ τὸν ἔφεραν στὸ χειμωνιάτικο πλάι στὴν παραστιά. Ἐκεῖ ἀπέθανε. Βγῆκεν ἡ ψυχὴ του σὰν πουλάκι ἐνῶ μιλοῦσεν ἀκόμη. Ἐλεγε: — Δὲν ἔχω τίποτα, γιατρέ. Δὲν ἔχω τίποτα, ἀδελφέ μου... Τίποτα.

Ἦτο νύχτα. Ἡ παντρεμένη, ἡ Οὐρανία, ἐτοιμάστηκε νὰ πάῃ σπíti της καὶ εἶπε:

— Καληνύχτα, Ἀλέξανδρέ μου, φεύγω.

— Καληνύχτα, Οὐρανία μου.

Καὶ ἐγύρισεν ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ καὶ ἐκοιμήθη διαρκῶς.

Μαζί μὲ τὸ φθάσιμο τῆς παντρεμένης ἀδελφῆς στὸ δικό της σπίτι, ἦλθε κάποιος καὶ τῆς ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τελειώσει. Τὰ δύο σπίτια εἶναι εἰς ὀλίγων μέτρων ἀπόστασιν.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

φάβα έχουμε ! έλα γρήγορα ! . . . τοῦ φώναξε ὁ ψηλὸς κι' ἀδύνατος, σὰν κοκκαλιάρης, Ρόλης.

Αὐτὸς πλησίασε σιγά.

— Μὰ τί διάλολο ἔχεις σήμερα ;

— Ξέρω κι' ἐγώ ! . . . ἀπήντησε αὐτὸς μὲ κάποια εὐθυμία ὑψώνοντας τοὺς ὤμους. Κάτι ἔχω !

Τοῦ κλειψε ὁ ἄνεμος τὴν ἀρρεβωνιαστικιά του ! Φώναξε ὁ Φούλτας σηκώνοντας τὸ ἓνα μουστάκι του μὲ τὸ μουντζουρωμένο χέρι.

Καθότανε καβαλικευτὰ σ' ἓνα σκαμνί, πειὸ πίσω ἀπὸ τὸ Βραχᾶ.

Ὁ Βραχᾶς στράφηκε 'ς αὐτόν.

— Σὺ ὅταν μιλῇς ὅλο γιὰ τὸν ἄνεμο λές ! Τσιφούτη ! . . .

Τσιφούτη τὸν εἶπε γιὰτὶ ἀπ' ὅλους μας αὐτὸς φαινότανε φιλοχρήματος.

Ὅλοι φωνάξαμε.

— ὦ, ὦ, Τσιφούτης ! Τσιφούτης ! . . .

Πάνω 'στὴν ὥρα αὐτὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ καπετὰν Ζώη.

— Ὅλα καλὰ κι' ἅγια ! ἀλλὰ τὰ κρεμμύδια ποιὸς θὰ τὰ κόψῃ φιλὰ-φιλὰ καθὼς τὰ θέλετε ;

— Ποιός ; ὁ Φούλτας !

Αὐτὸς ὀρθωσε τὸ κορμί του καθὼς τῷχε καμπουριασμένο σὰν καβαλλάρης 'στὸ σκαμνί τοῦ καθόταν.

— Τί λέτε ;

— Τίποτα ! . . . Σὺ θὰ κλάψῃς ἀπ' ὅλους μας, τοῦ εἶπε ὁ Βραχᾶς. Ὅλο κουταμάρες λές καὶ πρέπει νὰ τὴς κλάψῃς.

Τὸν ἔβαλαν κοντὰ 'ς ἓνα τραπεζάκι καὶ τοῦ ἔδωκαν κάμποσα κρεμμύδια.

— Ἐλα ! . . . Κόψε τα μικρὰ-μικρὰ.

Ἡ φάβα σὲ λίγο τοιμάστηκε καὶ κενώθηκε 'στὰ πιάτα.

Ἀλλὰ τὰ κρεμμυδάκια δὲν ἦσαν ἔτοιμα.

— Τὰ κρεμμύδια φωνάξαμε ὅλοι ἄγρια.

— Σταθῆτε βρὲ ἀδερφέ !

Καὶ γύρισε ὁ Φούλτας κι' ἔδειξε μάτια ποῦτρεχαν ποτάμι δάκρυα.

— Ἐ, ἔ, κλάψε, κλάψε ! . . .

Σὲ λίγο ὅλοι εἵμαστε γύρω 'στὸ τραπέζι μὲ τὰ ποτήρια γεμάτα ρετσίνα. Ὅλα ἔξεχαιλα.

Ἡ εὐθυμία ἄρχισε τώρα νὰ γυρίζῃ πολὺ δυνατῇ.

— Μὰ μὲ τί μοῦτρα ἦρθες σήμερα ; . . . Τί ἦταν ἐκεῖνα ; . . . ῥώτηεν ὁ Ρόλης τὸ Βραχᾶ.

— Ναὶ δὲν ἦρθα μὲ τὰ δικά μου, ἦρθα μὲ τὰ δικά σας ! . . .

Καὶ τὰ ποτήρια ἀδειασαν. Ἄλλο κρασί ἔπεσε μέσα καὶ τὰ γέμισε.

Ὅταν ἤπιε τὸ τρίτο ὁ Βραχᾶς, τὸ ἀφισε κάτω μὲ κρότο, καὶ σφουγγίζοντας τὰ μουστάκια του εἶπε.

— Εὐλογημένο πρᾶμμα ! Ἀρχισα νὰ καταλαβαίνω πῶς ζῶ.

Τί λέει ; ῥώτησε μὲ γεμάτο τὸ στόμα ὁ Φούλτας τοὺς ἄλλους.

Ὁ Βραχᾶς δὲν ἀπάντησε 'σαὐτὸν ἀλλὰ φάνηκε νὰ σκέπτεται.

— Γιὰ νὰ δῆτε τώρα βρὲ παιδιά τί ἔπαθα εἶπε ὕστερ' ἀπὸ λίγη σιωπὴ. Χτέες τὸ βράδυ ποὺ πῆγαίνα νὰ κοιμηθῶ.. καὶ δὲν εἶχε πιῇ, κάνω ὄρκο ! Ἦμουνα νηστικός ! . . . Καθὼς εἶχα φθάσει κοντὰ 'στοῦ Λατέρνα τὸν καφενέ, ξαφνικά, δὲν ξέρω πῶς μοῦ φάνηκε πῶς πέρασε ἀπὸ κοντὰ μου, ἔτσι σύρριζα... ἓνα μαῦρο βῶδι !

Δὲν τὸ εἶδα καλὰ καὶ θυμοῦμαι μὲ τὸ παραπάνω, ὅτι ἓνα μαῦρο πρᾶμμα εἶχα δῆ μόνον ! Τώρα πῶς μοῦ φάνηκαν νὰ ἦταν βῶδι μαῦρο, δὲν ξέρω ! . . .

Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου :

— Ὁ διάλογος ! . . . ἄς κάνω πειὸ γρήγορα μὴ μοῦ κλῶθει τίποτε κακό !. πάει αὐτό... Τὸ πρωτὶ... σήμερα δηλαδὴ ποῦ ξεκίνησα γιὰ νᾶρθω 'στὴ δουλειά, δὲν εἶχα κάνει πολλὰ βήματα ἀπὸ τὸ σπῆτι μου, καὶ οὔτε τὸ σκεφτόμουνα διόλου αὐτὸ ποῦχα δῆ, νὰ πάλι ἓνα μαῦρο πρᾶμμα νὰ περνᾷ γρήγορα ἀπὸ κοντὰ μου... Μ' αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ εἶδα καλὰ πρὶν χαθῇ . . . Ἦταν ἓνα μαῦρο, κατάμαυρο βῶδι... εἶδα τὸ κεφάλι του, τὸ σῶμα του, τὴν οὐρὰ του ὑψωμένη ! . . . Δὲν μοῦ λέτε τώρα τ' εἶν' αὐτά ;

Ἦταν ἐρώτησι τοῦ Βραχᾶ κανεὶς δὲν ἀπάντησε. Ὁ γέρω-Ζώης, ὀρθιος μὲ γυρτὸ τὸ κεφάλι, τοῦ ἄκουε, ἀπάντησε.

— Ἐγὼ ἀκούσει ὅτι πολλὲς φορὲς συμβαίνει νᾶχῃ κανεὶς πυρετό !

— Νὰ το ! τὸ βρῆκε ὁ καπετὰν Ζώης ! εἶπε περιγελαστικά ὁ Φούλτας.

Ὁ Ρόλης στράφηκε καὶ τοῦπε σοβαρὸς.

— Ἐλα ! Ἄσε τ' ἀστεῖα.

— Μπᾶ ; . . .

— Βρὲ ἀφισέ τα... Βίβα ! . . .

Τὰ ποτήρια χτυπήσανε δυνατὰ τόσο, ποῦ ὁ καπετὰν Ζώης τὰ κύτταξε ἀνήσυχος.

— Εἰς ὑγείαν τοῦ μαύρου βωδιοῦ !

Ὁ Φούλτας ἀφισε τὸ ποτήρι του ἄδειο, κι' εἶπε γελαστά.

— Φαντάσου Βραχᾶ μου ! . . . καὶ νᾶταν αὐτὸ ὁ Χάρος ποῦ σὲ φέρνει βόλτα.

— Πάλι δουλειά. Ἡ ὥρες περνοῦσαν μέσα 'στους κρότους καὶ τὰ χτυπήματα. Ἦρθε τὸ μεσημέρι.

Ὁ ἄνεμος εἶχε δυναμώσει ἀκόμα, σφύριξε, οὐρλιαξε. . . Ἡ μαύρη σκέπη τ' οὐρανοῦ σὲ πολλὰς μεριὰς εἶχε ξεσκιστῇ καὶ τὸ γαλανό του χρῶμα, γλυκὺ σὰ ματιὰ κόρης, ἄρχισε νὰ φαίνεται.

Ὁ γέρω-Ζώης εἶχε στολίσει τὸ στῦλο του μὲ μικρὲς σημαιοῦλες χρωματιστές, καὶ προσπαθοῦσε καὶ τώρα ἀκόμη νὰ δέσῃ ἓνα σχοινὶ μακρὺ τοῦ σταύλου γεμάτο σημαιοῦλες, σὲ κᾶτι δοκοὺς σιδερένιους ποῦ κοντὰ τοὺς βρισκόταν ἀκόμα ξαπλωμένος ὁ τρελλός.

Τὸ φαί δὲν ἦταν ἔτοιμο, ἀλλὰ κι' οἱ ἐργάτες δὲν εἶχαν μαζευτῇ. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὴν παρέα μας λείπανε. Ἄλλοι τώρα κατέβαιναν χοροπηδώντας 'στὸ μαδέρι, κι' ἄλλοι φαινόταν ἀπάνω στὸ πλοῖο νὰ φοροῦνε τὰ σακάκια τους.

Στεκόμουν ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὴν παραγκοῦλα κοντὰ στὸ μεγάλο τραπέζι ὅπου ἀκόμα ὑπάρχανε σημάδια τῆς φάβας, κυττάζοντας τὸ Βραχᾶ ποῦ λίγα βήματα παρὰ πέρα περπατοῦσε σκεπτικός. Ξαφνικά τὸν βλέ-

πω νὰ κάνη κάτι κουνήματα, σὺν νὰ ἤθελε νὰ προφυλαχτῇ ἀπὸ κάποιο ἀόρατο θέαμα, ποῦ δομοῦσε πάνω του, καὶ νὰ φωνάξῃ μὲ φωνὴ πνιγμένου.

— Τὸ Βῶδι, τὸ βῶδι . . .

Τὴν ἴδια στιγμή τὸ σκοινί, ποῦχε δέσει ὁ καπετὰν Ζώης ἔστους δοκοὺς, σπάξει, κόβεται, καὶ μακρὺ καὶ γρήγορο, σὰ χέρι μοίρας κακῆς, τὸν χτυπᾷ! . . . Ἐπεσε κάτω ἀφίνωντας φωνὴ δυνατὴ. Τρέξαμε καὶ τὸν σηκώσαμε, ἀλλ' αὐτὸς τελείωνε πειὰ . . .

ΜΙΑΝ ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ ΤΩΝ ΕΛΑΤΩΝ

ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Σπαρτανωμένο Νήπιον, κυττάχτε Χριστιανοὶ
τὸν Βασίλεα τῶν Ἀγγέλων!

DOMINICA TERTIA ADVENTUS μὲ τὸν Don Vianelli
στὴ Λειτουργίᾳ τῆς Αὐγῆς. Μόνο τοῦ Ἰεροῦ τὰ κεριά
ἐφέγγανε. Φῶς τοῦ ἡλίου ἢ καταχνιά, ἢ πρωινὴ, δὲ θέλει.
Καὶ μὲ ἱκετευτικὰ τὰ χέρια, ἐδεόμην νυχτερινά,
οἱ Ὀδοιπόροι. Ἐκείθε ἀρχινῶ, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας,
ἢ πορεῖα πρὸς τὸ Χριστουγεννιάτικο Βουνό:

«Ἐκ τῶν ὁρέων ἐλεύσεται ὁ Κύριος», ὡς λέγει ὁ Ἠσαῖας,
τοῦ ὁποῦ τοῦ ἀνάγνωσμα τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἶνε καθημερινό.
Καὶ τῷ ὄντι, ἀρχινῶντας, — μὲ τέτοιαις γαλήνῃς
τὴν εὐλογία, — πρὸς τὸ ἀπόμενον εἰμαστε πολὺ ψηλά,
στὴ μόνωση τοῦ Ἐλάτου! στῶν βορρηγῶν συννέφων τὴν Πα-
Οἱ Χαράδες καὶ τὰ Δάση τῆς Ὠρας κείνης, [γωνιά!
ποῦ ἡ Νύχτα πιά συγκολληθεῖ, δὲν ἐφαίνοντο, ἦτο πλέον
στὸ νέφος ποῦ μᾶς κάλυπτεν, ὡς ὁ Κύριος νὰ ἤρχετο ἐκ τῶν
[Ὁρέων!

ΗΘΕ μιά στιγμή, ποῦ ὁ δὴγός μας,
ὁ Ἀδελφός Ἀντώνιος, τὸν εἶχαμε χάσῃ
στὴν ἀνηφόριαν. Ἀπ' τὴν κοῦραριν ἐμπρὸς μας
δὲν ἐδὲλπεκε. Καὶ νὰ χυθούμε, ὅταν ἐκεῖνος θὰ εἶχε φθάσῃ!
Ποῦ νὰ βρεθῇ, μὲς τὰ λιθάρια τὰ πολλὰ, τὸ μονοπάτι!
Νέαν ὁδὸ νὰ χρᾶξουμε, πρὸς τὴν κορυφὴν,
ἦτον ἀδύνατον: Ἐνόμιζε κανεὶς, ὅπου νὰ ἐπάται,
πῶς θὰ ἐκυλοῦτε, χωρὶς ἐλπίδα νὰ σωθῇ.
Ἐν τούτοις, παρ' ὅλα αὐτὰ, παρ' ὅλη μας τὴ δύσκολη θέση,
στῆς κουρασμένης ἀγωνίας μας κάποια στιγμή,
ρίψαμε μιά ματιὰν ὡς πέρα: Ὡ! ποῦ νὰ χωρέσῃ
τὸ μάτι τέτοιαν ἔχτασιν μεγαλοπρεπῆ.
Ἀπὸ τόσον ὕψος, ποῦ μόνο τὰ σύννεφα εἶνε ἐγγύς,
γυρμεοί, δάση, χαράδες. Ἡ μεγάλη πεδιάδα. Καὶ ἄνθρωποι
[κανεῖς.

Ὅλα τὰ ὁράματα τοῦ ψηλοῦ Βουνοῦ, κυρίως ἀπὸ πίσω,
ποῦ κάινιν συνοδεία γοργῇ τὰ σύννεφα, κυνηγητό,
(πάντως, καὶ ἐπίσημο πολὺ, θεϊκὰ βουνησίον), —
σὺν νύχτωσε. κλεισθῆκαν ὅλα στὰ σκοτάδια τῶν ματιῶν.
Μιά σούστα, ποῦ μᾶς ἔφερνε ὅλους μαζεμένους,
μὲ τὸ φανάρι ποῦ ἀπνίξε, καὶ ἀνωθε, οἱ κρύοι, οἱ λαμπροὶ
[Ἀστερισμοί.

Συνοδὸς μας τὰ σκοτάδια καὶ τρέχαμε σιωπῶντας. Τί ἀγία-
[σμένους

ἐκυρεθε θησαυροὺς, μιά σούστα ποῦ τραχεῖ ἔτσι ταπεινῇ.

Ἡ γὰρ μεθυμένους θὰ μᾶς ἔφερνε ὁ τοσοῦτος.

Ἡ γὰρ μεθυμένους θὰ μᾶς ἔφερνε ὁ τοσοῦτος, ἢ γὰρ ἄψυχα φορτία, ἢ ποῖος ἐβ-
[ρει γὰρ τί.

Μὰ ἐμὲ, σὲ πλάνησιν ἦτο ὁ νοῦς. Ὡ θεῖον ὄραμα, ποῦ ἔκανε
τῆς Κορυφῆς ποῦ προσκύνησα. Ἐρεπωμένη ἐκεῖ [φάνης,
ἦτο ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐμπρὸς ψυχρόν, ἐρεπωμένο Ἀχούρι Ἀ-
[λόγων:

καθὼς φαντάζομαι ἀκριβῶς, ποῦ ἡ Παναγία θὰ ἐγέννησε τὸν
[Θεῖον Λόγον!

Aus tiefen Traum bin ich erwacht;
was spricht die tiefe Mitternacht?
«Doch alle Lust will Ewigkeit;
will tiefe, tiefe Ewigkeit».

Ἀδίκως δὲν ἐσχέτιζα, χρόνους τώρα, τὴν ἀνοδο στὸ βουνό
τῶν Ἑλατιῶν, μὲ τὰ Χριστούγεννα, ἐν καιρῷ χειμῶνος.
Ἀπ' τίς γιορτές, αὐτὴν κυρίως ἐκεῖ ψηλά γιορτάζει ὁλος ὁ
[χρόνος]
τὰ κεράκια καὶ τὰ στολίδια μόνο λείπουν ἀπ' τὸ δέντρο αὐτό,
ποῦ μὲ μεγαλοπρέπειαν ἀφθονοῖ. Πρῶτες, αὐτὲς οἱ κορφές
οἱ περὺψηλες, γίνονται ἐρωτεμένες ἀγκαλιές,
νὰ δεχτοῦν τὸν Ἐρχόμενο στὴ γῆς, μιά νύχτα παγερά,
Μικρὸ Χριστόν, ἐν εἰδῇ νεφέλης χιονιστῆς, ποῦ ὁρμαῖ ἀπὸ
Ἀλλὰ ἐχτές, εἶδα παραπανιστά, ποῦ δὲ θὰ λησμονήσω, [Βορρά!
βέβαια πράγματα! εἶδα αὐτὸ τὸ Ἀχούρι, σκοτεινόν,
ἀμελημένο, καὶ ὡσφράνθηκα καὶ πάτησα τὸ μαλακὸ σανό!
Θέλησα, ἀμέσως τότε, ἀλλ' ἐκρατήθηκα, νὰ τραγουδήσω
(τόσον ἦτο Χριστουγεννιάτικο), τὸν Ἕμνο τῶν Ποιμένων
ἦτο ὡς νὰ εἶδα τὸ Νηογέννητο, τὴν Παναγία, τοὺς Ἀγγέλους.
[Καὶ τὸν Ἰωσήφ γονατισμένον!

ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ nobilissimus

Ι Ω Τ Α

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ποικιλοποιήσουμε τὸ ε, ὅπου ἀπὸ
τὴν ἡμιμάθεια τῶν δασκάλων μας ἔχει ξετοπιστεῖ.
Ἀρχινούμε ἀπὸ τὸ Χρῆστος.

Τάρχαια ἔθνη, ποῦ δὲν εἶχανε παράδοση τάτο-
μικὰ ὀνόματα δηλ. τὰ κύρια, ποῦ λένε, (καὶ ποῦ δὲ
θὰ πεῖ τίποτε) τὰ βγάζανε ἢ ἀπὸ κάποιο σωματικὸ
γνώρισμα τοῦ ἀτόμου: Πλάτων, Κέφαλος κτλ. ἢ ἀπὸ
οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα συγκολλημένα τὸ πλιότερο, ποῦ
σημαίνανε ἓνα καλὸ ἰδίωμα, σωματικὸ ἢ ψυχικόν, μὲ
τὴν ἐλπίδα πάντα πῶς μεγαλώνοντας τὰ παιδιὰ ποῦ
ὀνοματίζονταν ἔτσι θὰ εἶχαν προτέρημα καὶ παινέδι
τοῦ ὀνόματος τὸ νόημα.

Τὰ νεότερα ἔθνη πιά δὲ φτειάνουνε πρωτότυπα
ὀνόματα, μὰ ὀνοματίζονε μὲ ἀρχαιότερα δοξασμένων
προγόνων ὀνόματα, γὰρ νὰ μοιάσει τοῖς προγόνους
κι ὁ ὀνοματιζόμενος.

Τὰ σημερινὰ μας ὀνόματα εἶναι δυὸ λογιῶ:

Τὰ πιότερα βαστοῦνε ἀπ' τὴν χριστιανικὴν παρ-
δοση, ἀφοῦ μάλιστα ὁ χριστιανισμὸς τὸν ὀνοματισμὸ
τόνε συνέδεσε μὲ τὸ βάπτισμα, ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα
θησαυρικὰ τοῦ φανίσματος.

Ὡστοσο ἡ ἀρχαία ἱστορία ποῦ δὲν ἔπαψε
πολὺ νὰ διδάσκειται ὡς τὰ σήμερα στοὺς Ρο-
τοὺς δάνεισε καὶ κάμποσα σημαντικὰ ὀνόμα-
τὴν Ἑλληνικὴ καὶ τὴ Ρωμαϊκὴ ἀρχαιότητα
τὰ διαβάσανε οἱ δασκάλαι γραμμένα μὲς σ
μὲ τὴ σημερινὴ προφορά.

Ἔτσι λοιπὸν ἀνάμεσα στὰ Γιάννης, Γι-
μήτης, Κώστας, Πάβλος, Τρύφος κτλ
καὶ κανένας Ἑρακλῆς, Περικλῆς, Θεμ-
γαμέμνος, Φωκίος κτλ. Ὅλα συνταίρι
νεοελληνικὴ φτογγολογία καὶ γραμμ-

Σὲ ὅλα τὰ ἔθνη καὶ σὲ ὅλες τί-
μικὰ ὀνόματα συνηθίζονε νὰ τὰ π-
φτικὰ εἶτε ἀπὸ τὴν ἀρχή, εἶτε ὡς
Ἀλέξανδρος > Ἀλέξιος, Ἀμφιάρεο

χος > Δείνων, Εὐχρηστος > Εὐχρῆς. — Δημήτριος > Δήμος, Κωνσταντῆς > Κώστας, Μενέλαος > Μένος, Νικόλας > Νίκος κτλ. κτλ. — Πολυφράδμων > Φράδμων, Ἀτρόμητος > Τρόμης, Μνασιδίκα > Δίκα, Τιμοχάρης > Χάρης. — Χαράλάμης > Λάμης, Θανάσης > Νάσος, Πολοχρόνης > Χρόνης κτλ. κτλ. κτλ.

Ὁ λόγος αὐτῆς τῆς συγκοπῆς εἶναι ψυχολογικός:

Ὅπως δηλ. τὸ κάθε μικρὸ εἶναι χαϊδεμένο, ἔτσι καὶ τὸ ὄνομα γενωμένο μικρότερο στὶς συλλαβὲς παραστήνει ὀλικά τὸ ἠθικὸ χαῖδι, ἀπὸ μέρος ἐκείνου πού τὸ λέει, στὸ ἄτομο πού ὀνοματίζει.

Τώρα ἀπὸ τὰ συγκομμένα αὐτὰ ὀνόματα τυχαίνει πολλὲς φορές νὰ βγαίνουνε τύποι πού φτογγικά συμφωνοῦνε μὲ ἐπίθετα ἢ καὶ οὐσιαστικά προπαρτονισμένα λόγου χάρι: Ἀσιόφυλος > χαϊδευτικά: Ἀσιος (παρτονισμένο τὸ ἀσιός), Ἀγώνιπος > χαϊδευτικά Ἀγων (παρτονισμένο τὸ ἀγών), Ἀγαδόωρος > χαϊδευτικά Ἀγαθος (παρτονισμένο τὸ ἀγαθός), Αἰσχαργος > Αἰσχαρος (αἰσχαρός), Ἀκιστόδωρος > Ἀκίστης (ἀκιστής), Ἀνυτόμαχος > Ἀνυτος (ἀνυτός), Καιρογένης > Καῖρος (καιρός), Θυμοχάρης > Θύμος (θυμός), Στρατοκλῆς > Στράτος (στρατός), Καρπόδωρος > Κάρπος (καρπός), Ἰλαροκλῆς > Ἰλαρος (ἰλαρός) Ἰσχομάχη > Ἰσχυς (ἰσχύς), Σκαιοφόντης > Σκαῖος (σκαῖος) Λαοκόων > Λάος (λαός), Ροδοφίλη > Ρόδη (ροδή), Φανοκόρος > Φάνος, Βοηθοδαίμων > Βόηθος, Βραγχοφόντης > Βράγχος, Γλαυκῶπις > Γλαύκη, Γλαῦκος Κλειτοφῶν > Κλείτος, Καινόφιλος > Καῖνος, Ἀβροκόμη > Ἀβρα (ἀβρά), Ἀλκυσις > Ἀλκή, Δημάρατος > Ἀρατος (ἀρατός), Ἀλεξίκακος > Κάκος, Θεόπομος > Πόμπος, Εὐρυσθένης > Εὐρυς κτλ.

Τέτοια ὅμοια εἶναι καὶ τὰ δικά μας: Σωσθένης (ον) > Στένη (προπαρτονισμένο τὸ στενή), Εὐγένιος > Εὐγένης (προπαρτονισμένο τὸ εὐγενής), Εὐλάμπιος > Εὐλάμπης (εὐλαμπής), Ἀβλάβιος > Ἀβλάβης (ἀβλαβής), Θεοφύλαχος > Φύλαχος (φυλαχτός), Κυριάκος > θηλ. Κυριάκη καὶ χαϊδευτικά: Κάκη καὶ Κάκια (προπαρτονισμένο κακή καὶ κακιά), Λάζαρος > Λάζος (λαζός), Ἀρτεμισία > Ἀρτέμη (προπαρτονισμένο τὸ ἀρτεμή), Κούλα (τουρκ. = πύργος: παρτονισμένο τὰ κουλά) ἔτσι πέρασε στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ πῶς κάθε ἐπίθετο (ἢ καὶ οὐσιαστικὸ) γενόμενον κύριο προπαρτονίζεται (κοίτα καὶ Χατζηδ. Ἀκαδ. ἀναγν. α'. σ. 558).

Ἔτσι λοιπὸν εἶπαν οἱ ἄρχαιοι καὶ: ἀγαθός > Ἀγαθος, Ἀγάθη, ἀργός > Ἀργος, Ἀργη, γλυκερὰ > Γλυκέρα, γοργός > Γόργος, Γόργη, εὐθρόος > Εὐθροος, εὐάνθης > Εὐάνθης, Εὐμάθης, Εὐμείθης, Εὐμύθης, Εὐπειθής, Εὐσθένης, Εὐτύχης, Εὐφράνης, Κήδνος, Λάμπρος, Λεῦκος, Μάκρος, Ξάνθος, Ξάνθη, Ὀρθη, Τρυφέρα, χορησὸς > Χορηστος κτλ. κτλ. κτλ. Καὶ οὐσιαστικά: ἀγρή > Ἀγρη, ἀστακός > Ἀσταος, γραμμή > Γράμμη, κραυγή > Κραύγη, κορυφή > Κορύφη, τευθίς > Τεῦθις, γαυλός > Γαῦλος, γλανίς > Γλάνις, ἰχθύς > Ἰχθύς, σκιαθίς > Σκίαθις, ροή > ῥή, φυή > Φύη, φυλάκη > Φυλάκη, πιμελή > Πιμέλη, φάσηλις > Φάσηλις.

Τώρα ἀπ' αὐτὰ μπορεῖ μερικὰ νὰ ἀνάγονται στὴν προηγούμενη τάξη, μὰ τὰ σύνορα συχίζονται καὶ ἀκριβοληγμένα δὲν μποροῦμε νὰ φιλονικήσουμε τὸ ἐναντίο.

Αὐτὸ τὸ συνήθειο ἐξακολουθεῖ μέσ' στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἴσαμε σήμερ'· γιὰτὶ ἐξὸν τὰ ἑσάτυπα ἐπίθετα δηλ. σώζονται στὴ ζωντανὴ γλώσσα (μας) λ. χ. λαμπρός > Λάμπρος, ξανθὴ > Ξάνθη κτλ. ἔχουμε τέτοια ὁλότελα νεοελληνικά: Κόντος, Λύγερος, Μάκρη, Στέριος, Φίλικος, Χάλλη, Διαβάτη Ἰταμος, Ἑλλένικο, Νῆσι, Σκόπια, Σόφια, Σταῦρος, Νύφιος, Κούταλη, Κούλουρη, Χρῖστος κτλ.

Ἦτοτε ἀπὸ τοῦτα πού εἶπαμε, πολὺ ὥραϊα μποροῦσε βέβαια κιὰπὸ τὸ Χρῖστος (Ἰησοῦς) νὰ ἔχουμε κύριο ὄνομα Χρῖστος.

Πῶς ὑπάρχει χριστιανικὸ ὄνομα Χρῖστος, ἀπὸδειξε ἔχουμε:

α') Τάλλα ἀνάλογα ἀτομικά ὀνόματα γενωμένα ἀπὸ θεῖα ὀνόματα, πού οἱ Βυζαντινοὶ μάλιστα πρόγονοί μας λαβαίνανε καὶ τὴν προφύλαξη νὰ τὰ ξεχωρίζουν κάπως ἀπὸ τὰ καθαυτὰ θεῖα ὀνόματα, ἢ μὲ κάποιο περικόψιμο, ἢ μὲ κάποιο παρτονισμό, γιὰ νὰ μὴν ἔχουν οἱ κοινοὶ θνητοὶ ἀπαράλλαχτα τὰ θεῖα ὀνόματα.

Ἔτσι λοιπὸν ἐξὸν τὸ Χρῖστο κανέναν ἄλλο δὲ λέγανε Ἑμμανουήλ. Τὸ ἀτομικὸ ὄνομα εἶτανε μὴ νάχα Μανουήλ.

Ἀπὸ τὸ Σωτήρ εἶπανε Σωτήριος > Σωτήρης κιὰπ' αὐτὰ Σωτηρία καὶ Σωτήρα.

Ἀπὸ τὸ Ἀνάστασις εἶπανε Ἀναστασία κιὰπ' αὐτὸ ὕστερα Ἀναστάσιος > Ἀναστάσης.

Ἀπὸ τὸ Σταυρός εἶπανε Σταῦρος > Σταυράκιος > Σταυράκης. Ἔτσι λοιπὸν κιὰπὸ τὸ Χρῖστος εἶπανε Χρῖστος, πού ἀπ' τὸ ἓνα μέρος ἀκολουθεῖ τὸ γλωσσικὸ νόμο τοῦ προπαρτονισμοῦ, πού εἶπαμε, κιὰπ' τὰλλο τῇ θεοφοβούμενῃ συνήθειᾳ νὰ διαφέρει ἀπὸ τὸ θεῖο ἐπίθετο.

β') Τοὺς λαμβανόντες αὐτοὺς στίχους τοῦ Πτωχοπροδρόμου:

«Πάππου γὰρ εὐμοίρηκα Προδρομωνίου καὶ θεῖον ἔσχον Χρῖστον ὀνομασμένον».

(Κορ. Ἀτακ. Α'. ζ').

γ') Τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Χριστίνας (Ἰουλίου 24), πού καὶ ἡ Ρωμὰνα Ἐκκλησία: Cristina (μὲ ι) κιόχι Crestina (μὲ η) τὸ λέει. Κεῖναι βέβαια τὸ Χριστίνα θηλυκὸ ἀπ' τὸ Χρῖστος, ἔπως τὸ Παυλίνα ἀπ' τὸ Παῦλος, Πετρίνα ἀπ' τὸ Πέτρος κτλ.

Ἀφοῦ ὅμως παραμοιάστηκε ἡ προφορὰ τοῦ η μὲ τὸ ι, σύμπεσε τὸ ἀρχαῖο χορησὸς > Χορηστος μὲ τὸ γέο Χρῖστος > Χρῖστος, καὶ δασκάλοι μας, πού θαρροῦσαν πῶς κάθε τι πού δὲν εἶν' ἀρχαῖο ἐλληνικὸ μὴδ' ἀνθρώπινο δὲν εἶναι, γράφανε τὸ νεοελληνικὸ χριστιανικὸ Χρῖστος μὲ η, κέτσι ἐπικράτησε νὰ γράφεται κατὰ λάθος, πού χαλνᾷ τὴν παράδοση.

Τώρα μένει νὰ δοῦμε, ἂν τὸ σημερινὸ μας Χρῖστος μποροῦσε νὰ εἶναι τὸ ἀρχαῖο ἐκεῖνο Χρῖστος. Ἡ χριστιανικὴ παράδοση ἀπ' τὰρχαῖα ὀνόματα κράτησε μόνο ἐκεῖνα πού πέρασαν καὶ στὸ χριστιαν-

νισμό λ. χ. Δημήτριος, Νικόλαος, Μάρκος κτλ.

Μόνο σὲ νεότερες ἐποχὲς ἄρχισαν οἱ Ἕλληνες νὰ δαναεῖζονται κιὰπ' τὴν ἀρχαιότητα ὀνόματα, μὰ πάντα μεγάλα καὶ δοξασμένα, καὶ ποτὲ κοινὰ κιὰγνωστα στὴν ἱστορία.

Τὸ δικό μας Χρῆστος δὲ φαίνεται καθόλου νὰ εἶναι τὸ ἀρχαῖο Χρῆστος.

α') γιατί εἶναι λαϊκὸ καὶ λοιπὸν κρατᾷ ἀπ' τὴν χριστιανικὴν παράδοση.

β') γιατί δὲ σώζεται στὴ λαϊκὴ γλώσσα αἰῶνες τώρα τὸ ἀρχικὸ ἐπίθετο *χρηστός*, ποὺ νὰ πεῖς πῶς στηρίζεται στὸ γλωσσικὸ μας αἶσθημα τὸ Χρῆστος ἀπ' τὸ *χρηστός*, ὅπως στηρίζεται τὸ Λάμπρος ἀπ' τὸ λαμπρός καὶ τὸ *Ξάνθη* ἀπ' τὸ ξανθὴ, καὶ

γ') δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς τὸ πήραμε σὲ κατοπινὸς χρόνους ἀπ' τὰρχαῖα, γιατί ὀνόματα ἀρχαῖα Χρῆστος μᾶς εἶναι γνωστὰ τουταῦθ' ἀπάνω κάτω :

1) Σοφιστὴς Βυζάντιος. Φιλοστρ. 6' Σοφιστ. 2, 11.—2) συγγραφέας Ρωμαῖος. Ἰω. Λυδ. περὶ μηνῶν 4, 68.—3) ἱππάρχης ἐπὶ Σεδῆρου. Διων. Κασ. 80, 2 καὶ Ζώσιμ. 1, 11.—4) υἱὸς Δειφίλου. Corp. Inscr. Do-
estich. 194. Στὸ ἴδιο βιβλίο βρίσκουμε τὸ ὄνομα Χρῆ-
στος καὶ στίς ἐξῆς ἐπιγραφές 427. 1337. 1723. 2027. 4107. 5109, 13. 6176. 6490. 6702. 8544.
ἴσως καὶ κάνας ἄλλος, ποὺ δὲν προσέξαμε.

Μὰ κανένας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους Χρή-
στους δὲν ξαίρουμε νὰναδείχτηκε σὲ τίποτες, ποὺ νὰ μᾶς λάμπρυνε τὸνόμα' του ἢ ἱστορία κέτσι νὰ ἐλκυ-
στούνε, εἴτε ἀρχαιότερα οἱ Βυζαντινοί, εἴτε τώρα
κοντὰ οἱ νέοι Ἕλληνες, νὰ τὸ περάσουνε στὸνό-
ματολόι τους.

Ὡστόσο καὶ στὴν πιὸ μικρὴ ἑλληνικὴ γωνιὰ
θακούσει κανεὶς σήμερα δέκα τουλάχιστο ὀνόματα
Χρῆστος.

Θὰ πεῖ λοιπὸν πῶς ἔτσι ποὺ τὸνόμα Δημήτριος
> Δημήτριος (καὶ τίς ἀποδείξεις παραλλαγές του)
δὲν τὸ πήραμε μήτε ἀπ' τὸν Πολιορκητὴ Δημήτριον,
μήτε ἀπ' τὸ Φαληρέα Δημήτριον μήτε ἀπ' τὸν ἔγγονον
τοῦ Φαληρέα τὸ Δημήτριον, μήτε ἀπ' τὸ Δημήτριον
Σκέψιο, μήτε ἀπὸ κανέναν ἄλλον τέτοιον, παρὰ μόνο
ἀπ' τὸν Ἀθηναῖον τὸν Μυροβλήτην, κιὼπως τὸ Μάρ-
κος δὲν τὸ πήραμε ἀπ' τὸν Πλάτωνα μήτε ἀπ' τὸν Αὐ-
ρήλιον μόν' ἀπ' τὸν Ἀημάροκ τὸν ἐξαγγελιστήν, καὶ
τὸ Χρυσόστομος ὅχι ἀπ' τὸ Δίωνα, μόνο ἀπὸ τὸν
Πάτερ' Ἰωάννην τὸ Χρυσόστομον κτλ. κτλ. ἔτσι καὶ
τὸ Χρῆστος δὲν τὸ πήραμε ἀπὸ κανένα ἀπ' τοὺς ἀσή-
μαντους ἐκείνους Χρήστους μόνο ἀπὸ τὸ Χρῆστος
'Ιησοῦ.

Ἀκόμα τὸ δικό μας τὸ Χρῆστος ἔχει κιἄλλη νε-
ότερη ἀρχή, εἶναι χαϊδευτικὰ συγκομμένο (ὅπως εἴ-
παμε πιὸ ἀπάνω γιὰ τίς συγκοπές τῶν ἀτομικῶν
ὀνομάτων) ἀπὸ πληρέστερα ὀνόματα Χριστόφορος >
Χρῆστος, Χριστόδουλος > Χρῆστος σὺν τῷ Ἀριστόβου-
λος > Ἀρίστος. Ἔτσι τὸ μαρτυρεῖ ὁ Χατζηδάκης.

Ὡστε κιἄπ'τὴ ἢ ἐτυμολογία καμὶαν ἀντάμωσιν μὲ
τὸ ἀρχαῖο Χρῆστος δὲν ἔχει, ἔχει ὅμως μὲ τὸ Χρῆ-
στός, καὶ λοιπὸν ἴδια, ποὺ λέτε.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΤΟ ΞΟΤΙΚΟ

«Ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα ὡς τὰ Φῶτα βγαίνουν
τὰ παγανά, τὰ φωτικά, τὰ φαντάσματα».

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Σειρὰ βαστοῦνε οἱ ἐπίβουλες βραδυές, σὺν καλοκαιρί,
κι' ἀναύει τὸ βασιλικὸ 'ς τοὺς οὐρανοὺς τ' ἀστέρι.

Τὴν ὥρα δρίζει ἡ σιγαλιά : κάτσε 'ς τὸ πλάι μου πάλι,
μὲ τὴν μασὰ σudaύλισε τὴ θράκα 'ς τὸ μαγγάλι.

Κάτσε, ὡς νὰ κράξῃ τρεῖς φορὲς 'στὴν κόλπα του τ' ὄρνιθι.
Τ' ἀγαπημένο, τὸ πικρὸ νὰ πῶ τὸ παραμῦθι ;

Θυμᾶσαι ; ἐκείνη σ' ἔλεγε. Χρόνος δὲν εἶναι ἀκόμα,
ποὺ τὴν ἐντύσαμε, φτωχά, μιὰ φορεσιὰ ἀπὸ χῶμα...

Κανένας τώρα τὸ στεγνὸ δὲν ξεφυλάει φυτῆλι
νὰ φέξουν τὰ εἰκονίσματα μ' ἓνα ξεστὸ καντήλι.

Τὸ μοσχολῖβανο δὲν καίει, 'ς τὸ θυμιατό, ὡς ἀπάνω,
'ς τὸ καρυδένιο τοῦ σπιτιοῦ, τ' ἀρχαῖο τὸ λαβομένο.

Ἄκου. Τὸ ξέρω : Τοῦ Χριστοῦ τὴ νύχτα ὅποιος πεθαίνει,
ἢ κολασμένη του ἢ ψυχὴ 'ς τὸ θάνατο δὲ βγαίνει.

Ἄλυωτη, ἀσώρητη, γυρνᾷ, φυλάει 'ς τὸ μονοπάτι,
κι' ἀκαρτερεῖ τὸν πάροικο τὸν νυχτροστρατολάτη.

Φαρμάκι πνέει τὸ χνώτο του, γιατί μυρίζει ἀκόμα
τὸ κρύο τὸ λάδι, τὸ κερί καὶ τῆς ταφῆς τὸ χῶμα.

Τὴ νύχτα, ἀπόψε, ποὺ, ἡσυχῇ, 'ς τὴν ὥρα βασιλεῦει,
νοιώθεις ποὺ κάποια μυστικὰ τρομάρα τὴ μολεῦει ;

κι', ὡς νὰ 'μερώσῃ τῆς Αὐγῆς τὸν οὐρανόν, τὸ Ἀστέρι,
θὰ στέκῃ ἀπόξω ὁ Χρόνος νὰ μᾶς κρατᾷ καρτέρι.

Σῶπα ! Ὡρες-ῶρες τὸν ἀκούς τὸ σπιτικό μας σκύλλο ;
Τριζολογάει ἢ αὐλόθυρα 'ς τὸ σάπιο τῆς τὸ ξύλο...

Κ' εἶναι τὸ χέρι σου ἄσαρκο καὶ κρύο... Γιατί παγώνει
τὸ χέρι σου, 'στὸ χέρι μου, σὺν κάποια χοῦφτα χιόνι ;

Τὸ τίμιο ξύλο σὲ βαγιοῦ κλωνάρι ἔχω περάσει,
τρεῖς μ' ἁγισμὸ τὸ ράντισμα καὶ τάχω αὐτοῦ κρεμάσει.

Ἄκου : ἀπ' τὸ τζάκι ἐπήδησε καὶ τριγυρίζει, ἀλήθεια,
'ς τὸν ὕπνον τοὺς ξαφνιάζοντας τὰ κοιτασμένα ὄρνιθια...

ΤΕΛΟΣ ΛΙΓΡΑΣ

ΕΙΝΑΙ ΦΟΡΑΙΣ...

Εἶναι φοραῖς ποῦ θάθελα νᾶχα δυὸ χέρια ἀπέραντα
κι' ὡς σίδερα βαριά,

Μ' ἓνα μονάχα ἀγκάλισμα τὸν κόσμον ὅλο νὰ σύντριβα
μ' ἀνθρώπους καὶ θεριά. . .

Ἀπ' τὸ αἶμα ποῦ θὰ χύνονταν ξεστὸ, νὰ μοῦ γινόντανε
μιὰ θάλασσα πλατειά.

Κι' ἐγὼ τοῦ κόσμου ὁ χαλαστής γελῶντας νὰ λουζόμουναι
κεῖ μέσα μιὰ νυχτιά. . .

Ὑστερα ἀπάνω ἀπλώνοντας τὰ χέρια μου πρὸς τοῦ
τὸ γαλανὸ βασίλειον, [ἀπειροῦ

Στὴν ὁμορφὴν μου θάλασσα μ' ὅλα τ' ἀστέρια νᾶσβυνα
καὶ τὸν προδότην ἥλιο.

Πνίχτης τῶν κόσμων τ' οὐρανοῦ καὶ ρημαχτῆς ἀδιάν-
ῃ καὶ τρελλὸς ὡς τόσο, [τροπος

Τὴ μαύρη κι' ἄγρια ἀνία μου θὲ νᾶπλωνα στὴ θάλασσα
νὰν τήνε σαβανώσω.

Μ. ΔΑΜΙΡΑΛΗΣ

... ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΟΡΟΥ (1920)

Μέσ' ἀπ' τὸ διάστημα τὸ μαῦρο ποῦ τὸ φῶς ὀδεύει,
(ἢ νυχτωδία τῶν ἀνέμων, τὴν πορεία συνοδεύει...)
Μέσ' ἀπ' τὸ διάστημα τὸ μαῦρο ποῦ τὸ φῶς ὀδεύει,
(ἢ συνοδεία τοῦ θανάτου, τὴν πορεία συνοδεύει...)
Μέσ' ἀπ' τὸ διάστημα τὸ μαῦρο ποῦ τὸ φῶς ὀδεύει...

... δεινές, ὀδυνηρές τῶν ἡμερῶν μας ἀκολουθοῦν οἱ
[μέρες,
αἱ Ἀττικιές τοῦ Φθινοπόρου, τοῦ Φθινοπόρου κά-
[ποιες μέρες
δεινές, ὀδυνηρές τῶν ἡμερῶν μας ἀκολουθοῦν οἱ
[μέρες—
Ἡ ἀγωνία τοῦ βραδιοῦ κι' ὁ τρόμος μὲς τὶς νύχτες
ὦ! τρομαγμένα φεύγουνε... κάποιες μέρες... κάποιες
[νύχτες....

ΤΑΣΣΟΣ ΔΡΙΒΑΣ

ΜΑΛΛΑΚΙΑ

('Σ τὴν ἄγνωστη πού τὰς τειλε)

Μαλλάκια καστανά, μετάξινα,
μὲ κορδελίτσα ροῦς φιογγοπλεγμένα,
σταλμένα μου ἀπ' ἄγνωστη μεριά,
πόση σκορπάτε γύρω μυρωδιά,
πόσο μοῦ συγκινεῖτε τὴν καρδιά,
μαλλάκια καστανά, μετάξινα.

Ποῖο κεφαλάκι χερουβεῖμ στολίζατε
μ' ὄνειρα, πόθους καὶ καὶ μὲς ἀγγελικούς,
καὶ φτερωτὰ πετάξατε στὸν ποιητὴ,
—στὴ μαύρη σκοτεινιά του μι' ἀστραπή—
τραγουδία τῆς ἀγάπης νὰ σᾶς πῇ,
μαλλάκια καστανά, μετάξινα;

Σᾶς ἔβαλα χορδὲς τώρα στὴ λύρα μου
καὶ μ' ἀρμονία νέα μὲ πλημμύρισε,
κ' ἐννοίωσα μὲς τὰ στήθια μου φωτιά,
ποῦ νοιώθουν τὰ λεβέντικα παιδιά,
ποῖος εἶπε πὼς γερνάει κι' ἡ καρδιά,
μαλλάκια καστανά, μετάξινα;

ΤΥΜΦΗΡΕΤΟΣ

ΤΟ ΓΥΜΝΟ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Τὸ γυμνὸ στὴν Τέχνη εἶναι ἡ ἀποθέωση τοῦ
μεγαλείου της· εἶναι μιὰ μέθη τῆς αἰσθητικῆς, εἶναι
ἡ ἀρμονία τοῦ ψυχικοῦ αἰσθήματος στὸ ἰδανικόν
τοῦ καλλιτέχνη, ἕνας λυρισμός, μία ἐντονη παθητικὴ

ἀγάπη τοῦ πνεύματος καὶ τῆς Τέχνης.

Στὸ μικρὸ ὅμως λαὸ τὸ γυμνὸ θεωρεῖται ἀνήθικο.

Μὰ οἱ στὸ μικρὸ λαὸ θεωρεῖται ἀνήθικο μπρο-
στὰ στὴν Τέχνη ἐκμηδενίζεται καὶ κυριαρχεῖ τὸ συ-
ναίσθημα στὸ ὑψηλὸ καὶ στὸ ὡραῖο.Ἡ Τέχνη ποῦ ἀνεβαίνει μέχρι τοῦ θείου, ἀνα-
ζητᾷ καὶ θέλει τὸ φυσικώτερο τὸ ἀληθινώτερο. Ἡ
γυμνότης δὲ λαχάει τὴν ἡθικὴ μόνον στὸν ἄνθρωπο
τὸν τιποτένιο ποῦ δὲν ἔχει εὐγενικὰ αἰσθήματα, μπο-
ρεῖ τὸ γυμνὸ νὰ εἶναι σκανταλιάρικο.Ὁ Rodin νομίζει ὅτι τὸ ὡραῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ
τὸ ἔνωμα τῆς δύναμης μὲ τὸ πνεῦμα.Ὁ Ζωγράφος ὅμως γιὰ νὰ εἶναι ζωγράφος πρέπει
νὰ ζητᾷ τὴν καλλονὴν στὴν ὕλη, γιατί ἡ ὕλη εἶναι
ἡ οὐσία ποῦ ὅταν εἶναι καλὴ καὶ ἀνθηρὴ δὲν κάνει
κακὴ ἐντύπωση καὶ δὲν ἀφίνει τὸ ἔργον τοῦ ἀνέκφρα-
στο, γιατί ἡ ἰδέα τοῦ ὡραίου ζεῖ μέσα μας καὶ ἀντι-
προσωπεύει τὴν ὡραιότητα τῆς φύσης.Τὰ ἔργα τῆς τέχνης εἶναι ἀποτελέσματα τοῦ συν-
δυασμοῦ τῶν χρωμάτων, τῶν μορφῶν καὶ τῶν εἰκό-
νων, ποῦ εἶναι μέσα στὴ συνείδηση τοῦ καλλιτέχνη,
ποῦ μὲ τὴ σκέψη καὶ μὲ τὴν ἐργασία συνθέτει τὰ
γνωστὰ καὶ δημιουργεῖ κάποιον νέο μὲ τὴ ἔμπνευσή
του ποῦ βγαίνει ἀπ' τὴ συνείδησή του κι' ἀπ' τὴ
σκέψη του· γιατί στὴν τέχνη ὁ ἄνθρωπος νοῦς
ὑψώνεται ἴσα μὲ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ ἀντιγράψει τὴ Φύση.
ἀφοῦ πρότυπο τῆς τέχνης εἶναι ἡ ἴδια ἡ φύση.Ὁ Βάκων λέει· Τέχνη εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἐ-
νώνεται μὲ τὴ Φύση· γιατί ὁ τεχνίτης προσθέτει τὰ
αἰσθήματά του, τὸ δαιμόνιο τῆς φαντασίας του καὶ
τὴν ἡθικὴν του γιὰ νὰ τὴν ἀντιγράψει.Ἡ φύση λέει ὁ μεγάλος τοπιογράφος Ντυτρέ
εἶναι μιὰ πρόφασις, ἕνα πρόσχημα, γιατί αὐτὴ δίνει
τὸ θέμα ποῦ θὰ ἐργαστεῖ ὁ τεχνίτης, καὶ θὰ βάλει
ποίησι, αἶσθημα, γλυκύτητα καὶ μουσικὴ.Μέσα στὸ ἔργον τοῦ ὁ καλλιτέχνης κάνει σάρκα
τὸ καλλιτεχνικόν του ἰδανικόν.Στὴν τέχνη φανερώνεται ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ λυ-
ρικὴ ἔκφρασις ἑνὸς ἔθνους· δὲ λείπει καὶ ἡ ἐπιστήμη.
Ὁ Λεονάρδος ντὰ Βίντσι λέει: Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὡς
ἀρχὴ νὰ διακρίνει τὸ ἀδύνατον ἀπὸ τὸ δυνατό. Ἡ
φαντασία λεύτερη μονάχη τῆς εἶναι ὅλο ὄνειρα καὶ
ἰδεώδη· ἡ ἐπιστήμη συγκρατεῖ τὰ ἀχαλίνωτα ὄνειρα
σᾶνα περίγυρο ποῦ ὑπάρχει καὶ δείχνει τὰ ὅρια μέ-
χρι κεῖ ποῦ φτάνει ἡ ἀλήθεια. Ἡ ἐπιστήμη σταμα-
τάει τὴν τέχνη καὶ τῆς λέει: Ἔσα μὲ δώ. Πέρα δὲν
ὑπάρχει.Ἡ ἐπιστήμη ὅμως δὲν ἀποτελεῖ τὴν τέχνη, οὔτε
ὁ καλλιτέχνης πρέπει νὰ τὴ φοβᾶται καὶ νὰ περιο-
ρίζει τὴν ἔμπνευσή του· ὅπως ἡ ἡθικὴ δὲν ἐμπο-
δίζει τὴν ἐλευθερίαν, ἔτσι καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐμπο-
δίζει τὴν τέχνην. Ὁ Σίλερ εἶπεν ὅτι πρέπει οἱ κανόνες
τῆς τέχνης νὰ γίνονται γιὰ ἕνα ποιητὴν ἢ καλλιτέ-
χνη δευτέρου φύσεως. Ἡ φαντασία ὅταν λευτερόνεται
ἀπ' τὰ δεσμά της βρίσκει πάλι στὴν τέχνην ὅλη τῆς
τῆς δύναμη.

ΓΕΡ. Α. ΚΑΣΟΛΑΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ ΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἀριθ. 4.

INTERMEZZO

[Μικρὴ παύσις. Ἐξακολουθεῖ ἡ ὁρχήστρα μοναχὴ τῆς. Τὸ φῶς ἐλαττώνεται. Σὲ λίγο ἔρχεται ἀπ' ἀριστερὰ ἡ Μοῦσα, μὲ βήματα ἀργά].

Ἡ Μοῦσα

Κάποιο κακὸ μοῦ προμηνάει ἡ ὥρα,
Κάποιο κακὸ γιὰ τὸν καλὸ μου.
Ἵστην ἡσυχίαν ποῦ ἀπλώθη γύρω τώρα,
Ἀγκομαχάει τὸ λογικὸ μου.
680 Κλεισμέναις πειὰ τῶν λουλουδιῶν ἡ ἀγάπαις
Κρατοῦν σφιχτὰ τὸ κάθε μῦθο,
Καὶ περπατοῦν τῆς ἐρημιᾶς οἱ Ἀράπαις
Μόνοι κι' ἀθώρητοι τριγύρω.
Κάποιο κακὸ μοῦ προμηνάει ἡ ὥρα,
Καὶ τὸ ποτάμι ποῦ στενάζει,
Καὶ τὸ ἀηδόνι 'ς τὴ σιωπὴ του τώρα,
Δίχως φωνὴ κι' αὐτὸ τὸν κράζει.

(Ἐρχεται μὲ ζωηρὰ βήματα ὁ Ποιητὴς ἀπὸ δεξιὰ. Ὡς τὰ χεῖρα του δεσμὰ τσακισμένα. Τὸ φῶς δυναμώνει λίγο).

Ὁ Ποιητὴς

Ἑλπινίκη πιστὴ μου ἐρωμένη.

Ἡ Μοῦσα

Ἀπείρανθε, ποῦησούν καλὲ μου;
(Κυττάει ἀξαφνα τὰ σπασμένα δεσμὰ του).
(Μ' ἐκπληξί)

690 Πῶς, 'ς τὰ χεῖρα σου βλέπω δεσμὰ
Πέ μου Ἀπείρανθε.

Ὁ Ποιητὴς

Ἵτης Κοινωνίας ἀπάνω τὰ πλεχτάνια
Μὲ βία μ' ἔπιασε ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου
Μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἀπάτης.
(Ζωηρὰ).

Μὰ νάμαι ἐλεύθερος καὶ πάλι.
Τὸ πῶς, ἀνώφελο κι' ἂν μάθης.

Ἡ Μοῦσα

Τὴ θλίψη ποῦ τὰ στήθια μου ἐσφαλοῦσε,
Τὴν πλημμυρίζει τώρα ἡ χαρὰ γλυκὲ μου.
(Ἀγκαλιάζονται).

Κι' ἡ περηφάνεια τὴν φτερόνει.

Ἡ Μοῦσα

700 Εἶσαι μεγάλος 'ς τὴν
[ἰσχὺ σου,
Ἵτὴ δυστυχία ἔχοντας τὴν
[ἐλπίδα.
Ἡ δυστυχία γεννᾷ τὴ σκέψιν
Τῆς εὐτυχίας' γι' αὐτὸ καὶ
[κάθε
Ψυχὴ, 'ς τὴ μαύρη δυστυχία
Ἐχει περηφάνεια, δύναμι
[περίσσια

Ὁ Ποιητὴς

Εἶμαι περήφανος, τὸ νοιώθω.
Ἡ λύπη μόνο μᾶς γεννάει
[τὴ δρᾶσι
Ἐκεῖ ποῦ χάνει δὴ τὴ γῶμιν
Κάθε χαρὰ ἡ ψεύτικη εὐτυ-
[χία
710 Ποῦ μάσκα πάντα εἶναι
[τῆς δόξας
Ἡ τῆς ἀγάπης ἡ καὶ πλού-
[του φαύλου.

(Μπαίνει ὁ Πλούτος ἀπὸ τὰ δεξιὰ).

Ὁ Ποιητὴς (Βλέπωντας τὸν Πλούτο· πρὸς τὴ Μοῦσα)
Κι' ἄλλος τῆς ἀτιμίας τοῦ Κόσμου σύνεργος.

Ἡ Μοῦσα

Τὸν ξέρω ἀπὸ καιρὸ τὸν Πλούτο
Ποῦ μὲ 'ζητοῦσε κάποτε ἐρωμένη.

Ὁ Πλούτος

('Στὸν Ποιητὴ).

Ἡ Κοινωνία γιὰ σέβαν ἐτοιμάζει
Τὴν πειδ φοιχτὴ ἐκδίκησι γιὰ τὴ φυγὴ σου.
Σκέψον, ἡ ὥρα πλησιάζει,
Πρὶν μ' ἀπαντήσης καλὰ συλλογίσου
Τὴν προστασία καὶ πάλι σοῦ προσφέρω.

Ὁ Ποιητὴς

720 Τὸ ξέρω,
Κι' ἄλλες φορὲς σὰς εἶπα εὐχαριστῶ,
Μοῦ εἶναι περιττό.
Κι' ἡ Κοινωνία ἐκδίκησι ἂν γυρεύῃ,
Καλῶς τὰ δρίση.
'Ἐχω γιὰ πλούτο ἀρκετό, τῆς ψυχῆς μου
Τὴν ἰσχὺ, καὶ τῆς Φύσης τὴ χάρι.

Ὁ Πλούτος

Ὅπως θέλεις.

Ἡ Μοῦσα

('Στὸν Πλούτο)

Κύττα γύρω
Τὴ Φύσι γιὰ κύτταξε.

730 Νὰ ὁ Πλούτος, κι' ἂν θέλῃς πειδ πέρα
Τὰ θαυμάσια νὰ 'δῇς, μ' ἐλλοχεῖναι
Πειδ ἀνώτερη εὐδὺς θὰ τὴν κρίνης.

Ὁ Πλούτος

(Μονάχος του)

Σὰν ὠραία νὰ εἶναι ἡ συντροφίσα.
(Ἵτὴ Μοῦσα)

Μ' εὐχαρίστησι δέχομαι δέσποινα
Τὸν ὠραῖο περίπατο αὐτό.

Ἡ Μοῦσα (Καθὼς φεύγει μὲ τὸν Πλούτο. Ὡς τὸν Ποιητὴ)

Πρῶτη φορὰ ἄς ἀνοίξουνε
Κι' αὐτοὶ τὰ μάτια.

(Ἡ Μοῦσα φεύγει μὲ τὸν Πλούτο ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μέρος).

Ὁ Ποιητὴς

Ὅσοι γεννήθηκαν στραβοὶ
Δύσκολα συνηθοῦν 'ς τὸ φῶς

740 Κι' ἂν ἀποκτήσουν μάτια.

(Μπαίνει ἀπὸ τὰ δεξιὰ ἀθώρητη ἡ Κοινωνία, καὶ προ-
χωρεῖ πίσω ἀπὸ τὸν Ποιητὴ).

Θέ μου σ' εὐχαριστῶ ποῦ πάντα ἐμπρὸς μου
Τὸν ἴσιο δρόμο μοῦ χαράξεις.

(Ἡ Κοινωνία καρφώνει ξάφνω ἕνα στυλὲτο ποῦ βγά-
ζει ἀπὸ τὰ στήθια τῆς, 'στὴν πλάτη τοῦ Ποιητὴ ποῦ μό-
λις προφταίνει γὰ τὴ δὴ καὶ πέφτει χάμω ἐσφυχόντας).

Ἡ Κοινωνία ("Αγρία καθὼς καρφώνει τὸ στιλέτο).
Μὲ τὴν ἐκδίκησιν κι' ἡ τελευταία νίκη.

Ὁ Ποιητὴς (Ξεφυχιστά).

Ἡ Κοινωνία μὲ δολοφόνησε.

(Καθὼς πέφτει, μιὰ κόκκινη φλόγα λάμπει γὰ μιὰ στιγμή πῶς τὸν Ποιητὴ, κι' ὕστερα ἡ Σκηνὴ βυθίζεται σὲ βαθύ σκοτάδι. Ἀπάνω 'ς αὐτὸ πέφτει οὐγά-σιγά ἡ ΑΥΛΑΙΑ).

ΕΔΩ ΤΗΛΕΙΩΝΕΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

(Ἡ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ)

(Ἀριστερὰ ταβέρνα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «Ταβέρνα τῆς Ζωῆς», καὶ ἄλλα τραπέζια ἀπόξω. Δεξιὰ καὶ 'στὴ μέση δέντρα).

(Καθονται ἄλλοι 'στὰ τραπέζια καὶ πίνουν σιγοτραγουδώντας).

(Τὸ Τραγοῦδι τῆς «Ταβέρνας τῆς Ζωῆς»).

Συμπόται

Κυλᾶ ἡ ζωὴ μας, ἄς κυλᾶ κι' ἄς τρέχῃ,

Ἴδιο μοῦ κάνει ὅσο τ' ἀχειλί βρέχει

Ἵστὸ κρυσταλένιο τὸ κροντήρι, ἀφράτο

Τὸ κοκκινέλι καὶ τὸ ζετινῶτο.

(Ἐνας-ἕνας μπαίνουν κι' ἄλλοι συμπόται, χαιρετιοῦνται, καὶ συνοδεύουν ὀρθιοὶ τὸ τραγοῦδι δυναμώνοντας το).

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

750 Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

Κι' ἂν κάποιέ μου εἶναι γραφτὸ νὰ σβύσω,

Δὲν θὰ πεθάνω πρὶν καλὰ μεθύσω,

Γιὰ νὰ μὴ 'δῶ τὴ φάτσα τοῦ θανάτου

Ποῦ θὰ μὲ σέρνῃ ὁλοένα πρὸς τὰ κάτου.

(Ὁ ταβερνιάρης κερνᾷ τοὺς νέους συμπότας, παίρνει τ' ἀδειανὰ ποτήρια, καὶ ξαναμπαίνει 'ς τὴν ταβέρνα σφαλνώντας τὴν πόρτα τῆς).

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

760 Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

Τώρα γλυκεῖά μοῦ φαίνεται ἡ ζωὴ μου,

Κι' ἡ κάθε μιὰ εὐτυχία εἶναι μαζί μου,

Ἀγάπη, δόξα, πλοῦτι, ὅλα κερδίζω,

Γιομάτη ὄντας τὴν κούπα μου ἀντικρύζω.

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

Ταβερνιάρη κέρνα, κέρνα,

Κι' ἄς βογγᾷ ἡ βαρειά λατέρνα.

(Ἐρχεται ἀπὸ δεξιὰ ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου. Τὸ τραγοῦδι ἀμέσως παύει, καὶ οἱ συμπόται σηκώνονται ὅλοι).

Συμπόται

Τὸν ἄρχοντά μας ὅλοι προσκυνᾶμε
(Μικρὴ ὑπόκλισις).

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

770 Ἡ εὐθυμία πάντα μὲ σᾶς ἄς εἶναι,

Μὲ τὴ χαρὰ σμιγμένη καὶ τὴν εὐτυχία.

Συμπόται

Ὅσο τὰ λόγια σου τ' ἀληθινὰ θ' ἀκούμε,

Ποτέ μας δὲ θὰ δυστυχοῦμε,
Κι' ἔτσι πιστοὶ ἀφέντη δὲ νὰ ζοῦμε,
Καὶ τῆς βουλῆς σου θε' νὰ καρτεροῦμε.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ σὰς λόγια

Σὲ σᾶς ὅλη τὴ δύναμι ἔχω.

Συμπόται

(Κινοῦν γιὰ νὰ φύγουν).

Σ' ὅ,τι προστάξεις σκλάβοι σου πιστοὶ.

Τώρα ποῦ αἰώνια θάφτηκε τὸ ψέμμα,

(Μένει ὁ Ε. Τ. Κ. μοναχὸς του).

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

780 Κι' ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἐτέλειωσε, ὅχι

Στὴν Κοινωνία ἀπλώθηκε ὅλη ἡ δόξα.

(Μπαίνει ὁ Πλοῦτος).

Ὁ Ποιητὴς

Ἐρχομαι ἀπ' ὁμορφο περίπατο

Μὲ τὴν παλῆά μου ἐρωμένη,

Τοῦ ποιητοῦ τὴν ἀγαπητικιά,

Τὰ νέα σου νὰ μάθω

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Τὰ νέα! γιὰ πάντα τὸν ἐχάσαμε.

Ὁ Πλοῦτος

Πῶς εἶπες;

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Ἡ Κοινωνία τὸν ἐσκότωσε,

Ποτὲ δὲ θὰ γενῇ ὁ δικός μας.

Ὁ Πλοῦτος

790 Τὸν δολοφόνησε! καὶ τάχα

Δὲν 'μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω τίποτε;

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Γιατὶ δὲν τὸν ἀγόρασες;

Μὴ καὶ ψυχῆς 'μπορεῖς γιὰ ν' ἀγοράσῃς;

Ὁ Πλοῦτος

Τὸ πρᾶγμα θέλει ὅμως συζήτησι.

(Μπαίνει ἀπ' ἀριστερὰ ἡ Ἀπάτη τρεχάτη).

Ἡ Ἀπάτη

Τοῦ Κόσμου Ἐμπορὰ κι' ἀφέντη,

Ἡ Κοινωνία μ' ἐπρόσταξε νὰ φέρω

Εὐχάριστη εἶδησι

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Τὴν ἔφερω.

Ἡ Ἀπάτη

800 Τὸν θάνατο τοῦ Ποιητῆ,

Ὁ Πλοῦτος

Καὶ τί καλὸ γιὰ μᾶς;

Ἡ Ἀπάτη

Σταθῆτε. Ἡ Κοινωνία τὸ λέει 'ς τὸν Κόσμο

Τὴν ὥρα τούτῃ τὸ ξεφάντωμα

Θάγαι μεγάλο.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Καλλιτερά νὰ φύγουμε, νὰ δοῦμε

Τὴν πρέπει νὰ γενῇ.

Ἡ Ἀπάτη

Θὰ ἔρῃθι ὅπου νᾶναι ἡ Κοινωνία

Ὁ Πλοῦτος

Ἄς ἴδοῦμε τί θὰ πῇ καὶ αὐτή.

(Μπαίνει ἡ Κοινωνία θριαμβευτικῇ)

Ἡ Κοινωνία

Νίκη! φωνάχτε νίκη, εἴμασι' ἐλεύθεροι.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

810 Ἡ νίκη εἶναι δικιά σου, καὶ ἄς σοῦ μείνῃ

Ἡ Κοινωνία

Δικιά σου δλάκερη, ἔς τὴν ἔνωσι

Ὅλων μας θάρρη ἡ Νίκη καὶ ἡ Δόξα.

Ἀπ' ἔξω ὁ Κόσμος σὲ φωνάζει

Μὲ θριαμβικὰς φωνές.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Τὸ χέρι δός μου, καὶ τὴ δύναμι

Στὴν ἔνωσί μας ὑποσχέσου.

Ἡ Κοινωνία

Μὰ τὸν φοριτότερο ὄρκο.

(Ἀκούγονται ἀπ' ἔξω ζητωκραυγαὶς τοῦ Κόσμου).

Ἡ Ἀπάτη (Στὴν Ε.Τ.Κ.)**Ὁ Πλοῦτος**

820 Ὁ Κόσμος ἔξω σὲ καλεῖ | Ὅλοι μας πρέπει νὰ χα-

[ροῦμε.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου, ἡ Κοινωνία, ὁ Πλοῦτος καὶ ἡ Ἀπάτη.

Ναί, ἄς χαροῦμε ἄς γιορτάσουμε ὅλοι

Τὴ Νίκη αὐτὴ μας τὴ μεγάλη,

Ἐς ὅλους ἡ δόξα καὶ ἡ περφόρεια ὅλη

Στὴ δύναμή μας τούτῃ πάλη.

Ὅ,τι εἶχε μείνει ἔς τὸν παλὸν τὸ δρόμο

Γιὰ νὰ μᾶς φέρῃ καὶ γκερίνια,

Τώρα συντρίφτηκε μπροστὰ ἔς τὸ νόμο,

Ἐς ἄμετρα, ἀγνώριστα συντρίμια.

Μέσα ἔς τὸν Κόσμο πᾶμε τώρα, πᾶμε

830 Μ' ἐπισημότητα νὰ ἴδοῦτε

Τὸ πῶς ἔς τὴν ἔνωσι γι' αὐτοὺς νικάμε,

Γιὰ τὰ καλὰ ποῦ τώρα ἀκοῦτε.

(Ἀκούγεται ἀνατριχιαστικὴ βοὴ ἀπ' ὄξω, καὶ ἀστραπόβροντα, τὴ στιγμή ποῦ κινοῦν νὰ φύγουν, καὶ ἀπὸ τὴ μέση μπαίνει ξάφνω ὁ Χάρος, ψηλός, κοκκαλιάρης, μὲ γυμνὸ κρανίον καὶ μαῦρον μανδύα, κρατῶντας ἕνα ψηλὸ κοντάρι ποῦχει ἔσθην ἄκρη δρεπάνι. Οἱ 4 ἐορτασταὶς τὸν κυτῖν σὺν ἀπολιθωμένοι).

Ὁ Χάρος

(Ἐπιβλητικῇ).

(Ὑψώνει τὸ κοντάρι του καὶ τὸ κυτῖν ἔς τὸ πάτωμα, ἐνῶ οἱ 4 τὸν κυτῖν μ' ἐκπληξί τρέμου).

Πῶς νίκη αἰώνια νὰ γιορτάσετε

Ἀποφασίσατε,

Δίχως τὴν ἄδεια νὰ πάρετε ἀπὸ μένα!

Πῶς μεσ' ἔς τῆς τόσας σας κουβέντες

Δὲ σᾶς ἐπέρασαν ἡ σκέψι

Στὸ πρόσωπό μου!

840 Μὰ θὰ νομίσατε, εἴτι φαίνεται,

Πῶς πειὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη

Φτωχοὶ γιὰ νὰ μὲ λογαριάζετε,

Πῶς εἴστε ὑπέρτεροι ἀπὸ μένα!

(Ὑψώνει τὸ κοντάρι του καὶ κάνει ἕνα τρομερὸ σημεῖο, σὺν νὰ δρεπανίξῃ τὸν ἄγερ).

Τώρα καιρὸς νὰ σᾶς φιλοξενήσω

Κι' ἐκεῖ καλλίτερα νὰ ἐξηγηθοῦμε.

(Στρέφεται πρὸς τὸν καθένα κἀνώντας ἐπιταχτικὸ σημεῖο μὲ τὸ δάχτυλό του· καὶ ὅποιαν οὖ τ' ὄνομα λέει, καταχωνιάζεται κάτω ἀπὸ τὸ πάτωμα, σὺν μὲ μαγεία).

(Σαρκαστικά).

Σὲ λίγο θὰ συναντηθοῦμε.

Κι' ἐπειδὴ προτιμοῦνται ἡ Κυρία,ς,

Πρῶτῃ ὀρίστε Κοινωνία,

Ἐμπρὸς καὶ ἡ κυρία Ἀπάτη.

850 Βλέπω πῶς εἴστε καὶ ζευγάρια,

Ὅρίστε πρῶτε καβαλλιέρε

Τοῦ Κόσμου Ἐμπορα, καὶ γιὰ τὰ ναῦλα

Καὶ τ' ἄλλα ἔξοδα, καὶ ὁ Πλοῦτος

Μπορεῖ νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ.

(Καταχωνιάζονται ὅλοι· μένει μονάχος ὁ Χάρος ἔσθην σκηνή).

(Γελῶντας μὲ σαρκασμὸ).

Ἄν τὴ χαρά του νὰ χαρῇ ὁ καθένας

Ἐλεύθερα ἔμποροῦσε, τότε

Ἡ εὐτυχία δὲ θάταν πλάνη

Κι' οὔτε ἄστατο καράβι ὁ Κόσμος.

(Ὁ Χάρος διπλώνει τὸ μανδύα του καὶ φεύγει ἀπὸ τὴ μέση τοῦ βάθους συνοδευόμενος ἀπὸ ἕνα βουητό· ἀρχίζει Ἐσωτερικὸ Κόρο μὲ ξεψυχισμένες φωνές).

Ἐσωτερικός (ὁ Κόσμος).

Χορὸς

Ἀλήθεια, μοναχὰ τὸ Χάρο

860 Δὲ λογαριάσαμε τί κρῖμα

Πῶς τὸν ἔξαράσαμε τὸ Χάρο

Καὶ τὸ στενόμακρό του μνημα!

Ἔτσι ἡ χαρὰ πάντα ἐδῶ κάτω

Ἀδελφωμένη ζῇ ἔς τὴ θλίψι,

Καὶ ποῖδ' κακότητος ἐκείνος

Ποῦ ἔς τὰ ψηλὰ θ' ἀνέβῃ ὕψι.

(Τὸ Κόρο τελειώνει morrendo, ἐνῶ ἔστους τελευταίους στίχους φαίνεται νὰ πλανιέται μέσ' ἔσθ' δέντρα, μὲ ἀργὰ βήματα, ἕνα φάσμα πεπλοφόρο, ἡ Μοῦσα).

(Ἡ Μοῦσα μπροστὰ πὸ τὰ δέντρα σκαπασμένη δλάκερη μὲ πέπλο. Φῶς λιγώτερο).

Ἡ Μοῦσα (Μὲ σιγαλὴ φωνή).

Στῶν δεντρῶν τὰ μεσοκλάδια τὰ θλιμμένα,

Στ' ἀνθοπέταλα τῶν ρόδων, καὶ ἔσθ' τὸ μῦρο

Ποῦ σκορπάει γύρω ὁ Ζέφυρος, ὠμένα,

870 Τὴ σκιά σου ἀγαπημέτε μου ζητάω

Στὸ σκληρὸ ἔσθ' μακρυνὸ τὸ χωρισμὸ μας,

Καὶ ἔσθ' φύσι πλάνα βήματα περνώω

Γιὰ νὰ βρῶ καὶ ποῦ ἀπόμεινε δικό μας

Καὶ προσιμένω τὴ Σελήνῃ νὰ προβάλλῃ

Γιὰ νὰ δῶ τὴν ὁμορφὴν σου τὴν ψυχούλα,

Στὸ σμαράγδινο οὐρανὸ λαμπρὴ καὶ πάλι.

(Κάθεται ἔς ἕνα λιθάρι μὲ τὸ χέρι ἔσθ' κεφάλι).

(Ἐξακολουθεῖ ἡ Μουσικὴ νανούριστά. Ἐνα λευκὸ μαγνάδι κατεβαίνει ἔς ὅλη τὴ σκηνή, σκοτάδι, καὶ σὲ λίγο θαμπόφωτο ποῦ δείχνει τὴ Σκηνὴ παρασταίνοντας τὸν Ἄδῃ ἢ Ὁρχήστρα τελειώνει τὸ νανούρισμα).

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΗΣ

(Ἡ Σκηνὴ παρασταίνει τὸν Ἄδην πεσμένοι χάμω, ἐστὶς 4 ἄνδρες, οἱ 4 κατάδικοι, Ἐμπορας τοῦ Κόσμου, Κοινωνία, Ἀπάτη, Πλούτος, σιγοκουβεντιάζοντες τὸ θαμπόφωτο),

Ἡ Ἀπάτη

Σὺν ὄνειρο ἀλήθεια, ποῦ βροσκόμαστε;
Ἔτσι βαρεῖς τὸ λήθαργο πεσμένοι;

Ὁ Πλούτος

880 Περίεργο πολὺ ὥς τόσο
Τὸ πῶς καὶ σένα Ἀπάτη σ' ἀπατήσανε.

Ἡ Κοινωνία

Δὲν εἶν' ἀπάτη αὐτό, καὶ ἄλλο εἶναι.
Κύττα τὸν Ἐμπορα πῶς ροχαλίζει.

Ἡ Ἀπάτη

Δὲς κι' εἴμαστε πιωμένοι, Κοινωνία.

Ἡ Κοινωνία

Ἀλήθεια, καὶ βαρεῖα πιωμένοι

Ὁ Πλούτος

Εὐπνα τοῦ Κόσμου Ἐμπορα κι' ἀφέντη
Μέρος νὰ πάρῃς ἐπὶ τὴν κουβέντα μας,

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

[Καθὼς τεντώνεται καὶ χασμουριέται].

Ποῖς μὲ φωνάζῃ, ποῖς ζητᾷ νὰ μὲ ξυπνήσῃ;

Ὁ Πλούτος

Ἐγὼ, ὁ πιστός σου φίλος Πλούτος

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

890 Γιὰ σήκω, ἔλα κοντά μου, εἶμαι πιασμένος

Ὁ Πλούτος

Κι' ἐγὼ τὰ ἴδια καὶ χειρότερα,
Κι' ἡ Κοινωνία κι' ἡ Ἀπάτη.

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Ἐδώμας' ὅλοι; ἀλήθεια;

Ἡ Κοινωνία

Ἐδώμας' Ἐμπορα ποῦ ζήλευες τὴ δόξα
Μὴ τάχα καὶ τὴν πάρω γῶ.

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Συμπάθα με καλὴ μου Κοινωνία,
Γιατί' ἔχω ποροκέφαλο βαρὺ.

Χορὸς ψυχῶν (Ἐξωτερικός).

Τὰ πλούτη, ἡ Δόξα κι' ἡ τιμὰς
Τὴ λάμψη χάνουν,

900 Σὺν κατεβούν τῆς σκαλωσὲς
Ποῦ ἐδῶθε φτάνουν.

Φτωχὸς καὶ πλούσιος ἴσοι ἐδῶ
Στὴν καταντία τους,

Ἐδῶ κρητήριο αὐστηρὸ
Γιὰ τὴ δουλειά τους.

Μεσ' ἐπὶ τῶν ψυχῶν τὸν κόσμον αὐτὸ
Ἀλλοίμονό τους,

Ὅσοι ἔσχασαν τὸ Θεὸ
Γιὰ τὸ αἶτομό τους.

(Μπαίνει ἐπὶ τὴ σκηνὴ χορὸς λευκοφόρων ψυχῶν μὲ πέπλα, χορεύοντας καὶ σιγοτραγουδώντας).

Χορὸς ψυχῶν (Ἐξωτερικός).

910 Τὰ πλούτη, ἡ Δόξα καὶ ἡ τιμὰς
Τὴ λάμψη χάνουν,

Σὺν κατεβούν τῆς σκαλωσὲς
Ποῦ ἐδῶθε φτάνουν.

Φτωχὸς καὶ πλούσιος ἴσοι ἐδῶ
Στὴν καταντία τους,

Ἐδῶ κρητήριο αὐστηρὸ
Γιὰ τὴ δουλειά τους.

Μεσ' ἐπὶ τῶν ψυχῶν τὸν κόσμον αὐτὸ
Ἀλλοίμονό τους,

920 Ὅσοι ἔσχασαν τὸ Θεὸ
(Φεύγουν σιγά-σιγά ἢ πεπλοφόροις).

Γιὰ τὸ αἶτομό τους.

(Οἱ 4 κατάδικοι ποῦ εἶνε πεσμένοι χάμω, ἀνασπασμένοι κι' ἀρχίζουν νὰ σιγοκουβεντιάσουν).

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Τῆς ὀμιλίας ἀκούσατε;

Ἡ τάχα ἦταν ὄνειρο κακό;

Ἡ Ἀπάτη

Κι' ἐγὼ τῆς ἄκουσα.

Ὁ Πλούτος

Καὶ τὰ φαντάσματα δὲν εἶδατε;

Ἡ Κοινωνία

Ἐδῶναι τόπος βρυκολάκων

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Μὴν εἴμαστε βρυκόλακοι κ' ἐμεῖς;

Ὁ Πλούτος

Ποῖς ξέρει, ὥς τόσο κάποια μαγγανεία
Μέσα ἐπὶ τῆς φλέβης μας μολύβι ἔχει σκορπίσει,

930 Κι' εἶνε τὰ σώματά τόσο
Βαρεῖα, χαμένα.

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Ποῖς ξέρει, πέ μας Κοινωνία
Τί σκέφτεσαι γι' αὐτά;

Ἡ Κοινωνία

Σκέφτομαι αὐτὴ τὴν ὥρα
Τὸν τρελλὸ ποῦ σκότωσα,

Πασχίζοντας τὰ λόγια νὰ ὀρμηγέψω
Ποῦλεγε καὶ τι νομίζω

Πῶς ἐκεῖ μέσα θάβρω γιὰ νὰ μάθουμε
Ποῦθε βροσκόμαστε, τί θὰ γενοῦμε.

Ἡ Φωνὴ τοῦ Κόσμου

(Καθένας ποῦ ἀκούει τ' ὄνομά του, ταραζεῖται, κυτᾷ πρὸς τὰ πάνω καὶ κάνει μιὰ ὑστερη προσπάθεια νὰ σηκωθῇ. Σ' αὐτὴν τὴν προσπάθεια σέρνονται κι' οἱ 4 ἐπὶ τῇ μέσῃ τῆς σκηνῆς).

Ἡ Φωνὴ τοῦ Κόσμου

940 Ἐμπορα, Κοινωνία, Πλούτε, Ἀπάτη,
Τί κάθεστε; ποῦ εἴσατε κρυμμένοι;

Γιατί δὲ στρέφετε κι' ἐδῶ τὸ μάτι
Νὰ δῆτε ἀπὸ τὸ ἔργο σας τί μένει;

(Οἱ 4 κατάδικοι σὲ μιὰ κοινὴ προσπάθεια, βοηθώντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, στηλόνονται ὀρθοὶ ἐπὶ τὰ πόδια τους).

Ὁ Ἐμπορας τοῦ Κόσμου

Ἀκούτε ἡ Φωνὴ τοῦ Κόσμου

Ἄργο κουράγιο κάνετε συντρόφοι,
Καὶ τὸ μαῦρο τ' ὄνειρο θὲ νὰ περάσῃ
Ἡ Κοινωνία, ἡ Ἀπάτη, ὁ Πλοῦτος
Ἀλήθεια καὶ μεσ' ἐτῆς φλέβες μας
Ἀργοκινιέται, λὲς καὶ λυώνει
Ἀπ' τὴ φωνὴ τοῦ Κόσμου τὸ μολύβι.

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου
950 Τὶ τάχα γίνεται ἐστὸν Κόσμο;

Ἡ Κοινωνία

Καὶ κατὰ ποῦ νὰ πέφτῃ ὁ Κόσμος;

Ὁ Πλοῦτος

Ἐκεῖ ὤψηλά

(Δείχνει μὲ τὸ δάχτυλο τὸ στέγασμα. Κυττοῦν κι' οἱ 4 μὲ προσδοκία, ἐπὶ τὰ πάνω).

Ἡ Φωνὴ τοῦ Κόσμου

Ἐμπορα, Κοινωνία, Πλοῦτε, Ἀπάτη,
Ὁ Κόσμος τῆς ἀλήθειας σας προσμένει
Γιατὶ δὲ στρέφετε κι' ἐδῶ τὸ μάτι
Προτοῦ κατάρα πῇ φαρμακευμένη;

(Οἱ 4 κατάδικος κουνιόνται μὲ νευρικήτητα Ἀποχω-
ρίζονται ὀρθοὶ ἐτῆς ἄκρες).

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Συντρόφοι, τὴ βοήθεια μας ζητᾶνε,
Μὲ τί φωνὴ κι' ἐμεῖς νὰ τοὺς μιλήσουμε
Ὅπου βοήθεια καρτεροῦμε;

Ἡ Κοινωνία, ἡ Ἀπάτη, ὁ Πλοῦτος

960 Τὴν ὕστερη προσπάθεια νὰ σωθοῦμε,
Μὰ πῶς; ποῦ εἴμαστε; ποῦ πᾶμε;
Ποῦ εἶναι ἡ πόρτα γιὰ νὰ φύγουμε,
Ποῦναι ἡ φωνὴ γιὰ νὰ προστάξουμε,
Κι' ὁ ὄχλος ποῦ θὰ μᾶς ἀκούσῃ;

Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου

Σκεθῆτε, σφίχτε τὸ μυαλό σας.

Ἡ Ἀπάτη

Κάθε ἰδέα, ἄλλοι τὴν ἔχω χάσει.

Ἡ Κοινωνία

Τοὺς νόμους ἔξασα ὅλους τοὺς δικούς του.

Ὁ Πλοῦτος

Τὸ λογικό μου ἔχει χαλάσει.

(Κι' οἱ 4 μαζὺ καθὼς περπατᾶν νευρικά, σὰν τρελλοί).

**Ὁ Ἐμπορὸς τοῦ Κόσμου, ἡ Κοινωνία,
ἡ Ἀπάτη, ὁ Πλοῦτος**

970 Κι' ὅμως πρέπει, τί πρέπει δὲν ἔξρω,
Καὶ πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως,
Ἡ ἐλπίδα μας λάμπει δὲν ἔχει,
Ἄλλω φῶς, ἄλλω φῶς σωτηρία.

(Ἀκούγεται μιὰ ἀκαθόριστη βροντερὴ φωνή, καὶ πα-
ρουσιάζεται ἐστὸ βάθος, ἐπὶ μέσῃ, λευκοντυμένος καὶ τρι-
γυρισμένος ἀπὸ μεγάλο φῶς ἄσπερο ποῦ τὸν ἀκολουθεῖ ἐπὶ
βήματά του, ὁ Ποιητής).

Ὁ Ποιητής

Μὲ σκοτώσες ἐστὸν Κόσμο Κοινωνία,
Μὰ νᾶμαι ζωντανός; λαφρὸν ἡ ψυχὴ μου

Πέφτει ἡ ΑΥΛΑΙΑ

Πετᾶ οὐδὲ θέλει ἐπὶ τὴν ἀθανασία.
Μὰ σεῖς ὁποῦ κλέψατε τὴ ζωὴ μου,
Τὸ πνεῦμα ποῖο βαρὺ ἔχετε ἀπ' τὸ σῶμα
Θὰ ζήσετε! ὁ τρόμος μὴ σᾶς πιάνει,
Θὰ ζήσετε ἀφοῦ θέλετε ἀκόμα,

980 Μεσ' ἐστὸ κορμὶ τῶν σκύλων αὐτὸ φτάνει.
Τὸ πνεῦμα δὲ μορφὴς ἐπὶ τὴν εἰμαρμένη
Κρατᾷ ἡ μιὰ ἀπολύτρωση ἐστὸ φῶς,
Τὴν ἄλλην ἔχει ἡ Ὑλὴ σκλαβωμένη
Κι' ἐκεῖ ὁ καθένας θὰ δειχτῇ σοφός.
Ἔτσι εἶναι ἄμοιρε Ἐμπορα τοῦ Κόσμου
Καὶ Κοινωνία ποῦ ἐστὸς νόμους σου γεννᾷς
Τὴ διαφθορὰ ποῦ πνίγει καθε
Ἀληθινὴ οἰκογένεια.

Ἔτσι εἶναι Πλοῦτε ποῦ δὲν ἔχεις κατοικία

990 Τώρα, μὲ τόσα πλοῦτε ποῦ χεῖς
Ἐστὸν Κόσμο ἐπάνω σιβαγμένα
Μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἀπάτης ποῦ γεννοῦσε
Τῆς Εὐτυχίας τὸν πόθο, καὶ μ' αὐτόνα
Τὸ φθόνο ποῦ φεργε τὸ μῖσος
Καὶ τὴν καταστροφή.

(Ὁ Ποιητὴς ἐξακολουθεῖ περὶ ἔντονα καὶ ἀργά ἐπὶ
λόγια του σὰν νὰ χτυποῦνται ἀπὸ βουρδουλίες, γέρνουν
σιγὰ σιγὰ οἱ 4 κατάδικοι, καὶ ἐστὸ τέλος πέφτουν χάμω μὲ
γδοῦπο).

Τῶν ζωντανῶν ἀπαίσιος νεκροθάφτης
Φτάνουν περὶ ὅσα ἐκάνατε ἄς τελειώσῃ
Τὸ ἔργο σας, τοὺς ἴδιους θάβοντάς σας,
Κι' ἡ Ἀπολύτρωση ἄς λάμπῃ ἐπὶ θυσία

1000 Τῶσων αἰώνων.

(Οἱ 4 κατάδικοι πέφτουν ψόφιοι).

(Ὁ Ποιητὴς κάνει ἓνα λοξὸ βῆμα ἀκολουθούμενος
ἀπὸ τὸ φῶς, καὶ ἀκούει τὸ Ἐσωτερικὸ Κόρο).

Χορὸς (Ἐσωτερικός).

(Τὰ Πνεύματα)

Ἄς ἀνεβῇ ὁ ὕμνος μας ὤψηλά
Σιμὰ ἐστὸν Πλάστη, νὰ προσφέρῃ
Θυσία ἀναίμακτη, ἐστὸ πνεύματος
Τὴν Ἀπολύτρωση.

Ὁ Ποιητὴς
Σ' εὐχαριστῶ Θεέ μου αἰώνιε!

Ὁ Ποιητὴς

Τὸ πῶς ἡ ἀλήθεια
Τῆς σήμερας, δὲν ἔξαιρε
Ψέμμα θειάναι αὐριο.

Τῆς Κοινωνίας τὰ εἰδωλα
Τοῦ Κόσμου κάθε ψέμμα
Φοιχτὸ συντρίμμα,
Καὶ ψόγια ἡ ὕλη σέπεται
1010 Ἐστὸ πνεύματος τὴ δύναμι.

Ἄς ἀνεβῇ ὁ ὕμνος μας
[ὤψηλά]

Σιμὰ ἐστὸν Πλάστη, νὰ
[προσφέρῃ]
Θυσία ἀναίμακτη, ἐστὸ
[πνεύματος]

1018 Τὴν Ἀπολύτρωση!

Ὁ Ποιητὴς

Σ' εὐχαριστῶ Θεέ μου αἰώνιε!
(Ὁ Ποιητὴς ἐπὶ μέσῃ τῆς
Σκηνῆς περὶ τὸ βάθος ἀνυ-
πώνεται ἐστὸν αἰθέρα μέσ'
ἐστὸ φῶς, λὲς κι' εἶναι αὐτὸς
ἡ ἀναίμακτη θυσία ποῦ γίνε-
ται ἐστὸν Πλάστη).

(Οἱ τελευταῖαις φωναῖς τοῦ Χοροῦ ἀνακατεῦνται ἐστὸς
ἤχους τῆς Μουσικῆς, σὰν νὰ ἐξαυλόνωνται πετώντας ἐπὶ
ὑψη).

ΖΩΗ

1

Φθινόπωρο :

Τὰ δέντρα μὲ μαραμένα τὰ φύλλα τους, καὶ ὁ κάμπος ὁ κιτρινιασμένος, καὶ οἱ ντοματιᾶς πέρα στὰ περιβόλια πεσμένες κάτω καὶ σκεπασμένες μὲ λάσπη ἀπ' αὐτὴ ποῦφερε τὸ ποτάμι, καὶ οἱ συκιᾶς ἄγριες μὲ κᾶπου-κᾶπου ἓνα κίτρινο φύλλο, καὶ ἡ θάλασσα τὶς πιὸ πολλὰς φορὲς θολή ἀπὸ τὰ νερά τῆς βροχῆς, καὶ ὁ οὐρανὸς πάντοτε βαρὺς, καὶ τὰ ἐξοχικὰ σπιτάκια ἀδειανὰ καὶ λερωμένα, καὶ τὸ μούγκρισμα τῶν βωδῶν ποῦ ἀκούεται ἔτσι ἀπόμακρο στὶς ὥρες τοῦ δειλινοῦ, καὶ τὰ χωράφια γεμάτα στεγνὰ χόρτα, ὅλα αὐτὰ εἶναι γιὰ μένα μιὰ ἡδονικὴ θλίψη ποῦ μὲ κάνει νὰ πονῶ, χωρὶς νὰ ὑποφέρω.

Χειμῶνας :

Κρύος παγωμένος ὁ ἀγέρας, τὸν νοιώθω νὰ μπαίνει μέσα ἀπὸ τὶς χαραμάδες καὶ νὰ μοῦ παγώνει τὴ ψυχὴ. Μιὰ σκέψη ἀδιάκοπα ἀπὸ παιδάκι μικρὸ μὲ τριγυρνᾷ σάν, καθισμένη στὸ τζάκι, διαβάζω τὰ καλὰ περασμένα βιβλία: γιατί νὰ ὑπάρχουν φτωχοί, καὶ γιατί νὰ βρίσκονται τώρα παιδιὰ πεινασμένα καὶ μητέρες ξυπόλυτες ἔξω στὸ δρόμο;

Ἀνοιξή :

Οἱ ἀόριστες μυρουδιές, ἡ πράσινη γῆ, ὁ οὐρανὸς ποῦ εἶναι πιὸ γαλανὸς ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, τὰ δέντρα μὲ τὰ χιλιόχρωμα λουλούδια, τὸ παραλήρημα τῶν πουλιῶν γύρω ἀπὸ τὶς φωλιές τους, τὸ ἀνήσυχο σκίρτημα τῶν ἀνθρώπων ψυχῶν, ὅλα αὐτὰ τὰ νοιώθω βαθεῖα μέσα μου.

Τὰ δάκρυα χωρὶς νὰ τὸ ζητῶ κυλοῦν ἀπὸ τὰ μάτια μου καὶ δὲν ἔχω καμμιά διάθεση γιὰ χαρὰ ἢ γιὰ διασκέδαση.

Καλοκαὶρι :

Εἶναι ἡ μόνη ἐποχὴ ποῦ δὲ μὲ συγκινεῖ. Βλέπω ὅλο τὸν κόσμον γελαστὸ καὶ χαρούμενο καὶ βρίσκω τὸν ἑαυτὸ μου ἀδιάφορο στὴ χαρὰ του.

2

Ἔτσι χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χωρὶς νὰ τὸ ἐπιδιώκω περνῶ τὴ ζωὴ μου πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον, καὶ ἐντελῶς ξένη στὰ γεγονότα καὶ στὴν κίνησιν τῆς ζωῆς.

ΑΡΤΕΜΙΣ ΦΑΛΤΑΤΤΕ

ἈΠΟΛΛΟΝΙΕΣ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ

ΣΤΗ ΣΑΞΑ Μ' ΑΓΑΠΗ

VIII

«Σηκώθητι, βόησον τὴν νόστιμὴν
ἔχουσαν τὴν καρδίαν σου ὡς ὕδωρ».
ΙΕΡΕΜΙΑΣ (Θρήνοι νεφ. γ' 19)

Ὡ πῶς θρηνεῖ πικρόχολα μιὰ ἐστιὰδα ἐμπρὸς μου
Μὲ στάχτη στὰ μαλιά,
Νιώθω τὸ κλάμα νάρχεται σάν ἀπ' ἀγνώστου κόσμου
Μιὰν ἄβυσσο βαθιά.

Κι' οἱ στεναγμοὶ τριγύρω τῆς μοίρονται καὶ θρηνοῦνε
Μὲ δάκρυα θολὰ
Σὰ ραγισμένα σήμαντρα πῶταν βογγᾶν κυλοῦνε
Οἱ θρήνοι τοὺς βραγνά.

IX

Spleen

«Κουρασμένος ἀπ' τὴ μέρα ἀρρωστος ἀπ' τὸ φῶς
γκρεμιστῆκα βαθιά στὸ δαίλι καὶ στοὺς ἡσικίους».
ΝΙΤΣΕ (τὸ τραγοῦδι τῆς Μελαγχολίας).

Κοράκια ἀπόψε φέρνουνε τὴν πλήξη στὴν καρδιά μου
Καὶ κρῶζουνε φριχτά,
Σαῖματα πλένε οἱ μαρασμοὶ καθὼς στὰ σωθικά μου
Ἀπλώνονται βαριά.

Καὶ μὲ σπασμένα τὰ φτερά ἔς τὸ πνέμα μου πλανιέται
Στὰ ρέπια τὰ πνιχτά
Ποῦ μ' ἀνοίχτὸ τὸ στόμα τῆς ἡ Ἀνία χασμουριέται
Κι' ἀγκομαχάει πικρά.

ΑΛΕΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΝ

ΑΙ ΠΑΛΑΙΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Εἰς προηγούμενον μέρος ἔγραψα περὶ τοῦ γενικοῦ χαρακτήρος τῆς τέχνης ἐν Ζακύνθῳ, καὶ τῶν ποικίλων εἰδῶν ταύτης ὅσα ἀπαντῶσιν ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Φωσκόλου, καὶ τοῦ Σολωμοῦ. Ἐνθυμοῦνται ἤδη οἱ ἀναγνώσαντες, ὅτι ἐνταῦθα ἀπαντῶσι καὶ ξυλογλυφία ἀρίστη, καὶ τορνευτικὴ, καὶ ἀργυροχοϊκὴ θαυμασία, καὶ τοιχογραφία παλαιά, καὶ φορητὰ εἰκόνες καλὰι, καὶ ζωγράφοι πολλοί.

Καὶ τὴν μὲν ξυλογλυφίαν καὶ ἀργυροχοϊκὴν θὰ διαπραγματευθῶ ἄλλοτε. Τὴν δὲ τοιχογραφικὴν δημοσιεύω ἐκτενῶς ἐν τῇ «Καινῇ Διδαχῇ» περίληψιν τῆς ὁποίας ἔδωκα ἐν προηγούμενῳ τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως» τεύχει. Ἦδη ἐν συνεχείᾳ δημοσιεύω τινὰ περὶ περιφρήμων τινῶν εἰκόνων παλαιῶν, ἐν Ζακύνθῳ, αἱ ὁποῖαι ἀπέδθησαν λαοφιλεῖς καὶ ιστορικαί.

■

Ἐν πολλαῖς ἐκκλησίαις τῆς Ζακύνθου συναντᾷ τις παλαιωτάτας εἰκόνας, πρὸ παντὸς τῆς Θεοτόκου, αἱ ὁποῖαι φέρονται διὰφορα τιμητικὰ ἐπώνυμα λατρεύονται σχεδὸν καὶ τιμούνται υπερβαλλόντως. Αἱ πλείους αὐτῶν φέρουσιν ἀργυράς ἐπεγδύσεις καὶ διὰ τοῦτο καθίσταται δυσκολώτατον νὰ διακρίνῃ τις τοὺς χαρακτήρας τῆς τέχνης καὶ νὰ προσδιορίσῃ τὸν πιθανὸν χρόνον τῆς δημιουργίας αὐτῶν. Οἱ δημόδεις ἄλλως τε θρόνοι περὶ αὐτῶν καὶ αἱ λαϊκαὶ διηγήσεις κατ' οὐδὲν διαφωτίζουν τὴν τύχην αὐτῶν ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τῶν υπερβολῶν δυσχεραίνουν τὴν διακρίβωσιν τῆς ἱστορίας των. Ἐν τοῖς ὅμοις μεταξὺ τοῦ πλῆθους τῶν τιμῶν εἰκόνων αὐτῶν αἱ ὁποῖαι ἀναντιρρήτως εἶναι σεβάσμιαι διὰ τὴν ἡλικίαν εἶναι δυνατόν νὰ διακριθῶσιν εὐαριθμητοὶ τινες, αἵτινες καὶ ἱστορίαν μεμαρτυρημένην ἔχουσι, καὶ ὅντως εἶναι ἄξια μεγάλης τιμῆς. Ἐξ αὐτῶν αἱ πλείους ὀνομασθαί, εἶνε τέσσαρες ἢ πάντες ἀναγόμεναι αἱ πλείους εἰς τὴν Θεοτόκον. Ἐν τοῖς κατωτέρω θέλω διὰ βραχυτάτων διαπραγματευθῆ περὶ τούτων χάριν τῶν ἐκτὸς τῆς Ζακύνθου, διότι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ γινώσκειται ἡ ἱστορία αὐτῶν ἀρκούντως. Καὶ ἔξ ἄλλου ἐκτὸς τινος ἀρχαίου βιβλίου τυπωθέντος ἐν Βενετίᾳ τῇ 1761 αἱ πραγματευομένης περὶ τῶν περιφημοτέρων εἰκόνων τῆς Θεοτόκου — καὶ τοῦτο εἶναι δείγμα τῆς παλαιότητος τῶν εἰκόνων — καὶ ὁ Π. Χιῶτης, καὶ ὁ Δε-Βιάζης, καὶ ὁ Δ. Ζῶης, καὶ ἡμεῖς ἐκτὸς τῆς Ζακύνθου, ἱκνᾶ ἀγράψαμεν περὶ τῶν εἰκόνων αὐτῶν. Αἱ δὲ

τώρα από τον *Sedaine*, και μπορούσε να τον έβλεπε κανείς πάνω στις σκαλωσιές να γλύφει τους γείσους ή τα δεινώματα σύμφωνα με τη δική του φαντασία.

Καμμιά φορά, στο διάστημα των περιπάτων μας, μου έδειχνε μερικά δείγματα από αυτά. "Αλλά ποτέ μου δεν θα τα δείξω στους ιδιοκτῆτες των ακινήτων, που θα τριπλασίαζαν την τιμή του ένοικίου τους. "Ακόμα εργαζότανε και σε γλύπτες περιζήτητους, που βρισκόντουσαν σε διάσταση με το σχῆμα ή σε αδυναμία με το σκάλισμα του μάρμαρου και τους βοηθούσε σὰν καλὸς Κυρηναῖος να περάσουν το μαρτύριο τῆς τέχνης.

Στο προάστειο του Αγίου Ιακώβου είχε ένα εργαστήριο όπου όλα τα πράγματα ήταν ριγμένα ἄνω κάτω. "Εκεῖ ἔρριχνε όλα τα κομμάτια τῆς τέχνης του φρόδην μίγδην, και τα πρότυπα από ἄργιλλο ή από γύψο που ἔφτιαχνε με τα ἴδια του τα δάχτυλα. Για ὅσους τὸν ἐπισκεπτόντουσαν δὲν ἦταν τίποτα πὶὸ παράξενο ἀπὸ τοῦ ν' ἀκοῦνε να λένε, ὅτι ὁ *Rodin* δὲν ἔφτιανε τὰ ἔργα του αὐτὸς ὁ ἴδιος, και ὅτι τὸ πᾶν ὤφειλε στους μαθητῆς του.

"Εκεῖνο που στάθηκε κύρια ἀφορμὴ για να δώση τροφή και λαβὴ σ' αὐτὸν τὸ θρύλλο τὸν ἐξωφρενικὸ ἦταν ἡ λίγη ἐχτίμηση που ἔδινε σ' αὐτὰ τὰ λησμονημένα προπλάσματα και ἡ ἀφθαστη γενναιοδωρία του, με τὴν ὁποία διεσπάρτιζε αὐτὰ για δῶρα στους φίλους, συναδέλφους, που τοῦ ἀπέτειναν τὸ παραμικρότερο φιλοφρόνημα.

Θυμάμαι ὅτι κάποτε ποὺ παραξενεύτηκα πολὺ ἀπ' τὴ συγκινητικὴ σύνθεση ἑνὸς πεθαμένου ποιητῆ, που τοῦ εἶχε ἐμπνεύση ἓνα ἐλεγεῖο τοῦ *Hegesippe Moreau*, και για τὴν ὁποία ἔδειξα σ' αὐτὸν ἓνα θαυμασμὸ ἀσύνετο, ἀπαίτησε να τὸ πάρω ἀμέσως· κάτω ἀπ' τὴ μασχάλῃ μου και να φύγω, και δὲν κατῴρθωσα να ὑπερασπιστῶ παρὰ μόνο όταν τοῦ ὑποσχέθηκα ὅτι θὰ ἔστειλα να τὸ πάρω με τὴν πρώτη εὐκαιρία.

Τὴν ἄλλη μέρα δὲν τὸ σκεπτότανε καθόλου, ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν μπόρεσα να τὸ ξεχάσω ποτέ.

"Αλλὰ καθὼς φαίνεται ἡ ἀφορμὴ αὐτοῦ τοῦ θορύβου, εἶναι αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία τῶν ἀληθινῶν διδασκάλων για τὰ ἔργα τὰ ἐκτελεσμένα δηλαδὴ ἐκεῖνα τὰ μορφοποιημένα ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὴν ἰδιοφυΐα τους, καθὼς ἀπ' τὴ μνηλιὰ πέφτουν οἱ ὄριμοι καρποί.

Τίποτα δὲν στενοχωροῦσε περισσότερο τὸ μαυιακὸ παραγωγό, καθὼς ὁ *Rodin*, παρὰ να τὸν ἐβαζες ἐμπρὸς σ' ἓνα ἀπὸ τὰ ἄλλοτινὰ ἔργα του, που τις περισσότερες φορές βαρεῖόταν να τὰ ὑπογράψῃ.

(Μετάφρ. Γ. Κυρ.) EMILE BERGERAT

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην σελίδα τὴν ἀγγελλίαν τῆς ἐκδόσεως τῆς «*Ιστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας*». Ἔργον ἀναφερόμενον εἰς ἓνα τῶν ζωτικωτέρων κλάδων τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, πρώτην φράσιν θὰ ἴδῃ τὸ φῶς εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ ἡ «*Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις*» ἐκθύμως συνιστᾷ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς καὶ ἀναγνώστας τῆς.

Εἰς τὰ γραφεῖα μας δεχόμεθα ἀγγελίας ὑπὲρ τοῦ ἔργου.

Η "ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ."

Μία σεμνὴ ἀλλὰ γεμάτη ἀπὸ δύναμη και θάρρος ἐπανάσταση, γίνεται τις ἡμέρες αὐτές. "Ἀνθρωποι νέοι και ἄγνοοι στὴ σκέψη τους και στὸ αἶσθημα, δίνουν τὸ χέρι σὲ ἔνωση, ἀνοίγουν τὰ μάτια σ' ἀνοιχτότερους ὁρίζοντες, τινάζουν τὰ κορμιά των ἀντρίκια και ὑπερήφανα, και ὀπλισμένοι με τὴν πεποίθηση στὸ δίκαιο τοῦ ἀγῶνα τους, ὀρκίζονται ὅτι θὰ τραβήξουν στὰ ἐμπρός.

Χωρὶς φουσκωμένα μανιφέστα, χωρὶς κούφιο ρητορισμό, χωρὶς τυμπανοκρουσία ἀκόμα και μάταια σαλπίσματα, μαζεύτηκαν γύρω σὲ μιὰν ἰδέα, καμμιά ἑκατοστὴ για τὴν ὥρα, νέοι, και κήρυξαν τὸν πόλεμο για τὸ ξύπνημα και τὸ λευτέρωμα τῆς ἑλλ. τέχνης.

Ὡραία ἡ πνοὴ τῆς λευτεριᾶς γέμισεν ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ τοὺς νέους αὐτοὺς, τοὺς ὁργάνωσε σὲ μιὰν ἔνωση με τὸ ὄνομα «*Καλλιτεχνικὴ Συντροφιά*», και προφητικὴ σὰ νέα θρησκεία που εἶναι, διαρκῶς και μαζεὺν νέους προσήλυτους και νέους πιστοὺς.

Τί ζητᾷ πραγματικὰ ἡ ὁργάνωσις αὐτὴ;

Συναδέλφωμα ὅλων τῶν τιμίων και ἀληθινῶν ἐργατῶν τῆς τέχνης, εἴτε λόγιοι εἶναι αὐτοί, εἴτε ζωγράφοι, εἴτε μουσικοί, εἴτε ἡθοποιοί, δημιουργία μιᾶς ἑλληνικῆς τέχνης ποὺ να ἐπιβληθῇ και στὴν Κοινωνία μας και να ἀναγνωρισθῇ για ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς ζωῆς τῆς, γνώρισμα τῆς ἑλληνικῆς δημιουργίας και τῶν ἑλλήνων δημιουργῶν και ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς χώρας, καρέμισμα τῶν κακῶν και ἀναξίων ἐπιρροῶν ποὺ πνίγουν τὴν τίμια τέχνη μέσ' ἑστὴ ρουτίνα, και ἡθικὴ ὑποστήριξις κάθε νέου ἀληθινοῦ τεχνίτη.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ βασικοὶ σκοποὶ τῆς «*Καλλιτεχνικῆς Συντροφιάς*», σκοποὶ ποὺ δὲν ἐξαγγέλθηκαν με φαιμαρονισμούς, ἀλλὰ με ἐπίγνωση, με σεμνότητα, με μετρημένο λογισμό.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς και ἡ εἰλικρίνεια τῶν μελῶν τῆς Συντροφιάς, ποὺ ἑκατὸ σήμερα, θὰ γένουν αὔριο διακόσοι, μεθαύριο πεντακόσοι, για να ἀπλωθοῦν σὲ λίγο και να πιάσουν ὅλους τοὺς νέους ἀντιπρόσωπους κάθε καλλιτεχνικῆς τάσης και κάθε καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ἔχει σηκωθῇ σὰν ἀκλόνητη πίστις και θρησκεία.

Τὸ δίκιο τοῦ ἀγῶνα εἶναι με τὸ μέρος τους, τὰ ὅπλα εἶναι δικά τους, οἱ θησαυροὶ τῆς ζωῆς και τῆς Τέχνης ἀνοίγονται ἑτοιμοὶ να παραδοθοῦν σ' αὐτοὺς ποὺ εἶναι πρόθυμοι να ἐργασθοῦν και να πολεμήσουν για να τοὺς κατακτήσουν.

Και ἡ πρώταις ἐργασίαις τῆς ἐνώσεως αὐτῆς ἄρχισαν να ῥοδοχαράζουν σταθερά. Οἱ ἰδρυτῆς τῆς (Τέλ. "Ἀγρ.," Ἀγγ. Δόξας, Γ. Κυριακίδης, Α. Παπαδήμας, Κ. Παπαδήμας, Κ. Φαλτάιτς και Κ. Φωτάκης) ποὺ ἔριξαν τὸν σπόρο τοῦ πρώτου ξενιτάγματος τῆς νάρκης, δυναμωμένοι με καινούργια στοιχεῖα, συσσωματωμένοι με δεκάδες ὁλάκερες ἀπὸ τοὺς καλλιτέρες νέους λογοτέχνες και καλλιτέχνες, ἐτοιμάζουν για τὸ Γενάρη ἓνα πρώτης τάξεως φιλολογικὸ μνημόσυνο ἑστὸν Παπαδιαμάντη, για τὴ συμπλήρωση τοῦ δεκάχρονου τοῦ θανάτου τοῦ.

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

24-9-1933 Ημερησίως

ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΑ ΦΑΛΤΑΪΤΣ

Τριακόσιοι σαράντα γάλλοι και εκατόν δέκα Έλληνες έπεσκέφθησαν την περασμένην εβδομάδα, δύο από τα ποιητικότερα νησιά του Αιγαίου την Σκιάθο και τη Σκύρο.

Είς την Σκιάθο έγινε προσκύνημα στον Παπαδιαμάντη είς την Σκύρο προσκύνημα είς τον Μπουτέκ.

Είς την Σκιάθο μιά πέτρινη προτομή δείχνει την Ιερατική φυσιογνωμία του συγγραφέως της Φόνισσας. Είς την Σκύρο ένας χάλκινος υπερφυσικός γυμνός νέος, δείχνει την αιωνία ποίησι, ενώ στο βάθρο του αγάλματος υπάρχει χρυσοχάλκινη ή εικών του Άγγλου ποιητού Ροδπερτ Μπουτέκ, που το όνομα του τόσω συνεδέθη με την Ελλάδα.

Έγιναν λοιπόν συνδιασμέ-ναι δύο έκδρομαί είς τα δύο νησιά, με καθαρώς λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών σκοπών και οι γάλλοι διανοούμενοι και σπουδασταί ηδραν την ευκαιρία να θαυμάσουν την Ελλάδα. Την θαύμασαν όμως και την αγάπησαν και οι Έλληνες, γιατί τα ταξείδια αυτά έξω από τας Αθήνας δημιουργούν την γνώσιν και την αγάπην των ανθρώπων των Αθηνών, προς την άλλην Ελλάδα. Υπό την έννοιαν δε αυτήν, πρέπει να ομολογηθῇ ὅτι πολλοί ὀφείλομεν είς τόν «Οδοιπορικόν» ενώ ὠργάνωσε τὸ ὠραιότατο αὐτὸ ταξίδι είς την Σκύρο, την Σκιάθο και την Σκόπελο.

Κάθε νησί από την Τριάδα αὐτὴν τῶν βορείων Σποράδων ἔχει κάτι πού τὸ κάνει ἰδιαιτέρως γνωστόν. Ἡ Σκιάθος ὀφείλει τὴν φήμην της είς τὸν Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Ἡ Σκόπελος είς τὰ ἀχλάδια της. Ἡ Σκύρος είς τὴν λαϊκὴν της τέχνην.

**

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ Παπαδιαμάντη κυριαρχεῖ ὄχι μόνον είς τὸ νησί του, ἀλλὰ καὶ είς τὰ ἄλλα κοντινὰ νησιά πού ἔχουν τόσην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν, διαρκῶς δὲ ἀπλώνεται καὶ ὅπου ἔξω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα. Τὸ λιμάνι τῆς Σκιάθου εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ ἀσφαλέστερα πού ἔχει ἡ Ἑλλάς. Εἶνε ὁμοῦ καὶ πολὺ περὶ τὸ λιμάνι καὶ κάθε χρόνο δέχεται τὴν μοῖρα τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου τῆς Μάλτας, ἡ ὁποία ἐκτελεῖ γυμνάσια είς τὰ ἑλληνικὰ νερά. Καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ναυτικοὶ πού βγαίνουν ἔξω σὴ Σκιάθο ἐπισκέπτονται καὶ τὸ σπίτι τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ ἀντικρύζουν σὸ μικρὸ νησάκι, τὸ Μπούρτζι, τὴν ἱερατικὴν πέτρινην προτομὴν του.

Ἔτσι ὁ Παπαδιαμάντης γίνεται καὶ ἔχει γίνει γνωστός ἀρκετὰ είς τοὺς Ἀγγλοὺς ναυτικούς. Ἐπειδὴ δὲ μέσα είς τοὺς

ρικόν ἀνεπίσημος καὶ ἔτσι σὴν τύχη.

Ἰδοὺ ὁμως ὅτι τώρα ἐγίνε καὶ μιὰ συστηματικώτατη ἐργασία διαδόσεως τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη ἔξω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα, ἔδω δὲν εἶνε ἀνακατομένοι οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Γάλλοι ἔχουν τὸν λόγο. Ἡ κομμισιον Μπουτέκ, ἡ σοβαρώτατη αὐτὴ ὀργάνωσις Γάλλων διανοουμένων πού ὀργανώνει κάθε χρόνο σχεδὸν μιαν ἐκδρομὴν είς τὴν Ελλάδα, ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσιν είς γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη, οἱ Γάλλοι θὰ γνωρίσουν ἔτσι τὸν μεγάλον μας διηγηματογράφον καὶ ἡ σύγχρονη ἑλληνικὴ λογοτεχνία θὰ πάρῃ ἀλλοιωτικὴν αἵγλην, χάρις είς τὴν μετάφρασιν είς τὸ γαλλικὸ τῶν διηγημάτων τοῦ ἀληθινὰ ἀφθάστου Παπαδιαμάντη μας.

Μέσα είς τοὺς τριακοσίους σαράντα Γάλλους πού ἐπεσκέφθησαν προχθὲς τὴν Σκιάθο, ὑπῆρχαν καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Γυμνασίου, φοιτηταὶ, καλλιτέχναι κάθε εἵδους, συγγραφεῖς, διανοούμενοι, αἰσθητικοί. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες κάθε ἡλικίας καὶ σχεδὸν καὶ κάθε κοινωνικῆς τάξεως, γιατί ἐβλέπατε μέσα είς τὸ καραβάνι καὶ παιδιὰ δεκάεξ καὶ δεκαεπτὰ ἐτῶν καὶ ἀνθρώπους πού ἀσφαλῶς δὲν ἦσαν πλούσιοι. Ὅλη αὐτὴ ἡ διανοουμένη ἡ αἰσθητικὴ Γαλλία, εἶδε τὴν Ελλάδα μὲ μάτι ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως ἐνοιῶσε τί εἶχαμε καὶ ἐφάνη ἐπιεικὴς σὲ ὅτι δὲν εἶχαμε. Καὶ ἦσαν ἄνθρωποι ἀκόμη πού δὲν ἐπεσκέπτοντο τὴν Ελλάδα γιὰ πρώτην φοράν. Πολλοὶ φυσιογνώμει καὶ γνώριμοι ἀπὸ ἄλλοτε καὶ πολλὰ ὀνόματα γνωριμώτατα. Εἰς τὴν Σκύρον, πού ἦλθαν οἱ Γάλλοι μετὰ τὴν Σκιάθο ἐβλεπε κανεὶς μιὰ παιδικὴ χαρὰ πού ἐφθανε τὴν τρέλλα στὰ πρόσωπα τῶν εὐγενικῶν αὐτῶν ξένων. Ἐθαύμαζαν τὰ κυβικὰ σπίτια, τὸ βυζαντινὸ ἐσωτερικὸ τῶν σπιτιῶν, τὰς ντόπιας ἐνδυμασίας, τὰ ξυλόγλυπτα τὰ κεντήματα. Αὐτὰ τοὺς εἶχαν κατακτήσῃ καὶ ὁ ἕνας ἐδειχνε τοῦ ἄλλου τὰ εἶδη πού εἶχεν ἀγοράσει.

Δὲν ἐπερίμενε κανεὶς τέτοιαν ἐκτίμησιν τῆς λαϊκῆς μας τέχνης ἀπὸ τοὺς ξένους, γιατί τὰ περισσότερα καραβάνια πού μᾶς ἐπισκέπτονται, εὐτε σκαμπάζουν ἀπὸ αὐτὰ.

**

Ἀλλὰ ἡ ἐκδρομὴ τῶν Μπουτέκ ἦτο ἄλλο πράγμα. Αὐτοὶ ἐνοιωσαν, ἡσθάνοντο, ἐπάλλυντο ἀπὸ τὸν παλμόν τοῦ ὠραίου. Ἦσαν ἄνθρωποι ποτισμένοι λίγο ἢ πολὺ ἀπὸ τὴν γνώσιν τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ τῆς συνεχιζομένης νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐπαληθεύεται ἐκεῖνο πού ἐλέχθη τόσες φορές ὅτι αἰσθητικὴ

ανοουμένων είς τὸν τόπον μας.

Ἡ Ἑλλάς δὲν εἶνε τόπος διὰ νὰ τὸν θαυμάζουν τὰ καραβάνια τῶν νεοπλοῦτων Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν. Εἶνε γιὰ τοὺς λίγους, τοὺς ἐκλεκτοὺς ξένους, καὶ αὐτοὺς κυρίως πρέπει νὰ προσελκύωμε. Αὐτοὶ θὰ κάνουν τὴν Ελλάδα ὡς τέχνην, ὡς γράμματα, ὡς αἰσθητικὴν, ὡς ὠμορφιά λαϊκὴν, γνωστὴν ἔξω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα. Τὰ καραβάνια τῶν περιηγητῶν τῆς ἀράδας ἐλάχιστα μᾶς ὠφελοῦν, ὅσο μεγάλα καὶ πυκνά καὶ ἂν εἶνε αὐτὰ.

Δὲν ἀφίνουν τίποτε σχεδὸν είς τὴν Ελλάδα, καὶ τίποτα δὲν πέρνουν ἀπὸ αὐτῇ. Ἐνῶ μιὰ ἐκδρομὴ, ὅπως τῆς Κομμισιον Μπουτέ πού ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν γιὰ νὰ ἀφίσῃ ἕνα κλαδί δάφνης καὶ μιὰ ταινία μετὰ γαλλικὰ χρώματα ἐμπρὸς στὴν προτομὴ ἐνὸς νησιώτου διηγηματογράφου, εἶνε τὸ πᾶν αὐτὸ πού ἤθελεν ἡ Ἑλλάς. Εἶνε ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ πού ἀπλώνεται ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά μας καὶ κατακτᾷ τοὺς ξένους μετὰ τὴν ἀπλή γλυκίαν Παπαδιαμάντικὴν ὠμορφιά της.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

μορφῶν καὶ εὐγενεία ψυχῆς χωρίς τὴν γνώσιν τοῦ αἰώνιου ἑλληνικοῦ πνεύματος εἶνε ὁ σκόλο νὰ ὑπάρχῃ.

Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἑλληνικοῦ τουρισμοῦ ἔχουν ἀποδώσῃ ἑξαίρετικὴν σημασίαν είς τὰς ἐκδρομὰς αὐτὰς τῶν ξένων αἰσθητικῶν. Ὅποια δὴποτε ὁ μὲν φροντὶς καὶ προστάθεια ἀξίζει, καὶ πρέπει νὰ τοιοσθῇ κάθε ἐνέργεια διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων αἰσθητικῶν καὶ δι-

πολέμους στόλους, πάντοτε ὑπάρχουν διανοούμενοι καὶ γράφοντες ναυτικοί, τὸ ὄνομα τοῦ Παπαδιαμάντη ἀναφέρεται τακτικὰ είς τὰς ἐντυπώσεις τῶν Ἀγγλῶν πού δημοσιεύονται είς τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ καὶ πού στέλλονται πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς ἢ ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ στόλου. Αὐτὴ εἶνε μιὰ διαφήμισις, μιὰ γνωστοποίησις τοῦ Ἑλληνικοῦ διηγηματογράφου είς τὸ ἐξωτερικόν.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ο ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΠΟΥ ΗΓΝΩΗΣΑΝ ΤΟ ΠΑΝ

ΣΚΙΑΘΟΣ 15 Σεπτεμβρίου (τοῦ ἀπεσταλμένου συντάκτου μας). — Τόσιν ἔλειψιν πολιτισμῷ ἀπὸ μέρους τῶν Ἀθηναίων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ φαντασθῇ κανεῖς. Καὶ ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰς ἐορτὰς τῶν Ἀποκαλυπτηρίων τῆς προτομῆς τοῦ Παπαδιαμάντη μόνον ἔλειψιν πολιτισμοῦ ἐπεδείξαν καὶ τίποτε ἄλλο.

Οἱ Σκιαθῖτες ἐπερίμεναν ὀλόκληρο πλοῖον μὲ ἑκατοντάδας Ἀθηναίων ἐκδρομῶν καὶ προσκενητῶν τοῦ Παπαδιαμάντη, ἐπερίμεναν ἴσως καὶ κανένα πολεμικὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἀπεστέλλετο ἀπὸ τὴν ἐπίσημον Ἑλλάδα διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου.

Αὐτὰ ἐπερίμεναν οἱ Σκιαθῖτες ἀλλὰ τίποτε δὲν εἶδαν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Κυρῆλλον ἀντιπροσωπεύοντα τὸν ὑπουργὸν κ. Τσιριμώκον, τὸν ποιητὴν Σπύρο Μαισούκα, τὸν ποιητὴ Ἀρσένη, κανέναν ἄλλον δὲν ἐνόηθη ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτὴν.

Καὶ μία ἐορτὴ ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ λαβῇ λόγῳ τῆς προσωπικότητος τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ ὡς συγγραφέως καὶ ὡς ἀνθρώπου πανελληνίον χαρακτῆρα, ἔλαβε μόνον τοπικὴν μορφήν.

Ἀγαθὴ τύχη ὅμως, ἡ τοπικὴ μορφή τῆς ἐορτῆς εἶχε τόσο παλαιὰ καὶ χαρακτῆρα καὶ ταλαιύτην ἔκτασιν, ὥστε νὰ ἀποζημιωθῶν καὶ οἱ Σκιαθῖτες καὶ ἡ μνήμη τοῦ Παπαδιαμάντη διὰ τὴν μὴ συμμετοχὴν τῶν Ἀθηναίων.

ΑΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ ΚΑΙ Ο ΒΟΛΟΣ ΕΙΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΝ

Αἱ ἑνα νηοὶ τρισήμιον χιλιάδων κατοίκων ἢ ξαφρικὴ παρουσία χιλίων πεντακοσίων σχεδὸν ἐπισκεπτῶν εἶνε κατὰ πραγματικὰ ἐκκλησιαστικόν. Καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν αὐτὸ ἔγινε εἰς τὴν Σκιάθον. Ὁ Παπαδιαμάντης εἶχε μείνει νησιώτης εἰς τὴν Ψυχὴν καὶ τὸ ἦθος, ἂν καὶ τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς τὸν τὰ ἐπέρασεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅν καὶ ἦτο γραμμένος Ἀθηναῖος δημοτῆς, καὶ τὰ νηοὶ τὰ γέρον καὶ τὰ ἀπόμικρα ἐπλήρωσαν τὸν φόρον τοῦ θανασμοῦ τῶν εἰς τὸν μέγαν ἐορμασθῆναι τῆς ζωῆς τῶν.

Ἡ Σκιάθου μόνη θὰ ἔστειλε περισσοτέρους ἀπὸ πεντακοσίου προσκενητὰς ἀπὸ τὰς δύο κοινότητάς τῆς, τῆς Σκοπέλου καὶ τῆς Γλώσσας εἰς τὴν Σκιάθον. Ἡ πῶς μακροτὴ Ἀλόννησος ἔστειλε καὶ αὐτὴ τοὺς προσκενητὰς τῆς, καὶ ἡ ἀκριατὴ τῶν βορείων Σποράδων, ἡ Σκύρος, ἀντιπροσωπεύθη κατὰ τὸν πῶς συγκλητικὸν καὶ αὐτὴ τρόπον. Αἱ ὀρεινὲς Σποράδες ἐκτρέφοντες εἰς συναγερμὸν διὰ νὰ παραστῶν εἰς τὸ μνημόσυνο τοῦ Παπαδιαμάντη, πῶς δὲν τὸν ἐδεωροῦσαν καὶ αὐτὰι λιγώτερο πατριώτη τῶν ἀπὸ τοὺς Σκιαθῖτες.

Καὶ ὅτετρα ἦλθεν ἡ ἀπέναντι σιγῇ, ἡ σιγῇ τῶν Παρυσίων, ἡ ὁποία ἐξαπέστειλεν ὅλην τὴν ἀλκὴν τῶν ἐκλεκτοτέρων τῆς παιδιῶν διὰ νὰ χαιρετίσῃ τὸν Παπαδιαμάντη. Ὁ Βόλος, ὁ ὁποῖος σιδοῦνται τὴν τέχνην καὶ τὰ γράμματα μέσα εἰς τὸ πλατεῖον τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ τῶν 35 χιλιάδων γηγενῶν κατοίκων τῶν, περισσότερον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἀπέρχεται τὴν Κυριακὴν τῆς 13ης Σεπτεμβρίου, τὴν Κυριακὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων, διὰ τὴν Σκιάθον. Πολιτικοί, ἐπιστήμονες, λόγιοι, ἔμποροι, διοικήσαντες, γυναικες, κορίτσια τῆς καλλιτέρας τάξεως τοῦ Βόλου καὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, ὅλος ὁ κοινωτικὸς καὶ αἰσθανόμενος Βόλος ἐδρέθη τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν Σκιάθον.

Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Βόλου εἶχαν ἐκδοθῇ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πανηγυρικὰ, ἀφιερωμένοι ὀλόκληροι εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Παπαδιαμάντη. Τὰ κέντρα τοῦ Βόλου ἔμειναν ἄδεια. Ὁ διάσος τοῦ Ροζάν δίδων τὴν δευτέραν παράστασιν τοῦ εἰς τὸν Βόλον ἔπαυσε ἀπὸ κενῶν καθισμάτων. Ὅλοι οἱ Βολιώται εἶχαν ἐκστρατεύσει εἰς τὴν Σκιάθον φέροντες εἰς τὸ προσκίνημα καὶ ὅλα τὰ ἐφάδια τοῦ πολιτισμοῦ τῶν.

Ἡ νεοσύστατος Φιλαρμονικὴ τοῦ Βόλου ἔκανε τὴν πανηγυρικὴν τῆς ἐμφάνισιν εἰς τὸν Βόλον. Ὁ ὅμιλος ἐκδρομῶν Βόλου, ὁ κινῆσας καὶ νηματοποιήσας τοὺς Βολιώτας ἐξέδωσε ἰδιαίτερον λεύκωμα ἀναμνηστικὸν τῆς ἐορτῆς. Ὁ ἐκφανήσας τὸν πανηγυρικὸν τῆς

ζήτησις καὶ αὐτὸς.

Τὰ νηοὶ τῶν βορείων Σποράδων καὶ ὁ Βόλος ἐδείξαν ψυχὴν λεπτότητα καὶ ὁμοθυμαδὸν τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει μὲς τοῦ ἔθους καὶ οὐδὲν, ἐπὶ τῶν περιπτώσεων λογοτεχνικῶν παρηγορητικῶν τῆς Ἑλλάδος, κανένα ἄλλο ἑλληνικὸ μέρος. Καρμὰ ἄλλη σύγχροτος ἑλληνικὴ ἐποχὴ.

Τὰ νηοὶ τῶν Σποράδων καὶ ὁ Βόλος ἐδείξαν μίαν χειροφειτὴν λογοτεχνικὰ αἰσθητικὰ καὶ λογοτεχνικῆς κατανοήσεως ἡ ὁποία ἀρέσκει νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μοναδική.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ

Ἀλλὰ ἡ Σκιάθος ἡ ὁποία ἠγνοήθη προχθὲς ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνεγνωρίσθη τὸ σὺ ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς μέσῃ εἶχε καὶ μίαν ἑλληνικὴν τύχην.

Δέκα κομμάτια ἀπὸ τὸν Ἀγγλικὸν στόλον τῆς Μεσογείου, δέκα θαλάσσιοι κολοσσοὶ ἦσαν ἀραγμένοι εἰς τὸν κόλπον καὶ εἰς τὸ λιμάνι τῆς Σκιάθου καὶ οἱ εὐγενεῖς καὶ λεπτοὶ Ἀγγλοὶ ἐδεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸν τῶν ὑποχρεωμένων νὰ μετασχοῦν ἐπισήμως εἰς τὴν ἐορτὴν. Μία ὁμάς ἀνωπύων Ἀγγλῶν ἀξιωματικῶν ἀντεπροσώπουντες τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων, καὶ διὰ τὴν Φιλαρμονικὴν τοῦ Βόλου ἐπαύνησε τὸν Ἀγγλικὸν ἔθνον, καὶ διὰ τὴν ποιητὴ Σπύρο Μαισούκα ποροσεφώνησε τὴν Ἀγγλίαν ἢ μεταγγίσις τοῦ ἐθνοσυναισθημοῦ τῶν Ἑλλήνων προσκενητῶν τοῦ Παπαδιαμάντη, εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπῆρξεν ἀπολύτως τελεῖα.

Οἱ Ἀγγλοὶ ναυτικοὶ τῶν ὁποίων ἕνας συνάδελφός τῶν τῶν τελευταίων χρόνων, ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ Ναυτικοῦ πορτὰς Μαρτὶν ἐξήγησε καὶ ἐτάφη εἰς τὴν γενομένην Σκύρον, ἐνεθυμήθησαν τὸν πεθαμένον συνάδελφόν τῶν, καὶ ἠορτάνησαν διὰ τὴν ἐορτὴν ἡ ὁποία ἐγένετο δὲν ἦτο ξένη πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν αἶσθημα. Καὶ τὸ ἀπόγευμα διὰ τὸ Ἀγγλικὸν πληρώματα ἐξεχρόνησαν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σκιάθου ἢ συναδέλφωσις μεταξὺ Ἀγγλῶν ναυτικῶν καὶ Ἑλλήνων πανηγυριστῶν ἦτο ἀκόμη πῶς θερμὴ, ἀκόμη πῶς αὐθόρμητος καὶ εὐκρινής.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Εἰς τὴν περίστασιν ἐν ταῦτοις τῶν ἐορτῶν τοῦ Παπαδιαμάντη πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ μίαν μεγάλην ἀλήθειαν ἡ ὁποία εἶνε ὑπὲρ τοῦ ἐπισήμου Κράτους.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Τσιριμώκος διὰ τηλεγραφημάτων τοῦ εἰς τὸν πόρον τῆς Κοινότητος Σκιάθου ἐξέφρασε τὴν ἀγάπην τοῦ διότι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μετασχοῦν ἀντιπροσώπως εἰς τὴν ἐορτὴν, καὶ ἀπέστειλε τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ ὑπουργείου κ. Κυρῆλλον ὅπως τὸν ἀντιπροσωπεύσῃ. Ἐπιδημικὸς στέφανος ἀπὸ δάφνης κατετίθει το ἀπὸ τὸν κ. Κυρῆλλον δὲ ὀνόματος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ ὁ λόγος τοῦ κ. γενικοῦ γραμματέως ἐδειχνε πόσον οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους ἤρχισαν νὰ κατανοοῦν τὴν μορφωτικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς νεότητος.

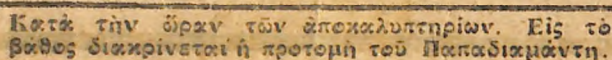
Συγχρόνως ὁ κ. Κυρῆλλος ὑπέσχετο εἰς τὰς ἀδελφὰς τοῦ Παπαδιαμάντη, τὰς τελείως ἐγκαταλειμμένας, διὰ τὴν ἐκφρόντισιν ὅπως τὸ Κράτος δώσῃ εἰς αὐτὰς ὅσο τὸ δυνατόν ταχύτερον σύνταξιν ὡς φόρον ἀφείλις τοῦ Κράτους εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀδελφοῦ τῶν.

Καὶ τὸ σημεῖον αὐτὸ, τὸ σημεῖον ἀκριβοῦς τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς τὸ φιλολογικὸν αὐτὸ μνημόσυνον τοῦ Παπαδιαμάντη, ἦτο τὸ πλέον παρηγορητικὸν σημεῖον τῆς ὅλης ἐορτῆς. Ἦτο τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον ἐδειχνε διὰ τὸ ἐπίσημον Κράτος, παρὰ τὴν κακομοιρίαν τοῦ καὶ τὴν μετρία τὸν αἰσθάνεται πῶς ὁποσδήποτε ποταὶ εἶνε αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων ποὺ εἰμύσαν τὴν ἑλληνικὴν Τέχνην, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ ΤΟΥ ΛΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥ

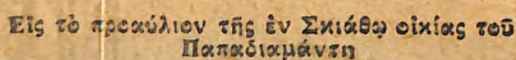
Σελήνης ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ἡ λογία κυρία Μ.
Οικονομίδου. Οἱ καπεταναῖοι τῶν καϊκιῶν
τῆς Σμάθου ποῦ τόσο ζωντανὰ ζωγράφισι τῇ
ζοῇ του; ὁ Παπαδιαμάντης, ἔχουν σηματο-
δολεῖμένα τὰ καϊκία τὴν καὶ ἡ Σκιαθίτιδες
ντυμέναι μὲ τῆς γραφικῆς οὐκέντητες; ἐνδυ-
μασίαις τοὺς κατακλύζουν μὲ ὅλο τὸν ἄλλο
κόσμον καὶ αὐτὲς τὴν παραλία ὡς πνευματοῦ
Μαροῦται ὅπου ἔχει στηρῇ ἡ προτομὴ τοῦ
Παπαδιαμάντη, τοῦ ζωγράφου αὐτοῦ τῆς ἐλ-

ληνικῆς νησιώτικης ζωῆς. Ὁ ἀείμνηστο; λο-
γογράφος μα; ἐγεννήθη τὸ 1850 καὶ ἀπέθανε
τὴν 2αν Ἰανουαρίου τοῦ 1911.

Τὴν 11.45 π.μ. ἀπὸ τοὺς ἤχους τῆς Φιλαρμονικῆς Βόλου, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Κυρέλας σύρει

τὴν κυανόλευκον ταινίαν καὶ ἀποκαλύπτει τὴν
δι' ἑλληνικῆς σημαίας καλυμμένην προτομὴν
τοῦ Παπαδιαμάντη. Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ποιητοῦ

συγκεινημένοι καὶ δικυροροῦσαι παρακο-
λουθουν τὴν τελετὴν. Ὁ ἐξαδελφος τοῦ Πα-
παδιαμάντη ἱερέως Γρηγόριος Καλοφιδῆς ἱ-
στάμενος πρὸ τοῦ βάθρου εἶπε ἀδύνατον νὰ
κρατήσῃ τοὺς λυγμούς του, Ὁλόκληρος ὁ
πλήρης κόσμος περὶ χάρος κάνει τὴν ἐντύ-
πωσιν ἔκκλησίαι. Οἱ παριστάμενοι ἐν θρη-
σκευτικῇ σιγῇ καὶ μετὰ προφανή συγκίνησιν ἀ-
κοῦσιν τὸν ἐκφωνοῦμενον λόγον τοῦ κ. Κυ-
ρέλλου ὅστις κατέθεσεν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυ-
βερνήτου, στέφανον δάφνης. Ὁ κ. Κυρέλλος
καταθέτον τὸν στέφανον εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Ὁς ὀνόματος τοῦ κ. ὑποταγοῦ τῆς Παι-
δείας διεγερνεύοντος πιστῶς τὰ αἰσθηματι-
κῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρα-
τίας καταθέτω ἐπὶ τῆς προτομῆς σου τὴν ὁ-
ποῖαν ἡ Πατρις σου ὑμῶς ἔαυτην ἔστησεν,
τὸν στεφανὸν τοῦτον, ἐλάχιστον ποσοστὸν με-
γίστης τιμῆς τὴν ὅποιαν ἡ Ἑλληνικὴ Πολι-
τεία ὀφείλει πρὸς τὴν ἀλησμόνητον μνήμην
σου».

Καὶ καταλήγων ἐν μέσῳ ζωορῶν χειροκρο-
τημάτων ὁ κ. Κυρέλλος προσέθεσε ὅτι
ἡ Ἀθανασία σου Ἀλέξανδρε Παπαδια-
μάντη δὲν εἶνε μόνο κτήμα τῆς ἰδιαίτης
σου πατρὶδος. Ὁλόκληρὴ ἡ Ἑλλάς, σμενύ-
νεται καὶ μετ' ἐμοῦ ἀναφωνεῖ αἰωνία σου ἡ
μνήμη.

Μετά τὸν κ. Κυρέλλον ὁ πρόεδρος τῆς κοι-
νότητος Σπύδου κ. Προβριάου καταθέτων

Ἐπίσης στεφάνους κατέθεσαν ὁ Πρόεδρος
τῆς Κοινότητος, Σκοπέλου, ὁ κύριος Κώστας
Φαλιώτης ἐκ μέρους τῆς Σκίουρου, ὁ κ. Κ.
Ἀθανασίου ἐκ μέρους τῶν φιλοτινῶν καὶ
φιλομουσικῶν Βόλου, - ὁ κ. Σπύρ. Σπυριδίου ἐκ
μέρους τοῦ Δήμου Παγασσῶν, ὁ κ. Λοῖζος ἐκ
μέρους τοῦ ὁμίλου Βόλου, ὁ καθηγητὴς κ.
Νικ. Γεωργιάδης, ὁ διευθυντὴς τῆς «Θεσσα-
λίας» κ. Τάκης Οἰκονομάκης, ὁ ὑπομνησθε-

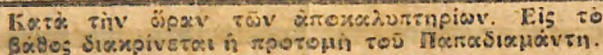
Σεμένε καὶ φωτεινὲν, σοφὲ Πατέρα,
 Ὡς ἐξωκλησάκι σου ἤρθαμε καὶ μεῖς
 ἐκ πάρουσε τῆς Δευτεριᾶς σου τὸν ἄερα
 καὶ τὴν ἀγιουσύνη τῆς ψυχῆς.

Ὁ κ. Ματσούκας ἐξήγησεν ἐκ μέρους τοῦ
Λευκοῦ Σταυροῦ διὲς ὅλες ἡ ὄρφαντες, πολέμου
τῆς Σκιάθου τῆς ἐνεκεν θὰ προκηδοῦν ἐκ
μέρους τοῦ Λευκοῦ Σταυροῦ καὶ θὰ ὀνομα-
σθοῦν κόρες Παπαδιαμάντη. Τὴν ἐορτὴν τῶν
ἀποκαλυπτηρίων ἔλκεις δι' ἐμπνευσμένης
προσωπικότητος ὁ διευθυντὴς τῆς «Θεσσαλίας»
κ. Οἰκονομάκης. Εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια προσ-
κληθεῖς παρὸν καὶ ὁ Ἄγγελος ναυαρχος τῆς
ὁμοῦσης εἰς τὴν Σκιάθον μοῖρας τοῦ ἀγγλι-
κοῦ στόλου. Τὴν μεσημβρίαν ἡ Κοινότης, τῇ
Σκιάθου παρέδωκε γεύμα εἰς τοὺς κεκλημέ-
νους δαπάναις τοῦ Σκιάθιτου, φίλων καὶ θαν-
ταστοῦ τοῦ Παπαδιαμάντη κ. Γεωργιάδου.

ΜΗΤΕΟΣ ΔΕΙΛΙΝΟΣ

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΝ ΤΟΥ ΛΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥ

Ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ἡ λογία κυρία Μ. Οἰκονομίδου. Οἱ καπετανατοὶ τῶν καϊκιῶν τῆς Σκιάθου ποὺ τόσο ζωντανὰ ἔχωγράφει τὴ ζωὴν του; ὁ Παπαδιαμάντης, ἔχουν σηματοστολισμένα τὰ καϊκία τὸν καὶ ἡ Σκιάθισσες ντυμένες μὲ τῆς γραφικῆς ὀλοκέντητε; ἐνδυμασίαις τοὺς κατακλύζουν μὲ ὅλο τὸν ἄλλο κόσμον καὶ αὐτὲς τὴν παραλία τὸ πνευκόφυτον Μπουρῆτι ὅπου ἔχει στηθὴ ἡ προτομὴ τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ ἑωγράφου αὐτοῦ τῆς ἐλ-

Ἡ πατρίδα σου ἡ Σκιάθου ποὺ δλόγησα
 ὑπὲρ πάντα ἐξαιρετοῦσαν οἱ στοχασμοὶ σου
 ἀστειεῖς ὑπερβίβαντος στὸ πτωχικὸν σου μνη-
 μὲν πού ἀνήγειρεν ὁ θαυμασμός της στὴν
 ἡμετέραν ταῦτη γῆνιά, Ὅμως τὰ μεγάλα πνεύ-

ΜΗΤΕΟΣ ΔΕΙΛΙΝΟΣ

ΤΑ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ ΕΝ ΣΚΙΑΘ

Εγιναν επί τέλους τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Παπαδιαμάντη. Επὶ τελευταίᾳ εἶχε στηθῆ ἀπὸ τὸν Ἀπρίλη καὶ μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὐριό κατήντησε στὸν Σεπτέμβριο. Ἔτσι εἶναι τὸ ρημῖον καὶ μάλιστα τὸ Σκιαθίτικο. Ἐδὲ εὐχάριστο εἶναι ὅτι ἡ εορτὴ ὑπερβῆ καὶ προσδοκίαν ἢ ἐπιτυχίαν τῆς ἡτο καταπληκτικῆς. Ἡ Σκιαθὶς πέρασε μὴ μὲρ ἀλλομύνηται. Χάρης στὸν Παπαδιαμάντη δὲ ἀνέθηκε μὴ συγκίνησι ἀπερὶν τῇ.

Οἱ πατριῶτες τοῦ ἔμαθαν, ὅτι ὁ μάρτυρ Ἀλέκος ποῦ νῦν ποῦμε τὴν πικρὰ ἀλήθειαν δὲν τὸν ἐτίμησαν καὶ τόσο, ἦσαν κάποιος μεγάλος ἄνθρωπος ἀπὸ σκηθῆς τοῦ νῦν καὶ πρὸς αὐτὸν ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς. Ὅτι δὲν ἔταξε ἀνδρῶν ποῦ κατὰ καλὸ κατὰ μέγαλο ἔκαμε ἔταν ζῶσε γὰρ νῦν τιμὸν τόσο τῶν ποῦ πέθανε.

Ἦταν ἡ χθεσινὴ ἡμέρα γὰρ τὴν Σκιαθὶ σπουδασιότατη. Ὁ μὲν ἡ ἀληθινή. Ἦταν ἡ ἡμέρα ποῦ ἐξεδίωξε ἡ Σκιαθὶς ἐπίσημα ὅτι ὁ χρόνος κατάρθωσε νῦν ὑπὸν σὲς ψυχῆς καὶ τῶν λίγων τῶν ὄρθῃ κρῖσι καὶ νῦν τοὺς ἀναγκάσει νῦν ἀναγνωρίσων τὴν ἀξίαν τοῦ Παπαδιαμάντη ἀπὸ ὅλης τῆς ἀπόψεως.

Νῦν ἀναγνωρίσων ὅτι δὲν εἶναι ἐγώ, ὅτι δὲν εἶναι μόνον οἱ πλουτίζοντες καὶ ἐκεῖνοι ποῦ φροντίζουν μόνον γὰρ τὰ ψεύτικα πράγματα τοῦ κόσμου χρῖσιμοι καὶ ἀξιοί τιμῆς. Ὅτι εἶναι πολλοὶ τρόποι μὲ τοὺς ὁποῖους ὠρεῖται κανεὶς καὶ ὅτι ὁ τρόπος ποῦ εἶχε διαλέξει ὁ Παπαδιαμάντης δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς χειροτέρεους.

Τὴν ἀξίαν τοῦ κανεὶς δὲν ἀμφισβητοῦσε. Ἀλλὰ εἶχεν γνωρίσει οἱ πατριῶτες τοῦ τὸν ἄνθρωπο μὲ ὅλα τὰ ἐλαττώματά του καθὼς τὰ ἐνόμιζαν. Ἦταν φυσικὸν νῦν ὑπάρχειν ἐκείνου τοῦ κακοῦ δυστυχῆ. Μὴ ἐλεγε καὶ βεβαίως ἵνα μὴ μισήσωνται. Ὁ Παπαδιαμάντης ὅμως δὲν ἐδίδεκε νῦν ἐλεγχῇ. Ὑστερὰ ἀπὸ δεκατέσσερα χρόνια εἶχει ἐπὶ αὐτῇ ἡ φυσικὴ μεταβολή. Φτωχὸς δὲν φκινεταί πρὸς σὺν ἄγιος. Ἡ φτώχεια τοῦ φτωχότερου

νῦν. Πικρὸς ὅχι, ὁ ἔλαττός του πατριῶτης συμβουλή. Ἐγώ, ὅτι δὲν εἶναι ἡ ἐκείνου ἀξία, ἀλλὰ ὅτι δὲν εἶναι ἡ ἐκείνου ἀξία.

ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ παιδικῆτος ἢ πατριῶτης ἐκείνου, ἀναγνωρίσων ἐπὶ βεβαίως. Καὶ τὸ βραβεῖο εἶχε ποῦ ἀξία γὰρ ἐρχεταί ὑπὲρ ἀπὸ πατριῶτης.

Οἱ ἄλλοι οἱ ξανοὶ ποῦ διακρίσων τὸν τιμῶσαν ἀπὸ ἀφορμῆς νῦν ἀναγνωρίσων καὶ μὴ φορὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ τὸν σεβασμὸν τοῦ τὸν ἀγάπη τοῦ.

Ὅλη ἡ ἑκείνη ἦταν ἀπὸ τὴν ἑκείνη στὸ ποῦ. Ἡ Σκιαθὶς εἶχε μὴ ποῦ ἐτοιμασθῇ γὰρ τὴν μεγάλην μερὰ. Ἐδὲ κατὰ τὸ βραβεῖο ἦρθε ὁ Τόγιας ἀπὸ τὸν Πειραιῶν φέρωντας τοὺς ἐπισήμους τὸν κ. Κυρέλον γενικὸν Γραμματεῖα τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας Ἀρσίναν Μαρτσόκη Φιλτάτῃς Κιντῶν [Δελφίνων] κυρίαν Οἰκονομίδου καὶ ἄλλους, ἐπίσης δὲ καὶ πληθὺς Σκιαθιτῶν οἱ ὁποῖοι προστρέξαν προθυμῶτα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις σὺν γιορτῇ τοῦ γειτονά τῆς. Τὸ πρῶτον Κυρίαν ἀρχίσαν νῦν ἐρχονται τὰ καίρια ἀπὸ τὴν Γλώσσῃ πέντε-ἑξὶ βενζινόπλοια, καταφορτωμένα. Ὑστερὰ ἀρχίσαν τὰ βαποράκια ἀπὸ τὸν Βόλο.

«Φροῖδης» «Χελιδὼν» «Τόγιας» καὶ αἱ αἱ. Ἡ συμμετοχὴ αὐτῇ τῶν Βολιῶν ἡ τόσο αὐθόρμητη ἡ τόσο εὐκρινὴς εἶναι ἕνα ἀκαμπτὸν τεκμήριον ποῦ τόσο ενδιαφέρεται ὁ Βόλος γὰρ τὰ γράμματα καὶ τὴν τέχνην καὶ πόσο συντελοῦν μὲ καὶ μέσο σὺν ἀνάπτυξιν τοῦ.

Ἀπὸ ἐφθάρσε καὶ ὁ «Τόγιας» ἀρχίσῃ ἡ εορτὴ πρὸς τὸν κ. Ἀγγελοῦ ναυαρχοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐρμουντος εἰς τὸν λιμῆν καὶ στέλνῃ.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως κ. Κυρέλος ἀπεκάλυψε τὴν προτομὴν ὑπὸ τοὺς ἡχοὺς τῆς φιλαρμονικῆς καὶ τῆς χειροκροτημάτων τοῦ πληθὺς καὶ κατεβῆσαν στέφανον δαφνῆς ὀρεινῶτατον ἐμὴν καὶ συντομῆς. Ἐκτείνῃ ἡ Κοινότης Σκιαθῶν διὰ τοῦ προέδρου τῆς κ. Πρεβεζανοῦ ἐμὴν καὶ κατὰ ἀλλοὺς κατεβῆσαν στέφανον καὶ αἱ κοινότητες Δελφῶν καὶ Γλώσσῃς διὰ τῶν προέδρων τῶν καὶ ἡ κοινότης Σκυροῦ διὰ τοῦ κ. Φιλτάτῃς καὶ δαφνῆς.

Ἐπειτα ὁ κ. Ραφτάκης ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀποκαλυπτηρίων κατέβησαν στέφανον ἀπὸ δαφνῆς μετὰ μὴν καὶ τὴν ἱσχυρὴν ρεμμῆτις στὰ ποῦ, ἀπορρίπτοντας τοὺς δροσισμένους στὸ κατὰ κατὰ ἀγῆρι τοῦ νοτισμένου ἀπὸ τὴν δροσὶα τοῦ. Ὁ κ. Ἀθανασίου ἐκ μέρους τῶν Φιλοτεχνῶν καὶ ὁ κ. Λοῖζος ἐκ μέρους τοῦ ἐμὴν ἐκδραμενικῆς ἀναγνώσεως στέφανους Ἐπίσης στέφανον κατεβῆσαν καὶ ὁ Δήμος Πέλοπος διὰ τοῦ κ. Σπυρίδου.

Ἐλαβε κατόπιν τὸν λόγον ὁ κ. Οἰκονομῆς ὁ ὁποῖος μὲ τρόπον ἐκρηκτικόν ἐκείνη τὴν ἀξίαν τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ τὴν οὐμῶσιν τοῦ ἐργοῦ τοῦ. Ὁ κ. Μαρτσόκης ἐπειτα ἀπηγγεῖλε ἕνα ὄρχιον τοῦ ποιητῆ γὰρ τὸν Παπαδιαμάντη καὶ κατεβῆσαν καὶ δαφνῆς ὁ δὲ κ. Γεωργιάδης ἐκτείνῃ ἐκ μέρους τῶν ἐργῶν τοῦ πνεύματος.

Διεκρίνεται σαφῶς ἡ βιβλιοθήκη συγκίνησις στὴν πρὸς τῶν ἀδελφῶν Παπαδιαμάντη ποῦ ἐκείνην τὴν πλῆθυν τοῦ βιβλίου. Εἶχεν κατὰ τὸν στόχος τῶν βλεμμάτων καὶ τῶν φωνῶν καὶ ἦταν ἡ μερὰ αὐτὴ γὰρ αὐτοὺς μὴ μεγάλη ἱκανοποίησις γὰρ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ποῦ ἐποίησαν. Τὴν μετὰ εὐχαρίστησις ὅτι περιμέναν ἀπὸ τοῦ νῦν ἰδοὺν μὴ ἔλλαττον ὁλόκληρην νῦν προσφέρει ἐπίσημους τὸν σεβασμὸν τῆς καὶ νῦν ἀναγνωρίσων τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδελφοῦ τῶν.

Τὸ πληθὺς κατόπιν μετέβη εἰς τὴν Δημ. ρυθμὸν ποῦ προσφέρθησαν ἀναμνηστικὰ καὶ ἔπειτα εἰς τὸ Δημ. σχολεῖον ποῦ εἶχε παρὼς περιποιησὶς ἐκ μέρους τῶν διδῶν Ἀσίου Ἀθανασίου Θεοδώρου Μαρτσόκη τῶν κυρίων Φραγκίστα Ἀθανασίου Πολύζου Πανώρη Φιλτάτῃς τῶν κυρίων Θεοδώρου Ἀθανασίου Αἰγιάλειου Φραντζεσκού Βιστλήνη Κυρονίου.

Τὸ μεσημέρι ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς κ. Φιλτάτῃς Γεωργιάδης κατέβησαν ποῦ εἰς τοὺς ἐπισήμους Πατριῶτες οἱ κ. κ. Κυρέλος, Ἀρσίνης, Φιλτάτῃς, Δελφῶν ἢ κ. Οἰκονομῆς ὁ κ. Μαρτσόκης Οἰκονομῆς ὁ κ. Κόντης ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ὁ κ. Μωραΐτης καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἐσημείωθη ὅμως μὴ οὐδὲν ἐπὶ τῇ πρῶτῃ. Ἦν ὅσον διὰ τὸν ποῦ εἶχε ὁποῖοι προσέβησαν ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου μὲ λόγια αὐτοῦ τοῦ Παπαδιαμάντη ἀπὸ τὰ ποῦ, ἀπὸ τῆς, Κυρέλου καὶ Παπαδιαμάντη ὁ ὁποῖος ἐργαζόμην καὶ ἀπὸ τῆς πατριῶτικῆς τραγῶδης. Οὐδεμία τῶν τοπικῶν δημοσιῶν ἀρῶν προσεβλήθη καθὼς ἐπρεπε. Ἐκφράζομεν τὴν ἀπορίαν καὶ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς διὰ τοῦτο.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Ὀμιλος ἐκδραμενῶν ἐπαίξε βόλεϋ μπόλ εἰς τὴν

παρῶσαν καὶ ἡ φιλαρμονικὴ ἐπαίξε διάφορα κομμάτια.

Κατὰ τὰς ἐξήμισιν ἐφυγαν οἱ ἐκδρομῆς Βόλου καὶ Γλώσσῃς.

Ὅλην τὴν ἡμέρα αἱ ἀρχαὶ καὶ ὁ κόσμος ἦτο στὸ ποῦ, καὶ παρέσχε καὶ εὐκολίαν καὶ περιποίησιν στοὺς ἐλθόντας τόσο ποῦ κανεὶς δὲν ἔμεινε ἐκτετασμένος. Ἐθαυμάσαμε μάλιστα τὴν τηλεγραφικὴν ὑπηρεσίαν, ἡ ὁποία καίτοι καταφορτωμένη ἀπὸ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου κατάρθωσε νῦν ἡ κανονισμὸς πλήρως τὰς ἀπατήσεις τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ γενικῶς εἰς δεῖξιν τόσο ὑποθύμῃ δραστικότητι, ποῦ ὑπερβῆσαν πάντα.

Δὲν ἔχομε παρὰ νῦν συγκαρῶμε τὴν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία ἀτελεῖτο ἐκ τῶν κ. κ. Φλοκλέους Γεωργιάδου ὡς προέδρου, Φιλίππου Θεοδώρου καὶ Δημ. Πρεβεζανοῦ ὡς μελῶν. Θὰ διαπραττόμεν ὅμως ἀσύνγνωστον παράλειψιν ἂν δὲ ἀνεφάρμαμεν τὸν κ. Μωραΐτην, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἡ κινητήριος δύναμις, ἡ

ψυχὴ καὶ ὁ δεξιὸς βραχίονας τῆς ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τὸν ὅποιον κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία τῆς εορτῆς. Χωρὶς θόρυβον, μὲ σῶστημα καὶ θέλησιν εἰργασίῃ καὶ ἐπετέλεσε μόνον αὐτὸς ὅσα ὅλοι οἱ ἄλλοι μαζί. Αὐτὸς ἔβγαλε τὰ κάσιανα ἀπὸ τῆς φωτιάς, οἱ ἄλλοι τὰ ἔφαγον. Ἔτσι πάντα συμβαίνει.

Ἐπίσης πολὺ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς εορτῆς συνετέλεσαν οἱ κ. κ. Δ. Θεοδώρου καὶ Π. Ἀθανασιάδης. Ἀκουραστοὶ προσέφεραν κατὰ τὰς παρῶνας ὑπηρεσίας ἀνεκτιμήτους κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς εορτῆς εἰργάσθησαν ὅτι οὐδεὶς.

Γενικῶς ἡ εορτὴ ἐσημείωσε θαυμασίαν ἐπιτυχίαν καὶ ὅλοι οἱ παρευρεθέντες θὰ θυμούνται τὴν ἡμέραν αὐτὴν ποῦ τόσο σεμνὰ, τόσο ὁμοφρονῶν, μὲ ἀπλότητα καὶ ἐπιστημότητα ἀπεδόθη μέρος τῶν προσπουσῶν τιμῶν εἰς ἕνα ἐργάτη τοῦ πνεύματος, ποῦ ἀνῆκε ὅχι μόνον στὴ Σκιαθὶ ἀλλὰ στὸ Πανελλήνιον.

Σκιαθίτης

Φιλοσοφία και Τέχνη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΗ 23-11-19

6-13

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΧΡΙΑ

Ο αγαπητός και έκλεκτος συνεργάτης μας κ. Κ. Φαλτάιτς, κατέχων δλόκληρον αὐτόγραφον σειρὰν ἀνεκδότων και ἀγνώστων ποιημάτων τοῦ μεγάλου Ἑλληνος διηγηματογράφου Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς παραχωρήσῃ χάριν τῆς «Ἑλληνικῆς Ζωῆς» ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ κάτωθι ἀφιερωμένον εἰς τὴν «Παναγία τὴν Κεχρία». «Ὅλα τὰ ποιήματα τῆς σειρᾶς αὐτῆς εἶνε ἐμπνευσμένα ἀπ' τὰ ἐξοικλήσια τῆς Σκιάθου. Ἡ ἡοσιμία καὶ ἡ θρησκευτικὴ γαλήνη ποὺ τὰ διαπνέει τὰ κατὰ τὴν ἐξαιρετικῶς συμπαθεῖ καὶ ἀγαπητά.

Γλυκεῖα Παρθέν', ἀξίωσέ με
νάρθω καὶ πάλι στὸ ναὸ σου
ὅπου φυσεῖ γλυκὰ ἡ αὔρα
στὰ πλατάνια τὰ θεόρατα
νάτω στὸ ρέμμα ποῦ ἡ πηγὴ κελαρύζει
κ' ἐπάνω θροῖζει ἡ αὔρα μαλακά.

Ὅλος ὁ ἥλιος λάμπει στὸ θόλο
τοῦ ὠραίου ναοῦ σου μὲ τὰ πιατάκια τὰ ποικιλιμένα
κ' εὐωδιάζ' ἡ μύρτος κι' ἡ δάφνη
ὀλόγυρα κ' ἡ βρύση κελαδεῖ
στὴν αὐλὴ ποῦ ἀνθεῖ ὁ λιβανωτὸς κ' (δυσανάγνωστον)

Στὰ νιάνμερα τ' ἀγαπημένα
τῆς δοξασιμένης μεταστάσεώς σου
Ἦθελα νᾶμω νὰ ψάλω τὸ «Πεποικιλιμένη»
στὸ πανηγύρι τὸ σεμνόν.

Νὰ βλέπω νὰ θαυμάζω τὴ γλωμὴ μορφὴ σου
μὲ τὰ ματάκια τὰ κλειστά
μὲ τὰ χεράκια σταυρωμένα
κι' ὁ υἱός σου νὰ κρατῇ τὴν ἄμωμη ψυχὴ σου ὡς
[τρυνόνα στὰ χεράκια]

κι' Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
στὰ σύννεφα ἐπάνω πετώντας
κι' Ἀγγελοι μὲ σταυρωμένα χέρια
βλέπουν τὸ θᾶμμα τὸ φριχτό!

Ψηλὰ ἀπάνω ἀπ' τὸ δῶμα ἀπὸ δυὸ παραθυράκια
μὲ τῆς κουκούλες δυὸ καλογεράκια
προβάλλουν καὶ τείνουν ἀπὸ ἓνα τόμον ἀνοιχτό!

κι' ὁ ἓνας γράφει «Θνητὴ γυναῖκα τοῦ Θεοῦ μητέρα»
κι' ὁ ἄλλος «τ' οὐρανοῦ εἶσαι πλατυτέρα
ὡς ἔμπυχος ναὸς καὶ Ὁρόνος τοῦ Θεοῦ.»

Γλυκεῖα Παρθέν' ἀξίωσέ με
νάρθω καὶ πάλι στὸν ναὸ σου
ὅπου φυσεῖ γλυκὰ ἡ αὔρα
στὸ ρέμμα στὰ πλατάνια μυστικά!

Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

«Γεννημένη στὴ Λυβίη, θαμμένη, στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης μου, κάτω ἀπ' τὴν ἀρχαία σκόνη, κοιμοῦμαι σιμὰ στὴ Ρώμῃ, σὲ μιὰ ἀμμουδιά, πλάι στὸ ποτάμι. Ἡ ξακουστὴ Πομπηία, ποῦ περιέβαλε τὰ παιδικά μου χρόνια, μὲ μητρικὴ, ἀληθινὰ, στοργή, ἔκλαψε ἐπίσης στὸ θάνατό μου, κι' ἀπόθεσε τῆς στάχτες μου μέσα σ' ἓνα, τάφο ποῦ μ' ἔκανε, ἐμένα, μιὰ φτωχὴ σκλάβη, ὅποια μὲ μίαν ἐλεύθερη Δέσποινα. Ἡ φωτιὲς τῆς νεκρικῆς πυρᾶς μου πρόλαβαν τῆς φωτιῆς τοῦ ὕμεναίου, κι' ὁ δαυλὸς τῆς Περσεφόνης διέλυσε τὰς ἐλπίδας μου».

ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΜΟ

Μετὰ τὴν πρώτη δοκιμὴ, νὰ τολμήσῃ κανεὶς νὰ ξαναπαντρευτῇ, εἶνε σὰ νὰ βγαίῃ νὰ τοξευδεύῃ καὶ δευτέρῃ φορὰ σὲ μιὰ θάλασσα βαθειὰ καὶ προδότρα.

ΓΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

I

Ὁ Ὅμηρος μᾶς περιγράφει τὴ γυναῖκα τὴν κακίαν, κι' ἀπατηλή, καθὼς καὶ τὴ γυναῖκα τὴ σεμνή κι' ἀγνή. Μὰ εἶνε κι' αὐτὲς κι' ἐκεῖνες σὲ ἴσο βαθμὸ δόλεθριες. Ἡ ἀπιστία τῆς Ἑλένης, γέννηκε, ἀφορμὴ μεγάλης ἀνθρωποφθογῆς, ἡ ἀγνότης τῆς Πηνελόπης προκάλεσε, ἐπίσης, τὸ χαμὸ πολλῶν ἀνθρώπων. Ἡ Ἰλιάδα κ' ἡ Ὀδύσεια εἶνε δυὸ ἐποποιεῖς γραμμένες ἡ καθε μιὰ γιὰ μιὰ γυναῖκα,

II

ΑΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΤΗΣ ΛΑΪΔΟΣ

Περικλείνω τὴ Λαΐδα, ὃ κατόικοι τῆς Κορίνθου, ποῦ περιλούζουν τὰ κύματα τῆς θάλασσας — τὴ Λαΐδα, ποῦ ντυνόταν μ' ἓνα χιτῶνα ἀπὸ πορφύρα καὶ χρυσάφι, τὴ Λαΐδα, ποῦταν στὸν ἔρωτα ἀφωσιωμένη, καὶ πιδ τρυφερὴ κι' ἀπ' τὴν τρυφερὴ Ἀφροδίτῃ, καὶ πιδ λευκὴ ἀπ' τὰ λευκὰ νερά μιᾶς γάργαρης πηγῆς, τὴ Λαΐδα, τὴ θνητὴ Ἀφροδίτῃ. Πολλοὶ ἐξ αἰτίας τῆς ὑπέφεραν, γιὰ νὰ ἐκλιπαρήσουνε τὰ χάρδια μιᾶς Ἀφροδίτης, ποῦ ἔβγαυε στὴ δημοπρασίαν. Μὰ ὡς τόσο, ὁ τάφος τῆς σκοπεῖ ἀκόμα ἀρώματα γλυκὰ, κι' ἀπὸ τὸ κορμί τῆς κι' ἀπὸ τῆς μυοῦκτες τῶν μαλλιών τῆς, ἀναβροῦζουν ἀκόμα εὐωδίες μεθυστικῆς. Στὴν παράφορὴ τῆς ζήλεια, ἡ Ἀφροδίτῃ, ξέσχιζε τὸ ὠραῖο πρόσωπό τῆς, κι' ὁ Ἔρως θρήνησε γι' αὐτὸ λυπητερά. Ἀν ἡ ἀπληστία τῆς γιὰ τὸ κέρδος δὲν ἀνοίγε στὸν καθένα τὸ κρεβάτι τῆς, ἡ Ἑλλάς θάχε νὰ περάσῃ, ὅπως καὶ στῆς Ἑλένης τὸν καιρὸ, ἀπὸ τοὺς πιδ τρομεροὺς κινδύνους.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ

I

«Ποῖος, φώναξε ὁ Ἔρως, θὰ νικήσῃ τὴ φωτιά μὲ τὴ φωτιά; Ποῖος θὰ σβύσῃ τὴ φλόγα μὲ τὴ φλόγα; Ποῖος θὰ τεντώσῃ τὸ τόξο του ἐναντίον τοῦ τόξου μου; Δὲν ὑπάρχει παρὰ μιὰ νέα ἀγάπη ποῦ μπορεῖ μ' ἐπιτυχία ν' ἀγωνισθῇ μὲ μιὰν ἄλλη ἀγάπη».

II

Ὁ Ζεὺς εἶπε στὸν Ἔρωτα:

— Μπορῶ, ἂν θέλω, νὰ σοῦ πάρω ὅλα τὰ βέλη σου.

— Κ' ἐγὼ τοῦ ἀπάντησε ὁ μικρὸς θεὸς, σοῦ ἐπιτρέπω νὰ ὀπλισθῇς μὲ τὸν κεραυνό σου, μὰ δὲν θὰ ξαναγίνῃς κύνος, ἂν δὲν τὸ θέλω ἐγώ.

Τρικ.

ΔΙΑ ΤΟΝ «ΙΘΑΓΕΝΗ»

«Ο «Ιθαγενής» της πρωϊνής εφημερίδος «Ενωσις», ψευδώνυμον, δπισθεν τοῦ ὁποίου κρύπτεται, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, γνωστότατος κριτικὸς καὶ λόγιος, δ κ. Ἀριστος Καμπάνης, ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν ὅλην τὴν συλλογιστικὴν δύναμιν τοῦ διὰ τὴν μὴ κατορθώσῃ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς «Ελληνικῆς Ζωῆς» δημοσιευθὲν χειρόγραφον τοῦ Παπαδιαμάντη εἶνε γνήσιον καὶ αὐθεντικόν. Θὰ τὸν βοηθήσωμεν εἰς τοῦτο δημοσιεύοντες καὶ δεύτερον ἄγνωστον χειρόγραφον τοῦ μεγάλου Ἑλλήνος διηγηματογράφου εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος μας.

Ἐπειδὴ δὲ ὑποθέτομεν, ὅτι εἶνε εὐλογον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Κοινοῦ νὰ ἴδῃ ἄγνωστα χειρόγραφα τοῦ Σκιαθίτου διηγηματογράφου, δηλοῦμεν ὅτι θέτομεν εἰς διάθεσιν αὐτὰ ὁλόκληρον σειρὰν ἐξ αὐτῶν εὗρισκομένων εἰς τὰ Γραφεῖα μας.

Τὰ χειρόγραφα αὐτά, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ δημοσιευθὲν ὑφ' ἡμῶν, παρέδωσαν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Παπαδιαμάντη εἰς τὸν κ. Κ. Φαλταίτη.

Εἶνε βεβαίως πολὺ λυπηρὸν διὰ τὸν τόπον μας νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ἄλλην ἀσχολίαν παρὰ νὰ καταγίνωνται εἰς «στρατηγήματα».

Η ΔΙΕΓΘΥΝΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Τα. ΡΟΥΜΠΕΓΙΑΤ *Ὁμὰρ Χαγιάμ (Μετάφρασις: ἔμμετρος ὑπὸ Κ. Κατσιμπολη).*

Ἡ φοβερὴ κρονιακὴ θυμοσοφία τῆς Ἀσίας, ποὺ ἐγέννησε τὴν Χαράν γιὰ νὰ ἀπαλύγῃ τὴν πολυτάραχον καὶ σκοτεινὴν μανίαν τῶν ἀδμημονίων τῆς ὅπως ἐγέννησε καὶ τὴν Λύπην γιὰ νὰ ἰσορροπίζῃ ἐπάνω τῆς τὸν χορὸν τῶν παραδισιακῶν ὄνειρων τῶν παλαιῶν εὐτυχιῶν τῆς· τὸ μέγα, τ' ὀδυνηρὸν καὶ μοναδικὰ τραγικὸ μέθυ τῆς Ἀσίας, ποὺ ἔπλασε τοὺς Θεὺς ὅπως ἔπλασε καὶ τοὺς δαίμονας ὅλων τῶν πτώσεων καὶ ὅλων τῶν λυτρωμῶν, στέκεται καὶ θὰ στέκεται πάντα μέσα εἰς τὴν γένεσιν τῶν Παθῶν καὶ μέσα εἰς τὴν ἀναβλάστησιν τῶν Πόθων τῆς Γῆς ὡς ἡ δημιουργικὴ ἔξαρσις τοῦ στοχασμοῦ καὶ ὡς ὁ καταλυτικὸς ἐξίλασμός τοῦ Συναισθήματος...

Μεστὴ λοιπὸν καὶ πλουσία ἀπὸ τὸ νόημα αὐτὸ ἡ ὑψηλὸν καὶ βαθύτατα αἰσθαντικὴ ποίησις τοῦ Ὁμὰρ Χαγιάμ ἀποτελεῖ θαυμαστὴν ἀπόδοσιν διανοίας φιλοσοφικῆς ποὺ ἔδοκίμασε ταυτόχρονα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν καλλιτεχνικῆς τελειότητος ἀδιαφθόρου. Ὁ μέγας Πέρσης μαθηματικὸς, γνώστης φωτεινὸς καὶ γυμνασμένος τῶν ἀστρονομικῶν θαυμασιῶν ἔρριξεν ἀπὸ τὰ ριζὰ ἕως εἰς τὰς κορυφὰς τῶν κυκλοπειῶν τετραστίχων τοῦ τὰς πορφύρας καὶ μυρωμένας ἀναλαμπᾶς καὶ πνοᾶς τοῦ θεοῦ νοήματος τῆς Ζωῆς, δικαιούμενος ἔτσι νὰ ὀνομασθῇ ἀλάνθαστα ὁ αἰώνιος γενεσιουργικὸς παλμός τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀσίας...

Πρέπει ὅμως νὰ διηγήσωμεν καὶ διὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Κατσιμπολη. Εἰμπόρεσε λοιπὸν νὰ μεταγγίσῃ εἰς

χων; Ἰδοὺ ἀπορία ἡ ὁποία θὰ βασανίζῃ καὶ τὴν ἰδικὴν τοῦ καλλιτεχνικῆς πνευματικότητά, ποὺ ἐφάνη τόσῳ ἐκλεκτικῇ ὥστε νὰ τῆς συγχωροῦνται μὲ πᾶσαν καλὴν διάθεσιν ὅλα τὰ φραστικά καὶ τεχνολογικά τρατά. Α. Π.

Τὸ «Πρωὸνὸ ξύπνημα».

Ἀπὸ τὰ ἐκδοθέντα πρωτότυπα ἔργα ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἰδιαίτερος ἡ ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Π. Ἀθάνα (Ἀθανασιάδης). Τὰ ποιήματα αὐτὰ φανεροῦν ἀγνὸν ἄλαντον. Πλαστικώτατα εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸν ρυθμόν, πλοῦσια εἰς εἰκόνας, ἀνεπηρέαστα ἀπὸ κάθε σχολὴν, μᾶς ἀποκαλύπτουν εἰλικρινὴ καὶ αὐθόρμητον ἐμπνευσιν.

«Ἡ Πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν».

Ὁ συμπαθὲς καὶ ἐκλεκτὸς συγγραφεὺς κ. Ἡλ. Βουτιερίδης παρεξέκλινε δι' ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς καθαρᾶς δημιουργίας καὶ μᾶς ἐχάρισεν ἕνα ἐπιστημονικὸν βιβλίον, ἀφιερωμένον εἰς τὰς τελευταίας προόδους τῶν ἐπιστημῶν. Ὁ κ. Βουτιερίδης εἰργάσθη εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὡς ἐπιστήμων, ὡς καλλιτέχνης καὶ ὡς δημοσιογράφος.

«Ὁ «Κιτάδικος»

Εἰς τὸ ἔργον τοῦ διακεκριμένου Ἑλλήνος λογίου κ. Κ. Θεοτόκη, τοῦ μεταφραστοῦ τῶν παλαιῶν Ἰνδικῶν κειμένων ὁ «Κατάδικος» τὸ νέον διήγημά του, δὲν σημειώνει κανένα σταθμόν. Ὅτε προσθέτει οὔτε ἀφαιρεῖ τίποτε ἀπὸ τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν. Τὸ ἔργον διαπνέεται ἀπὸ ποιητικὴν διάθεσιν, ὡς ψυχογραφικὴ δὲ ἰσορροπία παρουσιάζεται ἄριον, καίτοι ἐμφανίζει πενιχρότητα εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὰς εἰκόνας καὶ πάρα πολλοὺς γλωσσικοὺς ἰδιωματισμούς.

«Ἑλληνοσυκρανικὴ Ἐπιθεώρησις»

Ἐξεδόθη καὶ τὸ δεύτερον τεῦχος αὐτῆς με ἐκλεκτὴν καὶ πλουσίαν ὕλην. Τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν παρακολουθεῖ μετὰ συμπαθείας τὴν νέαν ἐπιθεώρησιν σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶνε νὰ γνωρίσῃ ἀμοιβαίως τοὺς δύο λαοὺς τὸν ἑλληνικὸν καὶ τὸν οὐκρανικόν. Μ.

«Στοιχεῖα φυσιολογίας καὶ ὑγιεινῆς».

Βιβλίον διὰ τὰς νεανίδας ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Μουγερ.

Σημ. Δημοσιεύομεν τὰς ἐκδόσεις τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα μᾶς ἀποστέλλονται εἰς δύο ἀντίτυπα.

Ἐπιγράμματα.

Εἰς Λογίαν

Ἀπόνα σου διήγημα παμπάλαιον
ποῦ διάβασα ὅταν μαζὴ σου τᾶπαιζα
τρελλαίνομαι γιὰ κεῖνο τὸ κεφάλαιον
ποῦ ἔχει ὁ πατέρας σου... στήν Τράπεζα!

Επιτύμβιον

Ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν κυπαρίσσων
τὸ εἰς τὸν ἄνεμον πενθίμως φρίσσον
μνήμα ἐγειράτε ἄνδρὸς μεγάλου
κ' ἐκεῖ τὸ σῶμα μου, ὦ φίλοι, θάψατε
καὶ εἰς τὸ μάρμαρον ἐπάνω γράψατε:
— Ἀπαγορεύεται διὰ ροπάλου!...

Τὰ Ξύλινα

Τὰ ξύλινα παρήγγειλαν τὰ σπίτια στήν. μελῆς!
Κ' ὅσο νάρθουν καὶ νὰ στηθοῦν φαντῇ τὴν πρώτη
Γιατὶ νὰ μὴν τὰ φτιάσουνε δῶ πέξ' ἔλα ἡ Ἑλλάς!
Ἀφοῦ παράγει... κοῦτσουρα...
ΠΙΚΟΥΤ-Κ

ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1911

ἀριθ. 60

Ο ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΑΡΥΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ. Α ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀν-
τιπροσωπειῶν καὶ ἀποκομμάτων τοῦ Τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)
ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἀπόσπασμα

Χρονολογία

Σελίς

Στίλν

Φιλολογικὸν μνημόσυνον

Δέκα ἔτη συνεπληρώθησαν ἀπὸ τοῦ θα-
νάτου τοῦ Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη, τοῦ με-
γάλου Σμυρνίτου συγγραφέως. Τὸ προσε-
χὲς Σάββατον, 30 Ἰανουαρίου, ὥραν 6 μ.
μ. οἱ νέοι τῆς «Καλλιτεχνικῆς Συντροφί-
ας» τελοῦν φιλολογικὸν μνημόσυνον εἰς τὸ
Θέατρον Κοτοπούλη. Θὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. Στ.
Δάφνης με θέμα »Τὸ χιοῦμο τοῦ Παπαδι-
αμάντη«, οἱ κ. κ. Κλέων Παράσχος, Γ.
Σταυρόπουλος καὶ Κ. Φιλτάτης θ' ἀνα-
λύσουν τὸ ἔργον του καὶ ἡ δις Ἀν. Σαπλό-
γλου τοῦ »Ἑλλ. Ὁδείου« θ' ἀπγγείλῃ
ἐπιμνημόσυνον ποίημα τοῦ κ. Λάμπρου
Πορφύρου.

Εἰς τὴν σεμνὴν τελετὴν θὰ παρασθῇ ὁ-
λος ὁ κόσμος τῶν Γραμμάτων.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Ε'. ΑΡΙΘ. 58
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ
Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ
Β. ΜΑΛΑΤΑΚΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Έτησια Δρ. 200
Έξαμηνος » 100
Τρίμηνος » 50
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

«Τρεις αδελφάι του
Ἀλεξάνδρου Παπαδια-
μάντη, τὸν Αὐγουστο
τοῦ 1919, μοῦ παρέδο-
σαν εἰς τὴν Σκιάθον ὅ,τι
χαρτιά εἶχεν ἀφήσει ὁ
ἀδελφός των. Ἦσαν
ἀρκετὰ ποιήματα ἀνέκ-
δοτα καὶ κομμάτια ἀπὸ

διηγήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔλειπεν ἄλ-
λου ἡ ἀρχὴ καὶ ἄλλου τὸ τέλος.

«Ἄν τὰ βρῖσκετε γιὰ δημοσίευμα
μοῦ εἶπαν, δημοσιεύσατέ τα. Καὶ ἐμεῖς
τὰ βλέπουμε πὺ δὲν εἶναι τέλεια, μὰ
εἶναι ἀπὸ τὴν τελευταία του ἐργασία
εἰς τὴ Σκιάθον εἶναι τὰ τελευταία του
χειρόγραφα».

Ἀπὸ τὰ κομμάτια τὰ διηγήματα,
ὅπως καὶ αἱ ἴδιαι αἱ ἀδελφάι τοῦ Πα-
παδιαμάντη εἶχαν παρατηρήσει, ἡ-
κέννα δὲν ἦτο τελειωμένο. Ὑπῆρχαν
ὅμως εἰς τὰ χειρόγραφα ἀρκετὰ ποιή-
ματα τὰ ὅποια ἐνεφάνιζαν τὸν Παπα-
διαμάντην ὑπὸ νέαν μορφήν. Τὴν μορ-
φήν τοῦ ποιητοῦ. Ἡ μορφή αὐτὴ εἶναι
ἄγνωστος, ἢ σχεδὸν ἄγνωστος. Ἐλάχι-
στοι στίχοι τοῦ Παπαδιαμάντη εἶχαν
μέχρι τοῦ 1911 πὺ ἀπέθιξε δημοσι-
ευθῇ. Ἀπὸ αὐτοὺς οἱ ἀφιερωμένοι εἰς
τὴν βασιλοπούλαν Ἀλεξάνδρον ἦσαν οἱ
περισσότερον γνωστοί.

«Τὸν τελευταῖο καιρό, μοῦ εἶπαν οἱ
ἀδελφές του — τὸ 1910 δηλαδὴ πὺ
εἶχεν ἀποσυρθῇ εἰς τὴ Σκιάθον — ἔγραφε
καὶ ποιήματα. Ἦθελε νὰ ἀπαθανάτισ-
ῇ τὰ ἐκκλησάκια μας πὺ τὰ εἶχε

πρὶν περιγράψει μὲ τὰ διηγήματά του».

Ἀπὸ τὰ ποιήματα πράγματι πὺ μοῦ
ἔδωσαν αἱ ἀδελφάι τοῦ Παπαδιαμάντη
δὲν ὑπῆρχε κανένα μὲ θέμα, ἄς εἴ-
ποῦμε, κοσμικόν. Οἱ στίχοι ὅλοι εἶναι
ἀφιερωμένοι εἰς τίς ἐκκλησίες τοῦ
νησιού.

Τί εἶναι ὅμως τὰ ποιήματα αὐτά;

«Ὅπως θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὸ
δημοσιεύμενον ἐδῶ ποίημα τὸ ὅποιον
φέρει τὸν τίτλον «Στὴν Παναγία τὴν
Κουνίστρα» ὑπάρχει μεγάλη ἐλευθερία
εἰς τὸν στίχον τοῦ Παπαδιαμάντη, καὶ
οἱ αὐστηροὶ κριταὶ θὰ ἡρνοῦντο εἰς τὸν
Σκιαθίτην διηγηματογράφον τὸν τίτλον
τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία τοῦ
στίχου εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ψυχο-
σύνθεσιν τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ πρὸς
τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του καὶ εἰς τὰς
Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Σκιάθον.

Ἐνα μέρος, τὸ ὠραιότερον ἴσως καὶ
ἐσωτερικώτερον τῆς ζωῆς τοῦ Παπα-
διαμάντη, ἦτο τὸ ἀφιερῶμενον εἰς τὴν
ἐκκλησίαν. Ὁ Παπαδιαμάντης ἦτο ψάλ-
της ὅπως ἄλλος εἶναι τραγουδιστής.
Εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ κατοικοῦντες γύρω
ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἐλισσαίον τῆς σιαιο-
κίας Ἀκροπόλεως θυμοῦνται ἀκόμη τὸ
ψάλλισμα τοῦ Παπαδιαμάντη. Εἰς τὴν
Σκιάθον δὲν ὑπῆρχε ἐκκλησία καὶ ἐκ-
κληστήκι πὺ νὰ μὴν εἶχεν ἀντηχήσει
εἰς τοὺς τοίχους τῆς ἡ φωνῇ του. Ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τοῦ Παπαδιαμάντη,
οἱ λόγιοι καὶ μὴ λόγιοι πὺ τοῦ ἔκα-
ναν εἰς τὰς Ἀθήνας παρέα καὶ οἱ ναυ-
τικοὶ τῆς Σκιάθου, θυμοῦνται ἀκόμη

τὴν φαλτικὴ φωνὴ τοῦ «κυρίου Ἀλέ-
ξανδρου». Εἰς τὰ γλέντια τῆς στενῆς
φιλικῆς παρέας, καὶ τέτοια ἐγίνοντο
καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Σκιά-
θον τακτικά, ὁ Παπαδιαμάντης ἔδιδε
τὸν τόνον τῆς καλῆς διαθέσεως μὲ τὴν
φωνήν του. Τὸ τραγοῦδι ὅμως ἦτο ἐκ-
κλησιαστικὴ μελωδία μὲ στίχους καὶ
θέματα ἄλλοτε κοσμικὰ καὶ ἄλλοτε ἀπὸ
τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Εἰς τὸ ζήτημα
αὐτὸ ἦτο ἀπόλυτος.

Τὸν βέβηλον ἢ κοσμικὸν ἦγον δὲν
τὸν ἠσθάνετο καὶ δὲν τὸν ἠνείχετο.
Καὶ ὅλη ἡ παρέα ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ
διασκεδάσῃ τραγουδοῦσα κατὰ τρόπον
ἐκκλησιαστικόν. Πολλὰ τροπάρια μὲ
κοσμικὸν περιεχόμενον συνέθετε κατὰ
τὰ φιλικὰ γλέντια, εἰς τὰ ὅποια τὸ γκι-
οβέτσι ἦτο ἀπαραίτητον, ἢ μοῦσα τοῦ
Παπαδιαμάντη, καὶ εἰς τὴν Σκιάθον
ἔτυχε νὰ ἀκούσῃ τελευταίως ἀκόμη
διαφόρους νησιώτας ψάλλοντας κατὰ
τὸν Παπαδιαμάντειον τρόπον τροπάρια
κοσμικὰ συντεθέντα ἀπὸ τὸν Παπαδια-
μάντη, εἰς τὰ ὅποια μὲ ἀγαθὴν εἰρω-
νίαν σατυρίζονται τὰ πρόσωπα τὰ
ἀποτελοῦντα τὴν παρέαν τῶν γκιουβε-
τοσυλετιστῶν.

Καὶ εἰς τὰ ποιήματα αὐτά, τὰ ὅποια
μοῦ ἔδωσαν αἱ ἀδελφάι τοῦ Παπαδια-
μάντη καὶ τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν τε-
λευταίαν παραγωγήν του, τὸ αὐτὸ πνεῦ-
μα πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν δη-
μιουργικὴν ὄθησιν τοῦ Παπαδιαμάντη.
Τὰ ποιήματα αὐτά ἐδημιουργήθησαν
ἀσφαλῶς διὰ νὰ ψαλοῦν ἢ διὰ νὰ ψάλλ-

λωνται ἀπὸ τὸν ἴδιον εἰς τὰς ἐκκλησίας εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν ἀφιερωμένα. Ἡ γενιά τοῦ Παπαδιαμάντη δλοκληρῆ ἦτο γενιά ἱερατική. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ ἦσαν καλόγηροι καὶ ἱερεῖς καὶ ὁ πατέρας τοῦ ἦτο ἱερεὺς ποτισμένος ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἱερατικὸν πνεῦμα. Ὁ Παπαδιαμάντης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συνθέσῃ στίχους κατ' ἄλλον τρόπον, παρὰ διὰ τὰ τοὺς χρησιμοποίησεν ὁ ἴδιος ὡς τροπάρια καὶ νὰ τὰ ψάλλῃ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά τοῦ νησιοῦ τοῦ Ὑμνωδικῇ ἐπομένως πρέπει νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ποίησις τοῦ Παπαδιαμάντη τῆς ὁποίας παραθέτομεν ἐδῶ τὸ κατωτέρω δείγμα.

Κάτω τοῦ ποιήματος ὁ Παπαδιαμάντης ἔχει τὴν σημείωσιν αὐτὴν:

«Εἰς τὸ μονῆριον τῆς Παναγίας τῆς Κουνίστρας κατὰ τὸ μεσημβρινόν τιχόν παράλιον τῆς νήσου Σκιάθου, εὗρισκεται ἡ παλαιὰ καὶ πάνσεπτος θαματοεργὸς εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Κουνίστρας, ζωγραφισμένη ὡς κόρη ἀνήλικος ἀκόμη πρὸ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ. Εἰς τὸ μονῆριον τοῦτο ἔζησαν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' ἔξ πλάσιοι ἀνιόντες συγγενεῖς μου ὅλοι ἱερομόναχοι. Δύο μὲν μεγάλοι θεῖοί μου τετάρτης γενεᾶς, Ἰάκωβος καὶ Εὐγένιος, ἕτεροι τρεῖς μεγάλοι θεῖοί μου, τρίτης γενεᾶς, Καλλίνικος, Ἰωσήφ καὶ Εὐγένιος, καὶ τελευταῖος πρὸς πατρός ἀπλούς θεός μου Ἰωαννίκιος».

Διὰ τὴν Παναγίαν τὴν Κουνίστρα θὰ εἶχα νὰ ἀναφέρω καὶ τὰς ἐξῆς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ὀφείλω εἰς ἀξιοπ

μέ σκοπόν —ὅπως τοῦλάχιστον διέγνωσαν οἱ Σκιαθῖται— νὰ πάρῃ τὴν θαματοεργὸν εἰκόνα τῆς Κουνίστρας καὶ νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸν Βόλον. Ὁ Παπαδιαμάντης, εὗρισκόμενος εἰς τὴν Σκιάθον, πρῶτος ἀντελήφθη τὸν κίνδυνον. Συνήγειρε ἀμέσως τοὺς νησιώτας, ἰδίως τὰς κας, καὶ ἐγένεν δρος διαδήλωσις, ἡ ἠνάγκασε τὸν ἐπίσκοπον Δημητριάδου νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Σκιάθον ὑπὸ τὰς ἰαχὰς τῶν νησιωτῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Παπαδιαμάντης ἀπέστειλε κατόπιν εἰς ἐφημερίδα ἑλληνικὴν τῆς Ἀμερικῆς περιγραφὴν τῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἀποπομπῆς αὐτῆς τοῦ ἐπισκόπου Δημητριάδου ἐκ τῆς Σκιάθου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδοθεῖσα καὶ ὑπάρχουσα εἰς βιβλίον ἀκολουθία τῆς Παναγίας τῆς Κουνίστρας ὀφείλεται εἰς τὸν Παπαδιαμάντην καὶ εἰς τὸν ἄλλον Σκιαθῖτην διηγηματογράφον καὶ ἐπίσης ἱεροπαθῆ Ἀλέξανδρον Μωραϊτίδην.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τὰ «Ἑλληνικά Γράμματα» βρίσκονται σήμε-
ρα στὴν εὐχάριστη θέσιν νὰ ἀναγγείλουν στοὺς ἀναγνώστες τῶν ὅτι κατώρθωσαν νὰ ἀποκτήσουν ἐκτὸς τοῦ σημερινοῦ καὶ ἄλλα ἀγνωστά ποιήματα καὶ ἀποσπασματικά διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη, καθὼς καὶ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Μητσάκη καὶ ἄλλων παλαιῶν λογίων, τὰ ὁποία θὰ δημοσιευθοῦν σὲ

προσεχὴ φύλλα μὲ διαφωτιστικὰ ἄρθρα.

ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑΝ ΤΗΝ ΚΟΥΝΙΣΤΡΑ

Εἰς ὅλην τὴν Χριστιανοσύνη,
μία εἶναι μόνῃ Παναγία, ἀγνή:
Κόρη παιδίσκη, Ἀγία τῶν Ἀγίων,
χωρὶς Χριστὸν παιδί στὰ χέρια
καὶ τρεφομένη μὲ Ἀγγέλων ἄστρον.
Κι' εὖ, ἴσως μόνῃ σὺ, ἡ Παναγία ἡ Κουνίστρα,
ἡ Κουνίστρα σὺ
ἐφανερώθη στῆς Σκιάθου τὸ νησί,
εἰς δένδρον πεύκου ἐπάνω καθισμένη
καὶ ἐκινεῖτο ἀπὸ αἰώρων τερπνῆν,
ὅπως αἱ κορασίδες συνειθίζουν
καὶ ἐμπρὸς τῆς ἑκατέρω ἀκοίμητος κανδήλας.
Κι' ἐφανερώθη, καὶ ὁλος ὁ λαὸς
μετὰ θυμιαμάτων καὶ λαμπάδων
ἐν θείᾳ λιτανείᾳ τὴν προέπεμψε,
καὶ ἐκτίσθη τότε ὠραῖος ὁκος λευκὸς
μὲ μάρμαρα, καὶ ἐτολίσθη μὲ πιατάκια,
ὠραῖα ἑλληνικὰ πιατάκια, τοῦ ἔθνους τοῦ ἐκλεκτοῦ,
καὶ ὁλος ὁ ἥλιος ἔλαμπε τὸν ναὸν τῆς
καὶ ὅλα τ' ἀστέρια τὴν ἐφεργροβόλουν
καὶ ἡ σελήνη τὴν ἔλαμπε γλυκὰ.
Κι' εἶδεν ἡ Κόρη τοῦ λαοῦ τὴν πίστιν,
εἶδε καὶ τὴν πτωχείαν καὶ ἐσπλαχνίσθη,
ὅπως τὸ πάλαι ὁ υἱὸς τῆς τοὺς εἶχε σπλαχνισθῇ
ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.
Κι' ἤρξατο νὰ γιαιρεύῃ τοὺς ἀρρώστους,
ἰάτρυνε καὶ τοὺς δαιμονισμένους,
ποὺ ἐταράττοντο φοβερὰ ἅμα ἐπλησίαζον αὐτήν.
Εἰς δύο χονδρούς κρῖκους εἰς τὸν τοῖχον ἐμνηγμένους(·)
τοὺς ἔδεναν μὲ ἀλυσσίδες διπλές.

* *

Καὶ ἔφευγαν τὰ δαιμόνια μὲ τρόμον
στὴν χάριν τῆς πανάγρου κόρης
μὲ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν.
Κι' ἕνα δαιμόνιον πείσμον, ὀργίλον,
καθὼς ἐφυγαδεδύθη μὲ κρότον πολύν,
ἔσπασε δύο κυπαρισσιῶν τὰς κορυφὰς
ἔξω τοῦ ναοῦ, ἐπειδὴ δὲν εἶχε παραχώρησιν
νὰ κάμῃ ἄλλο μεγαλύτερον κακόν.
Ἡ χάρις σου, τοῦ ἱεροῦ σου ἡ εἰρήνη,
ὦ Παναγία, Κουνίστρα μου καλή,
αὐτὴ νὰ διανέμῃ τὴν γαλήνην (*)
εἰς τὴν ψυχὴ μου τὴν ἀμαρτωλή.

(*) Ἡ ἔκφρασις ἐδανείσθη ἐκ τοῦ τελευταίου τροπαρίου τοῦ εἰς τὰ Εἰσόδια Κανόνος (ἦχος δ'), οὗ ἡ ἀρχὴ· «Διανέμοις τῶν χαρισμάτων τὴν σὴν γαλήνην, Θεοτόκε, τῇ ψυχῇ μου...».

(Σημ. Παπαδιαμάντη)

στοὺς Σκιαθῖτας: Πρὸ ἐτῶν ὁ ἐπίσκοπος Δημητριάδης, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγεται καὶ ἡ Σκιάθος, ἦλθεν εἰς τὸ νησί

ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ

27-9-1933

ΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΤΟΥ Κ. ΚΩΣΤΑ ΦΑΛΤΑΪΤΣ

Τριακόσιοι σαράντα γάλλοι και εκατόν δέκα Έλληνες επέσκέφθησαν την περασμένην εβδομάδα, δύο από τα ποιητικότερα νησιά του Αιγαίου την Σκιάθο και τη Σκύρο.

Είς την Σκιάθο έγινε προσκύνημα στον Παπαδιαμάντη εις την Σκύρο προσκύνημα εις τον Μπρούκ.

Είς την Σκιάθο μιά πέτρινη προτομή δείχνει την ιερατική φυσιογνωμία του συγγραφέως της Φόνισσας. Είς την Σκύρο ένας χάλκινος υπερφυσικός γυμνός νέος, δείχνει την αιωνία ποίησι, ενώ στο βάθος του αγάλματος υπάρχει χρυσοχάλκινη ή εικὼν του Άγγλου ποιητού Ροδπερτ Μπρούκ, πού τὸ ὄνομα του τόσῳ συνεδέθη μετὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐγίναν λοιπὸν συνδιασμέναι δύο ἐκδρομαὶ εἰς τὰ δύο νησιά, μετὰ καθαρῶς λογοτεχνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν σκοπὸν καὶ οἱ γάλλοι διανοοῦμενοι καὶ σπουδασταὶ ἤδραν τὴν εὐκαιρίαν νὰ θαυμάσουν τὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἐθαύμασαν ὅμως καὶ τὴν ἀγάπησαν καὶ οἱ Ἕλληνες, γιατί τὰ ταξείδια αὐτὰ ἔξω ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας δημιουργοῦν τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων τῶν Ἀθηνῶν, πρὸς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ αὐτὴν, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ β-

ργαίνουν ἔξω στὴ Σκιάθο ἐπισκέπτονται καὶ τὸ σπῆτι τοῦ Παπαδιαμάντη καὶ ἀντικρὺζουν στὸ μικρὸ νησάκι, τὸ Μπούρτζι, τὴν ιερατικὴν πέτρινην προτομήν του.

Ἔτσι ὁ Παπαδιαμάντης γίνεται καὶ ἔχει γίνει γνωστὸς ἀρκετὰ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ναυτικούς. Ἐπειδὴ δὲ μέσα εἰς τοὺς πολεμικοὺς στόλους, πάντοτε ὑπάρχουν διανοοῦμενοι καὶ γράφοντες ναυτικοί, τὸ ὄνομα τοῦ Παπαδιαμάντη ἀναφέρεται τακτικὰ εἰς τὰς ἐντυπώσεις τῶν Ἀγγλῶν πού δημοσιεύονται εἰς

ρικὸν ἀνεπίσημος καὶ ἔτσι στὴν τόχην.

Ἰδοὺ ὁμως ὅτι τώρα ἔγινε καὶ μιά συστηματικωτάτη ἐργασία διαδόσεως τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη ἔξω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα, ἐδῶ δὲν εἶνε ἀνακατομένοι οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Γάλλοι ἔχουν τὸν λόγο. Ἡ «κομμισιον Μπουτέκ», ἡ σοβαρωτάτη αὐτὴ ὀργάνωσις Γάλλων διανοοῦμένων πού ὀργανώνει κάθε χρόνον σχεδὸν μίαν ἐκδρομὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὶν εἰς γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη, οἱ Γάλλοι θὰ γνωρίσουν ἔτσι τὸν μεγάλο μας διηγηματογράφον καὶ ἡ σύγχρονη ἑλληνικὴ λογοτεχνία θὰ πάρῃ ἀλλοιωτικὴν αἵγλην, χάρις εἰς τὴν μετάφρασιν εἰς τὸ γαλλικὸ τῶν διηγημάτων τοῦ ἀληθινὰ ἀφθάρτου Παπαδιαμάντη μας.

Μέσα εἰς τοὺς τριακοσίους σαράντα Γάλλους πού ἐπεσκέφθησαν προχθὲς τὴν Σκιάθο, ὑπῆρχαν καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Γυμνασίου, φοιτηταί, καλλιτέχναι κάθε εἵδους, συγγραφεῖς, διανοοῦμενοι, αἰσθητικοί. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες κάθε ἡλικίας καὶ σχεδὸν καὶ κάθε κοινωνικῆς τάξεως, γιατί ἐβλέπατε μέσα εἰς τὸ καραβάνι καὶ παιδιὰ δεκαῆς καὶ δεκαεπτὰ ἐτῶν καὶ ἀνθρώπους

Ἀλλὰ ἡ ἐκδρομὴ τῶν Μπουτέκ ἦτο ἄλλο πρᾶγμα. Αὐτοὶ ἐνοιωθάν, ἡσθάνοντο, ἐπάλλοντο ἀπὸ τὸν παλμόν τοῦ ὠραίου. Ἦσαν ἀνθρώποι ποτισμένοι λίγο ἢ πολὺ ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ τῆς συνεχιζομένης νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐπαληθεύεται ἐκεῖνο πού ἐλέχθη τόσες φορές ὅτι αἰσθητικὴ μόρφωσις καὶ εὐγένεια ψυχῆς χωρὶς τὴν γνῶσιν τοῦ αἰωνίου ἑλληνικοῦ πνεύματος εἶνε δύσκολο νὰ ὑπάρχῃ.

Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἑλληνικοῦ τουρισμοῦ ἔχουν ἀποδώσῃ ἔξαι-

ανοοῦμένων εἰς τὸν τόπον μας.

Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶνε τόπος διὰ νὰ τὸν θαυμάζουν τὰ καραβάνια τῶν νεοπλοῦτων Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν. Εἶνε γιὰ τοὺς λίγους, τοὺς ἐκλεκτοὺς ξένους, καὶ αὐτοὺς κυρίως πρέπει νὰ προσελκῶμε. Αὐτοὶ θὰ κάνουν τὴν Ἑλλάδα ὡς τέχνην, ὡς γράμματα, ὡς αἰσθητικὴν, ὡς ὁμορφιά λαϊκὴν, γνωστὴν ἔξω ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ σύνορα. Τὰ καραβάνια τῶν περιηγητῶν τῆς ἀράδας ἐλάχιστα μᾶς ὠφελοῦν, ὅσο μεγάλα καὶ πυκνά καὶ ἂν εἶνε αὐτά.

Δὲν ἀφίνουν τίποτε σχεδὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τίποτα δὲν πέρνουν ἀπὸ αὐτὴν. Ἐνῶ μιά ἐκδρομή, ὅπως τῆς Κομμισιὸν Μπουτέκ πού ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν γιὰ νὰ ἀφίσῃ ἓνα κλαδί δάφνης καὶ μιά ταινία μετὰ γαλλικὰ χρώματα ἐμπρὸς στὴν προτομὴ ἑνὸς νησιώτου διηγηματογράφου, εἶνε τὸ πᾶν αὐτὸ πού ἠθέλεν ἡ Ἑλλὰς. Εἶνε ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ πού ἀπλώνεται ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα μας καὶ κατακτᾷ τοὺς ξένους μετὰ τὴν ἀπλὴ γλυκιὰ Παπαδιαμάντικη εὐμορφία τῆς.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΒΟΜΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α'. — ΑΡΙΘΜΟΣ 7

Αθήνα, Φλεβάρης 1 — 1919

Τὸ φύλλο λεπτὰ 40. Στὸ ἐξωτερικὸ μισὸ φράγκο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ : Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄνθρωποι !
(συνέχεια).

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ : Εἰδύλλιο (μετ. Τέλλου "Αγρᾶ).

ROMAIN ROLLAND : Ζὰν-Χριστόφ(μετ. Γ. Μπούρλον).

N. ΧΑΝΤΖΑΡΑ : Μικρὰ εἰδύλλια.

ΣΠ. ΜΟΣΧΟΥ : Παραμυθία (ποίημα)

ΒΕΛΜΟΥ : Γὰ τὸν Μανώλη Μαγκάκη.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ : «Τί λέν τὰ κύματα» (Κριτικὸ ση-
μείωμα).

Η ΑΔΕΡΦΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩ-

ΜΑΤΑ : (Τὸ εἰδύλλιο τοῦ Θεοκρίτου. — Γὰ ἓνα

διήγημα τοῦ Δημοσθ. Βουτύρα. — Κ. Φαλτάιτς : ὁ

θάνατος τῆς ἀδελφῆς μου. — Guillaume Apollinaire.

— Ο Βιβλιοθηκῆριος.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ.

Ὁ «Βομός» ἐκδίδεται στὴν 1η καὶ στίς 15
κάθε μῆνα, σὲ 16 σελίδες καὶ μὲ σκέττα τῶν
συνεργατῶν του.

Ἡ μισὲς εἰσπράξεις αὐτοῦ τοῦ φύλλου καθὼς καὶ
τοῦ ἐρχομένου, δὰ χρησιμεύουν γιὰ βοήθημα στίς
τρεῖς ἀδερφές τοῦ μεγάλου μας διηγηματογράφου ΠΑ-
ΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ. Κυτάχτε καὶ σχετικὸ ἄρθρο.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ

(Σκῆτσο Δ. Γκολδάση)

ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΕ ΟΙ ΆΝΘΡΩΠΟΙ !

(συνέχεια)

Τὴν ἄλλη μέρα καθισμένος ὁ Γιόλας στὸ γραφεῖο του
στὸ κατάστημα τοῦ Πλάτα, ἔγραφε. Κανεὶς ἄλλος δὲν ἦταν
ἐκεῖ στὸ βαθὺ καὶ γεμάτο κριδιάρια καὶ σανοὺς μαγαζί.

Στὸ νοῦ του ἐρχόταν ἡ Ἀγγελική, καὶ κάθε τόσο στα-
ματοῦσε τὴν ἐργασία του, γιὰ νὰ σκεπτεῖ καὶ πάλι, γιὰ
τὴν ἀπόφαση ποὺ εἶχε κάνει. Καὶ ταραζότανε στὴν ἐνθύ-
μηση τῶν λόγων, ποῦχε ἀκούσει.

Τὸ χθεσινὸ ἀπόγευμα εἶχε πάει κεῖ, πέρα, ποὺ καθό-
ταν ἡ Ἀγγελική, κ' εἶχε ῥωτήσῃ γιὰ τὴν κατὰ γνώσιν
του. Ἐμαθε πὼς κατοικοῦσε σ' ἓνα βαθὺ ὑπόγειο ἐνὸς
καφενείου. Ὁ ἄντρας τῆς μέθυσε, χαρτοπαίκτης, οὔτε
φρόνιζε γιὰ τὴν διόλου, καὶ λέγανε μάλιστα, πὼς τὴν εἶχε

παραδώσει στὸν καφετζῆ, σὲ καῖνον δηλαδὴ, ποὺ τοὺς εἶχε
δώσει τὸ ὑπόγειο νὰ κατοικοῦνε.

Αὐτὸ τὸν εἶχε ταράξει καὶ μιὰ ἐπιθυμία τοῦ ἦρθε νὰ
τὴν πάρει, νὰ τὴν ἀποσύρει ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' αὐτοὺς.

Καὶ τὰ περᾶσις γρήγορα. Ὅθι τῆς ἔδωκε ἅμα τὴν
ἐβλεπε, καὶ θὰ τὴν ἔπερνε μαζί του, σπῆτι του..

Ἀλλὰ μετὰ, μετὰ ἄρχισε νὰ τὸν ἐνοχλεῖ μιὰ σκέψη. Τί
θὰ τὴν ἔκανε ὕστερα ; Μάταια, ἔλεγε στὸν ἑαυτὸ του, πὼς
ἅμα θὰ τὴν ἀπολάμβανε, θὰ τὴν ἐδιωχνε. Νόμιζε πὼς
ἐνοιωθε μέσα του τὸ ἐναντίο, πὼς δὲ θὰ τὸ ἔκανε. Ὁχι,
ὄχι δὲ θὰ τὴν ἐδιωχνε, δὲ θὰ τὴν πετοῦσε σὶδ δρόμο καὶ
θάμπλεξε !

— Βλάκα, αὐτὸ φοβοῦμαι, ἔλεγε, καὶ καλλίτερα νὰ τὴν
ἀφήσεις ὅπου εἶνε ! Ὅθι μπλέξεις !

Καὶ θέλησε νὰ συμβουλέψῃ τὸν ἑαυτὸ του πὼς καλλί-
τερο θάτανε νὰ τὴν ἔχει ἐρωμένη χωρὶς νὰ τὴν ἔχει μαζί
του. Ἀλλ' εὐθὺς σαυτὸ εἶπε :

— Ὁχι, ὄχι ἀδύνατο ! Τί εἶμαι γώ ! Μὰ εἶνε δυνατόν
σκεπτότανε, νὰ λυπηθεῖ πιά ! Πάει, ἡ λύπη, γι' αὐτόν,
πάει ! Ὅθι τὴν ἔπερνε τὴν Ἀγγελίκα, στὸ σπιτάκι του
θὰ τὴν ἔβαζε μὲ τὴ γρηὰ Φουσαρμόνικα, νὰ κάθεται, κέ-
πειτα :

— Πήγαινε στὸν ἄντρα σου, ἢ στὸν καφετζῆ σου ! θὰ
τῆς ἔλεγε..

Καὶ αὐτὸ πάλι ἐξακολούθησε, ἢ ἔκανε νὰρχίσει καὶ στὸ
μαγαζί τοῦ Πλάτα, τὴν ἄλλη μέρα. Ἀλλ' αὐτὴ τὴ φορὰ εἶπε
περγελαστικὰ στὸν ἑαυτὸ του :

— Ἀλήθεια ; τὸ πιστεύεις ; Μωρὲ ἔξω γώ ! Ἀμα
τὴν ἀπολαύσω θὰ φύγει αὐτό, ποὺ βλέπεις θὰ φύγει ! θὰ
ἐξθυμάνει ! Γιὰ τὴν ; τὸ ὕστερο, ὕστερο σ' ἓνα σπῆτι τὴ
βάζω, σ' ἓνα σπῆτι !. Ὅρίστε !..

Ὁ καταστηματοῦχος ἦρθε. Ἦτανε μὲ κάποιο χωριότη
καὶ συμφωνοῦσε, ὅπως κατέλαβε, ἄλογο.

Τὸν εἶδε νὰ πηγαίνει στὸ ἰδιαιτέρο γραφεῖο του, καὶ
τὸν ἀκουσε νὰ λέει :

— Γιὰ κύττατο ντέ, νὰ δεῖς καὶ σὺ μὲ τὰ ματάκια σου !
γιατὶ μέσκασε, μέσκασε, καὶ γιὰ τὸ τὸ κάνω !.. Τὸ βλέ-
πεις ; Γιὰ κύττατο ντέ, καλά !.. Ἐ, τὸ βλέπεις ; Τόσο μοῦ
στοιχίζει, ὅσο νὰ τὸ φέρω δῶ στὸ χάνι !. Ἐφερα εἰκοσι
μαζί !. Βλέπεις λοιπόν ; Καὶ τί κέρδος σοῦ ζητῶ ; εἶνε

ΛΙΘΟΥΣΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΠΑΡΗΛΑΣΣΟΣ",

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΚΙΑΘΙΩΝ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΚΙΑΘΙΩΝ ΣΑΣ ΠΑΡΑ-
ΚΑΛΕΙ ΟΠΩΣ ΤΙΜΗΣΗΤΕ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΣΑΣ ΤΟ ΥΠ'
ΑΥΤΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥΜΕΝΟΝ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΣΑΒΒΑΤΟΝ 2 ΜΑΙΟΥ
ΚΑΙ ΩΡΑΝ 7 Μ.Μ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΙΘΟΥΣΑΝ ΤΟΥ ΠΑΡΗΛΑΣΣΟΥ ΦΙ-
ΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΩΝ ΣΚΙΑΘΙΩΝ
ΕΚΛΕΚΤΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ
ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΩΡΑΙΤΙΔΗ.

ΘΑ ΟΜΙΛΗΣΟΥΝ ΟΙ Κ.Κ. ΝΑΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑ-
ΝΟΣ ΔΑΦΝΗΣ.

ΘΑ ΑΠΑΓΓΕΙΛΟΥΝ Η Δ^{ΝΙΣ} ΗΡΩ ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΥ (ΤΗΣ ΣΧΟ-
ΛΗΣ ΑΜΠΕΛΛ-ΤΕΡΕΝΤΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΩΔΕΙΟΥ) ΤΟ ΠΟΙΗ-
ΜΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ «ΨΥΧΗ» ΚΑΙ Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ Δ^{ΝΙΣ}
ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ Λ. ΠΟΡΦΥΡΑ «ΔΕΝΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κωνσταντίνος

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Μηδία

ΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1911

Αριθ. 34

Ο ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ. Α ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἀποκομμάτων τοῦ Τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)
ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Αποσπασμα

Χρονολογία

Σελίς

2 Στήλη 4

ΜΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟΥ ΠΑΠ ΔΙ ΜΗΝΤΑ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν μ. μ. θὰ τελευθῇ εἰς τὸ θέατρον Κοιτοπούλει μνημόσυνον ἐπὶ τῇ συμπληρωσῇ δεκαετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἑλλήνου διηγηματογράφου Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη.

Τὸ μνημόσυνον τὸ διοργανῶνται ἡ «Καλλιτεχνικὴ Συντροφία» καὶ ὅμι ἦσαν δὲ κατ' αὐτὸ ὁ κ. Στ. Λάφης, περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Κ. Παπαδιαμάντη, περὶ τοῦ ἔργου τοῦ καὶ τῆς περὶ τῆς διηγηματογραφικῆς καὶ τοῦ τέλους ἡ δραματικῆς τοῦ Ἀλέξανδρου δις Σαυρόγλου ὁ ἀπαγγέλλει μὲν τὸ ποιητὸν Πορφύρα γράφει ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σικανίτου συγγραφέως.

ΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1911

Αριθ. 59

Ο ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ. Α ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἀποκομμάτων τοῦ Τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)
ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Αποσπασμα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ"

Χρονολογία 26 ΙΑΝ 1921

Σελίς

2 Στήλη 3

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΗΜΟΣΥΝΑ

Τὸ Σάββατον, 30 Ἰανουαρίου, ὥρα 6 μ. μ. εἰς τὸ θέατρον Κοιτοπούλει, θὰ τελευθῇ ἀπὸ τοῦ Νέου Λογίου τῆς «Καλλιτεχνικῆς Συντροφίας» τὸ φιλολογικὸν μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου Παπαδιαμάντη, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ὁποῦ συνελληρώθη ἐφέτος δεκαετία. Ὁμιλήσιν ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ καὶ τοῦ ἔργου τοῦ κ. κ. Στ. Λάφης, Κλ. Παράσχος, Γ. Σταυρόπουλος, καὶ Κ. Φαλάτσης. Ὁ Δις Ἀννα Σαυρόγλου, τοῦ Ἑλλ. Ἀλέξανδρου, θὰ ἀπαγγέλλῃ ἀμνημονεύον ποιήματα τοῦ ποιητοῦ Α. Πορφύρα.

Τμήμα εισόδου δραχ. 2 μετὰ φόρου.

ΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1911

Αριθ. 58

Ο ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ. Α ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἀποκομμάτων τοῦ Τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)
ΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

Αποσπασμα "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ"

Χρονολογία 26 ΙΑΝ 1921

Σελίς

2 Στήλη 6

ΟΜΙΛΙΑΙ

Τὸ Σάββατον 30 Ἰανουαρίου, ὥρα 6 μ. μ.

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1911

Αριθ.

Ο "ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θ. ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀν-
τιπροσωπειῶν καὶ ἀποκομμάτων τοῦ τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)
ΓΡΑΦΕΙΑ Ὁδὸς Σοφοκλέους 7 (Στοὰ Πάππου)
ΑΘΗΝΑΙ

Ἀπόσπασμα

Χρονολογία 1 ΦΕΒ. 1919

Σελὶς 1 Στήλη 1

ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΔΟΞΑΝ

Ο κ. Φαλταίτης ὁ γνωστότατος εἰς τοὺς
φιλολογικοὺς καὶ δημοσιογραφικοὺς μας
κύκλους μᾶς ἐδείξε μαζὴ μετὰ τὸν φιλολογικόν
τοῦ καὶ τὸν αἰσθηματικόν του πλοῦτον, τὸν
καὶ πολυτιμώτερον ἀπείρως εἰς μιαν ἐποχὴν
τόσο στεῖραν αἰσθηματικῶς.

Μετέβη, ὡς εὐλαβὴς προσκυνητὴς εἰς τὴν
ἐκείνου, τὸ εὐμορφὸ νησί τοῦ Αλεξάνδρου Πα-
παδιαμάντη ὅπου ἀναπαύονται τὰ ὀστά τοῦ με-
γαλειτέρου Ἑλλήνος διηγηματογράφου.
Καὶ τὸν μὲν τάφον εὐρέθη κάποιος χριστι-
ανὸς νὰ τοῦ τὸν δείξῃ. Διότι οὔτε ἀπλοῦς
σταυρὸς ὑπάρχει διὰ νὰ δείχνῃ τοῦ μεγάλου
Παπαδιαμάντη τὴν ὑστερὴν κατοικίαν. Αὐ-
τὸς εἰς τὸ σπίτι τοῦ διηγηματογράφου, τὸ
ὅποιον δὲν ἐσωρίασθη ἀκόμη, εὐρήκα δύο
δυστυχεῖς ὑπάρξεις τὰς ἀδελφὰς Παπα-
διαμάντη, γράσιαι θουτηγμέναι εἰς τὴν ὀ-
λιότητι. Διότι τὸ ἔργον τοῦ Παπαδια-
μάντη νεκροῦ, ἐξετιμήθη τόσον μόνον, ὅσα
θὰ ἀπαιτοῦσε ἡ βιομηχανικὴ ἐκμετάλλευ-
σις του. Δὲν περιορίσθη ὁ κ. Φαλταίτης
εἰς τὴν ξηρὰν διεκτραγωδήσιν τῆς δυστυχί-
ας, ἀλλ' ἀνέλαβε καὶ οὐσιαστικώτερον ἔρ-
γον. Τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀδελ-
φῶν Παπαδιαμάντη. Εὐτυχῶς τὸ ἔργον τοῦ
ἐστέφη ὑπὸ πλήρους, ἐξαιρετικῆς ἡμπορεῖ-
νὰ εἶπῃ κανεὶς ἐπιτυχίας καὶ ἀρκεταὶ
εἰσφοραὶ μέχρι τοῦδε κατετέθησαν. Μία
μόνον εἰσφορὰ καθυστερεῖ. Ἡ τῆς Πολιτείας.
ἥτις ἔστω καὶ ἄργα ἔπρεπε διὰ μιᾶς
γενναίας τῆς χειρονομίας νὰ δείξῃ τὴν ἐκ-
τίμησιν τῆς πρὸς μιαν δόξαν τῶν Ἑλληνι-
κῶν γραμμάτων.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΤΣ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

(Ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ Χριστουγεννιάτικο τεύχος τῆς «Ν. Ἑστίας», 1941)

ΑΘΗΝΑ

1941

ντραπής ! Μωρέ, πουλάκι μου, δέ θέλω νά σέ γελάσω, σέ πήρα ἀπό καλὸ μάτι καὶ τὸ κάνω αὐτό. Κέπειτα σύ, ξέρεις ἀπ' ἄλογα, σέ κατάλαβα !

Δὲν ἀξίζει περισσότερο ! Αὐτὸ ποῦκανα νά σοῦ δεῖξω τὰ βιβλία μου, δὲν τὸ κάνει κανέναν, κανέναν, οὔτε ὁ θεός !. μὰ ἀδελφός του νᾶνε ! Εἶνε τὰ μυστικά μου !.

— Σὲ ὅλους τὰ ἴδια λέει, ἅμα βρεῖ κανέναν !. εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Γιάλας. Ὑστερα στὸν ἑαυτὸ του :

— Βλέπετα !. Στόπα κι' ἄλλοιτε, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε δυνατοὶ !. δὲ λυποῦνται κανέναν, κυτᾶνουν νά κερδίσουν, νά ζήσουν καλά !. Ἐσύ ;.

Ἡ φωνὴ τοῦ Πλάτα πάλι :

— Ἄ, ὄχι, μὴν κόβεις οὔτε πεντάρα !. Θὰ δώσεις σωστὲς χίλιες διακόσιες !. Σκέψου πῶς πέρνεις ἄλογο θεριό, τόδες, ἀπὸ χάνι !. Ἀράπικο !.

— Ναί, ναί, πρόσθεσε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Γιάλας, ποὺ κουβαλοῦσε τέσσερις, πέντε μῆνες ἄρμο καὶ δὲν τραβοῦσε καὶ γιὰτὸ μᾶς τὸ δώσανε !. Καὶ μᾶς στοιχίζει τετρακόσιες πενήντα !

Ὁ Πλάτας μὲ τὸ χωρικό συμφώνησαν. Ἐμείναν στὶς χίλιες ἑκατὸ ἑβδομήντα πέντε. Ὁ ἀλογοέμπορος τοῦ χάρισε ἓνα εἰκοσιπεντάρικο, γιὰ νά τοῦ δεῖξει ὅπως ἔλεγε, πῶς τόκανε, γιὰτὶ τὸν πήρε ἀπὸ καλὸ μάτι.

— Πᾶμε νά σοῦ δώσω τώρα ἓναν καφέ ; τοῦ εἶπε ἅμα τελειώσαν. Καὶ φύγανε.

— Αὐτοὶ εἶνε οἱ δυνατοὶ ! εἶπε πάλι ὁ Γιάλας στὸν ἑαυτὸ του. Δὲ λυποῦνται οἱ ἄνθρωποι, κανέναν, κανέναν, τὸν ἑαυτὸ τους μόνε !. Ὅχι σὰν καὶ σένα !. Τότε, μάλιστα, βλάκα, τότε !.

Ἐσφιξε τὰ δόντια καὶ κούνησε τὸ κεφάλι δεξιὰ κι' ἀριστερά.

— Ἡ λύπη, ἡ λύπη !. Καὶ νά μὴν κάνει κακιά πράξις τὸ παιδάκι !. Ἐ, ρε κουνενέ !. Βλάκα !. Ἄς εἶνε ὅμως, εὐτυχῶς πᾶσι, πᾶσι !. Θὰ τὸ δοῦμε !. Τί θὰ δεῖς ; νά ἄρχισε, καὶ μεθαύριο, ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες, θὰ τὸ δεῖς !

Σὲ λίγο θέλησε νά γράψει, ἀλλὰ τοῦ ἦρθε ἡ ἐνθύμησις τῆς Ἀγγελίνας καὶ κύταξε τὴν ὥρα. Πλησίαζε μεσημέρι.

Σηκώθηκε καὶ πηγαίνοντας στὴν πορτὰ κύταξε ἔξω. Ζητοῦσε ἓνα μικρὸ ὑπηρέτη.

— Σένα σπῖτι, ποῦ λές, τὴ βάζω ἔπειτα, σ' ἓνα σπῖτι. εἶπε.

Εἶδε τὸν Πλάτα νᾶρχεται. Κ' εἶχε τὸ πρόσωπο ὅλο εὐχαρίστηση.

— Ἄντε πήγαινε νά φᾶς ! τοῦ εἶπε αὐτός.

Ὁ οὐρανὸς ἦτανε συννεφιασμένος. Σύννεφα κομματιασμένα εἶχαν πέσει καὶ κρύψει τὸν ἥλιο.

Βάδιζε γρήγορα νά φτάσει στὰ δέντρα, μέσ' τὸν κῆπο, ὅπου θὰ τὴ συναντοῦσε. Εἶχε τώρα, ποῦ βάδιζε, μιὰ λαχτάρα νά φτάσει γρήγορα, νά τὴ δεῖ. Οἱ ἄλλες σκέψεις τοῦ μόλις τὸν πλησίαζαν ἐδιώχνονταν, διαλύονταν ἀπ' τὴ λαχτάρα σὰ σύννεφα ἀπ' ὁρμητικὸν ἄνεμο.

Μέσ' τὸν κῆπο δὲν ἦταν κανεὶς. Τὰ δέντρα μόνον κουνιόντουσαν τινάζονταν ῥίχνοντας τὰ φύλλα τους, ἀφιναν φωνές, στενάζανε..

Ἐφτάσε στὸ μέρος, ποῦ τῆς εἶχε πεῖ, κ' ἔκανε νά πιστέψει πῶς δὲ θὰ ἐρχόταν, ἀλλ' εἶδε μιὰ μορφή νά σηκωθεί κοντὰ ἀπ' τὴ μαρμαρένια σκάλα. Ἦταν αὐτὴ !

Γρήγορος τὴν πλησίασε.

Χτενισμένη σήμερα, καὶ τὸ πρόσωπό της εἶχε ἴχνη πούδρας. Τὰ μάτια της λάμπανε ὅπως ὅταν τὴ γνώρισε.

— Ἐλεγα, πῶς δὲ θὰ ἐρχόσουν ! τῆς εἶπε.

— Τί λέτε !

Τῆς εἶπε νά περπατήσουνε μέσ' τὰ δέντρα, καὶ κούνησε τὸ κεφάλι της λέγοντας :

— Ναί, καί, ὅπως θέλετε !

Καὶ μπήκανε μέσ' τὰ δέντρα ποὺ κουνιόντουσαν, φωνάζανε μανιακά !

Περπατήσανε λίγο σιωπηλοί.

Τὴν εἶδε νά τὸν κυτᾶει ἀπὸ κάτω, γέροντας τὸ κεφάλι.

— Ἀλλάξα ἔ ; πῶς σοῦ φαίνομαι ; τὴ ρώτησε.

— Ὅχι, διόλου ! Ἰδιος εἶσθε ! τοῦ ἀπάντησε.

Αὐτὸς ζητοῦσε νά τῆς πεῖ ὅτι εἶχε σκεφτεῖ. Καὶ δὲ δυσκολεύτηκε. Θυμίζοντας τὰ περασμένα, τὴν ἀγάπη του, ποῦ, καθὼς τῆς εἶπε, πάντα βρισκότανε στὴν καρδιά του, ἔφτασε κεὶ ποῦ ἤθελε.

Αὐτὴ δέχτηκε χωρὶς πολλὰ καὶ μάλιστα, πολὺ γρήγορα. Θὰ τὸν ἀκολουθοῦσε αὔριο στὸ σπῖτι του, ὅτι αὐτὸς ἤθελε..

Ὁ Γιάλας αὐτὸ τὸ γρήγορο τὸ ἀπέδωσε στὸ κατρακύλισμα ποῦχε παθεῖ. Παρατήρησε ὅμως, ὅτι κάθε τόσο, ἔσβυνε κελὶνὸ τὸ σκανδαλιώτικο, ποῦ τὸν ἔκανε νά τὴν ἐπιθυμεῖ ἄλλοτε τόσο, κ' ἔπλεγε ἓνα παιδικό.

— Εἶνε τὰ ἴχνη τῆς τρέλας ! σκέφθηκε, δὲν μπορεῖ νά μὴν ἀφίσει, ὅπου πατήσῃ, ἴχνος !.

Ἄλλ' ὅταν τὴν ἀφινε νά προχωρεῖ λίγο ἔμπροσ, κέ-βλεπε ἓνα σῶμα καλοφτιαγμένο, ὁμορφο προκλητικό, νά φαίνεται μέσ' ἀπ' τὰ παλιόρουχα, ἡ ἐπιθυμία του πρὸς δυνατὴ ἔσπευδε, δυναμωμένη καὶ ἀπ' τὴ σκέψη, πῶς δὲ θὰ περνοῦσε καὶ πολὺ, καὶ θάσφιγγε κελὶνὸ τὸ σῶμα στὴν ἀγκυλιά του..

Ὅταν ἔκανε νά φύγει, ἀφοῦ εἶπανε νά συναντηθοῦνε στὸ ἴδιο μέρος, τὴν ἴδια ὥρα, αὐτὴ τὸν κράτησε :

— Κάτσε ἀκόμα ! τοῦ εἶπε.

Τὸν ἔπιασε καὶ ἀπ' τὸ σακκάκι. Εἶχε ὅμως τόσο παιδικό, τόση ἀφέλεια αὐτὴ τῆς ἡ κίνησις, ποὺ αἰσθάνθηκε συγκίνηση. Κ' ἔμεινε λίγο.

Στὸ δρόμο ὅμως, ὅταν χωρίσανε, ἔλεγε :

— Βρέ ἄς τὴν ἀπολαύσω ἐγὼ τώρα, κ' ἔπειτα βλέπουμε !. Μὰ εἰδες πῶς τὰ φουρνίζω τὰ ψέμματα ; Ἀπ' τὸν καιρὸ κῆνο, δὲν εἶχα πάψει νά τὴν ἀγαπῶ !.

Καὶ θυμήθηκε :

— Βρέ, βρέ ! ἔκανε, ἀλήθεια, γιὰ θυμίσου ; ποῦ δὲν τῆς εἶχες πεῖ ποτὲ τότε, ὅτι τὴν ἀγαπᾷς ; καὶ μὲ τρόπο τὸ ἀπέφυγες ; Γιὰτὶ ἤθελες, λέει, νά μὴ λές ψέμματα, ἐπειδὴ δὲν αἰσθανόσουν αὐτὴ ἀγάπη γι' αὐτὴ !. Μὰ τί βλάκας εἶμουν !..

Ἀφοῦ ἔφαγε ἐπέστρεψε στὸ γραφεῖο του.

Στὸ στενὸ ἔμπασμα τῆς δεύτερης εἰσόδου, ποῦ μπήκε,

ένα υποσκότεινο, είδε κάποιο νά εμποδίζει τὸ πέρασμα, σκυμμένος, μὲ τὸ σῶμα του. Κάτι ἔφριαχνε, ἢ κοίταζε κάτω.

— Μιὰ στιγμή, παιδί μου ! τοῦ εἶπε γιὰ νὰ περάσει.

Ὁ ἄνθρωπος σηκώθηκε καὶ τοῦ ἀπήντησε :

— Ὅριστε, πατέρα μου !

Κυταχτήκανε.

— Δὲ σᾶς γνώρισα, τοῦ εἶπε ὁ Γιάλας, μαυτὰ τὰ ρούχα !

Ἦταν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πλάτα καὶ φοροῦσε κάτι παλιὰ σαχτιά, ρούχα, ἐνῶ πάντοτε ἦταν καλοφορεμένος μὲ μπλε μαρὲ ρούχα.

Αὐτὸς δὲ μίλησε, ἀλλὰ τὸν κύταξε μὲ περιφρόνηση.

Ὁ Γιάλας μπήκε μέσα τρίζοντας σιγά, τὰ δόντια του.

— Ποῦ θὰ μοῦ πάτε !. Ἄ, ἄ !. θὰ σᾶς πιῶ τὸ αἷμα ! ἔλεγε.

Κάθισε στὴ θέση του καὶ στράφηκε καὶ κύταξε στὴ στενὴ εἴσοδο :

— Ἀτιμε ! Φτάνει νὰ γίνει καὶ θὰ θὰ δεῖς !. Ἐδῶ ἐκτὸς ἀπ' τὸν Τσουλούπη, ἐκτὸς ἀπ' αὐτόνα, τοὺς ἄλλους τοὺς βρῆκες σὲ μιὰ κουταλιά νερό, πνίχτους ! πνίχτους ! ἔλεγε στὸν ἑαυτό του. Αὐτὸ νὰ γίνει θέλω ! Ἀστη ἐκείνη ! Τί νὰ τοὺς κάνεις τοὺς ἔρωτας ! Ἐδῶ, ἐδῶ ! ἢ θὰ γίνεις κάτι, νὰ μὴν ἔχεις κανέναν ἀνάγκη, ἢ νὰ βουλιάξεις ! Νὰ σὲ κρεμάσουν καλλίτερα ! Στὴν καρμανιόλα ἑκατὸ φορές !.

Ἡ ματιά του πῆγε ἔξω. Κεῖνὴ τὴ στιγμή ἕνας νέος καλοντυμένος, εἶχε σταθεῖ ἔξω ἀπ' ἕνα παράθυρο ἀνοιχτό, καὶ φώναζε :

— Μαμά !.

Μιὰ γυναίκα μεσόκοπη μὲ κόκκινη ῥόμπα, φάνηκε στὸ παράθυρο. Κάτι τῆς ζήτησε καὶ τοῦ τὸ ἔδωσε. Καὶ ὁ νέος ἔφυγε, ἐνῶ ἡ μητέρα του σκυμμένη, τὸν κύταξε..

— Μαμά ! ἔκανε ὁ Γιάλας, μαμά !. Ἐγὼ δὲν εἶχα ποτὲ μαμά, μάνα !

Καὶ ζήτησε, ἢ στράφηκε ὁ νοῦς του πίσω καὶ σὰ σὲ σκοτεινὸ μέρος, ζητώντας τὸ πρόσωπο μάνας. Ἄδιο ἦταν τὸ μέρος καὶ κανένα πρόσωπο δὲ φάνηκε. Στὴ θέση ὅμως, ποὺ θὰ φαινόταν τὸ πρόσωπο τῆς μάνας, ἢ τοῦ πατέρα, εἶδε δυὸ πρόσωπα νὰ παρουσιασθοῦνε. Ἐνα ἦταν μὲ μακρὰ γένεια καὶ ῥάσα, καὶ τᾶλλο γυναίκα μελαχρινῆς.

Αὐτὸς μὲ τὰ μακρὰ γένεια ἦταν ὁ θεῖος του δεσπότης, ποὺ τὸν ἀνέθρεψε, καὶ ἡ γυναίκα κάποια συγγενὴς του, ἀνεψιά του ἔτσι τὴν ἔλεγε, ποὺ ἔμενε μαζί του. Καὶ σὰ νὰ τὸν εἶδε ὁ Γιάλας πάλι, μὲ δίχως ῥάσο, μὲ τὸ μέσα θαλασσί, φορεμά του, ζωσμένο, ἔσκούφωτο, μὲ τὰ μαλλιά τυλιγμένα σὰ γυναίκας, νᾶδε τὴν κόκκινη μύτη του, καὶ νᾶκουσε τὴ βροντερὴ φωνή του νὰ τραγουδεῖ :

*Ντερμπεντέρισα Βασίλω,
στρεῶσ' τὸ μπράτσο σου νὰ γύρω.*

Δὲν ἦταν καὶ κακός. Τὸν ἔστελνε σχολεῖο, τὸν ἄφινε νὰ παίζει.. Ἄλλ' ἐκεῖνη, ἐκεῖνη ! Μιὰ στρίγγλα μιὰ στρίγγλα, ποὺ κάθε τόσο, ἀφορμὲς θάβρισκε νὰ τὸν κατηγορήσῃ ! Τὸν ἄφινε νηστεία ! Αὐτός, ὁ Γιάλας, τᾶλεγε ὅλα στοὺς φίλους του, πρὸ πάντων στὸν Τσουλούπη, τοῦ ἔλεγε τί τραβοῦσε καὶ τελείωνε πάντα ἔτσι :

— Ἀχ, ἂν εἶχα κέγῳ τὴ μάνα μου, ἢ τὸν πατέρα μου, δὲ θὰ τὰ τραβοῦσα αὐτά !.

Ἀπ' ὅλους τοὺς φίλους του, ὁ Τσουλούπης, ἕνα παιδί, ποὺ δὲν πῆγαινε σχολεῖο, ἀλλὰ γύριζε ἔτσι χωρὶς νὰ κάνει τίποτα, αὐτὸς μόνε τὸν λυπόταν πολὺ. καὶ θύμωνε γιὰ τὴν τυραννία, ποὺ τοῦκανε ἡ θεὰ του, ὅπως τὴν ὀνμάζε ὁ Γιάλας. Φοροῦσε καὶ τότε ὁ Τσουλούπης τσαρούχια, καὶ κάθε ἀπόγευμα πῆγαιναν στὸν πετροπόλεμο μαζί. Μιὰ φορὰ τοῦκανε σπάσει τὸ κεφάλι..

Ὁ Γιάλας χαμογέλασε. Σὰ νᾶδε πάλι, σβυστὰ ὅμως, τὸν Τσουλούπη μικρὸ μὲ τὰ τσαρούχια του, νὰ πετᾷ τὴ σημαία του, ἕνα μαντίλι, ποῦχε πάνω ζωγραφισμένο τὸν Ἀθανάσιο Διάκο, καὶ νάρπαζει τὸ μέτωπό του. Κεῖνὴ τὴν ἡμέρα τὸν εἶχαν προβιάσει σὲ σηματοφόρο, ἀλλὰ δὲν τοῦ βγήκε σὲ καλὸ.

Στὴν πόρτα οὐκίλεις.

Μπήκε ὁ Πλάτας μὲ κάποιο φίλο του.

Τοὺς ἄκουσε νὰ μιᾶνε γιὰ πολιτικὰ καὶ πρόσεξε τί λέγανε.

Κούνησε τὸ κεφάλι μὲ φοβέρα :

— Καλά, καλά ! Μωρ' ἔχετε νὰ πάθετε ! Μὰ θὰ γίνεῖ. Ἐ, κιὰν δὲ γίνεῖ ;. Γίνει δὲ γίνεῖ ἐγὼ πῆρα τὸ δρόμο μου !. Μόνε γιὰ τὴν ὑποστήρεξη !.

Σὰ νᾶκουσε ὅμως τὴ φωνὴ τοῦ Τσουλούπη νὰ τοῦ λέει :

— Εἶνε τελειωμένο ! θὰ πάθουνε τὸν ταραχὸ τοὺς ! Ἐμεῖς ὅμως τὴ δουλιὰ μας !. Ὁ λύκος στὴν ἀνεμοζάλη χαίρεται !.

* *

Εἶχε νυχτώσει πολὺ ποῦφυγε.

Οἱ δρόμοι ἦταν βρεγμένοι καὶ κάπου, κάπου ψυχάλεις πέφτανε.

Ὅρες ὁλόκληρες, βροχὴ δυνατὴ, μὲ κερανοὺς, ἔλουζε τὴν πόλη καὶ τὸν ἐμπόδιζε νὰ φύγει.

Καὶ πῆγαινε χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτα. Ὁ νοῦς του, βρῆκε ποὺ τὸ παρατήρησε, ἔμοιαζε μὲ τὸν οὐρανὸ τὸ σκοτεινὸ, ποὺ τὸν σκέπαζε, ποὺ δὲν ἔρριχνε πιά βροχή, οὔτε πύρινες κορδέλες νὰ σχίζουν τὸν ἀέρα.

Εἶδε στὸν ἀσφαλτωμένο δρόμο, ποὺ γιάλιζε ἀπ' τὰ νερά, σκιὲς νὰ τρέχουνε μαζί του, νὰ τὸν ἀκολουθοῦνε, σκιὲς μεγάλες. Μιὰ πλατιά, σὰ ζωντανὴ σκέπη τοῦ Ἀδῆ, φευγάτη ἀπ' τὰ καταχθόνια βασίλειά του, ἔτρεχε, τὸν ἀκολουθοῦσε κιὰντῇ..

Τὰ δέντρα φεύγανε μαζευόντουσαν στὸ πέρασμά του, ἀλλὰ ὑπερὰ κυπαρίσσια, οἱ κορυφές τους σαλεύανε, κορυφὲς σὰ μπιχτὲς μέσα κεῖ, ἢ σὰν οὐρὲς δαιμόνων, ποὺ τὸν ἐπὶ τοὺς βρισκόταν χωμένο στὴ γῇ..

Ὁ Γιάλας σὰ κάποια εὐχαρίστηση νὰ πιστέψει, πῶς ἦταν δαίμονας καὶ γιὰ τὸ τὰ δέντρα μαζευόντουσαν στὸ πέρασμά του, καὶ γιὰ τὸ τὸν ἀκολουθοῦσε κείνη ἡ σκιά, ποὺ τὴν εἶδε σὰ σκέπη τοῦ Ἀδῆ.. Ἦτανε γιὰ νὰ τὸν προφυλάει..

Ξαφνικὰ ἄστραψε μακρὰ.

Ἡ λάμψη αὐτὴ τοῦ ἔφερε στὸ νοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχει καμμιά σχέση, τὸ πλεμόνι τὸ φουσκωμένο τοῦ ἀνθρώπου, ἔπειτα τᾶλλα μαυριδερά ἐντόσθια καὶ τὰ πόδια τὰ κομμένα μὲ τὰ παπούτσια..

Εἶδε, ἢ τοῦ φάνηκε πῶς εἶδε στὴν ἐνθύμησίν του, μιὰ χαρὰ μιὰ εὐχαρίστηση.

— Θὰ τὸ δεῖς, εἶπε στὸν ἑαυτὸ του, ἐγὼ ἀληθινά, κατὰ βάθος εἶμαι κακὸς ! καὶ θὰ κατορθώσω νὰ γίνω σωστὸς δαίμονας !

Στὴν ταβέρνα βρῆκε ὅλους μαζεμένους. Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ ἔλεγε ὁ Μάλτας :

— Ὁ κατεργάσης εἶνε τσαλακωμένη ἐξυπνάδα !

— Ὁμορφὸ λόγο εἶπες ! τοῦ ἀπήντησε ἀπλώνοντας τὸ χεῖρ του ὁ κύρ Σπύρος.

Εἶδε ποὺ αἰσθάνθηκε εὐχαρίστηση, ποὺ τοὺς βρῆκε ἔκανε νὰ μιλήσει καὶ τὸς ν' ἀνακατευτεῖ στὴν ὁμιλίαν νὰ γελάσει, καὶ θύμωσε :

— Μὰ πάλι τὰ ἴδια !

Κ' ἔμεινε σιωπηλὸς, ἢ μὲ λίγα λόγια, σοβαρὸς.

Ὁ Τσουλούρης ἦρθε σὲ λίγο. Πῆρε μιὰ καρέκλα καὶ τῆγε κοντὰ του.

— Ξέρεις, τοῦ εἶπε σιγά, αὐριο οἷς ἐννιά !

Μεθυσμένος πῆγε καὶ πλάγιασε. Τὸν πῆρε εὐθὺς ὁ πνὸς, ἕνας ὕπνος βαθὺς καὶ ὅλο ὄνειρο.

Ἐβγαίνει ἀπ' ἓνα ὑπόγειο βαθύ, κ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρταν εἶδε σ' ἓνα ψηλὸ στήλο, πολὺ ψηλὸ, μπαγμένο στὴ γῆ, ἅνθρωπος δεμένο ψηλά, στὴν ἀκρὴ του.

Μιὰ γυναῖκα, ποὺ βρισκόταν ἐκεῖ, κατὰ τοῦτε γιαντὸν δεμένο. Ἀλλὰ σὲ λίγο, εἶδε πῶς αὐτὸς ὁ ἴδιος βρισκόταν ψηλά, δεμένος στὸ στήλο.

Πρόσωπα πολλὰ, πολλὰ τὸν πλησιάζανε κοντὰ, κοντὰ, ὁ πρόσωπο, σὰ νάχανε φτερά νὰ στεκόντουσαν στὸν ἀέρα ὕστερα μὲ γέλιο γινόντουσαν ἄφαντα. Κ' ἔβλεπε καὶ ἀλλὰ γινώσκῃ του πρόσωπα.

Τὸ Μάλτα, τὸν κύρ Σπύρο, τὸ Χειλάρμπε καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ποὺ συχναῖνε στὸ μαγεριὸ τοῦ Τσιμπίδα.

Κ' εἶχε αὐτὸς γυμνὸ τὸ κεφάλι, κ' αἰσθανόταν ὑπεράνεια γιὰ τὸ μαρτύριο ποὺ τοῦκαναν, ποὺ τὸν εἶχαν ἀδικάσει.

Ὑστερα εἶδε πῶς πῆγαινε νύχτα μὲ κάποιον. Κι' αὐτὸς ἦταν ἕνας φίλος τὸν παλιός, πεθαμένος, ἀπὸ λίγα χρόνα. Καὶ περπατοῦσαν ὁ ἕνας στηριγμένος στὸν ἄλλον. ὁ ἕνας παρατηροῦσε στὸ δρόμο, πῶς αὐτὸς εἶχε παζύνει. Καὶ ὁ ἄλλος στὸν ὕπνο του, πῶς ὁ φίλος του δὲ ζοῦσε.

Κοντὰ, ἢ ἀπ' ἔξω ἀπ' ἓνα σπίτι, ποῦμοιαζε μὲ τὸ σπίτι τῆς πόλης, ποῦμενε μὲ τὸ δεσπότη, αὐτὸς, ὁ φίλος του, βήχτηκε ἀδότομα καὶ τοῦ εἶπε :

— Εἶνε ὥρα νὰ πάω στὴν τρομοκρατία μου !

Καὶ πρὶν προφτάσει νὰ τὸν ἐμποδίσει, ἄρχισε νὰ φεύχωρις νὰ τρέχει, ἀλλὰ τόσο γρήγορα, ποὺ τὸν ἔχασε.

Παρατήρησε ὅμως, ὅτι ἂν καὶ πεθαμένος, παραμέριζε νὰ μὴ συγκρουστεῖ μὲ τοὺς διαβάτες καὶ ὅτι κι' αὐτοὶ τοὺς κάνανε, τοῦκαναν τόπο γιὰ νὰ περάσει.

Ἰόνησε, ἐνῶ ἔβλεπε πῶς τὸν κυνηγοῦσε μεγάλη φωτιά μὲ δύναμη καὶ τρομερὴ γρηγοράδα, κατέκαιε τὴν ὁδὸν περνοῦσε. Κ' ἔτρεχε νὰ σωθεῖ, ἐνῶ ἔβλεπε τὸν τῆ φωτιά γρήγορη νὰ τὸν ἀκολουθεῖ καίοντας

σπίτια, τὰ πάντα..

Καὶ ξύπνησε ἰδρωμένος, ταραγμένος.

— Μὰ τί ὄνειρο εἶνε αὐτό ; εἶπε. Μπα ! παρὰ ξένο ὄνειρο ! Ἀς τὸ διάολο !

Στὸ νοῦ του ἦρθε ἡ Ἀγγέλικα, ἀλλὰ κοντὰ αὐτὸ, γρήγορα θυμήθηκε τὰ χθεσινὰ καὶ τὸν ἔκαναν νὰ θυμώσει, νὰ ταραχτεῖ μὲ τὸν ἑαυτὸ του.

— Ἀ, δὲν ὑποφερόταν !. Τὸν θυμήθηκε διαχυτικὸ, νὰ μιλά σὲ ὅλους, νὰ συζητᾷ καὶ μάλιστα νὰ τραγουδᾷ !

Τοῦ ἦρθε κατὰ κακὸ νὰ κάνει στὸν ἑαυτὸ του καὶ σηκώθηκε μανιακὸς.

Εἶδε τὰ ῥούχα του πεταμένα σὲ μιὰ καρέκλα, ἀλλὰ κάτω, τὸ πουκάμισό του σὲ μιὰ γωνιὰ ῥιχμένο, τὸ καπέλο του, καὶ τὰ κύταξε μὲ ἔχθρα σὰ νάταν κάποιου θανάσιμου ἐχθροῦ του ῥούχα.

Κ' εἶχαν ἔρδει κι' ἄλλοι μαζί τους, στὴν παρέα τους. Καὶ μὲ ὅλους μιλοῦσε αὐτὸς, μὲ ὅλους γελοῦσε, εἶχε πιάσει φιλία !.

Δὲ μπορούσε ὅμως νὰ θυμηθεῖ πῶς ἦταν αὐτοὶ καὶ ποιοὶ ἦταν. Ἐβλεπε σὰ μέσα σὲ σκοτάδι τὰ πρόσωπά τους νὰ κινουῦνται καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ, τὰ σύγχριζε μὲ τὶς μορφὲς ποῦχε δεῖ στὸν ὕπνο του, ὅταν ἔβλεπε πῶς ἦτανε στὸ στήλο, ψηλά, δεμένοι.

Ἀκουσε τὴ γρηῃ Φεσσαρόνικα, ὅπως τὴν ἔλεγε, μέσα στ' ἄλλο δωμάτιο, νὰ μιλά, κατὰ νὰ λέει. Σαυτὸν θὰ μιλοῦσε δίχως ἄλλο.

Ἡ φωνὴ τῆς γρηῃ τὸν ἐνόησε :

— Σκάσε, στὸ διάολο ! τῆς φώναξε ἄγρια.

Ἡ φωνὴ τῆς γρηῃ ἔπαψε.

— Ἐχω τὴ φούρκα μου, νάχω κι' αὐτὴ ! εἶπε κιόρμαξε τὰ ῥούχα του γιὰ νὰ ντυθεῖ.

— Ξέρω γώ, ξέρω γώ ! ἔλεγε κοινῶντας τὸ κεφάλι, καθὼς ντυνότανε γρήγορα.

Κ' ἐπειδὴ ἡ ἐνθύμησις τῆς Ἀγγέλικας ὅλο ἔκανε νὰ φανεῖ, εἶπε μὲ θυμὸ :

— Ἀσε με καὶ σὺ τώρα !

Καὶ ντύθηκε τραβῶντας τὰ ῥούχα του μὲ δύναμη σὰ νάθελε νὰ τὰ ξεσχίσει. Τόδε αὐτὸ ποῦκανε καὶ θέλησε νὰ συμβουλέψει τὸν ἑαυτὸ του, ἀλλὰ τίποτα !

— Στὸ διάολο !

Ὅταν πάλι πῆγε στὸν καθρέφτη γιὰ νὰ σιάξει τὰ μαλλιά του, κύταξε ἄγρια τὴ μορφὴ του :

— Γιά μούτρα ! ἔκανε δείχνοντάς τα, οὐς τὸ διάολο ! πρόστιχε, κούφιε !. Τίποτα δὲ θὰ γένεις !

Καὶ τραβήχτηκε νὰ μὴν τὰ βλέπει.

— Θὰ κοπεῖ καὶ τὸ κρασί, εἶπε σὲ λίγο, κ' εἶτσι θάχω τὰ λογικά μου νὰ προσέχω ! Πάει ὅτι ἔγινε, ἔγινε τώρα !. Καὶ δὲν εἶδες, βρέ, πῶς ἀπ' τὴν ἡμέρα, ποὺ κάνεις τὸ σοβαρό, ποὺ ἀλλαξες, ἄς ποῦμε, λίγο, ὅλοι ἀρχίσανε νὰ σὲ σέβονται ;

Βλάκες, ἡλίθιοι εἶνε οἱ ἄνθρωποι, κτήνη σωστὰ καὶ κατὰ πῶς πολὺ !.

Πάλι ἀκουσε τὴ φωνὴ τῆς γρηῃ ἔξω ἀπ' τὴν πόρταν τώρα, καὶ μικρὸ ξύσιμο σαυτῇ.

Ὁρμητικὰ πῆγε κι' ἀνοίξε.

— Τι θέλεις; ῥώτισε τὴ γρηὰ ποὺ φάνηκε, μιὰ γρηὰ
μέ ξαρωμένο, πολὺ ξαρωμένο πρόσωπο.

— Νὰ τίς μπάλωσα! τοῦπε αὐτὴ δείχνοντας ἓνα ξευγάρι
κάλτσες κίτρινες, μπαλωμένες μᾶσπρη κλωστή.

Ἡ ματιά του πῆγε στὶς κάλτσες, ἔπειτα πάλι, στὸ κατα-
ξαρωμένο πρόσωπό της.

Τὰ μάτια της ἤσυχα τὸν κύταζαν. Ἀλλὰ γιατί τοῦ φά-
νηκαν τώρα νὰ μοιάζουνε στὴν ἔκφραση μὲ τὰ μάτια ἐνὸς
σκυλίου ποῦχε, καὶ ποῦ τὸ σκότωσε ἔπειτα;

Ἐκανε ἓναν τιναγμὸ καὶ τῆς εἶπε:

— Τώρα πᾶσι! βαριοῦμαι νὰ τίς βγάλω! Αὐριο!

Καὶ διωρθώνοντας τὸ καπέλο του βγῆκε καὶ πῆγε πρὸς
τὴν πόρτα.

— Μὰ τί θὰ φάμε σήμερα; ἄκουσε τὴ γρηὰ νὰ τοῦ
λέει.

Σταμάτησε. Ἐφερε τὸ χέρι του στὸ μουστάκι του καὶ
εἶπε σιγά:

— Ἀ, ναί, πρέπει καὶ νὰ φάμε! Μὰ καὶ τί νὰ φάμε,
γρηὰ; Ἐχεις ἀκόμα λεπτὰ;

— Ναί, ναί! τί λὲς νὰ πάρω, λοιπόν;

Μιὰ σκέψη τοῦ ἦρθε φέροντας σὰν ἄνεμος δυνατὸς τὴν
ἀναστάτωση.

— Πάρε ὅτι θέλεις, ὅτι σᾶρέσει! τῆς εἶπε φεύγοντας
γρήγορά.

(ἀκολουθεῖ.)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΑΚΙΑ

Ω! μὴ ζητᾷς νὰ ξαναρθοῦν πίσω τὰ καλοκαίρια.
περάσανε γιὰ μᾶς, περάσαν πιά,
Κι' ἡ ὁμορφὴ στιγμὴς μεσ' τὰ ξεστὰ τὰ μεσημέρια
κι' εἶν' ὅλα τώρα κρύα στὴ καρδιά.

Τὰ πεῦνα ποῦ μᾶς σκιάζανε, νὰί τώρα πεθαμένα
γύρ' ὅλα τόσο χινοπωρινά!...

Ω! μὴ ζητᾷς πάλι ν' ἀκοῦς τραγούδια ξεχασμένα
ποῦ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὰ πῶ ξανά.

Ἀπ' τ'ἀναμένο τζάκι π' ἀγάλλι ἀγάλλι σβύνει
περνοῦν ἡ θύμησες θαμπές-θαμπές.
Κοίτα, καλή! τὸ καλοκαίρι πέρασε κι' ἀφίνει
χινόπωρα καὶ βαρυχειμονιές.

Ἐλα κοντά μου, θέλω νὰ πάψω νὰ θυμοῦμαι
κατὶ γλυκιὲς στιγμὲς κι' ἀλήθεια
πόσο πονεῖσαι νὰ νοσταλγῶ καὶ νὰ λυποῦμαι,
γιὰ τὰ τραγούδια καὶ τὰ παραμύθια.

Κύταξε τὸ τζάκι π' ὅλο σβύνει καὶ μὴ μοῦ μιλήσεις
γιὰ τὰ περασμένα καὶ τὰ τραγούδια.

Ἀσ' ἔτσι νὰ σβύσουν, νοσταλγίες κι' ἀναμνήσεις
ξεχασέ τα, πᾶρτα, γιὰ παραμυθία.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΣΧΟΣ

ΜΙΚΡΑ ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1

Στὸ φίλο μου Ἰωσήφ Παπαδόπουλο

Φτερωμένο πέρασμα τῆς κόρης,
Τὴν αὐγὴ, στὸ πράσινο λιβάδι,
Ποῦ ὁ μικρὸς βοσκὸς μὲ τὴ φλογέρα
Βόσκει τὸ χιονόμαλλο κοπάδι.

Μὲ τὴ γλυκεῖα φλόγα στὴ ματιά του
Ν' ἀλαφροδιαβαίνει τὴν κυττάζει.
Τρυφερὰ χαϊδεύοντας τὸ χνουδί,
Ποῦ στ' ἀπάνω χεῖλι του χαράζει.

2

Στὸ φίλο μου Στέφανο Πάργα

Μὲ τί δειλὴ καρδιά, τί ἀνάλαφρα
Προσπέρασα τόσο κοντά του.
Τερπνὰ καὶ ξένοιαστα κοιμώτανε
Στὴν ἀσημένια ἐλιά ἀπὸ κάτω.

Γραμμένο στῆθος τοῦ βοσκοπούλου,
Γυμνὸ, τ' ἀέρια ποῦ φιλοῦσαν.
Μὲ τῶν ματιῶν μου ἔτσι τὸ κύταξα
Τὴν ἄκρη, — ποῦ γλυκὰ πονοῦσαν.

3

Στὴ μνήμη μου, ἀπαλά, τὴ μαραμμένη,
Δάκρυ δροσιᾶς ἐσταλάξεν, Ἐλένη.

Μικρὴ, στὸν κάμπο μὲ τίς τιντιλίνες,
Θυμᾶμαι, ποῦ σ' ἐτρώμαζαν οἱ χῆνες.

Στὸ πόδι τὸ κρινάτο δαγκωμένη,
Θυμᾶμαι, ποῦ μοῦ γύριζες κλαμένη.

Καὶ τὸν ὄρατο μᾶς πετεινὸ θυμῆσου,
Ποῦ σοῦ ἄρπαζε ἀπ' τὰ χέρια τὸ ψωμί σου.

Χελιδονιοῦ φωνὴ ἔβγανε, Ἐλένη.
Τί θύμηση γλυκεῖα, χαριτωμένη.

4

Πεῖδ ἡ φλογέρα σου δὲ θὰ ἠχολογήσῃ,
Τὴν καρδιά μας γλυκὰ νὰν τὴ μεθύσῃ;

Τὸ τραγούδι σου, καστὰνὲ κοπάνη,
Ποιὰ νεράϊδα κακὰ τόχει μαράνει;

Ἄν ἦταν ἔτσι γλήγορα νὰ σβύσῃ,
Πεῖδ καλὰ νὰ μὴν τόχαμς γροικῆσαι.

Ν. ΧΑΝΤΖΑΡΑΣ

Τὸ προηγούμενο φύλλο μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ διηγήμα-
τος τοῦ Βουτυρά, βρίσκεται στὰ κιόσκια καὶ τὰ βιβλιο-
πωλεῖα. Τὰ περασμένα μόνο στὰ βιβλιοπωλεῖα.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΕΙΔΥΛΛΙΑ - XXVII

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ*

ΔΑΦΝΙΣ καὶ ΚΟΡΗ

ΔΑΦΝΙΣ

Καὶ τὴν Ἑλένη ἕνας βοσκὸς τὴν εἶχε ξεπλανήσει
βοσκὸς κι' ἐγώ, κι' ἔτσι φιλῶ τὴν ἐδική μου Ἑλένη.

ΚΟΡΗ

Μιά μάταια τύχη πάει πολὺ κανεὶς νὰ τὴν παϊνέσῃ.

ΔΑΦΝΙΣ

Αὐτὰ τὰ μάταια τὰ φιλιὰ τῇ χάρι' ἔχουν κρυμμένη!

ΚΟΡΗ

Πλένω τὰ χεῖλιά μου, βοσκέ, γιὰ ἰδέες, κ' εἶναι σβυσμένα!

ΔΑΦΝΙΣ

Τὰ πλένεις; τότε δός μου τα, νὰ σ' τὰ φιλήσω πάλι.

ΚΟΡΗ

Φίλησε τίς θαμάλες σου μὴ γγίζῃς μιὰ παρθένα!

ΔΑΦΝΙΣ

Μὴ χαίρεσαι! σὺν ὄνειρο σοῦ φύγει ἡ νειότη ἀγάλη.
Τὸ ῥόδο σκόνη γίνεται, σταφίδα τὸ σταφύλι!
Ἔλα κοντὰ στίς ἀγγυλιές, γιὰ νὰ σοῦ πῶ πὺ πέρα!

ΚΟΡΗ

Πολλὴώρα ἔτσι μὲ πλάνεσες μὲ τὰ γλυκὰ σου χεῖλιά.

ΔΑΦΝΙΣ

Πᾶμε ἀπὸ κάτω ἀπ' τίς φτελιές, ν' ἀκούσῃς τὴ φλογέρα!

ΚΟΡΗ

Χαίρου τὴν τρέμω τῇ χαρά, ποὺ εἶναι φαρμακευμένη.

ΔΑΦΝΙΣ

Τῆς Ἀφροδίτης τὴν ὀργή καὶ σὺ μὴν ἀψηφῇς!

ΚΟΡΗ

Σοῦ τὴν χαρίζω ἡ Ἀρτεμι νὰ μ' ἔχῃ ἀγαπημένη.

ΔΑΦΝΙΣ

Θὰ σὲ πληγώσῃ, καὶ θὰ κλαῖς χωρὶς νὰ σταματήσῃς.

ΚΟΡΗ

Ἄς μὲ πληγώσῃ ἡ Ἀρτεμι θὰ μὲ φυλάξῃ πάλι.
Μάζεψε ἐσὺ τὰ χέρια σου, γιὰ σοῦ τρυπῶ τὰ χεῖλια!

ΔΑΦΝΙΣ

Δὲν τοῦ ξεφεύγεις τοῦ Ἐρωτα, καθὼς ποτέ, καμμιά ἄλλη.

ΚΟΡΗ

Μόνος θὰ στέργῃς τὸ ζυγὸ καὶ θὰ σὲ τρώῃ ἡ ζήλεια.

ΔΑΦΝΙΣ

Σὲ χέρια σκιάζομαι κακὰ νὰ μὴ σὲ παραιτήσῃ!

ΚΟΡΗ

Πολλοὶ μ' ἐζήτησαν κανεὶς δὲ μ' ἄρρεσεν ὥς τώρα.

ΔΑΦΝΙΣ

Νά, κι' ἄλλος πάλι ἀπ' τοὺς πολλούς, ποῦρθε νὰ σὲ ζητήσῃ.

ΚΟΡΗ

Τί νὰ σοῦ πῶ! μόνο οἱ καῦμοι τοῦ γάμου εἶναι τὰ δῶρα.

ΔΑΦΝΙΣ

Ποῖος σ' ὥπε; οἱ γάμοι ἔλοχαρὲς καὶ γέλοια ἔχουν μονάχα.

* Ἀπαγορεύεται ἡ κυράστραση στὸ θέατρο χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ
«Βομο».

ΚΟΡΗ

Λένε, ἡ γυναῖκα πὺς μπροστὰ στὸν ἄντρα τῆς ζαρώνει.

ΔΑΦΝΙΣ

Ἀλλοιῶς γιὰ πέστο! Οἱ ὅμοιοι σου καὶ ποῖον φοβοῦνται τάχα;

ΚΟΡΗ

Τρέμω τῇ γέννᾳ ἡ χάρις τῆς εἶν' ἀγρία σὺν πληγῶνῃ.

ΔΑΦΝΙΣ

Ἡ ἀγαπημένη σου Ἀρτεμι θὰ σὲ λυτρώσῃ πάλι.

ΚΟΡΗ

30 Τὴν ὁμορφιά μου οἱ πόνοι μου θὰ ἰδῶ νὰ μ' ἀφανίζουν.

ΔΑΦΝΙΣ

Καὶ στὰ παιδιὰ σου πάλι εὐθὺς σὲ λάμψη νὰ προβάλλῃ.

ΚΟΡΗ

Κι' ἂν πῶ τὸ ναί; σὺν τί προικίᾳ μοῦ τάξεις, ποὺ ν' ἀξίζουν;

ΔΑΦΝΙΣ

Τῇ μάντρα, τὸ κοπάδι μου καὶ τίς βοσκές - σ' τὰ δίνω!

ΚΟΡΗ

Γιὰ κάνε μοῦ ἔρκο, στὰ στερνὰ νὰ μὴ μ' ἀλησμονήσῃς!

ΔΑΦΝΙΣ

35 Στὸν Πᾶνα ἀμώνω ἀληθινὰ κι' ἂν μ' ἐδιωχνες νὰ μείνω.

ΚΟΡΗ

Τάξε μου, κάμαρες κι' αὐλές καὶ δῶμα θὰ μοῦ χτίσῃς;

ΔΑΦΝΙΣ

Κι' αὐτά, καὶ τὸ κοπάδι σου θὰ βγαίνω νὰ βοσκήσῃ...

ΚΟΡΗ

Καὶ μὲ τί μάτια τὸ φτωχὸ πατέρα ν' ἀντικρύσω;

ΔΑΦΝΙΣ

Πὲς τ' ὄνομά μου, καὶ θὰ ἰδῇς τὴν ὥρα ἂν δὲ βλογήσῃ!

ΚΟΡΗ

40 Ἀλήθεια, τ' ὄνομα περνᾷ, καὶ θὰ νὰ στὸ ρωτήσω.

ΔΑΦΝΙΣ

Ὁ Δάφνις, τοῦ Λυκίδα ὁ γιός, μὲ τὴ Νομαία μητέρα.

ΚΟΡΗ

Τὸ σὺ σου δὲ θὰ σ' ἄρνηθῶ, μὰ ἐγὼ δὲν πᾶω πὺ πίσω.

ΔΑΦΝΙΣ

Μὰ οὔτε φαντάζει τοῦ καλοῦ Μανάλα ἡ θυγατέρα.

ΚΟΡΗ

Δεῖξε μου τώρα τίς βοσκές, τὴ στρουγγὰ νὰ γυρίσω!

ΔΑΦΝΙΣ

45 Τὰ κυπαρίσσια ἔλα νὰ ἰδῇς, νὰ σειοῦνται δλανθισμένα.

ΚΟΡΗ

Βόσχετε, γίδια, ὥς ποὺ νὰ ἰδῶ τί μοῦταξε ὁ Τσοπάνης.

ΔΑΦΝΙΣ

Ταῦροι, σταλίζετε ὁμορφοῦ, νὰ δεῖξω στὴν παρθένα!

ΚΟΡΗ

Ἄ! πὺς ξαμώνεις, σάτυρες; στὸν κόρφο τί μοῦ πιάνεις;

ΔΑΦΝΙΣ

Σοῦ δείχνω τὸ πὺς δένουνε τῆς παρθεναῖς τὰ μῆλα.

ΚΟΡΗ

50 Γιὰ τὸ Θεό! λιγώνομαι! βγάλ' το τὸ χέρι, ἄχ φτάνει!

ΔΑΦΝΙΣ

Κουράγιο αγάπη μου! Έτσι δά μὴν τρέμης σὰν τὰ φύλλα!

ΚΟΡΗ

Μ' ἔχεις 'στὴ λάσπη' ἐντροπίασα καὶ τὸ καλὸ φουστάνι.

ΔΑΦΝΙΣ

Κάτω ἀπ' τὰ πέπλα ἐγὼ πυκνὴ προθεῖα θά σοῦ ξεπλώσω.

ΚΟΡΗ

Ἄχ πάει! τί σκίζεις; μούλυσες τῆς παρθενιάς τὴ ζώνη;

ΔΑΦΝΙΣ

55 Στὴν Ἀφροδίτῃ πρῶτα αὐτὴν γιὰ τάμμα θά τὴ δώσω!

ΚΟΡΗ

Σταμάτα, δόλκιε! βήματα... τ' ἀκοῦς; κάποιος ζυγώνει!

ΔΑΦΝΙΣ

Οἱ φυλλωσιές τὸ γάμο σου λαλοῦνε ἢ μὴ 'στὴν ὄλλη.

ΚΟΡΗ

Τὰ πέπλα ὡς κάτω μοῦ ὥργωσες; γυμνοῦλα ἔτσι μ' ἀφήνεις!

ΔΑΦΝΙΣ

Ἐννοια σου ἐσύ, καὶ πὺς ὁμμορφα θὲ νὰ 'στὰ κάνω πάλι!

ΚΟΡΗ

60 Ναι, κι' οὐτε ἀλάτι, 'στὰ στερνά, μὴ στάλα θά μοῦ δίνη.

ΔΑΦΝΙΣ

Δὲν ἦταν μὲ τὴν ἴδια μου ψυχὴ νὰ σὲ σκεπάσω;

ΚΟΡΗ

Φταίει ἢ μονιά σου, ὦ Ἄρτεμι! μὴ μ' ὀργιστῆς ἐμένα!

ΔΑΦΝΙΣ

Βῶδι 'στὴν Κύπρι, τοῦ Ἐρώτα θαμάλι θά τοιμάσω!

ΚΟΡΗ

Γυναῖκα σπῖτι μου γλυστρώ κι' ἐκίνησα παρθένα!

ΔΑΦΝΙΣ

65 Στρέφεις μητέρα καὶ παιδιὼν βυζάστρα, ὅχι πιά κόρη.

Μὲ τέτοια λόγια ἔξαναυαν μουρμουριστὰ στὴ χλωρὴ
ὁ ἕνας τὸν ἄλλο· σκώθηκε τὸ κλέφτικο κρεβάτι,
κι' αὐτὴ τ' ἀρνιά γιὰ τὴ βοσκὴ ξεχώριζε τρεχάτη
μ' ἀλαφρωμένη τὴν καρδιά, μὰ μὲ σκυφτὸ κεφάλι.
70 κι' αὐτὸς, χορτάτος ἀγκαλιά, 'στὰ βῶδια ἔτρεφε πάλι.

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

Μεταφραστὴς

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τὰ ποιήματα ποῦ λάβαμε εἶναι πολλά, πάρα πολλά.
Εἶναι ἀδύνατο νὰ δημοσιεῦνται ὅλα σ' ἓνα φύλλο. Γι' αὐτὸ
ἀποφασίσαιμε κάθε φορὰ νὰ δημοσιεύουμε μὴ σειρὰ τρα-
γούδια ἐνὸς καὶ δυο-τρία σκέρπια. Θὰ τὰ βάζουμε μὲ τὴ
σειρὰ ποῦ τὰ λαβαίνουμε.

Ἐνα σημεῖωμα τοῦ νέου μας συνεργάτη κ. Γ. Πρά-
τοινα γιὰ τὸν μακαρίτη Πλάτωνα Ροδοκανάκη, δὲν μπό-
ρεσε νὰ μπῇ σ' αὐτὸ τὸ φύλλο κι' ἴσως τὸ δημοσιεύουμε
σταῖλλο. Ἀπὸ τᾶλλα ἴσως ἀρχίσουμε καὶ τίς γλωσσολογικὰς
μελέτες τοῦ Μ. Φιλήντα. Ἐπίσης ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο θὰ πα-
ρακολουθεῖμε πλατεῖα τὴ ξένη φιλολογικὴ κίνηση

ROMAIN ROLLAND

ΖΑΝ - ΧΡΙΣΤΟΦ

(Μετάφραση μερικῶν σελίδων)

Θὰ ἦταν ἔργο πολὺ ἀνώτερο τῶν δυνάμεών μου, ἀν-
επιχειροῦσα νὰ δώσω ἀνάλυση τοῦ κολοσιαίου αὐτοῦ ἔργου
τοῦ Rolland, — τὸ ὅποιο δυστυχῶς εἶναι τόσο λίγο γνωστὸ
στὸν τόπο μας, καὶ ποῦ ἀσφαλῶς, θὰ χρησίμευε νὰ διδάξη,
νὰ βάλῃ στὴ θέσιν τους, καὶ νὰ δείξῃ τὸ δρόμο, σὲ μερι-
κοὺς, ἢ μάλλον σὲ πολλοὺς, ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελλόμενους τὸν
τεχνίτη, στὴν τόσο γόνιμη χώρα μας. — θάτανε, λέγω, μὴ
ἀνελικρύνεια πρὸς τὸν ἑαυτὸ μου, πρὸς τὴ συνεξήγησίν μου,
τὸ νὰ θέλω νὰ ἔχῃ κῶρος καὶ βαρύτητα ἡ ἀνάλυση ἐνὸς
ἔργου, ποῦ εἶναι ἴσως ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα, ἀν' ὅχι τὸ
μεγαλύτερο, ποῦ εἶδε ὁ αἰώνας μας κι' ἴσως κι' ἄλλοι πε-
ρασμένοι αἰῶνες. Γι' αὐτὸ χωρὶς νὰ ἐκφέρω καμμιά δική
μου γνώμη, καμμιά ἀτομικὴ μου κρίση, παραθέτω ἓνα λι-
γόγραμμα σκίτσο τῆς γενικῆς μορφῆς τοῦ ἔργου, μὴ ἀμυ-
δρατὰτὴ *idée générale*, ποῦ μᾶς δίνει αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ
Rolland, στὸν πρόλογο τοῦ ἔβδομου τόμου, τοῦ Ζὰν-Χρι-
στόφ, (*Dans la maison*), καὶ τὴ μετάφραση μερικῶν ἐκλε-
κτῶν σελίδων τοῦ τελευταίου τόμου: «*La Nouvelle Jour-
née*»

«Εἶμουν ἀπομονωμένος. Ἀσφυκτιοῦσα, ὅπως τόσαι
ἄλλοι στὴ Γαλλία, μέσα σ' ἓνα πνευματικὸ κόσμον ἐχθρικό·
ἤθελα νὰ ἀναπνεύσω, ἤθελα νὰντιδράσω ἐνάντια ἐνὸς νο-
σηροῦ πολιτισμοῦ, ἐνάντια μιᾶς σκέψης διαφθαρμένης ἀπὸ
μὴ φεύτικη μερίδα ἐπιλεκτῶν, ἤθελα νὰ πῶ σαυτῇ τὴ
μερίδα: «φεύδεσαι, δὲν ἀντιπροσωπεύεις τὴ Γαλλία.»

«Γιὰ νὰ τὸ κατορθώσω, μοῦ χρειάζεσταν ἓνας ἥρωας μὲ
καρδιά καὶ μὲ μάτια ἀγνά, ποῦ νάχε τὴν ψυχὴ ἀρκετὰ
ἀνέπαφη, γιὰ νάχῃ τὸ δικαίωμα νὰ μιλήσῃ, καὶ τὴ φωνὴ
ἀρκετὰ δυνατὴ, γιὰ νὰν τὴν κἀνῃ ἀκουστή. Δημιούργησα
μὲ ὑπομονὴ αὐτὸ τὸν ἥρωα. Πρὶν ἀποφασίσω νὰ γράψω
τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ ἔργου, τὸ κυκλοφόρησα μέσα μου
ὁλόκληρὰ χρόνια· ὁ Χριστόφ δὲν μπῆκε σὲ δρόμο, παρὰ
ἂφοῦ εἶχα χαράξῃ γι' αὐτὸν τὸ δρόμο, ἴσα μὲ τὸ τέλος·
καὶ τέτοια κεφάλαια σὰν τὸ «*La Foire sur la Place*»⁽¹⁾,
τέτοιοι τόμοι σὰν τὸ τέλος τοῦ Ζὰν-Χριστόφ, ποῦ δὲν θὰ
ἐκδοθεῖνε παρὰ ἀργότερα, γραφτήκανε προτίτερα ἀπ' τὴ
«*L'Aube*»⁽²⁾, ἢ σύγχρονα μ' αὐτὴν. — Πρέπει νὰ σημειωθῇ
ὅτι ὁ πρόλογος αὐτός, ποῦ γράφτηκε τὸ Γενάρη τοῦ 1909,
πρώτιστα ἀνδιαφέρει τὸν πέμπτο καὶ ἕβδομο τόμο: «*La
Foire sur la Place*» καὶ «*Dans la Maison*», ὅπου ὁ συγ-
γραφέας, ἀφήνει τὴ δράσιν τοῦ ἥρωά του, γιὰ νὰ ἐρευνήσῃ
καὶ μελετήσῃ βαθειὰ τὸν κόσμον ποῦ τὸν περιβάλλει, ἀπ' ὅ-
λες του τίς ἀποφες, καὶ γενικά, γιὰ νὰ δώσῃ μὴ σαφὴ
ἰδέα, καὶ νὰ ποικυραλλώσῃ, τὴν πνευματικὴν κατάστασιν,
καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς σύγχρονης Εὐρώπης, καὶ πρὸ παν-
τὸς τῆς Γαλλίας. — Ἡ ἐνόρασις τῆς Γαλλίας, ποῦ καθρε-
πτίζεται στὸν Χριστόφ καὶ στὸν Ὀλιβιέ,⁽³⁾ εἶχε πάρει, ἀπ'
τὴν ἀρχὴ τὴν ὀρισμένην θέσιν της, στὸ βιβλίον. Δὲν πρέπει

(1) Ὁ 5^{ος} τόμος. (2) Ὁ 1^{ος} τόμος.

(3) Εἶναι ὁ δεύτερος ἥρωας τοῦ ἔργου, ποῦ ἐμφανίζεται ἀπὸ τὸν
ἕκτο τόμο: «*Antoinette*».